

BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

Número 203 / IV legislatura / Cinquè període

Dimecres, 16 de març de 1994

SUMARI

3. TRAMITACIONS EN CURS		
3.30. Altres tramitacions		
3.30.04. Procediments relatius al informes del Síndic de Greuges		
– Informe al Parlament de Catalunya emès pel Síndic de Greuges (Any 1993) (Reg. 17006).	13068	
Presentació	13068	
Llibre primer		
Primera part		
<i>Secció I: Administració general</i>		
I. Introducció	13070	
II. Tipologia de les queixes	13070	
III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives		
I. La funció pública		
– Oposicions restringides	13072	
– Retard en el nomenament d'aspirants	13072	
– Convocatòries de personal laboral	13072	
– El dret de preferència en els concursos de mèrits	13073	
– Complement específic dels funcionaris de l'Administració Local	13074	
– Aplicació del conveni col·lectiu de treball al personal en situació d'excedència	13074	
– L'abonament dels salaris de tramitació	13074	
2. El servei militar. L'objecció de consciència		
– Col·laboració del Ministeri de Defensa		13076
– Dificultats econòmiques sobrevingudes		13076
– Trastorns psicològics		13076
– Informació sobre l'objecció de consciència		13076
3. Algunes qüestions sobre l'actuació municipal en matèria de trànsit i circulació de vehicles		
– Un anormal funcionament del dipòsit municipal de vehicles		13077
– Estacionament de vehicles de minusvàlids		13077
4. Immigrants estrangers		
– Una conducta antisocial		13079
– Lentitud a resoldre recursos		13079
– Denegació d'exempció de visat		13079
– Detenció d'una ciutadana estrangera		13080
5. Algunes qüestions relatives al procediment administratiu		
– Els requisits per a l'obtenció d'uns ajuts del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca		13080
– Requisits de la denegació d'ajuts		13081
– Retard en el pagament d'ajuts		13081
– Retard en la tramitació de procediments d'expropiació		13081
– Una dilatada execució		13081
– Exercici del dret de reversió		13082
– Obertura d'un període de prova		13082
– L'accés a les dades del Registre de Cinemes de Catalunya		13082

SUMARI (2)

-- Regidors que demanen més mitjans materials i personals al Consistori per exercir les seves funcions com a grup municipal	13083	-- Descoordinació entre administracions, amb perjudicis econòmics al subjecte passiu	13098
-- Disconformitat amb la detenció d'uns menors	13083	-- Duplicitat en el pagament dels tributs	13098
-- Detenció d'un menor d'edat	13083	-- Inobservança del procediment en fraccionaments de pagament de debits tributaris	13098
		-- Cobrament indegut de debits tributaris i duplicitat en el pagament	13099
<i>Secció 2: Ordenació del territori</i>		-- Improcedència d'aplicació d'una taxa	13099
I. Introducció	13085	-- Procediment de constrenyiment decretat per impagament d'un debit tributari prescrit	13100
II. Tipologia de les queixes	13085	-- Embargament de comptes corrents decretats per impagament de multes de trànsit	13100
III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives			
1. Alguns problemes pendents de política d'habitatge		<i>Secció 4: Sanitat i consum</i>	
-- La continuïtat en l'ús de l'habitatge per part dels porters jubilats	13087	<i>Sanitat</i>	
-- Dificultats per adquirir un habitatge	13087	I. Introducció	13101
-- Subvenció per a rehabilitació de l'habitatge	13087	II. Tipologia de les queixes	13101
-- Amb la imposició de multes no n'hi ha prou	13088	III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives	
-- Una resolució que va arribar tard	13088	1. Qualitat assistencial sanitària	
2. Alguns aspectes de la gestió urbanística		-- Qualitat de vida i prioritats assistencials	13103
-- El servei telefònic i les urbanitzacions il·legals	13089	-- Accés a la història clínica	13103
-- La tutela de l'Administració urbanística respecte a les entitats col·laboradores	13090	-- Del retard en cobrar el proveïdors de l'Institut Català de la Salut	13104
3. Disciplina urbanística		-- Reclamacions davant l'Administració sanitària	13104
-- L'atorgament d'una llicència condicionada	13091	-- Rescabament de despeses per assistència sanitària aliena a la Seguretat Social	13105
-- Suspensió i legalització d'unes obres efectuades sense llicència	13091	-- Canvi de metge	13105
-- Incompliment d'una ordre de legalització	13092	2. La utilització del serveis hospitalaris	
-- Ruïna parcial o ruïna total	13092	-- Persones amb hemofília. Tractament	13106
4. Algunes preocupacions del ciutadans en relació amb el medi ambient		-- Malalts crònics i terminals	13107
-- Una activitat molesta en un centre dependent d'un organisme autònom de l'administració local	13093	-- Sobre la no-discriminació de les persones donants de sang per raó d'opció sexual	13107
-- Molèsties d'un centre de Salut situat als baixos d'un edifici d'habitatges	13094	-- Rescabament de despeses	13107
-- L'Administració sol·licita l'actuació del Síndic	13094	3. La difícil integració i el deficient suport comunitari del malalt mental	
-- Tinença massiva d'animals en nuclis urbans. Una possible activitat molesta i insalubre escassament regulada	13095	-- Ingress en un centre psiquiàtric	13109
-- Penya Blau-grana i sorolls	13095		
<i>Secció 3: Tributària</i>		<i>Consum</i>	
I. Introducció	13096	I. Introducció	13110
II. Tipologia de les queixes	13096	II. Tipologia de les queixes	13110
III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives		III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives	
1. Problemes diversos a l'àmbit tributari		1. La protecció i defensa dels drets i interessos legítims dels consumidors i usuaris	
-- Manca d'accés a un expedient de liquidació de l'impost sobre successions i donacions	13097	-- Titularitat de la gestió d'un servei públic	13111
		-- Retard en el trasllat d'un telèfon	13111

SUMARI (3)

<ul style="list-style-type: none"> – Impuls d'ofici dels tràmits en els expedients administratius 13112 – Retard en la resolució d'un expedient en matèria de disciplina de consum 13112 <p><i>Secció 5: Pensions i treball</i></p> <ul style="list-style-type: none"> I. Introducció 13113 II. Tipologia de les queixes 13113 III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives 1. L'acció protectora de la Seguretat Social <ul style="list-style-type: none"> – Batallons disciplinaris i temps de presó 13115 – Silenci de l'Administració Local davant d'una petició de reingrés al servei actiu 13116 – L'obligació de comunicar la baixa en el Règim Especial de treballadors per compte propi o autònoms 13116 – Revisió del càlcul de la pensió de jubilació i les conseqüències dels coeficients reductors en la jubilació anticipada 13116 – Sacerdots i religiosos secularitzats 13117 – La desprotecció de les parelles de fet 13117 2. Atur i mercat de treball <ul style="list-style-type: none"> – Extrema lentitud del Fons de Garantia Salarial 13119 – El subsidi per desocupació dels alliberats de la presó 13119 – Constitució del Comitè de Seguretat i Higiene en un centre de treball 13120 – Treballadors disminuïts i expedient de regulació d'ocupació 13120 – Cotització per desocupació sense acció protectora 13120 – Agilitació dels expedients sobre seguretat i higiene en el treball 13121 <p><i>Secció 6: Serveis socials</i></p> <ul style="list-style-type: none"> I. Introducció 13122 II. Tipologia de les queixes 13122 III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives 1. Diverses qüestions relatives a la protecció dels menors 13122 2. Canvi de perfil dels sol·licitants del PIRMI <ul style="list-style-type: none"> – Rehabilitació d'una Renda Mínima d'Inserció (RMI) 13126 3. Diferents problemes socials. Els problemes persisteixen <ul style="list-style-type: none"> – Lentitud en la tramitació d'una pensió no contributiva 13127 	<ul style="list-style-type: none"> – Ingrés en una residència de gent gran 13127 – Lentitud per fer efectiu el trasllat a un centre de disminuïts més proper a la residència familiar 13127 – Sol·licitud de pròrroga de beques a favor de disminuïts atesos en establiments amb atenció especialitzada 13127 – Les denegacions també s'han de notificar 13128 – Com concertar entrevista? 13128 <p><i>Secció 7: Ensenyament i cultura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> I. Introducció 13129 II. Tipologia de les queixes 13129 III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives 1. Normalització lingüística a l'ensenyament 13129 2. Algunes dificultats en l'exercici del dret a l'educació i qüestions connexes <ul style="list-style-type: none"> – Minusvàlids i accés als estudis 13132 – Gratuïtat dels ensenyaments de Formació Professional 13132 – Valoració de mèrits en fase de concurs 13133 – Capacitació com a educadors d'Escoles Bressol 13133 – Capacitació de personal docent per atendre infants amb necessitats educatives especials 13133 – Instal·lacions d'un centre docent <ul style="list-style-type: none"> Ajuts a famílies nombroses 13134 – Efectes de l'Homologació de títols acadèmics 13134 – Escola d'Arts i Oficis: pla d'estudis 13135 3. Accés a dipòsits culturals <ul style="list-style-type: none"> – Biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra 13135 – Accés als arxius públics 13136 <p><i>Secció 8: Justícia</i></p> <ul style="list-style-type: none"> I. Introducció 13137 II. Tipologia de les queixes 13137 III. Temes seleccionats i queixes il·lustratives 1. Justícia <ul style="list-style-type: none"> – Creació de nous jutjats 13138 – Lentitud 13139 – Inexecucions 13139 – Manca de jutge 13140 – Manca d'informació 13140 2. Protecció a les víctimes del delictes 13141 3. Col·legis professionals 13141
--	--

SUMARI (4)

4. Les presons a Catalunya		funcionaris docents judicades per més d'un tribunal de selecció	13162
-- Concessió de beneficis penitenciaris	13144	-- Recomanació sobre la conveniència d'avançar una quantitat de diners als excarcelats per poder atendre les seves necessitats personals o familiars més peremptòries	13162
-- Potenciar la reinserció social	13144		
-- Vaga d'interns del Centre Penitenciari Quatre Camins	13145		
<i>Secció 9: Queixes privades i/o inconcretes</i>		<i>Secció 12: Actuacions d'ofici</i>	
I. Introducció	13146	I. Introducció	13164
II. Temes seleccionats i queixes ilustratives		II. Actuacions relacionades	
I. Qüestions privades		-- L'adhesiu amb la «C»	13164
-- Reclamació de danys per un accident de trànsit	13146	-- Polissons marroquins menors d'edat	13165
-- El pagament del deute tributari a un mandatari, no exhonera front el Tresor Públic	13147	-- Unes irregularitats en un procediment sancionador	13169
		-- Una sanció del Govern Civil pendent d'executar	13169
		Escolarització i hospitals	13170
<i>Secció 10: La consulta diària</i>		-- Ingress involuntari en un centre psiquiàtric	13170
La consulta diària	13148	-- Pensions assistencials per vellesa a favor dels emigrants espanyols	13172
		-- Socis treballadors i membres d'òrgans d'administració de les societats mercantils	13172
<i>Secció 11: Recomanacions i suggeriments generals</i>		-- Criteris sobre prestacions socials	13174
I. Introducció	13149	-- Modificació de la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials	13174
II. Actuacions relacionades		-- La baixa d'un nen en un centre d'atenció a infants autistes	13174
-- Recomanació sobre el requisit de nacionalitat en l'accés a la funció pública	13149	-- Equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)	13175
-- Recomanació sobre aparcaments gratuïts a la vora de les platges	13150	-- Visita als Centres de Menors dependents de la Direcció General de Justícia Juvenil del Departament de Justícia	13176
-- Recomanació relativa a l'actuació de la grua municipal a Barcelona	13151	-- La continuïtat entre la percepció de la PIRMI i de les pensions no contributives quan els beneficiaris de la primera compleixen 65 anys	13177
-- Recomanació de creació d'una línia d'ajuts per a la rehabilitació de locals de negoci en edificis afectats de patologies estructurals	13152	-- Full de pre-inscripció en una escola de formació professional	13177
-- Recomanacions i suggeriments generals en relació amb els tributs i preus públics liquidats en el rebut de l'aigua	13152	-- En relació amb l'activitat del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE)	13177
-- Recomanació relativa al recàrrec percebut per l'Entitat Metropolitana de Transport sobre l'Impost sobre Béns Immobles	13157	-- Funcionament de l'equip de tractament del Centre Penitenciari Quatre Camins	13178
-- Recomanació de supressió de la quota de manteniment de línies elèctriques	13159	-- Visita a la presó Model de Barcelona	13178
-- Recomanació relativa a la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials, modificada pel Decret 195/1993	13159		
-- Suggeriment per a la reducció dels terminis d'elaboració dels informes en l'adopció internacional	13161	<i>Secció 13: Seguiment</i>	
-- Suggeriment en relació amb l'accés a la funció pública docent	13161	I. Seguiment de queixes recollides en informes anteriors	
-- Suggeriment relatiu a la confecció d'una llista única d'aprovatats en les proves per a l'accés de		-- Torns de guàrdies hospitalàries	13180
		-- Inexecució d'una sentència judicial	13180
		-- Dificultat per efectuar el reagrupament familiar	13180
		-- Barreres arquitectòniques	13180

SUMARI (5)

<ul style="list-style-type: none"> - Les condicions assistencials dels centres hospitalaris 13180 - Restriccions i correccions en l'homogeneïtzació dels règims de la Seguretat Social 13180 - Lentitud en els tràmits d'adopció 13181 - Després què? 13181 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 4: Classificació dels expedients per administracions afectades</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Classificació de les queixes i Actuacions d'Ofici per administracions afectades. Autònoma. Local 13203 - Relació d'Ajuntaments front els que s'ha interposat queixa o iniciat expedient d'ofici 13204
Segona part		
<ul style="list-style-type: none"> Conclusions 13182 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 5: Dades de tramitació dels expedients</i> 13210 <i>Annex 6: Activitats del Síndic</i> 13214 <i>Annex 7: Col·laboració amb altres ombudsmen</i> 13223 <i>Annex 8: Composició del Síndic de Greuges</i> 13224 	
Tercera part		
<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 1: Dades generals de les actuacions del síndic de greuges</i> - Actuacions globals del Síndic de Greuges 13184 - Visites ateses pel servei d'informació al ciutadà del Síndic de Greuges 13184 - Edats dels reclamants 13185 - Llengua emprada en les queixes 13185 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 9: Els informes al Parlament emesos pel Síndic de Greuges</i> 13226 <i>Annex 10: Manifest de Lillehammer</i> 13227 	
<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 2: Classificació territorial de les queixes</i> 13186 		
<ul style="list-style-type: none"> <i>Annex 3: Classificació de les actuacions per la temàtica que plantegen</i> - Classificació dels expedients per seccions 13198 - Expedients de queixa i Actuacions d'Ofici 13199 - Consultes resoltes en el moment de la visita on en hores posteriors 13201 	<ul style="list-style-type: none"> Llibre segon L'impacte de la crisi econòmica en la nostra societat 13230 Finalment s'inclou com annex el text de la Llei 14/1984, de 20 de març, que regula la nostra Institució 13236 	

Els documents publicats en el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

3. TRAMITACIONS EN CURS
 3.30. Altres tramitacions
3.30.04. Procediments relatius als informes del Síndic de Greuges

**INFORME AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMÈS PEL SÍNDIC
 DE GREUGES (ANY 1993)**

(Reg. 17006)

PRESIDÈNCIA DEL PARLAMENT

La Mesa del Parlament, en sessió tinguda el dia 8 de març de 1994, ha pres nota de l'Informe al Parlament de Catalunya emès pel Síndic de Greuges (any 1993) (Reg. 17006), presentat pel Síndic de Greuges, d'acord amb la Llei 14/1984, del 20 de març, del Síndic de Greuges. D'acord amb l'article 144.1 del Reglament del Parlament, la Mesa ha ordenat de publicar-lo en el *Butlletí Oficial del*

Parlament de Catalunya i de trametre'l a la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges perquè en faci el debat, previ al del Ple.

Palau del Parlament, 8 de març de 1994

Joaquim Xicoy i Bassegoda
 President del Parlament de Catalunya

PRESENTACIÓ

En compliment d'allò que disposa l'article 30 de la Llei de Catalunya 14/1984 de 20 de març, presento al Parlament, l'Informe corresponent a les actuacions del Síndic de Greuges de l'any 1993.

El fet que prenguéss possessió el 5 de febrer de 1993, en haver-me elegit el Parlament a la mort del primer Síndic de Greuges, l'Honorable Senyor Frederic Rahola i d'Espona, determina que algunes de les dades que es faciliten en aquest Informe vagin referides a un període inferior a l'any, concretament, des de 5 de febrer a 31 de desembre.

Aquest Informe manté en les seves línies generals l'estructura que ha presidit els Informes del segons mandat del Síndic (1989-1992), si bé s'han introduït algunes modificacions que tot seguit comentaré.

No varia la divisió en dos llibres, el primer dels quals s'articula en tres parts; la primera dedicada a l'exposició de les actuacions endegades per la Institució durant 1993, a instància de part o d'ofici; la segona que recull un seguit de conclusions i, finalment, la tercera, on s'agrupen diversos annexos, de contingut bàsicament estadístic.

Tampoc canvia el criteri que s'utilitza per encabir l'exposició d'una actuació en un capítol o secció de l'Informe o, en un altre. El criteri delimitador és l'objecte de la queixa, amb independència de quina sigui l'Administració contra la que s'adreça. D'aquesta manera i, com exemple, podem dir que una queixa en relació l'aplicació d'un tribut, s'encabirà en la secció 3 -Tributària-, tant si el tribut és de la Generalitat, com d'un ens local de Catalunya o, eventualment, de l'Administració de l'Estat.

El nombre de seccions, que fins l'any passat era de deu, s'ha incrementat en tres més. Les seccions habituals que

coincideixen amb les nou grans àrees de treball que està organitzada la Institució:

- Administració General
- Ordenació del Territori
- Tributària
- Sanitat i consum
- Pensions i Treball
- Serveis socials
- Ensenyament i cultura
- Justícia
- Queixes privades i/o inconcretes

més la Consulta Diària, que incorpora una breu referència a la tasca d'atenció directa als ciutadans que acudeixen diàriament a la nostra seu, o bé se'ns adrecen per telèfon. En la introducció de cada una d'aquestes seccions, s'assenyala el nombre de visites ateses en el servei d'informació al ciutadà en relació a la problemàtica de l'àrea corresponent, quantes d'aquestes visites han plantejat una qüestió que s'ha pogut resoldre, bàsicament mitjançant una orientació, en el mateix moment o en les hores immediatament posteriors, el total de queixes de l'àrea i, finalment, si és el cas, el nombre d'actuacions d'ofici iniciades.

Les novetats consisteixen en les incorporacions de les seccions, onze, on es recullen totes les recomanacions i suggeriments de caràcter general, formulats per la Institució durant el període objecte de l'Informe; de la dotze, on es dóna compte de totes les actuacions d'ofici dutes a terme en el mateix període; i finalment, de la tretze, que recull el seguiment de les actuacions que van ser comentades en Infor-

mes precedents, si bé enguany totes són referides a l'Informe de 1992, i que han experimentat alguna evolució significativa o bé, no havien finalitzat encara quan es van incorporar en l'Informe respectiu. Aquesta última secció ja formava part des de fa anys dels Informes del Síndic, si bé, es col·locava com un annex en l'apartat estadístic dedicat a les dades de tramitació dels expedients.

Amb la incorporació d'aquests capítols hem pretès que el Parlament tingui quantes més dades millor, sobre les actuacions d'ofici realitzades pel Síndic, que normalment, encara que no sempre, afecten a una pluralitat de ciutadans i, d'altra banda, que també tingui al seu abast la totalitat d'aquelles resolucions que no van adreçades tant a la solució d'un cas concret, com a a acarar les causes que els generen.

Com ja coneix el Parlament, reservem el terme «recomanació» per aquelles resolucions en les que proposem una modificació normativa i «suggeriment» per les que plantegen un canvi de criteris per remeiar un resultat injust o perjudicial a que condueix l'aplicació de disposicions normatives; però en tot cas, sense plantejar la modificació d'aquestes, el qualificatiu «de caràcter general» que afegim a suggeriment, fa referència al seu abast subjectiu, però no al contingut.

Aquestes petites innovacions, han determinat que incorporem un seguit de cites creuades; així en els capítols del 1 al 8, es remet a les actuacions d'ofici o a les recomanacions o suggeriments generals que per raó de l'objecte s'encabirien en la secció respectiva (per exemple, en la secció 6, –serveis socials– apartat de Menors, esmentem el suggeriment per a la reducció dels terminis d'elaboració dels informes en l'adopció internacional) i, inversament, en les actuacions d'ofici o en les recomanacions, remetem a la secció corresponent.

Aquestes innovacions no ha suposat un augment de l'extensió de l'Informe, malgrat que també s'ha ampliat el nombre de queixes de les que es dona compte en les seccions habituals (en el conjunt de tot l'Informe es relaten més de 130 actuacions, quant al darrer Informe ho vam fer d'unes 60, aproximadament).

Que no hagi augmentat el nombre de pàgines, és fruit de la substitució de la transcripció literal, en tot o en part, de la queixa del ciutadà, l'informe de l'Administració i la posició del Síndic; pel seu relat, que hem pretès sintètic. Hem estat conscients que en ocasions, la condensació pot fer perdre al lector la intensitat de la problemàtica que es pretén traslladar o bé, fins i tot, induir-lo a error en la comprensió de l'assumpte, a l'haver eliminat algun matís important que està implícit en el pensament de qui redacta, (cosa que confiem, de tota manera, que no hagi succeït sovint); però ens ha semblat que, en general, es contribuïa a fer l'Informe més entenedor.

La possibilitat que el contrast d'arguments que acostumem a incorporar en les preses de posició Institucional, es perdi a l'intentar destilar en unes poques pàgines de conclusions escuetes, les actuacions d'un any, ens ha fet dubtar, fins a poc abans de tancar la redacció d'aquest Informe, de mantenir la segona part, del Llibre primer, dedicada a Con-

clusions. Hem optat per mantenir-la per considerar que malgrat tots els riscos que comportava, podia tenir interès pels lectors, als quals hem de demanar però, que siguin conscients d'aquestes limitacions i que posin en relació la conclusió que analitzin amb les consideracions de què porta causa.

En la tercera part del Llibre primer, on s'agrupen un seguit d'annexos, que bàsicament donen una informació estadística, hem introduït també, algunes modificacions que tot seguit assenyalem.

En l'annex 1 –Dades generals de les actuacions del Síndic– hem suprimit, enguany, la classificació de tipus de reclamants, perquè en aplicar un principi marcadament anti-formalista en l'admissió de les queixes que ens presenten els ciutadans, sense exigir més dades identificatives, que el nom i una adreça a través de la qual poguem comunicar-nos, se'ns fa difícil moltes vegades deduir la professió o activitat del reclamant. Estem estudiant diverses possibilitats per obtenir aquestes dades de caràcter sociològic.

En l'annex 2 –Classificació Territorial de les Queixes– introduïm la comparació entre el percentatge de població per territoris (Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona) sobre el conjunt de Catalunya i el percentatge de queixes sobre el total, que prové de cada un d'ells.

En l'annex 4 –Classificació dels expedients per Administracions afectades– incorporem la relació d'ajuntaments front els quals s'ha interposat una queixa o iniciat una actuació d'ofici.

En l'annex 5 –Dades de tramitació dels expedients– donem compte de la totalitat dels expedients resolts durant el període comprès entre el 5 de febrer de 1993 i el 31 de desembre, sigui quin sigui l'any que es van iniciar, fins ara es donava aquesta dada, només referida als expedients iniciats l'any que corresponia a l'informe, així mateix, donem unes dades més sobre el contingut de les resolucions (si hi ha hagut o no actuació irregular de l'Administració, si s'ha esmentat, etc).

En l'annex 6 –Activitats del Síndic– la relació cronològica es manté com a criteri ordenador bàsic, per bé que les activitats s'agrupen en 8 àmbits temàtics.

En l'annex 8 s'informa de la col·laboració del Síndic amb altres Ombudsmen i de la participació en organitzacions internacionals.

Per últim, el Llibre Segon, el dediquem enguany a l'impacte de la crisi econòmica en la nostra societat. Ens fem ressó d'aquelles situacions que ens han plantejat els ciutadans o que hem pogut observar en el decurs de les nostres actuacions, que tenen el seu origen en la situació de crisi, per acabar amb un parell de reflexions; relativa una a l'ocupació i l'altra, a l'Estat del Benestar. Reflexions que, com la resta de l'Informe, tenen la pretensió, que tant de bo s'asseleixi, de ser útils pel treball del Parlament.

Anton Cañellas i Balcells
Síndic de Greuges de Catalunya

LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

SECCIÓ 1: ADMINISTRACIÓ GENERAL

I. INTRODUCCIÓ

A l'àrea d'Administració General (una de les nou en què s'organitza l'activitat del Síndic de Greuges) s'encabeixen qüestions d'una gran diversitat temàtica, la qual cosa determina que també sigui força diversa la problemàtica que s'exposa en la secció, capítol o apartat que porta aquest nom, -d'Administració General- del present Informe al Parlament.

En aquesta àrea d'Administració General, durant l'any 1993 s'han resolt 75 consultes, atès 192 visites, rebut 404 queixes i iniciat 4 actuacions d'ofici. Les particularitats de cada un d'aquests quatre tipus d'actuacions s'exposen en la presentació d'aquest Informe, i en el capítol en què es recullen els annexos estadístics se'n pot trobar l'ampliació de detall corresponent.

La selecció d'actuacions que es ressenyen s'agrupen en cinc blocs, que, d'aquesta manera constitueixen, els eixos vertebradors de l'exposició (funció pública, servei militar i objecció de consciència, problemàtica del trànsit de vehicles de motor, estrangeria i procediment administratiu). Tot i això, hem d'insistir que la gran diversitat de qüestions que s'aborden en aquest capítol comporta que en alguns moments sigui difícil evitar l'exposició successiva d'assumptes sense un fil conductor evident.

En matèria de personal al servei de les administracions públiques, les principals queixes presentades afecten la fase d'accés dels procediments de selecció per accedir a la funció pública en sentit ampli o per promocionar-se-hi.

Seguint la sistemàtica emprada en anteriors Informes, incloem en la secció d'Administració General aquelles qüestions relacionades amb estrangeria i prestacions de caràcter personal (servei militar i objecció de consciència) que, malgrat la manca de competències directes del Síndic de Greuges per resoldre les qüestions de fons -ja que es tracta de matèries gestionades per l'Administració de l'Estat la supervisió de la qual pertoca al Defensor del Poble-, fan que la Institució intervingui en coordinació i col·laboració amb aquella Institució Constitucional.

Finalment, en relació amb el procediment administratiu, les principals queixes presentades afecten l'activitat de foment de l'Administració. També se n'han presentades moltes en relació amb procediments d'expropiació. Així mateix, destaquem en aquest àmbit les queixes que afecten el dret d'accés als registres administratius. Per últim, ressenyem en aquest apartat algunes de les queixes referents a l'actuació de les forces de seguretat de l'Estat, que, per raó de competència, s'han tramés al Defensor del Poble.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Personal	- Accés - Drets - Deures
Prestacions de caràcter personal	- Servei militar - Objecció de consciència
Contractació administrativa	- Concessió de béns del domini públic: cementiris - Equipaments comercials - Ús de platges
Coacció administrativa	- Sancions: per joc, per infraccions contra normes d'ús i circulació de vehicles, per transports - Execució subsidiària
Estrangeria i situació d'apàtrida	
Prestacions patrimonials no tributàries	- Expropiació forçosa - Transferències econòmiques entre administracions
Responsabilitat patrimonial de l'Administració	
El procediment com a garantia de l'administrat	- Lentitud-silenci - Defectes de forma - Vicis d'anul·labilitat i nul·litat - Inexecució de resolucions
Manca de coordinació entre administracions	

Actuació de les forces
de seguretat

- Compulsió directa sobre les persones
- Aplicació Llei de seguretat ciutadana

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES IL·LUS- TRATIVES

1. La funció pública

Aquest any la manca d'una oferta pública que compren- gués tots els cossos de funcionaris de la Generalitat de Cata- lunya -fet basat en raons de caràcter sòcio-econòmic i en la necessitat expressada per les diferents Administracions pú- bliques de racionalitzar els respectius mitjans personals- ha condicionat el contingut de les queixes que dins d'aquest àmbit s'han formulat davant de la Institució.

Si bé s'han presentat queixes de ciutadans que van consi- derar vulnerats els principis d'igualtat, mèrit i capacitat en l'accés a la funció pública, la majoria de queixes s'han refe- rit a l'àmbit de la carrera administrativa i han denunciat pre- sumptes discriminacions en l'accés a llocs de treball d'una major qualificació produïdes en la tramitació dels concursos convocats per les Administracions públiques.

Malgrat el menor nombre de queixes presentades en rela- ció amb els sistemes d'accés a la funció pública, les queixes han incidit en dos aspectes que pel seu caràcter general han merescut que la Institució s'hi pronunciés; ho exposem mi- tjançant el relat d'una queixa representativa.

El primer es referia a la impossibilitat d'altres ciutadans comunitaris d'accedir a l'Administració pública (vegeu Re- comanacions i suggeriments de caràcter general, queixa núm. 278/93). Aquesta exigència de la nacionalitat espanyo- la ha quedat suprimida per la Llei 17/1993, de 23 de desem- bre, sobre l'accés a determinats sectors de la funció pública de nacionals d'altres estats membres. Aquesta llei determina els sectors de l'Administració Pública a què poden accedir els ciutadans d'altres estats membres de la Unió Europea, si bé la concreció dels cossos i escales correspon, en el cas de Catalunya, a la pròpia Generalitat.

La segona de les queixes presentades, també amb inci- dència general, respon a la impossibilitat d'accés a la funció pública en l'àmbit de l'Administració local de persones que han superat una edat considerada màxima en la convoca- tòria (vegeu queixa núm 810/93). Considerava l'autora de la queixa que l'establiment d'un màxim d'edat per accedir al cos de policia local constituïa una discriminació per raó de l'edat que no estava justificada. El Síndic després d'un estu- di de la qüestió va informar l'autora de la queixa que la Llei

17/1985, de 23 de juliol, de la Funció Pública de l'Adminis- tració de la Generalitat, al seu article 33, quan indica els requisits per accedir a la funció pública assenyala que cal «haver complert divuit anys, o tenir l'edat que la convoca- tòria estableix com a mínima, abans del termini de presenta- ció d'instàncies, i no excedir l'edat establerta com a màxima per a l'ingrés en un cos o en una escala».

En termes similars ho regula, en l'àmbit de l'administra- ció local, el Decret 214/90, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament del personal al servei de les entitats locals.

S'admet per tant la possibilitat que per accedir en un cos o escala en concret es pugui exigir una edat màxima.

En el cas plantejat, l'edat màxima d'accés al cos de poli- cia local era fixada en la disposició transitòria 4.ª, del Reial Decret Legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local.

En aquesta disposició s'indica que «l'ingrés com a Guàr- dia de Policia Municipal es farà per oposició exigint-se no excedir de 30 anys...» Aquesta edat de trenta anys és també l'exigida com a màxima per a l'ingrés en el cas de policia autonòmica. La Llei 16/1991, de 10 de juliol, de les policies locals, en el seu article 29, recull també aquesta edat màxi- ma.

El Síndic considerarà que en aquest cas la discriminació per raó de la edat era justificada.

En l'àmbit de l'accés a la funció pública local, la queixa número 433/92 il·lustra sobre els límits de la reserva de pla- ces pel torn de promoció interna, per garantir el dret d'acce- dir en condicions d'igualtat a les funcions i als càrrecs públics.

La manca d'una oferta pública general no ha afectat la convocatòria de places en determinats cossos; se'n desta- quen, pel volum de queixes rebudes, les convocatòries per a l'accés a cossos docents (vegeu en l'apartat de recomana- cions i suggeriments de caràcter general, la queixa núm. 1857/93).

La configuració dels sistemes d'accés en aquests cossos, amb un sistema en què la fase d'oposició, i per tant, de valo- ració de coneixements, es confon amb la fase de concurs, comporta uns resultats que són considerats discriminatoris pels aspirants mancats d'una experiència docent prèvia en l'àmbit públic, (vegeu en l'apartat de recomanacions i su- ggeriments de caràcter general, queixa núm. 1715/93).

També l'accés als cossos de personal penitenciari convo- cats pel Departament de Justícia ha estat objecte de queixa, en aquest cas, no pas per la configuració del sistema d'ac- cés, sinó pel retard excessiu en el nomenament dels aspi- rants que havien superat el procés selectiu (vegeu queixa núm. 1496/93).

Limitat per manca de convocatòries l'accés a l'Adminis- tració pública, s'ha produït un augment del nombre de per- sones que han participat en les convocatòries dels diferents departaments per accedir a la condició de personal laboral. La convocatòria per part dels diferents departaments de concursos per proveir un important nombre de vacants de

personal laboral ha produït un augment del nombre de queixes. Especialment significatives són les presentades contra una convocatòria del Departament de Benestar Social. La indeterminació en les bases de la convocatòria de determinats aspectes com els criteris per a la valoració dels certificats de capacitació provada, puntuació mínima per a l'accés a la plaça i per tant per a la no consideració de la plaça com a deserta, etc., han motivat la intervenció del Síndic sobre aquesta matèria (vegeu queixa núm. 604/93).

En relació amb la promoció professional i a la carrera administrativa, la queixa més rellevant s'ha formulat en torn als efectes que entenem no buscats que produeix la existència d'un dret de preferència en l'elecció de les places a favor dels qui participen en un concurs de mèrits i provenen d'una situació d'excedència o d'una suspensió, i per tant, no disposen de reserva de plaça (vegeu queixa núm. 1143/92).

Les queixes que tenen origen en qüestions retributives presenten una gran diversitat (vegeu queixes núms. 385/93, 497/93 i 1075/93).

Queixa núm. 433/92

Oposicions restringides

El senyor C., funcionari de l'Ajuntament de Reus, va denunciar que, en una determinada convocatòria municipal, totes les places es van convocar pel sistema de promoció interna.

Demanada la corresponent informació a l'Ajuntament, aquest va reconèixer el fet, considerant-lo, però, plenament justificat, segons el que preveu l'article 99 del Reglament de personal al servei de les entitats locals, aprovat per Decret 214/90, de 30 de juliol.

Es va fer observar a aquella Corporació que aquesta disposició legal era només el desplegament reglamentari de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya, que estableix taxativament (art.303), respecte a la promoció interna, que «es pot reservar per a aquesta promoció fins a un cinquanta per cent de les vacants de cada convocatòria», i que aquesta limitació no podia ser superada.

L'Ajuntament ha acceptat expressament aquestes observacions «als efectes que no es torni a produir situacions com la que ha donat lloc a l'esmentat expedient».

En definitiva, el greuge invocat pel promotor de la queixa no ha quedat esmenat, si bé sembla que no es reproduirà en el futur.

Queixa núm. 1496/93

Retard en el nomenament d'aspirants

El senyor G. s'adreçà a la Institució per denunciar el retard injustificat en el nomenament de les persones que han superat les proves selectives per a l'accés al cos de diplomats de la Generalitat de Catalunya, corresponents al grup de serveis penitenciaris.

Les esmentades proves van finalitzar el 31 d'octubre de 1992, i d'ençà de la publicació de la llista definitiva d'aspirants, aquests no han tingut cap informació sobre el seu nomenament.

Les proves selectives per a l'ingrés al cos de diplomats de la Generalitat de Catalunya van ser convocades per Resolució de 20 de desembre de 1991, publicada al DOGC número 1536 de 31 de desembre de 1991. La convocatòria feia referència a l'oferta d'ocupació pública de l'Administració de la Generalitat per a l'any 1991, i que va tenir lloc en virtut de Resolució de 5 d'agost de 1991 del Departament de Governació.

El Síndic sol·licità informació sobre els motius que havien provocat l'ajornament del nomenament dels funcionaris d'aquest cos.

El Departament de Justícia informà que la dilació va ser motivada perquè els antics catàlegs de llocs de treball dels centres penitenciaris de Catalunya no recollien plaça específica per als funcionaris del cos de diplomats de la Generalitat de Catalunya, grup de serveis penitenciaris.

En aquell moment, davant la imminent aparició de les relacions de llocs de treball dels diferents departaments de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, el Departament va proposar la inclusió en tots els centres penitenciaris d'un lloc de treball específic per als funcionaris del cos de diplomats de la Generalitat de Catalunya, grup de serveis penitenciaris: tècnic mitjà d'oficina.

S'informà que tan bon punt la relació de llocs de treball inclouria el lloc de treball de tècnic mitjà d'oficina en tots els centres penitenciaris de Catalunya s'iniciarien, amb urgència, els procediments de concurs de trasllats i nomenament dels funcionaris aprovats en el procés selectiu del cos de diplomats de la Generalitat de Catalunya, grup de serveis penitenciaris, convocat per resolució de 20 de desembre de 1991 del conseller de Justícia.

El Síndic considerà que, d'acord amb la normativa vigent, no es poden oferir places sense la prèvia dotació pressupostària, i per tant, que no constin com a vacants en la relació de llocs de treball. L'oferta d'aquestes places va crear una expectativa d'accés a la funció pública (cos de diplomats) que no es pot veure afectada per la manca de previsió de l'Administració. Per tant, es recordà al Conseller de Justícia que havia de procedir al nomenament de les persones que havien superat el concurs-oposició com a funcionaris del grup B.

En el moment de tancar aquest Informe, el Departament de Justícia ha comunicat que ja s'ha publicat en el DOGC la modificació de les relacions de llocs de treball d'aquest departament, entre les quals s'inclouen les places que han d'ocupar els funcionaris de nou ingrés del Cos de Diplomats.

Queixa núm. 604/93

Convocatòries de personal laboral

El senyor C. s'adreçà a aquesta Institució per tal d'expressar el seu desacord amb el procediment seguit pel De-

partament de Benestar Social per proveir places vacants en règim de contracte laboral indefinit.

El senyor C. havia presentat sol·licitud d'admissió a la convocatòria de concurs de mèrits, i en va ser considerat exclòs en la llista provisional d'admesos i exclosos perquè no acreditava capacitat provada en relació amb el lloc de treball, presentada la documentació acreditativa per esmenar la omisió, tampoc no li va ser admesa, perquè no se li considerava vàlid el certificat de capacitat aportat.

El segon conveni únic interdepartamental del personal laboral de la Generalitat de Catalunya, quan estableix els grups professionals, preveu com a requisit per accedir a cadascun dels grups l'acreditació d'un determinat nivell de titulació diferent per cadascun dels grups o d'una capacitat provada. D'acord amb l'article 16 del conveni, s'entén per capacitat provada l'experiència professional en l'exercici de les funcions pròpies del lloc de la plaça a proveir, adquirida en activitats professionals anteriors.

El senyor C. va aportar certificats d'entitats privades i públiques amb què considerava acreditada aquesta capacitat.

El Departament de Benestar Social, a instància del Síndic de Greuges, va informar sobre els criteris adoptats per estimar si els aspirants complien els requisits per accedir a les places convocades i, particularment, per valorar els diferents certificats aportats. El Departament considerava que, a la vista de la gran quantitat de certificats aportats pels aspirants, calia que l'òrgan encarregat de l'avaluació adoptés uns criteris. Els esmentats criteris es resumeixen així, segons va comunicar el Departament de Benestar Social:

«Els certificats de capacitat provada que preveu el II Conveni únic només seran vàlids si són emesos per responsables de l'Administració Pública: corporacions locals, consells comarcals...» i sempre que la categoria exercida per la persona beneficiària del certificat fos la mateixa que la de la plaça convocada per la Generalitat o que «les funcions exercides i certificades siguin idèntiques a les descrites a la convocatòria de la Generalitat» (...) També es va acordar que les certificacions d'aquesta naturalesa «emeses per responsables dintre de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, només seran vàlides si les fa el director general del qual depengui la plaça sol·licitada i sempre que el treballador beneficiat hagi treballat en aquella unitat».

El Síndic considera que la decisió d'excloure el senyor C. perquè el certificat aportat havia estat emès per un director general del mateix departament que, tanmateix, no era el director del qual depenia la plaça sol·licitada, no s'ajustava a les bases de la convocatòria ni al que preveu el conveni, i per tant va instar al Departament de Benestar Social que reconsiderés la seva decisió.

El Síndic considerarà que les bases de la convocatòria no limiten els mitjans d'acreditació sobre la capacitat provada dels aspirants que no disposen de titulació suficient, i tampoc no faculden l'òrgan tècnic qualificador a determinar la validesa dels certificats de capacitat aportats pels aspirants, d'acord amb la possible competència de l'òrgan que

emet el certificat. L'òrgan tècnic qualificador tan sols és competent per interpretar si, d'acord amb el que preveu l'article 16 del conveni col·lectiu, s'ha acreditat la capacitat professional per a l'exercici de les funcions pròpies de la plaça a proveir. Per tant, no és possible que l'òrgan de selecció adopti aquest criteri restrictiu.

El Departament no acceptà la resolució del Síndic, si bé va indicar-li que la qüestió plantejada es tindria en compte en properes convocatòries per tal d'evitar les ambigüitats que s'havien produït en aquest cas.

Queixa núm. 1143/92

El dret de preferència en els concursos de mèrits

La senyora A. es considerarà víctima d'un tracte discriminatori provocat per les normes que s'apliquen a Catalunya a l'hora d'establir els criteris per a l'obtenció per concurs d'una determinada plaça.

La senyora A. que havia participat en la convocatòria de concurs de mèrits per a la provisió de places del cos d'auxiliars administratius de la Generalitat, va obtenir la puntuació més alta en la valoració dels mèrits i no va poder obtenir la plaça sol·licitada, que corresponia a un nivell més alt, perquè la base 9.A de l'esmentat concurs concedia preferència per adjudicar la destinació als concursants procedents de suspensió o excedència.

D'acord amb el punt 1 de la base 9, els concursants procedents de suspensió i d'excedència tenen preferència, per una sola vegada, per ocupar alguna de les vacants objecte del concurs a la localitat on prestaven serveis en el moment de produir-se el cessament.

El Síndic considerarà, però, que en les bases de la convocatòria no s'apreciava cap irregularitat, ja que l'article 75 de la Llei 17/1985 i l'article 53 del Decret 65/1987, de 15 de gener, pel qual s'aprova el reglament general de provisió de llocs de treball, de promoció professional i de promoció interna dels funcionaris de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, preveuen que els funcionaris que no tenen reserva de plaça o destinació poden reingressar al servei actiu mitjançant la participació en concursos i gaudeixen, per una sola vegada, del dret preferent a ocupar alguna de les vacants corresponents al seu cos o escala que hi hagi en la localitat on servien en el moment de produir-se el cessament.

L'aplicació d'aquest criteri, tal com l'han interpretat els tribunals de justícia, ha comportat que persones amb menys mèrits procedents d'una suspensió o excedència assoleixin la plaça en perjudici d'altres concursants que els superen en mèrits.

El Síndic considera que l'aplicació d'aquest criteri comporta situacions injustes, consideració que és compartida per la Direcció General de la Funció Pública de la Generalitat. El projecte de modificació de la Llei 17/1985, de la Funció Pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, suprimeix aquest dret de preferència, amb la modificació que es proposa de l'article 75 de la Llei.

Queixa núm. 385/93

Complement específic dels funcionaris de l'Administració Local

El senyor T. es considera discriminat per l'Ajuntament de Palamós, ja que, malgrat que és funcionari des de l'any 1969, aquest Ajuntament no el retribueix amb el complement específic que es concedeix als funcionaris que acrediten una antiguitat de 10 anys a l'Administració local, que s'incrementa per cada 5 anys de treball en aquesta Administració.

Aquest complement només se satisfà als funcionaris que tenien acreditada aquesta antiguitat mínima en l'Administració local. El senyor T. anteriorment havia estat adscrit a l'Administració estatal, en primer lloc, i posteriorment a l'autonòmica i per tant, no gaudeix d'aquest complement. L'Ajuntament de Palamós no considera que hi hagi cap discriminació pel fet d'aplicar aquest complement només als funcionaris que acrediten un temps de servei a l'Administració local.

D'acord amb la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de Mesures per a la Reforma de la Funció Pública, el complement específic té per objecte retribuir les condicions particulars d'alguns llocs de treball, però no és propi d'aquest complement retribuir els serveis prestats a l'Administració, ni menys en una administració determinada, ja que aquest fet està inclòs en el concepte de triennis. Els triennis sí que tenen per objecte retribuir una determinada antiguitat en l'Administració pública.

El Síndic va instar que es reconsideressin els criteris de pagament d'aquest complement. Aquest recordatori de deures legals no ha estat acceptat per l'Ajuntament de Palamós.

Queixa núm. 497/93

Aplicació del conveni col·lectiu de treball al personal en situació d'excedència

La senyora R. considerà que havia estat objecte de discriminació per part de l'Ajuntament de Martorell, que no li va aplicar l'augment de sou amb caràcter retroactiu que havia aplicat a la resta del personal de l'Ajuntament, per haver causat baixa per excedència el mes de juny, i per tant, abans que la Comissió de Govern de l'Ajuntament aprovés l'aplicació del conveni col·lectiu signat el 10 de novembre de 1992 per la comissió negociadora.

La Comissió de Govern desestimà la reclamació dels endarreriments corresponents als mesos de gener a juny de l'any 1992, per tal com la interessada es trobava en situació d'excedència voluntària, situació que comportava la suspensió del contracte de treball vigent, i per tant no tenia dret a percebre cap retribució. La Comissió entenia que les persones en excedència no tenen dret tampoc als endarreriments salarials no meritats amb anterioritat a la data de l'excedència, ja que aleshores el conveni col·lectiu no era vigent.

El Síndic considerà que aquesta interpretació de la no aplicació retroactiva del conveni comporta una actuació de discriminació que no és justificada pel fet que la senyora C. no estigués en actiu en el moment de l'aprovació del conveni.

Són diverses les sentències de la jurisdicció laboral que reconeixen que en els supòsits en què el conveni no imposi la condició de permanència al lloc de treball, les noves retribucions pactades en aquest són d'aplicació a tots els treballadors que es troben en actiu a la data a què es retrotreu l'efectivitat del conveni, amb independència que els increments s'haguessin acordat amb posterioritat a la cessació (Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Murcia de 11 de març de 1991). Negar aquest dret a la senyora C. pugna amb el principi d'igualtat i d'equitat en l'actuació de les administracions públiques. Per tant, el Síndic va recordar a l'Ajuntament de Martorell el deure legal de dur a terme les actuacions oportunes per tal de reconèixer a la senyora C. els drets econòmics derivats de l'aplicació del conveni.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic no ha rebut resposta de l'Ajuntament de Martorell.

Queixa núm. 1075/93

L'abonament dels salaris de tramitació

La senyora M. va acudir a aquesta Institució per tal d'exposar el seu desacord amb l'actuació de l'Ajuntament de Montornès del Vallès en relació amb el cas que s'exposa tot seguit.

La senyora M. va mantenir una relació laboral amb aquell Ajuntament, que va finalitzar amb el seu acomiadament. Havent formulat demanda contra l'Ajuntament per acomiadament, els tribunals van sentenciar la nul·litat d'aquest acte i van acordar l'obligació de l'Ajuntament de readmetre la senyora M. i d'abonar-li a més els salaris de tramitació corresponents.

Aquesta sentència va ser impugnada en suplicació per l'Ajuntament. Instat judicialment per la senyora M. el pagament de la quantitat corresponent als salaris de tramitació, l'Ajuntament de Montornès del Vallès seguia sense abonar la quantitat adequada.

El Síndic va considerar que, d'acord amb la normativa vigent, la interposició d'un recurs de suplicació no permet, durant la tramitació, deixar de satisfer al treballador les retribucions que li corresponen, i va sol·licitar informe sobre aquesta qüestió a aquella corporació.

L'Ajuntament abonà el dia 31 de juliol de 1993 la quantitat que corresponia a la senyora M. en concepte de salaris de tramitació, amb la qual cosa donà compliment a la interlocutòria del jutjat de 17 de juliol de 1992.

2. El servei militar. L'objecció de consciència

El 1993, el Síndic de Greuges continuà rebent escrits de queixa en relació a l'actuació de l'administració militar. El

Síndic actua en aquests casos, tal com s'ha recordat en la introducció a aquest capítol de l'Informe, en coordinació i col·laboració amb el Defensor del Poble.

El percentatge de queixes presentades cal puntualitzar que és similar al d'anys anteriors, i que més d'un cinquanta per cent reclamen informació sobre aspectes concrets.

Aprofundint sobre el tipus d'informació que els ciutadans sol·liciten, cal establir dos grups diferenciats. En el primer grup encabiríem un conjunt de ciutadans que, considerant-se afectats per una malaltia soferta durant la seva estada a files, volen sol·licitar una indemnització al Ministeri de Defensa, per entendre que subsisteixen unes seqüeles que amb el pas del temps s'han agreujat, i que ara els incapaciten per a l'exercici de la seva professió habitual (vegeu queixa núm.1028/92).

Malauradament, en molts d'aquests casos els interessats no havien comunicat aquesta situació a l'Administració, i aquestes peticions, generalment, solen ser extemporànies. Cal afegir-hi, com ja vam apuntar en l'Informe anterior, que aquestes peticions les efectuen ciutadans amb escassos recursos econòmics: en la majoria d'ocasions, l'atur i els acomiadaments laborals han estat els detonants per buscar una sortida a una situació crítica que probablement, si hagués estat plantejada a temps i en forma, hauria pogut ser atesa. Cal remarcar que aquests ciutadans difícilment entenen la resposta de l'Administració en el sentit de no poder atendre peticions per prescripció de les accions de reclamació corresponents.

El segon grup de qüestions sotmeses al Síndic de Greuges prové dels ciutadans que es consideren afectats per l'entrada en vigor del nou Reglament de Reclutament, aprovat pel Reial Decret 1107/1993, de 9 de juliol, que desenvolupa la Llei Orgànica 13/1991, de 20 de novembre, del Servei Militar, intentant compaginar les necessitats del planejament militar amb les preferències manifestades pels ciutadans que han d'incorporar-se a files (vegeu queixa 768/93).

Cal dir que les informacions difoses pels mitjans de comunicació sobre les novetats del nou Reglament de Reclutament van contribuir a despertar entre els possibles afectats la necessitat d'ampliar informació, sobretot en el que fa referència a la modificació de les normes per la determinació de l'aptitud psicofísica per a la prestació del servei militar.

Un aspecte sovint consultat han estat els requisits establerts per a la concessió i renovació de les pròrrogues d'incorporació a files, i dintre d'aquest apartat, ha tingut especial incidència la nova pròrroga per raons de treball, que permetrien retardar la incorporació al servei militar per consolidar el lloc de treball (article 80 a 83 del Reglament de Reclutament).

Davant d'aquesta consulta, el Síndic s'ha limitat a informar dels preceptes legals, atès que el Reglament va entrar en vigor el dia 15 d'agost de 1993 i encara no es coneixen a fons els criteris amb què el Ministeri de Defensa aplicarà l'esmentada normativa.

Entre altres qüestions sotmeses al Síndic de Greuges, podem mencionar el malestar que un grup de pares va mani-

festar al Síndic amb ocasió d'un anunci de maniobres militars al Pirineu durant una època de fortes nevades, quan una setmana abans uns soldats havien patit un inici de congelació durant unes altres maniobres, a conseqüència d'unes condicions climatològiques extremes. El Síndic posà aquest fet en coneixement del Capità General de la Regió Militar, el qual va ordenar l'ajornament dels exercicis a l'espera d'una millora de les condicions meteorològiques.

Altres escrit denuncien les conseqüències derivades d'uns maltractaments soferts per uns joves durant el servei militar, en excedir-se uns companys amb motiu d'unes «novatades».

També han comparegut a la Institució alguns joves que, tot i trobar-se complint el servei militar, no acreditaven les condicions psíquiques suficients o una elemental maduresa que permetessin considerar-los idonis per al servei militar. Davant d'aquesta circumstància, i prèvia consulta a les autoritats militars, el Síndic els aconsellà acudir al Servei d'Urgències de l'Hospital Militar corresponent, per ser-hi sotmesos a observació mèdica. Segons informació posterior, es tractava de xicots als quals ha estat diagnosticat algun trastorn psicològic que ha motivat d'excloure'ls temporalment o definitivament del servei militar (vegeu queixa 1908/93).

Cal remarcar que aquest darrer any han disminuït considerablement les queixes referents als entrebancs i dificultats que afecten els joves que opten per acollir-se a l'objecció de consciència. La major part de queixes rebudes es limiten a sol·licitar informació sobre les conseqüències que poden derivar de ser declarat objector, i la constatació per part del Síndic de l'augment de joves que pretenen acollir-se a aquesta possibilitat (vegeu queixa núm.89/93).

Malgrat això es pot afirmar que els problemes persisteixen en la gestió de la prestació social substitutòria. En una societat farcida de necessitats que poden ser ateses mitjançant treball social (vegeu l'apartat d'aquest Informe dedicat a serveis socials), no es troben destinacions durant anys per a milers d'objectors.

L'experiència quotidiana demostra que actualment l'Administració triga quasi dos anys des del moment en què declara la condició d'objector fins que designa una destinació on complir la prestació social substitutòria, la qual cosa crea conflictes entre els joves que estan pendents d'incorporar-se a una col·locació, seguir uns estudis o qualsevol altre projecte, atès que s'allargassa excessivament, a parer del Síndic, aquest termini, que, en el cas del servei militar, està fixat amb tota concreció des de l'entrada a quintes.

Val a dir, però, que tot això no és en absolut responsabilitat de l'Administració militar.

Com a fet anecdòtic cal mencionar que, en el moment de redactar aquest Informe, va compareixer a la Institució un jove universitari que, tot i haver estat exclòs del servei militar per raons mèdiques, havia decidit acollir-se a l'objecció de consciència i mostrar la seva solidaritat envers la societat i els objectors.

El motiu de la consulta era assabentar-se si podia recórrer contra la decisió del Consell Nacional d'Objecció de Consciència que havia denegat la seva petició.

El Síndic li va explicar que l'exclusió del servei militar comportava estar exclòs de realitzar la prestació social substitutòria i que el seu recurs, en cas d'interposar-ne, no prosperaria.

Queixa núm. 1028/92

Col·laboració del Ministeri de Defensa

A mitjan juliol de 1993, va comparèixer a la Institució la senyora G., que un any abans ens havia sol·licitat informació sobre les possibles accions que calia iniciar per aconseguir una pensió o indemnització per les greus seqüeles que patia el seu fill arran d'una malaltia apareguda durant el compliment del servei militar.

El motiu de la nova compareixença era de comunicar al Síndic que, havent iniciat els tràmits que oportunament li havíem aconsellat, actualment, el Ministeri de Defensa la tenia puntualment informada de la tramitació del seu expedient, i volia destacar la deferència i atenció mostrada en tot moment pel personal del Govern Militar de la Regió Pirinenca-Oriental amb seu a Barcelona.

A hores d'ara, el seu fill percep una pensió no contributiva d'acord amb el que determina la Llei 26/1990 de 20 de desembre.

Queixa núm. 768/93

Dificultats econòmiques sobrevingudes

El senyor R. va plantejar al Síndic de Greuges el fet que, tot just abans d'incorporar-se al servei militar, feia cosa d'un mes les seves circumstàncies personals havien sofert un canvi sobtat.

El senyor R. és casat i fins feia poc la seva muller treballava, circumstància que els permetia atendre les despeses de l'habitatge recentment comprat. Inesperadament la muller del senyor R. fou acomiadada de la feina i ell s'havia d'incorporar a la milícia, de manera que ni l'un ni l'altre no podrien atendre els compromisos econòmics adquirits.

Davant d'aquesta situació, el Síndic va informar l'interessat del contingut dels articles 65 a 71 del Reglament de Reclutament, aprovat pel Reial Decret 1107/1993, de 9 de juliol de 1993, que regulen les circumstàncies i requisits per poder accedir a un pròrroga d'incorporació a files de primera classe, de les que es concedeixen quan la concurrència de l'interessat sigui necessària per al sosteniment de la família, i es va remarcar al compareixent la conveniència d'acollir-se a l'article 70 de l'esmentat Reglament de Reclutament, que regula aquesta possibilitat, davant d'una causa sobrevinguda i que no s'havia pogut al·legar amb antelació.

Queixa núm. 1908/93

Trastorns psicològics

Els últims dies del mes de juliol va comparèixer davant aquesta Institució un jove amb la finalitat d'efectuar una consulta relacionada amb el servei militar.

Durant la conversa tinguda amb l'assessor, l'interessat, que feia el servei militar, va manifestar que estava en situació de permís, concedit pels seus superiors, però que l'endemà s'havia de reincorporar a la seva destinació.

Al llarg de l'entrevista, el jove es va mostrar extremadament caut, però de les seves manifestacions es desprendia que les seves condicions psíquiques no eren probablement les més adients per estar en una caserna militar.

Davant d'aquesta suposició i donat el breu termini de temps de què disposava, el Síndic va considerar convenient realitzar una gestió urgent davant l'autoritat militar a la fi de sotmetre el noi a una revisió mèdica.

El mateix dia el compareixent va ingressar a l'Hospital Militar, on, un cop examinat, li van diagnosticar trastorns psicològics que li impedien seguir en l'exèrcit.

Amb posterioritat el corresponent Tribunal Mèdic Militar el declarà temporalment exclòs de l'exèrcit.

Queixa núm. 89/93

Informació sobre l'objecció de consciència

El senyor G. es va adreçar al Síndic de Greuges amb l'objecte de recaptar informació i assessorament sobre la possibilitat d'acollir-se al dret d'objecció de consciència.

El Síndic va informar l'interessat en el sentit que la Constitució Espanyola recull en l'article 30, apartat 3, que la llei fixarà les obligacions militars dels espanyols i regularà, amb les degudes garanties, l'objecció de consciència, així com les altres causes d'exempció del servei militar obligatori, i que, si s'escau, podrà imposar una prestació social substitutòria.

Així mateix, vam informar el compareixent de tota la normativa que desenvolupa l'esmentat precepte constitucional. Finalment, s'informà el senyor G. dels tràmits subsegüents a la sol·licitud de reconeixement de la condició d'objector fins a l'assignació d'una destinació de prestació social substitutòria i dels terminis que previsiblement transcorrien en aquest procés, atesa l'experiència quotidiana.

3. Algunes qüestions sobre l'actuació municipal en matèria de trànsit i circulació de vehicles

Han estat nombroses les queixes relacionades amb la circulació. Si bé la Llei de Seguretat Viària (text articulat aprovat pel Reial Decret Legislatiu 339/1990, de 2.3.90) autoritza els ajuntaments a retirar de la via pública els vehicles que obstaculitzen la circulació, sovint les actuacions de les grucs municipals han excedit aquesta finalitat i han reti-

rat vehicles que no causaven un perjudici greu a la circulació, sinó que tan sols infringien les ordenances municipals relatives a circulació i estacionament de vehicles en les vies públiques.

En algun cas, la mateixa ordenança municipal preveu supòsits de retirada de vehicles que van més enllà de l'habilitació legal; algun d'aquests casos ha estat objecte de queixa al Síndic, de forma que la Institució s'ha pronunciat sobre la irregularitat de l'actuació de l'Administració i ha proposat la modificació de la corresponent ordenança municipal (vegeu en l'apartat de recomanacions i suggeriments de caràcter general la queixa 1494/93).

Les sancions de trànsit han estat objecte també de nombroses queixes presentades a la Institució. Algunes d'aquestes queixes incideixen en la falta de permissivitat de les administracions públiques a l'hora de sancionar les infraccions comeses per persones que, afectades de determinades minusvalideses, no poden evitar, en ocasions, cometre infraccions d'estacionament (vegeu queixa núm. 364/93).

També han estat objecte de queixa els dipòsits municipals de vehicles. S'ha denunciat a la Institució el funcionament anormal d'aquests dipòsits, que com en el supòsit que planteja la queixa número 1711/93, provoca que es consideri abandonat un vehicle que es troba en el dipòsit i que el seu propietari havia reclamat a causa d'un robatori.

Per últim, esmentem la queixa 1678/93, que, tot i afectar el règim dels béns de domini públic i tenir implicacions tributàries, guarda un cert grau de connexió amb aquest àmbit del trànsit i la circulació de vehicles i que ha donat lloc a una recomanació sobre aparcaments gratuïts a la vora de les platges, que s'exposa en l'apartat de recomanacions i suggeriments de caràcter general.

Queixa núm. 1711/93

Un anormal funcionament del dipòsit municipal de vehicles

El senyor L. s'adreçà al Síndic de Greuges considerant-se perjudicat per l'actuació de l'Ajuntament de Badalona.

El mes d'abril de 1992 el senyor L. va formular davant la Guàrdia Urbana de Badalona una denúncia per robatori d'un ciclomotor de la seva propietat. Un any després va identificar el vehicle a la via pública i ho va comunicar a la Guàrdia Urbana, qui li va indicar que, atès que la matrícula no coincidía amb la del seu ciclomotor, no li podria lliurar el vehicle, que, per tant, havia de quedar dipositat a les dependències municipals.

Fetes pel senyor L. les gestions per a la recuperació del seu ciclomotor, se li va comunicar que el vehicle constava a nom d'un tercer, que l'havia adquirit en una subhasta pública en la qual va entrar per tal com es considerà que era un vehicle abandonat, després d'haver estat al dipòsit municipal sense que ningú el reclamés.

El Síndic entengué que s'havia produït un funcionament anormal del servei públic municipal, amb un perjudici

econòmic evident per al senyor L. que es va veure privat del seu vehicle, i així ho manifestà a l'Ajuntament de Badalona. L'Ajuntament acceptà la valoració del Síndic i endegà les gestions per tal de retornar el ciclomotor al seu anterior titular, cosa que efectuà després d'indemnitzar el qui l'havia adquirit en subhasta pública.

Queixa núm. 364/93

Estacionament de vehicles de minusvàlids

El senyor R. s'adreçà a aquesta Institució per denunciar la discriminació de què considera que l'Ajuntament de Castelldefels fa objecte els minusvàlids. L'interessat, que està afectat per una minusvalidesa, es queixa d'haver estat sancionat reiteradament per aquell Ajuntament a causa d'aparcar el seu vehicle en una zona d'estacionament prohibit.

L'Ajuntament de Castelldefels imposa la sanció ignorant el principi de permissivitat que envers aquestes situacions estableix el Decret 100/1984, de 10 d'abril, sobre supressió de barreres arquitectòniques.

El Síndic considera que l'article 33 de l'esmentat decret preveu els supòsits en el quals s'ha de ser tolerant amb l'estacionament dels vehicles dels minusvàlids; el text en qüestió afirma que la permissivitat dels ajuntaments davant l'estacionament en qualsevol lloc de la via pública (sempre que no es destorbi la circulació de vehicles o vianants) té la finalitat d'evitar que els disminuïts efectuïn llargs desplaçaments.

És per això què el Síndic va suggerir a l'Ajuntament que reconsiderés la interpretació efectuada de la normativa relativa a supressió de les barreres arquitectòniques.

L'Ajuntament va revisar les sancions imposades al senyor R., les revocà i va acceptar el suggeriment formulat amb vista a actuacions futures.

4. Immigrants estrangers

Durant l'any 1993 el Síndic de Greuges ha continuat rebent escrits de queixa signats per ciutadans estrangers que consideraven que l'Administració de l'Estat havia vulnerat els seus drets.

Els principals motius de queixa, igual que en anys anteriors, radiquen en les denegacions de concessió de permís de treball i residència (vegeu queixa núm. 399/93), lentitud en la tramitació de documentació (vegeu queixa núm. 461/93), sol·licitud de revocació d'expulsions, disconformitat amb la devolució de ciutadans estrangers i denegació de visats per reagrupament familiar.

Totes les queixes alludides han estat traslladades al Defensor del Poble, atès que és aquella Institució la que té atribuïdes les competències legals per tramitar les queixes contra l'Administració de l'Estat (vegeu queixa núm. 340/93 en relació a l'exempció de visat). En aquest sentit, cal dir que en relació amb la concessió de visats per reagrupament

pament familiar, tot i no haver assolit encara un funcionament acceptable, tenim constància que la major part d'expedients que el Síndic ha traslladat al Defensor del Poble s'han resolt favorablement (vegeu en l'apartat de seguiment de queixes d'informes anteriors, la núm. 475/92). Tot això sens perjudici de la intervenció immediata del Síndic (vegeu queixa núm. 434/93) en coordinació amb el Defensor del Poble per raons d'urgència.

En alguna ocasió s'ha actuat d'ofici i les conclusions a les que s'ha arribat han estat lliurades al Defensor del Poble (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2001/93, en la que s'ha estudiat la relació entre els menors i el dret d'asil).

Arran de l'acord del Consell de Ministres de 7 de juny de 1991 sobre Regularització de Treballadors estrangers, encara restaven pendents de resolució un elevat nombre de recursos interposats davant els ministeris de Treball i Interior, contra les denegacions de permisos de treball i residència sol·licitats a l'empara de l'esmentat acord. Durant l'any 1993 tenim constància que la major part d'aquests recursos han estat resolts en sentit favorable quan l'interessat ha pogut acreditar fefaentment les errades comeses per l'Administració o la manca d'apreciació de les afirmacions dels interessats.

Un altre aspecte que hem pogut constatar és el rigor de la Brigada d'Estrangeria a barrar el pas a la possibilitat d'accedir al territori espanyol a ciutadans estrangers que venien al nostre país convidats per ciutadans espanyols. En ocasions, aquests ciutadans disposaven del corresponent bitllet de tornada, però no acreditaven els recursos econòmics que la legislació vigent exigeix per entrar en territori espanyol. En aquest cas, l'estranger és retornat quasi immediatament al país d'origen, sovint impedit-li el contacte amb el ciutadà espanyol amfitrió.

Aquesta circumstància ha originat diverses queixes en el sentit de responsabilitzar els consolsats o ambaixades espanyoles als països d'origen perquè no havien facilitat una informació clara sobre els requisits que han de complir els estrangers que pretenguin visitar Espanya amb finalitat turística o de visitar-hi familiars.

Entre aquests requisits, cal fer especial esment dels mitjans econòmics que han d'acreditar els estrangers per entrar en territori espanyol, especificats a l'Ordre del Ministeri de l'Interior de 22 de febrer de 1989 i establerts en la quantitat de cinc mil pessetes —o l'equivalent legal en moneda estrangera— multiplicada pel nombre de dies que pretenguin estar a Espanya i pel nombre de familiars que viatgen junts; en tot cas s'exigeix un mínim de 50.000 pessetes per persona, amb independència dels temps d'estada previst. Tenim constància que a ciutadans estrangers que tenien previst estatjar-se a casa d'un ciutadà espanyol, els ha estat prohibit l'accés a territori espanyol per manca d'una mínima part de la quantitat exigida per aplicació de l'Ordre esmentada.

Davant d'aquesta circumstància, considerem que s'hauria de flexibilitzar l'aplicació de la Llei d'Estrangeria, sens perjudici d'exigir alguna garantia a l'estranger o al ciutadà espanyol que avala la seva presència.

Referent a la problemàtica relacionada amb els estrangers, també ens hem de referir als escrits que rebuts de ciutadans catalans que sol·liciten la intervenció del Síndic de Greuges amb l'objecte que millori el tracte que en general les Administracions dispensen als immigrants estrangers. En aquest sentit, són prou significatius alguns escrits que palesen la crítica situació en què es troben algunes famílies provinents de l'ex-Iugoslàvia.

Igualment, el Síndic ha rebut escrits de ciutadans que, havent tingut ocasió de presenciar el tracte dispensat per alguns funcionaris de la policia a ciutadans estrangers, han demanat que es prenguin mesures per ajudar els immigrants estrangers.

Cal destacar com a circumstància positiva davant de la problemàtica que afecta els immigrants que, d'ençà de l'any 1992, s'observa una conscienciació social més gran respecte a la necessitat d'atendre aquest col·lectiu per tal que no caigui en la marginalitat.

És ben cert que les condicions socio-econòmiques i de treball que actualment afecten la nostra societat no són les més adequades per facilitar la integració d'aquests immigrants, però malgrat aquestes dificultats s'ha d'apellar a la solidaritat i la tolerància per no deixar desemparats aquests ciutadans.

Cal destacar en aquest sentit la tasca iniciada per la Comissió d'Associacions i Organitzacions no Governamentals de les comarques de Girona, amb la publicació de l'«Informe de Girona: cinquanta propostes sobre immigració», les jornades sobre Immigració organitzades a Girona els dies 5, 6 i 7 d'octubre de 1993, en què es va reflexionar sobre la política de les Administracions i on el Síndic va presentar una ponència en la qual es resseguia l'evolució de la problemàtica de la immigració a la llum dels seus informes anuals al Parlament, i el ja esmentat Informe de Girona, extens debat sobre la necessitat que els poders públics prenguin consciència de la situació que viuen els immigrants, i la conveniència d'adoptar amb urgència tot un seguit de mesures que permetin integrar-los plenament a la societat.

Tot seguit s'extracten els últims paràgrafs d'aquella ponència: (...)«Cal que evitem la formació de ghettos, que l'experiència històrica ens ensenya que generen reaccions contràries, sovint violentes.

»En aquest sentit, dues dades prou significatives:

»A la ciutat de Barcelona, en barris de Ciutat Vella, hi ha alguna escola on el nombre de fills d'immigrants estrangers arriba al 40% del cens escolar i on en una mateixa aula conviuen fins a 20 nacionalitats diferents; la integració en aquestes circumstàncies és molt difícil d'assolir.

»Aquesta problemàtica alimenta actituds xenòfobes. Posem-ne un exemple; a l'hora d'atorgar les beques de menjador escolar en un centre educatiu com el comentat, un alt percentatge d'aquestes s'atorguen a fills d'immigrants, tenint en compte les precàries condicions econòmiques del barri. Aquest fet és interioritzat com a perjudicial pel pares dels nens nacionals als quals s'ha denegat la beca.

»Una política d'integració passa per evitar una concentració d'aquesta índole i aconseguir que la residència o l'esco-

larització d'aquests col·lectius, es distribueixi sobre el conjunt del territori, evitant concentracions de dimensions com les descrites.

»Malgrat les moltes dificultats posades de manifest, per donar una resposta solidària i equilibrada a la problemàtica de la immigració estrangera a Catalunya, (...) amb l'esforç de tots plegats i en la línia de les propostes de l'Informe de Girona, les condicions de vida i la integració dels ciutadans estrangers al nostre país han d'assolir una substancial millora(...)».

En aquesta línia de sumar esforços, el Govern de la Generalitat de Catalunya ha elaborat el Pla Interdepartamental d'Immigració de la Generalitat de Catalunya, amb els objectius de promoure una política global d'integració dels immigrants estrangers a Catalunya; establir i executar programes de recursos i serveis coherents i coordinats de suport al ple desenvolupament personal i social dels immigrants; potenciar la participació dels immigrants en la construcció nacional de Catalunya i, finalment, promoure la informació i sensibilització sobre la realitat de la immigració estrangera a Catalunya.

El Pla estableix quaranta programes d'actuació, que hauran de desplegar els diferents departaments de la Generalitat de Catalunya en el marc de les seves competències, amb la cooperació de les entitats locals i altres estaments socials.

En la mesura que aquesta iniciativa es concreti en actuacions, ha de contribuir a centrar els problemes que afecten els immigrants i, conseqüentment, a resoldre deficiències que fins no fa aire no eren ni tingudes en compte.

Queixa núm. 399/93

Una conducta antisocial

El senyor D., ciutadà marroquí, va presentar una queixa al Síndic de Greuges perquè, havent sol·licitat, amb data 18 de setembre de 1991, permís de treball i residència, a l'empara de l'Acord del Consell de Ministres de 7 de juny de 1991, sobre regularització de treballadors estrangers, la petició li havia estat denegada per la Direcció General d'Immigracions i per la Comissaria General de Documentació, que argüien que el senyor D. havia observat «una conducta antisocial contrària a l'ordre públic, com es dedueix del fet d'haver estat detingut per actes atemptatoris contra la pau i la tranquil·litat social, conducta incardinada en la causa d'expulsió prevista en el paràgraf c) de l'article 26.1 de la Llei Orgànica 7/1985».

Segons manifesta l'interessat, l'esmentada conducta antisocial va consistir a no poder presentar l'any 1990 un permís de treball i residència, motiu pel qual fou detingut.

Amb posterioritat a la denegació de regularització, el 16 de desembre de 1992, l'interessat va interposar recurs de reposició davant dels Ministeris de Treball i Seguretat Social i del Interior, que el mes de març de 1993 encara no havia estat resolt, motiu pel qual va sol·licitar l'intervenció del Síndic de Greuges.

El Síndic traslladà la queixa al Defensor del Poble perquè, en virtut de les seves competències, la tramités davant dels organismes estatals.

El mes de desembre de 1993, el Defensor del Poble ha notificat a l'interessat que finalment el recurs ha estat estimat i s'ha deixat sense efecte l'ordre d'expulsió pendent, decretada pel Govern Civil de Barcelona.

Queixa núm. 461/93

Lentitud a resoldre recursos

El senyor B., ciutadà marroquí, va sol·licitar la intervenció del Síndic davant la manca de resolució en el recurs de reposició interposat en el seu dia contra la denegació del permís de treball i residència sol·licitat a l'empara de l'Acord del Consell de Ministres del dia 7 de juliol de 1991, sobre la regularització de treballadors estrangers.

Un cop traslladada la queixa al Defensor del Poble, per tal que s'ocupés d'informar-ne l'Administració central, el Síndic va ser informat que, en principi, al compareixent se li havia denegat la petició en virtut d'una detenció efectuada per la policia l'any 1988 per un presumpte delictes contra la propietat.

Finalment, la Comissaria General de Documentació, instada pel Defensor del Poble, havent prescrit els fets que havien motivat la detenció, va informar favorablement sobre l'estimació del recurs de reposició, tràmit que ha permès concedir el permís de treball i residència a l'interessat.

Queixa núm. 340/93

Denegació d'exempció de visat

El senyor A., ciutadà originari del Sahara Occidental, actualment de nacionalitat mauritana, va sol·licitar la intervenció del Síndic de Greuges davant la negativa de l'autoritat espanyola a concedir-li l'exempció de visat.

El compareixent va manifestar que residia a Espanya des de l'any 1989 i que no es va poder acollir a la regularització de treballadors estrangers concedida pel Govern l'any 1991 perquè no disposava d'una oferta de treball.

Aquesta circumstància reporta a l'interessat l'obligació de viatjar cada tres mesos a Mauritània, per poder disposar del corresponent visat i residir legalment al territori espanyol.

Atès que l'objecte de la queixa del senyor A. excedeix les competències del Síndic de Greuges, es va procedir a traslladar la queixa al Defensor del Poble, el qual va resoldre que l'actuació de l'Administració era ajustada a dret, per tal com la vigent legislació atribueix a les autoritats governatives la potestat discrecional de valorar si és procedent de concedir l'exempció del visat.

Queixa núm. 434/93

Detenció d'una ciutadana estrangera

Un ciutadà català va comparèixer davant del Síndic de Greuges amb l'objecte de sol·licitar el seu consell i ajut per poder ajudar una jove de nacionalitat peruana que el dia anterior havia estat detinguda per membres de la Brigada d'Estrangeria a Barcelona perquè no disposava de la documentació exigible.

La jove, que es trobava detinguda a la Comissaria de Via Laietana, no disposava de parents ni de mitjans econòmics per contractar un advocat.

El Síndic va considerar convenient adreçar-se al Governador Civil de Barcelona per tal d'interessar-se per la situació de la detinguda.

Atès que la detenció havia estat recent i encara no s'havia iniciat l'expedient d'expulsió del país, el Govern Civil, a instàncies del Síndic, va permetre que la jove sortís voluntàriament del país, amb la qual cosa s'evità l'expulsió i l'efecte connex de la prohibició d'entrar novament a l'Estat Espanyol durant determinat període de temps.

Tant el compareixent com la interessada van ser conscients que, ateses les circumstàncies, aquesta era la solució que menys la perjudicava.

5. Algunes qüestions relatives al procediment administratiu

En matèria d'Administració general s'han presentat nombroses queixes relatives a l'activitat de foment de l'Administració, tal com s'ha assenyalat en la Introducció General a aquest capítol. No han estat pas poques les queixes relatives als criteris aplicats per l'Administració a l'hora de determinar els beneficiaris dels ajuts (vegeu queixa 1043/92), el contingut de la resolució denegatòria i la seva notificació (vegeu queixa núm.541/93), o bé el retard en la tramitació del pagament dels ajuts concedits (vegeu queixa núm. 2257/93).

En relació amb els procediments d'expropiació, les queixes posen de manifest el retard de l'Administració en el pagament del preu just ja determinat de mutu acord, o, si no s'hi havia arribat, el fixat pel Jurat Provincial d'Expropiació (vegeu queixes núms.296/93 i 1392/93).

Però no totes les queixes que afecten aquest procediment es refereixen al pagament del preu just. També la tramitació del procediment o qüestions derivades d'aquest s'han plantejat davant la Institució; concretament, alguna de les queixes es refereix al dret de reversió que l'ordenament jurídic reconeix als propietaris de terrenys afectats per una expropiació quan hi concorren determinades circumstàncies (vegeu queixa núm. 580/92).

En ocasions les queixes s'han referit al dret dels ciutadans a determinats tràmits d'un procediment (vegeu queixa núm. 2415/92) i en altres, al dret d'accés dels ciutadans als registres de les Administracions públiques.

Malgrat que la Llei 30/1992, de 26 de novembre de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, reconeix aquest dret, els ciutadans s'han adreçat a la Institució per reclamar contra l'actuació de les administracions públiques que limiten l'exercici d'aquest dret en aquells supòsits en què no concorren les circumstàncies, que habiliten restringir l'accés, previstes en l'article 37.5 de la llei (vegeu queixa núm. 1553/93).

També dins d'aquest àmbit d'Administració general s'ha de fer referència al dret dels càrrecs electius locals a disposar dels mitjans idonis per participar en els afers públics en què han de intervenir per raó del seu càrrec (vegeu queixa núm. 2324/92).

Per últim, i tal com també s'ha anunciat en la Introducció general a aquesta secció de l'Informe, es ressenyen dues de les queixes que s'han rebut relatives a l'actuació de les forces de seguretat de l'Estat, que han estat trameses al Defensor del Poble, per raó de competència (queixes núm. 1108/93 i 2336/93).

Queixa núm. 1043/92

Els requisits per a l'obtenció d'uns ajuts del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

El senyor P. va sol·licitar al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca un ajut per a primera instal·lació de joves agricultors, a l'empara del Reial Decret 808/1987, de 19 de juny, pel qual s'estableix un sistema d'ajuts per a la millora de l'eficàcia de les estructures agràries, el qual ajut li va ser concedit.

Posteriorment, quan el Departament d'Agricultura comprovà si el senyor P. complia els requisits per accedir a l'ajut, va sol·licitar a l'interessat que acredités que no era empresari agrari amb anterioritat.

Aquesta sol·licitud d'acreditació es va instar d'acord amb una circular del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que basa la comprovació del fet que es tracta d'una primera instal·lació en la declaració de renda del sol·licitant en l'exercici immediatament anterior al de la sol·licitud d'ajut. Només en aquells casos en què a les anteriors declaracions de renda del sol·licitant no constin ingressos per activitats agràries es considera acreditat el requisit.

En les declaracions de renda d'exercicis anteriors, el senyor P. ja tenia ingressos per activitats agràries, perquè treballava en una explotació agrària de la qual no era titular. Per tant l'aplicació dels criteris fixats en la circular privaven el senyor P. de l'ajut ja concedit.

El Síndic va considerar que l'aplicació estricta dels criteris indicats en la circular impedia l'accés a l'ajut a les persones que complien els requisits fixats en el Reial Decret. La mera existència d'ingressos per activitats agràries en les declaracions de renda no era condició suficient per considerar que no es complia el requisit de primera instal·lació agrària.

El Departament d'Agricultura va reconsiderar l'aplicació de la circular i admeté que, malgrat l'existència d'ingressos per activitats agràries, era primera instal·lació si així es derivava de la documentació que constava en la secció de Censos Tributaris. Per tant, es va considerar que el senyor P. no havia estat anteriorment titular de cap explotació agrària i podria ser percepció d'ajut.

Queixa núm. 541/93

Requisits de la denegació d'ajuts

El Centre Públic F va sol·licitar la concessió d'un ajut per a la realització d'activitats de suport a l'educació ambiental. Aquest ajut va ser denegat, però la resolució denegatòria no presentava una motivació suficient, ni la notificació feia esment del règim de recursos aplicable. Així mateix, la resolució no va ser dictada per un òrgan competent.

Sol·licitat informe al Departament d'Ensenyament sobre els greus defectes procedimentals apreciats en la resolució de denegació de l'ajut, se'ns va informar que s'havien esmenat, i alhora tramès a l'òrgan gestor les instruccions oportunes per evitar que es reproduïssin.

Queixa núm. 2257/93

Retard en el pagament d'ajuts

El senyor M. s'adreçà al Síndic de Greuges entenent que la societat cooperativa que ell presideix ha estat perjudicada per la Generalitat de Catalunya, que encara no li ha pagat la quantitat que en concepte de subvenció li havia estat atorgada per raó de les activitats dutes a terme per l'associació de defensa vegetal durant l'any 1992.

El 1983, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, per aconseguir una lluita eficaç contra les plagues que afecten els vegetals, va regular les Agrupacions de Defensa Vegetal, destinades a col·laborar amb les administracions públiques en aquesta missió, i és mitjançant aquestes agrupacions que el Departament d'Agricultura pot aplicar les mesures sanitàries i dur a terme les campanyes de divulgació.

L'Ordre del Departament d'Agricultura de 21 de maig de 1990, sobre establiment d'ajuts en matèria agrària, pesquera i forestal, en el seu capítol 5 estableix una línia d'ajuts a aquestes agrupacions que els permet disposar dels mitjans tècnics i personals necessaris per a les funcions que els són pròpies.

Sol·licitades les subvencions i justificades les despeses de funcionament, el Departament d'Agricultura atorga l'ajut que permetrà a les agrupacions seguir desenvolupant la seva important tasca de col·laboració, però el pagament s'ajorna sense que la Generalitat adopti les mesures per evitar que la manca dels mitjans econòmics pugui provocar la desaparició d'aquestes agrupacions.

El 16 de desembre de 1993 el Síndic sol·licità informe sobre la qüestió al Departament d'Agricultura, Ramaderia i

Pesca, el qual, uns dies després comunicà que havia procedit a efectuar el pagament el 20 de desembre de 1993.

Queixa núm. 296/93

Retard en la tramitació de procediments d'expropiació

El senyor C. s'adreçà a la Institució per tal d'exposar el seu desacord amb l'actuació del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya en un procediment d'expropiació.

El senyor C. va ser expropiat l'any 1988 d'una finca de la seva propietat situada en el terme municipal de Canyelles per tal com el terreny resultava afectat pel projecte de construcció del condicionament de la carretera C-244 al pas del municipi de Canyelles.

L'any 1991 el Jurat Provincial d'Expropiació va fixar el preu just. Prèviament l'Administració havia entregat al senyor C. la quantitat indiscutida per les dues parts, que era inferior al valor finalment fixat pel Jurat Provincial. La diferència entre les dues quantitats no havia estat abonada.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe al Departament de Política Territorial sobre els motius que havien justificat el retard en aquest pagament. El Departament va comunicar que ja havia donat l'ordre de pagament al Departament d'Economia i Finances.

Queixa núm. 1392/93

Una dilatada execució

A mitjan estiu passat, el senyor G., actuant com a legal representant d'una societat anònima, va adreçar una queixa al Síndic en la qual, després d'exposar una actuació del Consell Comarcal del Barcelonès, demanava la intervenció d'aquesta Institució.

En síntesi, de l'escrit del nostre comunicant i de la documentació annexa es desprenia que la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya havia dictat una sentència decretant el preu just de l'expropiació forçosa d'una finca, propietat de l'empresa que representava. Aquesta sentència va ser apel·lada i estava pendent de la resolució que dictés el Tribunal Suprem.

Així mateix, la Sala, a petició de part, va decretar l'execució provisional de la resolució, que va adquirir fermesa a final de novembre de 1992, a partir del qual moment s'iniciaren diversos requeriments judicials a l'Administració, sense que, segons el reclamant, s'hagués adoptat cap mesura ni previsió per atendre el pagament.

Atenent aquests motius, així com el temps transcorregut des dels requeriments judicials, el Síndic de Greuges va sol·licitar un informe a l'Administració sobre aquest assumpte, i en particular sobre les mesures o previsions que calgués adoptar, per donar compliment a la resolució judicial esmentada.

En l'informe de l'Administració es comunicava que el problema per atendre el referit pagament consistia en la impossibilitat d'execució per manca de suficiència financera, donades les limitacions dels ingressos dels Consells Comarcals. Així mateix es donava compte de les mesures i previsions que s'havien adoptat en un acord pres pel Consell Comarcal el mes de setembre anterior, que estableix que, tan aviat com sigui possible, s'habiliti un crèdit extraordinari o s'aprovi un pressupost extraordinari per atendre el pagament total o parcial de la quantitat principal més els interessos reportats.

En segon lloc, es determina que es portin a terme les gestions pertinents per a la subhasta d'un solar i d'un terreny per tal que amb el seu producte s'atengui el referit pagament.

També s'acordà reiterar a la Generalitat de Catalunya, segons l'acord adoptat el febrer, per interessar la dotació financera pertinent, i en el supòsit que això no fos possible, que s'autoritzi la concertació d'una operació de crèdit per l'import objecte de la execució provisional.

Per últim, es disposà adreçar-se a l'Ajuntament de Barcelona i a la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea metropolitana, interessant igualment la possibilitat de finançament per poder atendre el referit pagament.

A la vista del contingut dels acords anteriors, i segons el principi constitucional establert a l'article 118, que disposa que és obligat complir les sentències i altres resolucions fermes dels jutges i tribunals, així com prestar la col·laboració requerida per aquests en el curs del procediment i en la execució d'allò que s'hagi resolt, el Síndic va manifestar que comprenia les limitacions financeres que tenia l'entitat per atendre el pagament que ordenava la resolució judicial, igualment es feia càrrec que això podia comportar una certa demora de l'administració a realitzar el pagament; però sense eximir-la de l'obligació d'efectuar la liquidació del principal més els interessos reportats en un termini raonable de temps.

Per tot això, el Síndic va instar al Consell Comarcal del Barcelonès que en el termini més breu possible fes efectives les mesures adoptades pel Ple Extraordinari del Consell en la sessió de 16 de setembre de 1993.

Queixa núm. 580/92

Exercici del dret de reversió

La senyora F es va adreçar a la Institució per exposar que, havent sol·licitat l'any 1988 la reversió d'un terreny que li havia estat expropiat amb motiu de la construcció de la variant de la CC-142 pel terme Casarilh, encara no ha obtingut cap resposta a aquella petició.

El Departament de Política Territorial i Obres Públiques, arran de la sol·licitud de reversió, havia requerit la senyora F. que presentés la documentació relativa al seu títol de propietat sobre la finca en data anterior a l'expropiació, amb la qual la promotora de la queixa estaria legitimada per exercir

el dret de reversió, atès que en l'expedient figurava un altre titular de la propietat. Presentada la documentació i acreditada la titularitat anterior, la senyora F. no havia rebut des de l'any 1991 cap comunicació de l'Administració.

El Síndic va sol·licitar informe sobre les causes que havien justificat la paralització d'aquest expedient administratiu.

El Departament de Política Territorial va enviar els seus serveis tècnics a efectuar una comprovació sobre el terreny, feta la qual, el 15 de juliol de 1993 s'adreçà a la senyora F., indicant-li que, atès que l'Administració expropiadora havia pagat el preu just d'aquella parcel·la a una persona que no n'era propietària i que el terreny reclamat no havia estat afectat per l'execució de les obres, sinó que es va incloure en l'expedient d'expropiació per tal d'evitar que la seva conservació fos antieconòmica essent com era de molt petites dimensions, el terreny no s'havia incorporat al domini públic i, per tant, continuava pertanyent al seu titular registral, és a dir, a la promotora de la queixa.

Queixa núm. 2415/92

Obertura d'un període de prova

La Companyia Mercantil H es va dirigir a l'Ajuntament de Sabadell demanant-li que es fes càrrec dels danys que l'extinció d'un incendi d'uns materials dipositats en un solar municipal havia ocasionat al funcionament de la seva indústria.

L'Ajuntament va denegar aquesta petició, afirmant taxativament que els perjudicis soferts no tenien res a veure amb l'extinció dels focus d'incendi.

Considerant la societat afectada que l'Ajuntament no havia obert el corresponent període de prova, circumstància que considerava causa d'indefensió, va presentar escrit de queixa.

A la petició de la corresponent informació, de primer moment hi van respondre els serveis municipals de l'Ajuntament de Sabadell, contradient la seva resolució anterior (en la qual indicaven que els perjudicis soferts eren aliens a l'extinció de l'incendi), que l'Ajuntament no es considerava competent per determinar les causes dels perjudicis causats a la societat interessada.

Posada de manifest pel Síndic aquesta contradicció, l'Ajuntament de Sabadell va decidir, finalment, obrir el període de prova sol·licitat.

Queixa núm. 1553/93

L'accés a les dades del Registre de Cinemes de Catalunya

El senyor C. s'adreça a aquesta Institució en desacord amb la negativa del Departament de Cultura a facilitar-li la documentació relativa a les sales de cinema de Catalunya, de les quals li interessa saber les dades relatives al número i domicili.

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, reconeix com un dret dels ciutadans l'accés als arxius i registres de les Admi-

nistracions Públiques, si bé aquest dret no està exempt de límits, entre els quals el dret a la intimidat de les persones i la mateixa eficàcia en el funcionament dels serveis públics.

En aquest cas, ni pel volum de la informació facilitada ni pel contingut de les dades sol·licitades, s'ultrapassava cap dels límits esmentats.

El Síndic de Greuges es va adreçar, doncs, al Servei de Cinematografia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per tal que reconsiderés la seva decisió i facilités al senyor C. la informació sol·licitada.

El Servei de Cinematografia, fent seves les consideracions del Síndic, va proporcionar al senyor C. la informació relativa a les sales exhibidores de Catalunya.

Queixa núm. 2324/92

Regidors que demanen més mitjans materials i personals al Consistori per exercir les seves funcions com a grup municipal

Un grup municipal de l'Ajuntament de les Franqueses del Vallès adreçà un escrit de queixa per exposar que, en l'exercici de les funcions que els corresponen com a grup d'oposició en el consistori, reiteradament havien demanat al President de la Corporació que se'ls proporcionés un despatx i els mitjans tècnics, materials i personals necessaris per portar a terme la seva activitat municipal.

Atenent el fet que la petició no havia estat atesa, segons deien, i les dificultats que tenien en les seves funcions com a membres de la Corporació, demanaven la intervenció del Síndic, basant-se en les disposicions que en aquesta matèria estableix la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya.

El Síndic va demanar un informe sobre aquest assumpte a l'Ajuntament, que, en la seva resposta, indicà les mesures adoptades per possibilitar la celebració de reunions i en general el treball dels grups municipals, malgrat la manca d'espai físic de la casa consistorial.

El Síndic va indicar a l'Ajuntament que la dotació de mitjans als regidors per a l'exercici de les seves funcions, prevista als articles 48.6 i 155 de la llei abans esmentada, és una exigència del dret fonamental a participar en els afers públics (art.23.1 CE) i, per tant cal donar-li en les actuacions municipals la preferència que deriva del caràcter fonamental del dret del que porta causa.

L'Ajuntament, posteriorment, comunicà al Síndic que té previst ampliar les seves instal·lacions, i per tant, en la mesura que aquestes ho permetin, satisfarà les demandes del promotor de la queixa.

Queixa núm. 1108/93

Disconformitat amb la detenció d'uns menors

A mitjan maig de 1993, compareguren davant del Síndic de Greuges un grup de ciutadans per palesar la seva discon-

formitat i preocupació per les detencions de què havien estat objecte els seus fills, menors d'edat, després d'haver participat en una manifestació celebrada a Barcelona, així com pel tracte, en opinió seva vexatori, que s'havia dispensat als detinguts.

Segons els compareixents, les detencions es van practicar a conseqüència d'uns aldarulls que es produïen en llocs allunyats d'on els destinguts es trobaven; quant al tracte presumptament vexatori, els compareixents manifestaren a títol d'exemple i, sempre segons la seva versió, els comportaments següents:

- incompliment del deure d'identificació per part dels agents vestits de paisà, en el moment d'efectuar les detencions;

- excessiva agressivitat dels membres intervinents en les detencions;

- retards de 5 a 14 hores a procedir a notificar les detencions als familiars.

Atès que la queixa es plantejava per l'actuació d'una Administració que el Síndic no està habilitat a supervisar directament, se'n donà trasllat al Defensor del Poble. Aquesta Institució constitucional ens va comunicar el contingut de la informació que li havia facilitat la Delegació del Govern a Catalunya.

La Delegació del Govern negà les denúncies dels promotors de la queixa, llevat de la relativa als retards a notificar les detencions als familiars i la massificació que van sofrir durant la detenció, en haver-los agrupat en dues cel·les, manifestament insuficients. La justificació adduïda en relació amb els punts acceptats de la queixa va ser l'elevat nombre de detencions efectuades.

L'informe desmenteix categòricament que els detinguts haguessin sofert lesions físiques o tractes vexatoris atribuïbles a l'actuació dels membres del cos nacional de policia.

Queixa núm. 2336/93

Detenció d'un menor d'edat

El senyor A. va comparèixer davant del Síndic de Greuges per palesar la seva disconformitat davant l'actuació del cos nacional de policia arran de la detenció del seu fill de quinze anys.

Els fets tingueren lloc el dia 11 de setembre de 1993, i el jove va ser detingut sota l'acusació de desordre públic, atemptat i danys.

Els pares foren avisats de la detenció del seu fill prop de les onze de la nit, i el pare va acudir immediatament a la Comissaria de Via Laietana, encara que no va poder veure el noi fins les tres de la matinada.

El noi havia estat emmanillat i va compartir una cel·la amb un detingut comú, situació que va terroritzar el noi.

Finalment, després de prestar declaració davant d'un advocat d'ofici, va ser autoritzat a deixar les dependències de la policia, sota la responsabilitat del pare.

Davant d'aquests fets, els pares van considerar que la Policia Nacional, atès que el detingut era un menor d'edat, circumstància que va ser acreditada des del moment de la detenció, no va actuar amb la deguda diligència, ja que en aquests casos els menors d'edat han de ser posats immediatament sota la custòdia de la Brigada de Menors, i en cap cas, tractar-los com a delinqüents comuns.

Atès que la queixa es referia a l'actuació d'una Administració que el Síndic no està habilitat a supervisar directament, va ser traslladada al Defensor del Poble; en el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, el Síndic està pendent de conèixer el resultat de les gestions d'aquella Institució.

SECCIÓ 2: ORDENACIÓ DEL TERRITORI

I. INTRODUCCIÓ

Els àmbits de política d'habitatge, urbanisme i medi ambient són els que integren l'àrea d'Ordenació del Territori, en la qual s'han resolt 30 consultes, s'han atès 96 visites i rebut 267 queixes (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions).

Pel que fa a l'habitatge, els problemes plantejats pels ciutadans són, en principi, els mateixos esmentats en informes d'exercicis anteriors.

Determinats col·lectius privats d'una renda suficient per atendre els preus del mercat immobiliari estan en inferioritat de condicions a l'hora de satisfer el seu dret a un habitatge digne i adequat, que reconeix la Constitució a tots els espanyols.

La política d'habitatge duta a terme per les administracions públiques competents s'adreça a paliar les deficiències del sistema de mercat lliure per promoure, com estableix l'article 9 de la Constitució, «les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social».

No obstant això, les mesures adoptades no sempre produeixen els resultats desitjats, ja sigui per una excessiva burocratització i la consegüent lentitud en la tramitació (és el cas dels retards en el pagament de les subvencions per adquirir o rehabilitar els habitatges), ja sigui perquè determinades situacions resten fora de les actuacions protegides (i ara ens referim als propietaris dels locals de negoci en edificis afectats per patologies estructurals).

Quant a les queixes de contingut urbanístic, podem diferenciar-ne tres grups: les relatives a l'activitat de planejament de l'Administració, les que fan referència a l'execució del planejament, i per últim, les queixes motivades per actuacions de les administracions urbanístiques en exercici de les seves competències en matèria de disciplina urbanística.

Són nombrosos els ciutadans que, en veure afectades les seves propietats pel planejament municipal, ens manifesten el seu desacord amb la classificació dels terrenys o la concreta qualificació, en la mesura que aquestes disposicions limiten els seus drets. Cal recordar que la propietat és delimitada quant al contingut per la seva funció social d'acord amb les lleis (art. 33 de la Constitució), i que la potestat de planejament és discrecional. Tanmateix, el Síndic de Greuges vetlla perquè en l'aprovació dels plans no es produeixi indefensió a l'administrat.

Les despeses originades per l'activitat urbanitzadora continuen essent un dels motius de queixa més freqüents, sobretot en els casos d'incompliment de les obligacions dels promotors o de les entitats col·laboradores, i de subrogació dels propietaris. En aquests casos es planteja la possible res-

ponsabilitat dels ajuntaments quan no exerceixen les seves competències com a administració tutelar i no eviten aquestes situacions mitjançant la sanció de les infraccions urbanístiques, quan se'n produeixen.

En aquest sentit, i pel que fa a la disciplina urbanística, són nombroses les queixes de denunciants d'infraccions davant la inactivitat o la lentitud dels ajuntaments a l'hora d'incoar els corresponents expedients disciplinaris.

Per últim, en relació amb el medi ambient, els ciutadans reclamen cada cop més una millor qualitat de vida i exigeixen a les administracions l'exercici decidit, i fins i tot contundent, de les seves competències en matèria ambiental. Les queixes que es tramiten en aquest apartat palesen, amb tot, una insuficient utilització dels instruments jurídics de protecció del medi per part de les administracions públiques –fonamentalment les locals.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

HABITATGE

Habitatges de promoció pública	– Adjudicació – Rehabilitació – Gestió
Habitatges de promoció privada	– Retard en l'abonament d'ajuts
Tutela administrativa	– Lentituds en la tramitació d'expedients sancionadors – L'habitatge i els drets del consumidor

URBANISME

Planejament	– Desacord amb la classificació del sòl, qualificació del sòl i ordenació de volums i alineacions.
Gestió	– Finançament d'obres d'urbanització i conservació – Entitats urbanístiques col·laboradores amb l'Administració
Disciplina	– Llicències urbanístiques contra ordenament – Ús del sòl sense llicència – Ordres d'execució d'obres

**MEDI AMBIENT I
QUALITAT DE VIDA**

Medi ambient	– Activitats classificades (Decret 2414/1961, del 30.11) – Infraestructures i serveis amb impacte ambiental regulat (carreteres, embassaments, etc.)
Qualitat de vida	– Activitats privades regulades per ordenances municipals

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES
1. Alguns problemes pendents de política d'habitatge

L'adquisició d'un habitatge digne i adequat i la seva conservació en condicions de seguretat i salubritat són els dos aspectes del dret a l'habitatge plasmat a l'article 47 de la Constitució.

Les mesures polítiques adreçades a facilitar l'adquisició d'un habitatge a aquelles persones els ingressos de les quals no són suficients per fer front els preus de mercat, van des de la promoció pública d'habitatges fins als ajuts a la promoció privada, passant per les subvencions i els préstecs qualificats previstos per als col·lectius amb determinat nivell d'ingressos.

No obstant això, continua essent greu el problema de l'habitatge, en el qual incideix de forma important la regulació vigent en matèria d'arrendaments urbans. Així, continuem veient desnonaments de moltes persones, la majoria de les quals no tenen recursos per a l'obtenció d'un habitatge. Les queixes per aquest concepte van en augment, i si bé són derivades als serveis socials de competència municipal i autonòmica, com hem dit en altres ocasions, sabem que en molts casos no obtindran altra solució que la inclusió en una llista d'espera (vegeu queixes núms. 2439/92 i 2218/93).

D'altra banda, les queixes dels adquirents d'habitatges de promoció privada palesen la ineficàcia dels expedients administratius disciplinaris oberts contra els promotors, constructors i arquitectes intervinents en la construcció d'edificis de protecció oficial, per incompliment de les seves obligacions.

Arran dels informes que, a petició del Síndic de Greuges, han emès els òrgans administratius consultats, hem observat que no sempre aquesta ineficàcia es deu a actuacions irregulars de l'Administració. La major part dels retards en la tramitació dels expedients obceixen al desconeixement del parador dels infractors. En aquests casos, i en tant que les notificacions han de ser personals, d'acord amb el que esta-

bleix l'article 79 de la Llei de Procediment Administratiu de 1958, s'ha d'efectuar per anuncis en el tauler d'edictes de l'Ajuntament de l'últim domicili conegut i en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Tot i que aquest tràmit entrebanca la tramitació de l'expedient, l'Administració no pot sostreure la seva actuació al procediment establert legalment en garantia dels administrats.

Així mateix, la resolució administrativa que imposa una sanció econòmica i ordena l'execució de determinades obres és inoperant quan els infractors són insolvents o ja s'ha dissolt l'empresa promotora o constructora sancionada. Altrament, l'incompliment de la resolució, a la pràctica, només comporta la imposició de multes coercitives, que moltes vegades no poden ser pagades per manca de patrimoni, però no l'execució subsidiària de les obres ordenades (vegeu queixa 540/92 i 452/91).

Pel que fa a les mesures polítiques orientades a incentivar el manteniment i la conservació del parc immobiliari, els ajuts destinats a la rehabilitació d'habitatges afectats per patologies estructurals han guanyat protagonisme aquests últims anys.

A fi de promoure les condicions necessàries per assegurar a tothom el gaudi d'un habitatge digne i adequat, d'acord amb el manament contingut a l'article 47 de la Constitució Espanyola, el Decret 185/1992, de 4 d'agost, habilita el Departament de Política Territorial i Obres Públiques per concedir ajuts als propietaris i usuaris d'habitatges de promoció privada, destinats a residència habitual i permanent i situats en edificis d'habitatges de més de 20 anys d'antiguitat, a fi que hi poguessin fer obres de rehabilitació de l'estructura.

Els propietaris o usuaris de locals de negoci no estan inclosos entre els possibles perceptors d'aquests ajuts. No obstant això, tractant-se de la reparació d'un element comú de l'edifici, han de contribuir al finançament de les despeses, d'acord amb la seva quota de participació en les càrregues i els beneficis comunitaris. Es tracta normalment de quantitats importants de diners que els propietaris o comerciants ha de satisfer íntegrament de la seva butxaca i a les quals s'han d'afegir les pèrdues derivades del cessament provisional de l'activitat durant el temps en què s'executen les obres.

Tampoc no són aplicables a aquest supòsit de fet els programes creats pel Departament de Comerç, Consum i Turisme que estableixen línies d'ajuts adreçades exclusivament a la modernització dels comerços. Per aquest motiu, i arran de la queixa 2153/93, exposada a l'apartat de Recomanacions i Suggeriments Generals, etc., el Síndic de Greuges va recomanar a l'esmentat Departament que es prevegi algun tipus de subvenció per facilitar als comerciants el finançament de les despeses de rehabilitació dels edificis on tenen situats els seus locals de negoci.

Es tracta d'evitar que aquest tractament desigual gravi injustament el propietari o usuari dels locals comercials i que es produeixi en la pràctica un retard en la reparació dels edificis afectats per alguna de les anomenades patologies estructurals, a causa del fet que alguns propietaris de locals no

compleixen puntualment la seva obligació de contribuir al fons comunitari, per la dificultat que els reporta haver d'atendre una despesa d'aquesta importància.

D'altra banda, quant als ajuts adreçats a potenciar les obres d'adequació d'habitabilitat, millora o ampliació de l'espai dels habitatges, sovintegen les queixes motivades per retards en el pagament de les subvencions concedides per la Generalitat (vegeu queixa núm. 580/93).

Els motius de queixa dels adjudicataris d'habitatges de protecció oficial afectats per patologies estructurals, propietat de l'INCASOL i gestionats per ADIGSA, són principalment els retards i també els desacords amb les obres de reparació dels edificis. Els afectats expressen el seu temor davant el record, sempre present, de l'accident esdevingut el desembre de 1990 al barri del Turó de la Peira de Barcelona.

Són, majorment, habitatges cedits en règim d'adquisició diferida, els titulars dels quals estan a trenc de completar el termini d'amortització previst. En aquests casos la carta recordatori que ADIGSA adreça als interessats comunicant la possibilitat d'avançar l'adquisició, tot i ser merament informativa, provoca el recel i el malestar dels interessats, que, en convertir-se en propietaris, hauran d'assumir la rehabilitació dels edificis malmesos.

Pel que fa a l'exercici de les funcions de policia d'habitabilitat que tenen encomanades les entitats municipals, un dels motius de queixa més freqüents és la manca d'execució subsidiària de les ordres de conservació i manteniment, regulades a la secció 3a. del Capítol 2 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, de refosa de la normativa urbanística vigent a Catalunya. Si bé és cert que legalment es posen a l'abast dels perjudicats altres vies per aconseguir el mateix objectiu, no hem d'oblidar que tot sovint no estem davant de l'interès d'una persona individual, sinó de tota la col·lectivitat, representada i defensada pels ajuntaments.

També hem de destacar les queixes rebudes enguany de diversos arrendataris de locals que exposaven els greus perjudicis econòmics que els causa la declaració de ruïna econòmica dels edificis, en posar fi als contractes d'arrendament.

Finalment, la denegació de cèdules d'habitabilitat per manca de condicions en els habitatges és un altre dels motius més importants de queixa, sobretot quan s'afegeix a una possible estafa comesa pel promotor o constructor, de la qual és víctima l'adquirent.

Queixa núm. 2439/92

La continuïtat en l'ús de l'habitatge per part dels porters jubilats

La senyora A. va comparèixer a la Institució manifestant que és membre d'un col·lectiu de 50 porters d'habitatges de protecció oficial construïts la dècada dels cinquanta.

En nom d'aquest grup, la compareixent indicà que aquests habitatges van ser traspassats a l'Institut Català del

Sòl i a hores d'ara, a conseqüència de la qualificació de les respectives porteries com a element comú, els ocupants d'aquests habitatges es troben en perill de veure's desallotjats de les seves llars, ja que no poden adquirir els respectius habitatges, pels quals les comunitats de propietaris solen fixar uns preus molt elevats, tant en el supòsit de venda com en cas de lloguer.

Segons el contingut de la informació rebuda del Departament de Benestar d'acord amb la normativa jurídica de propietat horitzontal, els habitatges posteriors que componen el grup de la Trinitat Nova són elements comuns dels immobles respectius i, per tant, la seva titularitat recau sobre la comunitat de propietaris, la qual té l'última decisió respecte al seu destí. Tot i això, Adigsa feia gestions respecte als exporters, per trobar la solució al cas.

No obstant això, el Síndic demanà al Departament de Benestar Social que el tingués informat del resultat final de les gestions i va suggerir que, si nos s'arribava a una solució, s'arbitressin mesures per no deixar desemparats els ciutadans que, ja jubilats, es troben amb el greu problema d'aconseguir casa, i més tenint en compte que es tracta de gent de pocs recursos econòmics.

El Departament de Benestar Social ha manifestat que, malgrat tractar-se d'un assumpte en bona mesura juridico-privat, no deixarà de seguir-ne el curs.

Queixa núm. 2218/93

Dificultats per adquirir un habitatge

La senyora P. es va adreçar a la Institució demanant la intervenció del Síndic davant del problema de trobar un habitatge.

La senyora P. vivia la situació familiar i econòmica d'una família amb sis fills, dos dels quals disminuïts. Els únics ingressos familiars són els del marit, que segons els mesos cobra entre 60.000,- pessetes i 130.000,- pessetes. Els altres dos fills, de 21 anys i 23 anys, es troben a l'atur.

El propietari del pis, on vivien des de fa vint anys, els obliga a abandonar-lo comunicant que el necessita per a ell, ja ha interposat la demanda de desnonament, de manera que han de deixar l'habitatge el mes de gener. Té feta una sol·licitud d'habitatge a Santa Coloma de Gramenet.

L'actuació del Síndic es va haver de limitar a orientar la interessada perquè s'adrecés a les corresponents administracions per obtenir algun ajut, mentre es tramita la seva sol·licitud d'habitatge.

Queixa núm. 580/93

Subvenció per a rehabilitació de l'habitatge

El senyor S. es va adreçar al Síndic per denunciar el retard en el pagament d'una subvenció per a la rehabilitació del seu habitatge.

L'interessat manifestà que la resolució per la qual li havia estat atorgada la subvenció duia data del 3 de juny de 1992, i el 10 de juny de 1993 encara no s'havia fet efectiva.

De la informació rebuda de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge es desprenia que la resolució de la subvenció era efectivament de data 3 de juny de 1992, si bé el certificat final d'obres no va ser presentat pel senyor S. fins el 20 d'octubre del mateix any davant el servei territorial del Departament a Lleida, el qual el lliurà a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge el 23 de novembre de 1992, d'on passà al Departament d'Economia i Finances, i no va arribar a la Tresoreria fins el dia 18 de gener de 1993.

A petició del Síndic, el Departament d'Economia i Finances informà que la subvenció es faria efectiva a mitjan novembre. Finalment fou satisfeta el 30 de novembre de 1993.

Queixa núm. 452/91

Amb la imposició de multes no n'hi ha prou

La comunitat de propietaris de l'edifici Montsià, construït en règim de protecció oficial i promoció privada, va denunciar, el 1987, davant el Servei Territorial d'Arquitectura i Habitatge a Tarragona, l'empresa constructora, per l'existència de diversos defectes i vicis en l'edifici esmentat.

El 21 de febrer de 1989 es va dictar resolució per la qual s'imposava una multa a la demandada i se li ordenava l'execució al seu càrrec de les obres objecte de la denúncia, amb l'avertiment que, en cas d'incompliment, l'Administració executaria forçosament el seu acte.

Tanmateix, ni l'empresa constructora va executar les obres ni l'Administració va reaccionar davant l'incompliment, per la qual cosa els interessats adreçaren al Síndic de Greuges la seva queixa.

El Servei Territorial esmentat va informar el Síndic de Greuges que des de la data de la seva primera resolució de 21 de febrer de 1989, i davant la inactivitat de l'empresa constructora, que ni havia pagat la sanció econòmica ni havia executat les obres ordenades, s'havien imposat reiterades multes coercitives a la constructora.

Atesa la manca d'eficàcia de les multes imposades, el Síndic de Greuges va recordar a l'Administració afectada que l'article 58 del Reial Decret 3148/1978, de 10 de novembre, autoritza l'administració pública a utilitzar l'execució subsidiària sempre que ho permeti la naturalesa de l'obligació imposada.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, l'administració afectada no havia procedit a l'execució subsidiària de les obres que havia ordenat realitzar.

Queixa núm. 540/92

Una resolució que va arribar tard

Una comunitat de propietaris de Sant Andreu de Llavanes es va queixar al Síndic de Greuges a causa del retard de

la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge en la resolució d'una denúncia presentada el 22 de novembre de 1990 pels promotors de la queixa, referent a uns defectes observats en els elements comuns d'uns edificis construïts en règim de protecció oficial i promoció privada.

Si bé es va efectuar una inspecció el 12 de juliol de 1991, quan els interessats es van adreçar al Síndic de Greuges encara no havien rebut la notificació de la resolució.

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge va informar el Síndic que s'havia notificat als denunciants la proposta de resolució de data 20 d'octubre de 1992, que consistia en la imposició d'una sanció econòmica a l'empresa constructora i l'obligació de realitzar les obres necessàries per reparar els defectes existents.

La resolució de 19 de gener de 1993, que confirmà el contingut de la proposta, va ser notificada als denunciats mitjançant edictes, ja que l'Administració no ho pogué fer al domicili anterior de la dita constructora.

Arran d'un ofici de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge al Registre Mercantil, s'ha tingut coneixement que l'empresa constructora està dissolta i liquidada.

L'esmentada resolució, doncs, resta incomplerta.

2. Alguns aspectes de la gestió urbanística

Entre les dècades dels anys seixanta i setanta van proliferar les parcel·lacions il·legals i la venda de terrenys situats en zones no urbanitzables. Els compradors, atrets tot sovint per les promeses dels promotors, van invertir els estalvis a construir-hi segones residències. Es tractava de persones sense assessorament jurídic, que en molts casos van ser objecte d'estafa per part d'empreses promotores, que, fet el negoci, se solien dissoldre.

Als anys vuitanta, els ajuntaments afectats, volent legalitzar aquestes edificacions i adaptar el planejament urbanístic a la situació de fet creada, van reclassificar aquest sòl. Però, per legalitzar aquests assentaments, els propietaris havien d'assumir determinades obligacions derivades del règim jurídic del sòl, que a la pràctica desconxien. Tanmateix, quan moltes d'aquestes persones, a causa de l'augment del preu de venda i lloguer dels habitatges a Barcelona, s'han vist en la necessitat de traslladar el seu domicili habitual a les residències d'estiu, s'ha palesat la manca de serveis a les urbanitzacions.

Així, a tall d'exemple, en el cas de sòl urbanitzable programat, fins que s'aprova el corresponent Pla Parcial, no es poden realitzar obres o instal·lacions (article 121 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol). Emparant-se en aquest article, alguns ajuntaments no autoritzen la instal·lació de les esteses telefòniques, que altrament, d'acord amb el Decret 274/1991, de 14 d'octubre, han d'anar canalitzades de forma subterrània, la qual cosa s'ha de preveure al Projecte d'Urbanització.

El Síndic de Greuges considera que si bé és cert que el sòl urbanitzable programat no pot ser urbanitzat fins que

s'aprova el Pla Parcial, i consegüentment, no s'hi poden fer obres o instal·lacions, el mateix article 121 preveu dues excepcions:

- les obres o instal·lacions que s'hagin d'executar mitjançant Plans Especials, als quals es refereix l'article 29.2 del mateix text legal, i

- les de caràcter provisional, previstes a l'article 91.2

Pel que fa a la segona excepció, es refereix a les obres provisionals justificades que no dificultin l'execució dels Plans i que podran ser autoritzades a precari, és a dir, mentre no hagin de ser demolides, sense dret a indemnització, per acord de l'ajuntament.

El servei telefònic no és un servei mínim dels enumerats a l'article 15 de la Llei del Sòl com a elements d'urbanització. No obstant això, es pot qualificar de servei essencial i necessari per raons de seguretat, i per tant és prou justificat i fonamentat d'instalar-ne i que es presti, per motius d'interès públic. Altrament, la instal·lació del telèfon mitjançant pals no impedeix que, presentat el Pla Parcial pels interessats, es pugui dur a terme el projecte urbanitzador i substituir l'estesa per la canalització soterrada de la xarxa telefònica, d'acord amb la normativa vigent.

En aquest sentit ha estat el suggeriment que el Síndic de Greuges va adreçar a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú (vegeu queixa núm. 40/93). Així mateix, es tracta d'una qüestió a la qual també fem referència en parlar de les queixes en matèria de consum.

Un altre problema freqüent són les urbanitzacions inacabades. En molts d'aquests casos, els promotors, després de retirar els avals dipositats, no van finalitzar les obres d'urbanització; en d'altres casos, tanmateix, les obres es van executar, però deficientment, per la qual cosa mai no van ser rebudes per l'ajuntament.

Els propietaris de les parcel·les, després d'abonar al llarg dels anys unes quotes a juntes o entitats que tot sovint han actuat al marge de la llei, ara no poden atendre les despeses d'urbanització. Els ajuntaments, en molts d'aquests casos, no han exercit les seves facultats de tutela. Ens pot servir d'exemple el cas de l'Ajuntament de Bigues i Riells en la queixa núm. 525/92.

El 1975 es va crear l'Associació de Propietaris de la Urbanització Bigues Castell-Montbui, de Bigues, segons diu l'article 1 dels seus Estatuts, en aplicació de l'article 136 de la Llei sobre Règim de Sòl i Ordenació Urbana, de 12 de maig de 1956.

Es tractava d'una entitat urbanística col·laboradora, és a dir, d'una persona jurídic-pública no territorial, integrada per subjectes privats que, com a propietaris de terrenys objecte d'urbanització, s'agrupaven per a la defensa dels seus interessos, és a dir, per poder participar en la gestió urbanística.

Com que l'esmentat article 1r. dels Estatuts establia l'associació de propietaris constituïda amb caràcter administratiu, consegüentment mantenia una relació de dependència amb l'Ajuntament, administració urbanística actuant amb competències per:

- aprovar els Estatuts de l'associació, i
- controlar-ne els acords impugnats mitjançant recurs d'alçada.

Així mateix, en relació amb el fons social (article 14 dels Estatuts), l'associació podia recaptar dels propietaris i ingressar en la Dipositaria de Fons Municipals les quantitats fixades com a contribució a les despeses d'urbanització, o si s'esqueia, les constitutives de les garanties necessàries per assegurar la gestió privada o la contractació de les obres, instal·lacions o serveis autoritzats per l'Ajuntament.

D'acord amb l'article 133 de la Llei abans esmentada:

«Si las obras de urbanización se ejecutaren por gestión pública, conforme a los sistemas de cooperación o compensación, los propietarios habrán de ingresar en la Dipositaria de Fondos de la Corporación las cantidades que les correspondiere satisfacer quince días antes, al menos, del vencimiento de cada plazo de pago».

Quant a les obres executades per gestió privada, en tot cas era exigible, per assegurar les obligacions d'urbanitzar, la constitució d'una garantia equivalent al 25% del valor de les finques (articles 135 i 140 de la Llei de Règim del Sòl de 1956). Altrament, l'incompliment dels compromisos assumits per l'Associació podia ser sancionat mitjançant multa. També podia decretar-se la resolució de l'autorització atorgada als propietaris o empreses urbanitzadores i expropiar els terrenys i les obres realitzades amb pèrdua de la garantia constituïda.

Per tot el que s'ha exposat, no es pot negar el paper rellevant i les consegüents responsabilitats que corresponien a l'Ajuntament de Bigues i Riells quant al funcionament de l'associació de propietaris, el seu finançament i l'execució de les obres d'urbanització, altrament autoritzades per la Corporació Local.

Queixa núm. 40/93

El servei telefònic i les urbanitzacions il·legals

El senyor L., en representació de l'Associació de Propietaris de la Urbanització Mas Roquer, es va queixar al Síndic de Greuges pel fet que l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú no autoritza la instal·lació d'una línia telefònica a l'esmentada urbanització.

Segons ens comunicava i acreditava el promotor de la queixa, l'esmentada Corporació va considerar la possibilitat de concedir a la companyia Telefònica un permís a precari per a la instal·lació dels pals, si bé finalment no arribà a concedir aquest permís.

A requeriment del Síndic de Greuges, l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú va informar que es tracta d'una urbanització il·legal assentada en una zona originalment no urbana, i que, per tal d'oferir la possibilitat de legalitzar la situació, els terrenys en qüestió van ser classificats pel Pla General d'Ordenació Urbana del 20 de març de 1981 amb la consideració de sòl urbanitzable programat, d'iniciativa privada, amb un període de desenvolupament de vuit anys.

No obstant això, els propietaris encara no han assumit les seves obligacions urbanístiques i, conseqüentment, no es poden realitzar obres o instal·lacions de serveis, entre les quals es poden incloure les de telèfon.

Atès que l'article 84 de la Llei de Sòl preveu la possibilitat excepcional d'autoritzar en el sòl urbanitzable programat, abans que s'aprovi el Pla Parcial, la realització d'obres o instal·lacions provisionals justificades que no dificultin l'execució dels plans i que poden ser autoritzades a precari, podent ser demolides quan l'Ajuntament ho consideri oportú, sense dret a indemnització, el Síndic de Greuges va suggerir a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú que atorgués la llicència a precari per instal·lar la xarxa telefònica.

Així mateix, va recordar als interessats les seves obligacions urbanístiques, el compliment de les quals legalitzaria els seus habitatges.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic encara no ha rebut resposta al seu suggeriment, el qual ja havia reiterat.

Queixa núm. 525/92

La tutela de l'Administració urbanística respecte a les entitats col·laboradores

La senyora G. va comunicar al Síndic de Greuges diverses irregularitats produïdes en l'execució del planejament a la urbanització Bigues-Castell Montbui del terme municipal de Bigues i Riells.

Segons la promotora de la queixa, l'any 1975 es va convocar la primera reunió per tal de constituir una associació administrativa de propietaris, amb la presència de l'Alcalde, en la qual es van repartir els estatuts socials i es va aprovar un projecte d'obres d'urbanització. L'associació es va constituir i es van iniciar les obres, per la qual cosa els propietaris van efectuar diversos pagaments. Detectades algunes irregularitats, els càrrecs representatius de l'associació van ser obligats a dimitir i es va nomenar una junta gestora, la qual va sol·licitar la documentació corresponent per tal de comprovar l'estat de comptes. Fins a la data de redacció d'aquest Informe, i malgrat les reiterades sol·licituds fetes en aquest sentit, els interessats no han rebut la documentació sol·licitada.

Després de diverses vicissituds entre els càrrecs remoguts i els nous càrrecs electes, que posteriorment també van dimitir, i tenint en compte que els propietaris han pagat durant tots aquests anys les quantitats sol·licitades per l'associació per realitzar obres d'asfaltat i el subministrament de l'aigua, es comprova que l'associació no figura inscrita en el Registre de la Direcció General d'Urbanisme.

En data 2 d'octubre de 1992 la senyora G. va rebre de l'Ajuntament la notificació d'un acord municipal de 30 de novembre de 1989, pel qual —de conformitat amb les Normes Subsidiàries de Planejament de Bigues i Riells aprovades el 1984, per les quals es preveu l'execució pel sistema de compensació per la Unitat d'Actuació Urbanística 15,

Bigues-Castell Montbui— se li concedeix un termini de 15 dies per tal que formuli alegacions a l'aprovació inicial de la constitució de l'Entitat de Compensació, sense fer esment de les quantitats ja pagades en concepte d'obres d'urbanització.

Així mateix, la senyora G. tenia pendent la celebració d'un acte de conciliació al Jutjat de Pau, sol·licitat el 19 de juny de 1991, en relació amb la reclamació de les quantitats indegudament percebudes per l'associació durant tots els anys anteriors.

Després de les reiterades sol·licituds del Síndic de Greuges a l'Ajuntament de Bigues i Riells perquè li trametés un informe sobre aquest assumpte, aquella corporació li va comunicar finalment la celebració de l'acte de conciliació el 5 de juny de 1993, en el qual no es va arribar a cap acord. Així mateix, l'Ajuntament comunicà al Síndic la constitució de la Junta de Compensació.

No obstant això, el Síndic de Greuges, atesa la part de responsabilitat que corresponia a l'Ajuntament quan es van produir els pagaments que ara reclama la senyora G., i davant les irregularitats observades en l'execució de la urbanització, ha suggerit a l'esmentada entitat que es tinguin en compte les quantitats pagades a compte pels propietaris, a l'hora de calcular les despeses d'urbanització.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic encara no ha rebut resposta al seu suggeriment, el qual reiterarà posteriorment.

3. Disciplina urbanística

Pel que fa referència a la intervenció de l'administració urbanística en l'edificació i ús del sòl, cal recordar que la finalitat de les llicències urbanístiques és de comprovar la conformitat de l'activitat proposada pel particular amb l'ordenament urbanístic vigent. En aquest sentit l'atorgament d'una llicència és un acte reglat, tal com es desprèn de l'article 247.2 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística. L'article esmentat diu literalment:

«Les llicències s'atorgaran d'acord amb les previsions d'aquesta Llei, dels plans d'ordenació urbana i programes d'actuació urbanística i, si s'escau, de les normes complementàries i subsidiàries del planejament i altres figures de planejament».

Per tant, no podrà utilitzar-se la potestat interventora de l'ajuntament en aquesta matèria per satisfer finalitats d'índole diferent, ja que això comportaria una desviació de poder de l'actuació administrativa (art. 48.1 Llei de Procediment Administratiu). En aquest sentit, la doctrina, com també la jurisprudència del Tribunal Suprem, ha sostingut reiteradament que les llicències urbanístiques poden condicionar-se només a partir d'allò que les esmentades normes urbanístiques permetin o disposin (vegeu queixa núm. 1555/92).

Respecte a les ordres de suspensió a què es refereix l'article 254 del Decret Legislatiu 1/1990, de 20 de juliol, són una reacció davant una activitat material no legitimada per la llicència i constitueixen, doncs, una mesura cautelar per evitar la continuació d'una obra que comporta unes despeses i que pot infringir l'ordenació urbanística i conseqüentment pot ser objecte de demolició.

En aquest sentit, el punt tercer de l'article 254 del text refós esmentat, que preveu una excepció a l'aplicació d'aquesta mesura cautelar, la sotmet a uns requisits que s'han de complir forçosament:

- que la modificació s'efectuï per raons d'higiene, de salubritat o habitabilitat d'habitatges;

- que la sol·licitud de modificació vagi acompanyada d'un annex comprensiu de la justificació i de la certificació corresponent de l'arquitecte director de les obres, que es responsabilitzarà de les alteracions que s'hi introdueixin, i d'un aval bancari equivalent al 3% del pressupost inicial;

- que la modificació no tingui per objecte augmentar el nombre d'habitatges ni comportar alteració de les normes sobre ús del sòl, altura, volum, situació de les edificacions i ocupació màxima permesa de les parcel·les.

L'article 255 fixa un termini de dos mesos perquè l'interessat insti la llicència, o ajusti les obres a les condicions assenyalades. Transcorregut aquest termini, l'ajuntament acordarà l'enderrocament de les obres a càrrec de l'interessat.

Així mateix, en les obres que s'executin amb inobservança de les clàusules de la llicència, l'article 268 del Decret Legislatiu 1/1990 estableix que seran sancionats amb multes el promotor, l'empresari de les obres i el tècnic director d'aquestes (vegeu queixes núms. 79/93 i 1473/93).

Les declaracions de ruïna, competència de les administracions urbanístiques en exercici de les seves funcions de policia d'habitabilitat, posen fi al deure dels propietaris d'edificis de conservar-los en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic. Tot i que la ruïna es pot predicar de tot l'edifici o d'una part, la declaració de ruïna parcial només és possible quan l'element afectat és independent i autònom de la resta de la construcció, segons ha manifestat reiteradament el Tribunal Suprem.

Quan no es produeix l'esmentada circumstància, cal enderrocar tot l'edifici, encara que l'enderroc sigui executat subsidiàriament per l'Administració (vegeu queixa 2142/92)

Queixa núm. 1555/92

L'atorgament d'una llicència condicionada

La senyora M. adreçà al Síndic de Greuges la seva queixa contra l'Ajuntament del Masnou per l'atorgament d'una llicència d'obres d'ampliació del seu habitatge, condicionada al pagament d'una quota que presumptament li corresponia per les despeses ocasionades en desplaçar les línies d'alta tensió que afectaven la seva finca.

L'Ajuntament entenia que la condició era correcta, atès que, si no s'hagués fet el desplaçament de les línies esmen-

tades, no s'hauria pogut atorgar el referit permís, ja que la part que es projectava ampliar era precisament la més pròxima al lloc on passava la línia d'alta tensió.

L'atorgament d'una llicència urbanística és un acte reglat, d'acord amb l'article 247.2 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya, per tant, l'Ajuntament no pot utilitzar la seva potestat interventora en matèria urbanística per satisfer finalitats d'índole diferent, ja que això suposaria que l'acte administratiu incorre en desviació de poder (article 48.1 de la Llei de Procediment Administratiu), i per tant és anul·lable.

Ateses aquestes consideracions, el Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament del Masnou que, si les obres a les quals es refereix la sol·licitud de permís de la senyora M. s'adeqüen a la normativa vigent, s'atorgui la llicència sense sotmetre-la a cap condició de caire suspensiu, aliena a la matèria urbanística, com és la liquidació d'un possible deute contret per la interessada amb l'Ajuntament, pel trasllat d'una línia d'alta tensió que ja es va efectuar en el passat i que abans —però no pas ara— impedia l'ampliació projectada per la promotora de la queixa.

Altrament, l'Ajuntament disposa d'altres instruments legals per realitzar el crèdit en qüestió.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic encara no ha rebut resposta a les seves consideracions les, quals reiterarà posteriorment.

Queixa núm. 79/93

Suspensió i legalització d'unes obres efectuades sense llicència

El senyor M. exposà al Síndic de Greuges que el passat 14 de maig de 1992 va denunciar a l'Ajuntament de Canet de Mar la comissió d'una presumpta infracció urbanística per part d'un veí en construir un habitatge unifamiliar superant, segons el promotor de la queixa, el volum admès a les Normes Subsidiàries del municipi.

Atès que les obres no s'havien suspès, tot i que, segons un Decret Municipal del 20 de juliol de 1992, en la construcció s'havien produït algunes modificacions respecte al projecte autoritzat mitjançant llicència, que haurien de ser legalitzades, el senyor M. ens adreçà la seva queixa.

D'acord amb l'informe emès per l'Ajuntament de Canet de Mar a petició del Síndic de Greuges, les obres no es van suspendre en aplicació del que preveu l'article 254.3 del Decret Legislatiu 1/1990 de 12 de juliol, però el consistori havia requerit el propietari a legalitzar les modificacions presentant un projecte reformat que justificués les modificacions i a definir l'obra que en realitat es volia executar. Tanmateix, el denunciante no havia atès el requeriment.

Per tot això, el Síndic de Greuges va recordar a l'esmentada corporació municipal els deures legals de suspendre les obres per tal d'evitar futurs perjudicis al propietari, d'incoar l'oportú expedient sancionador i de procedir, d'acord amb

l'article 255 del text legal esmentat, a restaurar l'ordre jurídic pertorbat amb la infracció.

L'Ajuntament de Canet de Mar ha comunicat recentment que el propietari ha presentat el projecte reformat, que d'acord amb l'ordenament urbanístic aplicable, ha estat legalitzat.

Queixa núm. 1473/93

Incompliment d'una ordre de legalització

La senyora S. es va queixar al Síndic de Greuges de la manca d'actuació municipal en relació amb unes obres realitzades illegalment pels propietaris d'una finca veïna a la seva al terme municipal de Sabadell. També es queixava de les molèsties que li ocasiona el funcionament de l'activitat desenvolupada per aquests particulars, que no tenen llicència per exercir-la.

L'Ajuntament de Sabadell va dictar un Decret, en data 15 de setembre de 1991, pel qual es requeria el promotor de les obres perquè en el termini de dos mesos les ajustés a la llicència municipal d'obres majors concedida el 13 de juny de 1960, i el 28 de novembre de 1991 va dictar un Decret requerint el titular per tal que, també en el termini de dos mesos, sollicités l'oportuna llicència municipal i ajustés l'activitat a les condicions i mesures correctores que s'hi establissin. En data 16 de gener de 1992 es va incoar expedient sancionador contra el titular de l'activitat per manca de sollicitud de llicència d'activitats, i en data 6 de març de 1992, per la realització d'obres sense llicència urbanística.

El Síndic de Greuges va recordar a l'entitat local esmentada, atès el reiterat incompliment del propietari, el deure legal d'adoptar les mesures previstes per l'ordenament jurídic per tal de restaurar la realitat física alterada. Això és, pel que fa a la manca de sollicitud de llicència d'activitats, precintat la maquinària o instal·lació no legalitzada o tancar el local i pel que fa a les obres realitzades sense llicència, demolir-les per compte del propietari, de conformitat amb els decrets esmentats.

L'Ajuntament de Sabadell, en resposta al Síndic de Greuges, va comunicar que l'acord de demolició restava suspès en tant no s'aprovés la revisió en tràmit del Pla General de Sabadell, que podia legalitzar les obres efectuades sense llicència, llevat de l'expedient sancionador, que segueix el seu curs. Així mateix, l'Ajuntament va informar que el titular de l'activitat havia presentat una part de la documentació necessària per obtenir la preceptiva llicència municipal, i que si aquesta no se sol·licitava formalment en el termini de dos mesos, l'Ajuntament procediria a la clausura de l'activitat.

L'1 de febrer de 1994, l'esmentada Corporació comunicà al Síndic que, quant a l'expedient de disciplina urbanística, s'ha resolt d'imposar una sanció que ja ha estat pagada. Tanmateix, i atès que la revisió del Pla General (aprovada definitivament el 22 de desembre de 1993) possibilita la legalització de les obres efectuades sense llicència, aquestes no s'han enderrocat atès que el propietari pot sol·licitar

l'oportuna llicència. Pel que fa a la sollicitud de llicència d'activitats, es troba pendent de l'informe de la Comissió d'Indústria i Activitats Classificades de Barcelona. No obstant, el procediment sancionador continua en tràmit.

Queixa núm. 2142/92

Ruïna parcial o ruïna total

La senyora M. exposà al Síndic de Greuges la seva preocupació i temor per l'estat de ruïna i total abandonó en què es troba un edifici veí al seu habitatge. L'Ajuntament de Badalona, després de l'ensorrament d'un pis d'aquesta finca, va decretar-ne la demolició el 20 de juliol de 1989. Es va efectuar només l'enderroc d'una part de l'edifici, concretament, de la façana fins a la primera crugia; respecte a la resta de la construcció, al cap d'un any, no s'havia reparat ni se n'havien tapiat els accessos.

L'Ajuntament de Badalona ens informà que de primer moment es va declarar la ruïna total de la finca i es va ordenar la demolició mitjançant Decret de data 20 de juliol de 1989, però un cop enderrocada la part davantera de l'edifici, i arran d'una visita d'inspecció del tècnic municipal, es dictà una nova resolució el 27 de juliol de 1989, per la qual s'ordenava al propietari de l'edifici en ruïna que aportés un informe tècnic sobre l'estabilitat estructural de la part de l'immoble que es considerava convenient mantenir, i sobre les mesures a prendre per reforçar-ne l'estructura; també s'ordenava el tapiatge total dels forats que havien quedat al descobert a la paret de càrrega convertida en façana per l'enderroc de la part afectada per l'accident.

Vist el contingut de l'informe, el Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de Badalona que, en virtut del principi d'unitat predial, aplicable a aquest cas, no es podia declarar la ruïna parcial de l'edifici i, per tant, suggerí de procedir a l'enderroc total de la finca. Mentrestant, calia prendre les mesures de seguretat necessàries per evitar accidents.

Aquest recordatori de deures legals ha estat acceptat per l'Ajuntament.

4. Algunes preocupacions dels ciutadans en relació amb el medi ambient

El conjunt de queixes relatives a la secció de medi ambient i qualitat de vida tramitades en aquesta Institució durant l'any 1993 palesen la diversitat de problemàtiques plantejades pels ciutadans.

Malgrat aquesta diversitat, d'acord amb la tipologia de queixes presentades, creiem poder-les agrupar entenent que les que s'extracten tot seguit són les més representatives de les rebudes l'any 1993:

– molèsties que ocasionen aparells d'aire condicionat, tant provinents d'instal·lacions efectuades per particulars com d'empreses o indústries sotmeses a llicència prèvia;

– queixes per molèsties que ocasionen tallers mecànics, dedicats en general a activitats industrials o comercials (el 1993 cal destacar que quantitativament no han estat tan nombroses com anys anteriors les queixes per molèsties produïdes per bars, pubs o discoteques),

– molèsties per sorolls, problemes d'higiene i salubritat produïts per animals (tant d'explotacions agrícoles com de companyia); en general, respecte del darrer apartat, cal destacar que els ciutadans valoren cada dia més el bé que és gaudir d'un silenci volgut, i així s'ha de precisar que anys anteriors eren més escasses les queixes referides a molèsties per animals, salubritat i higiene, i molèsties sonores.

Per les queixes rebudes s'observa que aquestes mancances són provocades per diverses causes, les més destacades de les quals són les següents:

– mancances de la normativa reguladora

– ús insuficient dels instruments jurídics que disposa l'Administració, concretament la municipal, per donar resposta a unes exigències mediambientals i de qualitat de vida que cada cop són més assumides i enteses pels ciutadans com un dret bàsic.

En l'Informe elaborat pel Síndic corresponent a l'any 1992, es va fer especial menció de les queixes que els ciutadans havien presentat de resultes de les molèsties que els causaven els sorolls produïts, tant per activitats comercials i industrials (les anomenades genèricament «activitats classificades») com pels derivats d'aparells o d'instal·lacions de particulars, no sotmeses a llicència prèvia.

Com ja hem esmentat anteriorment, el nombre de queixes presentades l'any 1993 ha estat menor que en l'exercici anterior; malgrat això, el Síndic es creu en l'obligació de reiterar quelcom que ja va exposar en l'informe anterior: la necessitat que, en primer lloc la Generalitat de Catalunya –com a titular de determinades competències legislatives mediambientals–, i en segon lloc les Corporacions Locals, en tant que administracions amb una potestat normativa derivada que s'actua a través d'ordenances o reglaments i amb facultats en l'autorització, control i sanció de les denominades activitats classificades, que els permeten conèixer els buïts en la seva regulació, procedeixin a una actualitzin i unifiquin la normativa de les activitats classificades.

Aquest suggeriment, efectuat l'any 1992, tant en l'apartat de l'Informe que de forma específica va abordar el soroll com a agent contaminador (BOPC núm. 99, de 31 de març de 1993, pàgs. 6093 a 6096) com en les seves conclusions finals (BOPC núm. 99, de 31 de març de 1993, pàg. 6177) ha de ser reiterat, atès que l'any 1993 els avenços d'ordre normatiu, en aquesta matèria, han estat molts escassos.

Quant a l'ús que es fa de la normativa vigent, es fa palès, en algunes de les reclamacions ateses, que les corporacions locals no exerceixen amb tota la intensitat possible les potestats que tenen legalment atribuïdes en matèria mediambiental i en especial en relació amb les denominades «activitats classificades».

A títol d'exemple, referim les queixes núms. 1732/92 i 366/93. En tots dos casos són les corporacions locals que en

poc temps i de forma directa –cas del primer expedient– o indirecta –cas del segon– van sol·licitar orientació legal al Síndic sobre les actuacions administratives a adoptar per eradicar o, si més no, palliar, les molèsties denunciades.

En la queixa 238/93 s'ha abordat la problemàtica abans anunciada dels sorolls i molèsties que originen els aparells d'aire condicionat.

– Queixa núm. 942/91 relativa a molèsties que ocasionava un centre d'esbarjo dependent de l'Administració municipal.

– Queixa núm. 1629/93, que exposa les molèsties que ocasionava també un centre d'esbarjo, en aquest cas de titularitat privada.

En definitiva, creiem que la conclusió que es pot treure de les queixes tramitades l'any 1993 en aquest àmbit és la d'una actuació molt tímida de les entitats que tenen potestat i competències legals en matèria d'activitats classificades i mediambientals, per tal de fer complir la normativa de protecció del medi ambient.

Queixa núm. 942/91

Una activitat molesta en un centre dependent d'un organisme autònom de l'administració local

El senyor A, en nom i representació d'un grup de veïns de Reus, es queixà al Síndic per les molèsties ocasionades per les activitats lúdiques organitzades en un centre municipal denominat La Palma, gestionat per l'Institut Municipal d'Acció Cultural, organisme autònom de l'esmentada corporació local.

El Síndic va sol·licitar un informe a l'Ajuntament de Reus, sobre les característiques del local en qüestió, les activitats que s'hi feien, horaris que hi regien, denúncies o reclamacions rebudes i respostes que s'hi havien donat. La Corporació Local en la seva resposta va indicar en extracte que:

Els horaris de funcionament eren limitats en tot moment per evitar molèsties als veïns, que la policia local vetllava perquè no es transgredissin les normes que són d'aplicació a La Palma, i que a l'Ajuntament no li constaven altres reclamacions que les que eventualment es poguessin haver fet per telèfon, a les quals s'havia donat la resposta adequada.

Vist l'escrit de l'Ajuntament i atès que els veïns s'havien adreçat novament a aquesta Institució manifestant que, malgrat les declaracions de bones intencions de l'Ajuntament, les molèsties persistien, el Síndic va efectuar un recordatori del deure legal d'adoptar les mesures tècniques, i si calia jurídiques, per minimitzar al màxim i intentar fer desaparèixer les possibles molèsties generades de resultes de l'activitat del citat centre. Alhora va recordar a l'Ajuntament que era competència pròpia de les corporacions municipals el control, la supervisió i la garantia del correcte funcionament d'aquests tipus d'activitats i que a més aquesta Institució valorava que en el cas concret de La Palma calia que l'Ajuntament demostrés una especial cura, en la mesura que era un centre municipal gestionat per l'Ajuntament.

Finalment, el Síndic va sol·licitar a l'esmentada corporació que s'adrecés novament a aquesta Institució per informar-la de si acceptava aquest recordatori (aquesta petició final era de data 21 de maig de 1993).

Fins al moment de tancar aquest Informe, l'Ajuntament no ha respost a aquesta Institució. En atenció al temps transcorregut, el Síndic valora que el seu recordatori de deures legals no ha estat acceptat.

Queixa núm. 238/93

Molèsties d'un centre de salut situat als baixos d'un edifici d'habitatges

Dos ciutadans es queixaren al Síndic per les persistents molèsties d'un centre de salut pertanyent a l'Àrea de Gestió 5, Costa de Ponent. Les molèsties eren causades pel soroll dels aparells de refrigeració i calefacció, i també pel que produïa el personal de guàrdia d'aquell centre.

Els interessats ja havien fet dues reclamacions a l'Institut Català de la Salut, així com diverses compareixences al Jutjat, on denunciaren altres conflictes que van derivar en el corresponent judici de faltes.

Malgrat que la resposta de l'Institut Català de la Salut assegurava als interessats que es prendrien les mesures per posar fi a les molèsties causades pels sorolls, res no s'havia fet en el moment de la queixa.

Vista la documentació aportada pels interessats i ateses les actuacions de les diverses administracions implicades, el Síndic cregué oportú recordar al Departament de Sanitat, sens perjudici de les competències municipals i judicials que incidien en aquest cas, el deure legal d'adoptar les mesures tècniques i disciplinàries pertinents, si calgués, per tal d'esvair qualsevol dubte sobre l'actuació administrativa iniciada per resoldre el problema objecte de la queixa.

Corresponent a l'escrit del Síndic, el Departament de Sanitat va comunicar que, donat que el centre de Salut de Sant Pere de Ribes és de titularitat municipal, els serveis tècnics de la Divisió de Recursos Físics, Béns i Serveis del Servei Català de la Salut s'havien posat en contacte amb l'enginyer responsable del centre per tal de requerir-lo en relació amb les mesures previstes per resoldre els fets denunciats davant d'aquella institució.

De les converses tingudes amb els serveis tècnics municipals se'n desprengué que l'estudi d'insonorització ja havia estat finalitzat i que s'havia aprovat la despesa municipal, circumstància que permetria l'imminent inici de les obres d'apantallament acústic.

Més endavant, complementant la informació ja donada al Síndic pel Conseller de Sanitat i Seguretat Social el 27 d'agost, es va fer avinent que l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes havia finalitzat les obres d'aïllament acústic i tèrmic de la cambra on està situada la maquinària que produïa el soroll, i així mateix rebérem una còpia de la certificació lliurada per l'Ajuntament en què es detallen les obres fetes per esmenar l'anomalia.

Vistos els informes del Departament de Sanitat i Seguretat Social i atès que s'havia acollit el recordatori de deures legals formulat, el Síndic donà per finalitzades les actuacions i així ho va comunicar als interessats i a l'Ajuntament esmentat.

Abans de tancar la redacció del present Informe, els afectats pel soroll s'han tornat a adreçar a aquesta Institució i han fet avinent que persisteixen les molèsties causades pel personal. Per això, considerant sols parcialment resolt el conflicte, caldrà tornar a demanar al Departament i Ajuntament que aïlli el sostre de l'habitació on descansa el personal del centre de salut.

Queixa núm. 1732/92

L'Administració sol·licita l'actuació del Síndic

L'Ajuntament de Malgrat de Mar, mitjançant escrit de l'alcaldia, s'adreçà al Síndic preocupat per les reiterades denúncies dels veïns i propietaris d'un bloc de pisos del terme municipal que es queixaven de les molèsties produïdes pel funcionament d'un taller de manipulació de productes alimentaris. L'Ajuntament finalitzava el seu escrit informant el Síndic que d'aquell seu mateix escrit en donava trasllat a Sanitat, Seguretat Industrial, Defensa del Consumidor i Medi Ambient.

El Síndic, valorant la preocupació que produïa en el consistori la situació descrita, va efectuar determinades gestions, amb vista que, les entitats amb competències en aquesta matèria i, en primer lloc, el mateix Ajuntament adoptessin els acords i resolucions legals procedents.

El mes d'agost de 1993, la Corporació municipal comunicà al Síndic les actuacions dutes a terme, amb un detall dels informes emesos pel Departament de Sanitat i Seguretat Social (Delegació Territorial de Barcelona) i per l'Enginyer municipal i el Cap Local de Sanitat, a més de la resolució de l'alcaldia del mateix mes d'agost, en virtut de la qual comunicava al titular de l'activitat, senyor O, que se li concedia un termini de sis mesos a comptar des del dia 14 d'agost, per traslladar l'activitat a «una zona adequada» (l'escrit no precisava què entenia aquella Corporació per «zona adequada»). Posteriorment, l'Ajuntament va precisar que l'activitat estava situada en sòl urbà i calia en tot cas que quedés situada en sòl industrial).

La resolució advertia així mateix el titular de l'activitat que, si en el termini fixat no traslladava l'explotació en qüestió, l'Ajuntament adoptaria les mesures oportunes, que podien arribar a la retirada temporal o definitiva de la llicència i a la clausura de l'activitat.

El Síndic, vistes les resolucions adoptades per l'Ajuntament, va efectuar un darrer recordatori de deures legals en un doble sentit.

Primer, recordant que l'Ajuntament té competència i potestat legal suficient per adoptar els acords i les resolucions conduents a resoldre la problemàtica que exposa.

Segon, instar l'Administració a prosseguir en la tramitació de l'expedient obert en compliment del principi d'execució dels propis actes, fins a la total i completa finalització.

Aquest recordatori de deures legals no ha estat expressament respost per l'Ajuntament.

Queixa núm. 366/93

Tinença massiva d'animals en nuclis urbans. Una possible activitat molesta i insalubre escassament regulada

El senyor T, davant les molèsties ocasionades per una cabana amb gairebé una dotzena de gossos situada en un terreny propietat del senyor N. dins del terme municipal d'Hostalric, va denunciar al Síndic una suposada inactivitat municipal. En resposta a la petició d'informe, la Corporació informà de les actuacions practicades, que consistien en diversos informes emesos per la policia local i una carta adreçada per l'alcalde al senyor N., mitjançant la qual, en tant que propietari del terreny i dels gossos que ocasionaven les molèsties denunciades, se li efectuava un recordatori del deure d'observar el que preveuen les ordenances de policia i bon govern, amb l'advertiment que, en cas d'incompliment, es procediria a imposar les mesures sancionadores previstes. La citada carta era del mes de setembre de 1992, i la queixa es va presentar al Síndic l'any 1993, la qual cosa podia fer suposar que l'advertiment municipal no havia estat suficient i que tampoc no s'havia adoptat cap resolució o acord per tal que les molèsties desapareguessin.

Davant les reiterades queixes del senyor T., el Síndic va considerar que l'actuació de l'Ajuntament podia resultar insuficient i s'hi va posar novament en contacte. La Corporació va manifestar la seva intenció de trobar vies legals de solució al cas exposat, que no havia quedat resolt, i reconeixia alhora que els instruments jurídics de què disposava l'Ajuntament no oferien garanties suficients perquè les molèsties cessessin.

En aquesta situació, el Síndic es tornà a adreçar a l'Ajuntament d'Hostalric, amb un recordatori de deures legals i una recomanació. Respecte al recordatori de deures legals i malgrat reconèixer que aquesta matèria ha estat escassament desenvolupada, es va comunicar a l'Ajuntament que, fins i tot tenint en compte que la citada activitat (tinença massiva d'animals en nucli urbà) no és expressament reco-

llida en el Reglament d'Activitats Molestes, Insalubres, Nocives i Perilloses, cal considerar-la sotmesa a les prescripcions del citat Reglament, en tant que activitat molesta, pels sorolls i olors dels animals i que fins i tot es podria considerar possiblement insalubre. Així, aquesta Institució recordà el deure legal d'instar el titular de l'activitat a legalitzar-la de conformitat amb l'article 29 del citat precepte legal.

D'altra banda, el Síndic va recomanar a la Corporació que acotés i concretés de forma més precisa aquesta matèria en l'ordenança municipal que regula parcialment aquestes situacions. Concretament va indicar a l'Ajuntament la possibilitat que, per acord plenari, s'ampliessin les Ordenances de Policia i Bon Govern, i se li va facilitar còpia d'ordenances que altres corporacions ja han aprovat per tal de paliar aquests problemes (entre altra documentació, s'envià a Hostalric la normativa de l'Ajuntament de Torrelles de Llobregat, aprovada arran de la intervenció del Síndic per raó d'unes molèsties similars a les denunciades en l'expedient de referència).

El Síndic resta a l'espera de la resolució que adopti l'Ajuntament pel que respecta a l'acceptació de les consideracions efectuades.

Queixa núm. 1629/93

Penya Blau-grana i sorolls

La senyora O. es va adreçar al Síndic el 26 d'abril, manifestant la seva queixa per les molèsties de sorolls i vibracions produïts pel local públic Penya Blau-grana, situat al pis del costat. La interessada havia interposat una denúncia davant l'Ajuntament de Ripoll el mes d'abril, però les molèsties continuaven.

El Síndic es va adreçar a l'esmentat Ajuntament demanant el corresponent informe. De la resposta rebuda se'n desprenia que l'Ajuntament havia iniciat les actuacions pertinents a fi de trobar la millor i més ràpida solució per a ambdues parts. S'havien tingut reunions amb els afectats i l'Ajuntament treballava en diverses alternatives, com per exemple cercar un altre emplaçament a la penya, si no arribava a un acord entre totes dues parts.

El Síndic, després d'aquesta informació, va donar per acabada la seva actuació i va procedir a arxivar l'expedient.

SECCIÓ 3: TRIBUTÀRIA

I. INTRODUCCIÓ

En el decurs de l'any 1993 la tipologia de les queixes presentades al Síndic en l'àmbit tributari –en el qual s'han resolt 35 consultes, atès 81 visites i rebut 175 queixes–(vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions), ha estat vinculada a la realitat econòmica del país, i en alguna mesura reflecteix un augment de la pressió fiscal, que una part significativa dels contribuents que han acudit a la Institució han considerat no assumible.

En major mesura el contingut de les queixes anaven referides als tributs de les administracions locals. Cal precisar, però, que l'existència d'un major nombre de queixes pel que fa a la tributació municipal no es pot valorar com un fet casual, sinó que el nombre de figures tributàries que integren la Hisenda Local és, amb diferència, molt més elevat que, per exemple, el que correspon a tributació de la Hisenda Autònoma, encara que la pressió fiscal que se'n deriva sigui menor.

Un elevat grup de queixes han respost a la disconformitat dels ciutadans, no tan sols amb el fet estricte de la imposició fiscal, sinó també amb el procediment de gestionar-la.

S'han reiterat queixes similars a les d'anys precedents sobre la inobservança d'ofici de la prescripció per part de l'administració, retard en la devolució d'ingressos indeguts, embargament de béns –en especial de comptes corrents– quan no era procedent d'efectuar-ho, mancances pel que fa a la correcta notificació dels tributs, etc. En aquest punt volem destacar que, un cop més, els contribuents manifesten la seva indefensió davant la forma de notificació dels tributs anomenats «de cobrament periòdic», que el Síndic ja va tractar en l'Informe de 1991 (vegeu BOPC número 4, de 15 d'abril de 1992, pàgines 97 a 100).

Finalment, cal destacar que han estat nombroses les queixes en les quals els contribuents han expressat al Síndic la impossibilitat d'obtenir resposta de l'Administració a recursos en què posaven de manifest errades materials que en la majoria d'ocasions havien produït un enriquiment injust a l'Administració. En aquest punt cal significar que, en relació amb aquestes queixes, el Síndic ha efectuat els recordatoris dels deures legals pertinents o, quan s'ha escaigut, els suggeriments que ha estimat oportuns, que en la majoria de casos han estat acceptats per les citades entitats de dret públic.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

TRIBUTS

Tributs estatals

- Impost sobre la renda de les persones físiques
- Impost sobre el valor afegit

Tributs autonòmics

- Tributs cedits:
Impost sobre transmissions patrimonials i Actes jurídics documentals
- Impost general de successions i donacions
- Taxes

Imposició local

- Impostos
- Taxes
- Contribucions especials

ALTRES INGRESSOS PÚBLICS

- Preus públics

GESTIÓ TRIBUTÀRIA

- Organització
- Descoordinació entre administracions
- Duplicitat en padrons
- Liquidació:
Errades en la identificació del subjecte passiu
- Devolució ingressos indeguts
- Inobservança del procediment legalment establert per notificar els ingressos de Dret Públic
- Recaptació:
Especial referència a la recaptació de dèbits municipals en procediment executiu per via de delegació
- Indefensió del ciutadà per notificacions de constrenyiment incorrectes
- Límits legals a l'embargament de béns en el procediment executiu (per tributs i sancions)

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES

1. Problemes diversos a l'àmbit tributari

Les queixes i reclamacions que els ciutadans han formulat el 1993 al Síndic per disconformitat contra determinades actuacions de l'Administració en matèria tributària es poden classificar bàsicament en dos grups:

1.- queixes derivades d'actes de gestió tributària,

2.- queixes dimanants de l'aplicació de normes tributàries aprovades pel Parlament de Catalunya, departaments de la Generalitat o entitats locals (en ús de les atribucions legalment conferides), que segons els contribuents imposen exaccions excessives o que permeten aplicacions incorrectes.

Respecte al primer grup, cal significar les reclamacions en què els ciutadans han posat de manifest errades administratives –algunes d'elles d'ordre material– que en tot cas els havien produït o podien produir perjudicis econòmics en el seu patrimoni. En aquest sentit, podem citar queixes com les números 1136/93, 946/93 i 664/92.

Cal destacar també altres queixes, com les tractades als expedients números 174/93, 829/92 i 1996/92 (en aquesta última la resolució del Síndic fou de desembre del 1992, però bé que la resposta de l'Administració es produí l'any 1993), respecte a les quals el Síndic va formular «recordatoris de deures legals», que, acceptats per les administracions afectades, permeteren resoldre els greuges que una actuació administrativa de caire tributari havia pogut ocasionar sobre el patrimoni i els drets dels contribuents en tant que subjectes passius dels tributs.

Finalment, volem fer esment d'un problema que es va plantejar –amb característiques molt similars– en dues corporacions locals –als ajuntaments del Masnou i de Tossa de Mar– que van donar lloc als expedients 2191/92, 2397/92.

Dins del segon grup (queixes derivades de normes tributàries que els ciutadans consideren que imposen exaccions excessives), se'n destaquen dues situacions que de forma especial han sensibilitzat els contribuents al llarg de l'any 1993, si bé porten causa d'anys anteriors: en primer lloc, el conflicte anomenat «del preu i del rebut de l'aigua», que va ser objecte d'una acció medial del Síndic, que es va donar per finalitzada el 17 de novembre de 1993. No havent-se produït un acord final entre les parts que van intervenir en el citat conflicte, el Síndic, en ús de les facultats i competències que té legalment conferides, va emetre una resolució que ha estat comunicada a les diferents administracions afectades per la problemàtica en qüestió.

En la resolució citada, el Síndic efectua un seguit de recomanacions i suggeriments de caràcter general que obviem reproduir atès que es desenvolupen en la secció de l'Informe destinada a recollir aquestes actuacions de la Institució (vegeu queixa núm. 1907/92).

El segon afer que de forma prou generalitzada ha suscitat les queixes dels ciutadans ha estat l'establiment, l'any 1992, de l'anomenat recàrrec sobre l'Impost de Béns Immobles,

aprovat i requerit per l'Entitat Metropolitana del Transport. Aquesta protesta es prolongà al llarg de 1993.

Aquest problema ha estat examinat pel Síndic, el qual ha concretat la seva actuació en un seguit de suggeriments i recomanacions d'ordre legal –bàsicament sobre la forma d'aprovació, notificació i exacció del citat recàrrec–, que foren adreçades a l'Entitat Metropolitana citada. Igual que en el cas de l'anomenat «preu de l'aigua», el tractament que aquesta Institució ha donat al cas en qüestió, és abordat en l'apartat de recomanacions i suggeriments de caràcter general (vegeu queixa núm. 1190/93).

Finalment, volem fer esment que en el decurs de 1993 ha estat també apreciable el nombre de queixes de contribuents que manifestaven la seva disconformitat amb la forma de regulació, a la Llei de les Hisendes Locals, de l'acreditament de l'Impost d'Activitats Econòmiques, atès que, d'acord amb la citada norma, malgrat que el subjecte passiu del tribut en qüestió cessés en l'activitat abans de finalitzar l'exercici econòmic, es veia obligat a satisfer l'import del tribut corresponent a tot l'any natural.

Recentment, mitjançant la Llei 22/1993, de 29 de desembre (BOE 31 de desembre de 1993) s'ha modificat la regulació existent, atès que l'article 8.5 de la citada llei estableix:

«Se añade un segundo párrafo al apartado 2 del artículo 90 de la Ley 39/1988, de 28 de diciembre, reguladora de las haciendas Locales, con la siguiente redacción:

»Asimismo, y en el caso de baja por cese en el ejercicio de la actividad, las cuotas serán prorrateables por trimestres naturales, excluido aquel en el que se produzca dicho cese. A tal fin los sujetos pasivos podrán solicitar la devolución de la parte de la cuota correspondiente a los trimestres naturales en los que no se hubiere ejercido la actividad.»

Amb aquesta modificació legal valorem que es resol un greuge produït per una norma molt possiblement atemptatòria al principi de capacitat econòmica.

Per acabar s'esmenta l'actuació del Síndic en relació a l'embargament de comptes decretat per impagament de multes de trànsit, que va ser objecte de varies consideracions durant l'any 1992 (vegeu queixes núms. 1849/92, 628/93 i 718/93).

Queixa núm. 664/92

Manca d'accés a un expedient de liquidació de l'impost sobre successions i donacions

La senyora V. va presentar queixa al Síndic, per raó del silenci administratiu del Departament d'Economia i Finances, (Delegació territorial de Lleida), davant la sol·licitud formulada per la reclamant, amb vista a tenir accés a l'expedient número 668/1986, relatiu a una liquidació practicada respecte a l'impost sobre successions i donacions.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic efectuà determinades gestions conduents a resoldre la situació d'indefensió que podia ocasionar a la senyora V. la impossibilitat d'accedir al citat expedient per tal de poder efectuar, un cop exa-

minada aquesta documentació, les alegacions que estimés oportunes.

Finalment la reclamant s'adreçà al Síndic manifestant que després de més de sis anys l'Administració havia atès la seva sol·licitud inicial, és a dir, de poder consultar i examinar un expedient administratiu.

Queixa núm. 829/92

Descoordinació entre administracions, amb perjudicis econòmics al subjecte passiu

El senyor M. va presentar queixa davant el Síndic per tal com es considerava greument lesionat per l'Ajuntament de Calafell en els seus drets com a ciutadà i contribuent, i així mateix en els seus interessos patrimonials, en la mesura que aquella Corporació havia decretat l'embargament d'una finca de la seva propietat pel presumpte impagament d'uns debits tributaris corresponents a l'Impost de Béns Immobles (IBI) dels exercicis 1990 i 1991, tot i que en realitat l'impagament no era tal, atès que les dades cadastrals del citat impost havien estat impugnades pel subjecte passiu, que considerava que el Centro de Gestión y Cooperación Tributaria (òrgan gestor del dit impost) havia comès un error en el moment de calcular i fixar el valor cadastral del bé immoble esmentat.

L'Ajuntament, a petició del Síndic, indicà que el senyor M. li havia manifestat en diverses ocasions aquesta situació mitjançant els corresponents escrits i documentació acreditativa, si bé no s'havien pres en consideració en cap moment les circumstàncies legals alegades pel contribuent.

Admesa a tràmit i estudiada la queixa, aquesta Institució va entendre que s'havia produït una possible descoordinació administrativa entre l'òrgan gestor de l'impost i l'Ajuntament, i el resultat d'aquesta situació revertia en el fet que s'hagués obert un procediment de constrenyiment que es trobava ja en fase d'embargament.

El Síndic, mitjançant escrit de 5 de juny de 1992, es va adreçar a l'Ajuntament de Calafell, al qual manifestà que, des d'un punt de vista d'estricta legalitat tributària, l'Ajuntament podia iniciar un procediment de constrenyiment contra els béns del senyor M, atès que el recurs que havia presentat no havien estat avalats o garantits, per la qual cosa no es suspenia l'acció cobratòria. Això no obstant, el Síndic va assenyalar a l'Ajuntament que la manca de resposta als recursos interposats ocasionava una clara indefensió al contribuent.

En definitiva, el que inicialment es podia considerar l'exercici d'una potestat certament legítima, pot ocasionar i de fet ocasiona greus perjudicis econòmics a l'administrat en la mesura que el procediment de constrenyiment va prosseguir fins i tot tenint coneixement d'una possible errada material susceptible d'ocasionar la nullitat de totes les actuacions practicades en procediment executiu.

L'Ajuntament de Calafell, per Decret 298/1993, atenent el recordatori efectuat per aquesta Institució, procedí tot seguit a les accions següents:

- aixecar l'embargament de la finca propietat del senyor M.
- aprovar les baixes de les liquidacions corresponents als exercicis de 1990, 1991, l'impagament de les quals havia motivat l'embargament del bé immoble.
- passar a període voluntari de recaptació el rebut corresponent a l'any 1992, per import de 19.491 pessetes, que ja es trobava en via executiva.

Queixa núm. 1996/92

Duplictat en el pagament dels tributs

La senyora M. va presentar escrit de queixa al Síndic, manifestant el seu desacord en relació amb la liquidació que de l'Impost sobre Vehicles de Tracció Mecànica corresponent a l'exercici 1992 li havia practicat l'Ajuntament de Torredembarra.

La senyora M. fonamentava la seva disconformitat respecte a la citada liquidació en el fet que l'esmentat vehicle figurava donat d'alta en el municipi de Reus (lloc de residència en aquell moment de la reclamant) i, d'altra banda, perquè, d'acord amb allò que estableix l'article 98 de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals, la liquidació i recaptació de l'impost correspon a l'Ajuntament del domicili que consta en el permís de circulació del vehicle, en el qual document el domicili de la senyora M, era al municipi de Reus i no pas al de Torredembarra.

El Síndic s'adreçà el 9 de desembre de 1992 a l'Ajuntament de Torredembarra, al qual sol·licità de resoldre de forma expressa la reclamació de la promotora de la queixa i de prendre en consideració les argumentacions legals per ella efectuades.

El mes de gener de 1993, la citada Corporació va trameure a aquesta Institució còpia del Decret de l'Alcaldia de data 30 de desembre de 1992, en virtut del qual s'estimava la reclamació de la senyora M., es procedia a anul·lar la liquidació del dit impost corresponent a l'any 1992, i es decretava alhora la baixa definitiva en el Padró corresponent al citat impost.

Queixes núms. 2191/92 i 2397/92

Inobservança del procediment en fraccionaments de pagament de debits tributaris

Les senyores V. i D. van presentar escrit de queixa davant el Síndic manifestant la seva disconformitat amb les actuacions dels ajuntaments del Masnou i de Tossa de Mar, respectivament, per raó dels procediments de constrenyiment que s'havien obert contra els seus patrimonis per impagament d'uns debits tributaris respecte als qual les reclamants alegaven que existia fraccionament de pagament concedit pels citats ajuntaments.

Admeses a tràmit totes dues queixes i sol·licitats els preceptius informes, el Síndic va considerar que efectivament es podria haver ocasionat lesió jurídica a les reclamants, atès que s'havia acordat iniciar la via de constrenyiment

pels citats dèbits d'una forma arbitrària, atès que en cap dels dos supòsits no existia cap acord ni resolució expressa de l'administració atorgant el fraccionament de pagament, ni s'havien fixat, per tant, els períodes per efectuar els pagaments fraccionats, pel qual motiu esdevenia una decisió arbitrària de les citades corporacions decidir el temps o període en què aquests dèbits ja no es podien pagar en voluntària i passaven a exigir-se per via de constrenyiment.

Atesa la situació exposada, que, per altra banda, el Síndic considera perjudicial per a la mateixa Administració, per la negativa reiterada dels subjectes passius a efectuar uns pagaments d'uns tributs correctament liquidats, el Síndic s'adreçà a tots dos municipis per recordar-los els deures legals, en el sentit que es decretés la improcedència de la via executiva oberta sobre els dèbits tributaris indicats; s'adoptés un acord exprés i formal de fraccionament de pagament per part de l'òrgan competent dels respectius ajuntaments, amb fixació clara dels períodes de pagament fraccionat i es notifiquessin els acords oportuns a les interessades. Així mateix el Síndic considerarà que, si, malgrat aquests acords (que de forma obligada s'havien d'adoptar segons el que estableixen les normes de procediment recaptatori), els subjectes passius efectivament no satisfien els imports fraccionats, les corporacions estaven legitimades plenament per actuar en via de constrenyiment.

L'Ajuntament de Tossa de Mar, per acord de la Comissió de Govern va resoldre de forma expressa no prendre en compte el recordatori de deures legals formulat pel Síndic, discrepant de les consideracions d'aquesta Institució.

L'Ajuntament del Masnou va acceptar el recordatori de deures legals formulat i va reposar la liquidació a període voluntari amb exposició dels terminis de pagament.

Queixa núm. 174/93

Cobrament indegut de dèbits tributaris i duplicitat en el pagament

El senyor M. va presentar queixa davant el Síndic a causa d'haver-se vist obligat a satisfer a la Tresoreria de l'Ajuntament de Calafell la quantitat de 321.158 pessetes, corresponent a uns rebuts suposadament impagats per concepte de l'antiga Contribució Territorial Urbana, (CTU) dels anys 1981 a 1986, i de l'Impost de Béns Immobles (IBI) dels exercicis 1990 a 1992.

El reclamant aportava al seu escrit de queixa documentació acreditativa dels fets següents:

a) que els rebuts de la CTU corresponents als exercicis 1981 a 1985 ja havien estat satisfets mitjançant el corresponent abonament (liquidació directa practicada per la Hisenda Estatal l'any 1989), d'aquella situació es podia desprendre, doncs, que s'havia produït un ingrés indegut per duplicitat en el pagament;

b) respecte a la resta de rebuts, relatius als exercicis 1986-1992, no havien estat objecte de cap tipus de notificació en forma (cal precisar que el reclamant té la seva resi-

dència habitual a Alemanya) i, per tant, els recàrrecs que se li imposaven sobre els citats rebuts podien considerar-se improcedents, atès que, havent variat en successius exercicis els períodes de cobrament i no tenint coneixement d'aquesta circumstància el subjecte passiu, aquestes actuacions administratives li havien ocasionat un perjudici econòmic evident.

El 6 de juliol de 1993 el Síndic va efectuar un recordatori de deures legals a l'Ajuntament de Calafell, a fi que es retornés al senyor M. l'import dels rebuts de CTU (1981-1985) que provadament ja havia satisfet, i així mateix proposà que li fossin retornats els recàrrecs de constrenyiment de la resta dels rebuts (1986-1992), i el de 1992, que el Síndic considerarà indegudament cobrats.

L'Ajuntament, per Decret 291/1993 d'agost, estimant i prenent en consideració el recordatori i el suggeriment del Síndic, procedí a realitzar les citades devolucions, per import de 79.896 pessetes, corresponents als rebuts satisfets per duplicat, i de 53.526 pessetes en concepte de recàrrecs cobrats en els rebuts corresponents als exercicis de 1986 a 1992.

Queixa núm. 946/93

Improcedència d'aplicació d'una taxa

La senyora F. s'adreçà al Síndic manifestant la seva disconformitat amb la liquidació (import: 193.580 pessetes) que li havia practicat l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès en concepte de «drets de llicència d'obertura» per raó de l'activitat professional que exercia com a titular d'una gestoria.

Prèviament, la reclamant havia presentat recurs de reposició davant la Corporació local, el qual li fou desestimat per acord de la Comissió Municipal de Govern.

Desestimat el citat recurs, la senyora F. havia d'entrar en la via contenciosa administrativa i, en tot cas, dipositar o avalar el suposat dèbit tributari.

Tot i que va interposar el preceptiu recurs contenciós i va satisfer el dèbit, va presentar, alhora, una queixa davant aquesta Institució. Un cop admesa a tràmit i efectuat l'estudi pertinent de la qüestió, el Síndic s'adreçà a l'Alcalde de Vilafranca, suggerint que es revisessin els actes liquidatoris amb vista a valorar si eren realment procedents, atès que hi ha una nombrosa jurisprudència, tant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya com del Tribunal Suprem, que estima contrària a dret l'exacció d'una taxa pel concepte d'obertura d'establiment pel fet d'instalar o obrir despatx professional. Aquest suggeriment del Síndic s'efectuà mitjançant escrit del 3 de juliol de 1993.

La Comissió de Govern de l'Ajuntament, en sessió del 15 de novembre d'enguany, va prendre l'acord d'acceptar el suggeriment d'aquesta Institució i procedí a la devolució de l'import corresponent a la taxa, per un total de 247.223 pessetes (193.580 pessetes de principal; 38.716 pessetes de recàrrec de constrenyiment, 14.777 pessetes d'interessos de demora i 150 pessetes per costes).

La titular de l'activitat professional va veure en definitiva estimat el seu recurs, retornades les quantitats indegudament recaptades per l'Ajuntament i alhora va poder desistir

del recurs contenciós que ja havia iniciat davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Queixa núm. 1136/93

Procediment de constrenyiment decretat per impagament d'un debit tributari prescrit

El senyor B. va presentar queixa davant el Síndic exposant la seva disconformitat per raó de l'embargament de què havia estat objecte la seva nòmina en el procediment de constrenyiment iniciat per la Tresoreria del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat (Delegació Territorial de Barcelona) per un presumpte impagament de l'impost de luxe corresponent a l'exercici de 1979.

El reclamant havia interposat un recurs (sense avalar el debit), que no havia estat resolt per l'administració interessada en la data que va presentar queixa.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic s'adreçà a la Tresoreria del Departament d'Economia i Finances, sollicitant que es procedís a la revisió del citat expedient per la probable prescripció de l'acció cobratòria promoguda per l'administració, i a fi que en tot cas es donés resposta expressa al recurs interposat pel senyor B.

En data 14 de juliol de 1993, el tresorer resolgué el recurs interposat pel senyor B., l'estimà en tots els seus extrems i decretà la nul·litat de la providència de constrenyiment dictada anteriorment pel suposat impagament de l'impost de luxe abans esmentat; es deixà així sense efecte el procediment d'apressament que se seguia contra el patrimoni del reclamant, i en definitiva, s'admeté la prescripció al·legada pel senyor B. i apreciada pel Síndic com a motiu legal perquè fos estimat el recurs.

Queixes núms. 1849/92, 628/93 i 718/93

Embargament de comptes corrents decretats per impagament de multes de trànsit

Les queixes ressenyades, que amb altres de contingut similar s'han tramitat l'any 1993, presenten una característica comuna, la reclamació del ciutadà en veure el seu compte corrent embargat per l'impagament en període voluntari de sancions per una suposada infracció de les normes de circulació viària.

Els interessats sovint consideren que en la tramitació del procediment sancionador i del procediment de constrenyiment, o bé d'aquest últim l'Administració no s'ha observat totes les prescripcions legals que els regulen.

El Síndic es pronuncià respecte a la problemàtica genèrica de l'embargament de comptes corrents en l'Informe de 1992 (vegeu BOPC número 99, de 31 de març de 1993 pàgina 6101 a 6103).

Els problemes que es constataren com a més conflictius en l'ús de la prerrogativa administrativa de l'embargament de comptes eren els següents:

«a) Oportunitat o correcció de l'embargament quan en el compte corrent en qüestió s'ingressa una nòmina o una pensió (de viduïtat, de jubilació, d'invalidesa, etc.)

»b) A conseqüència del fet anterior, l'embargament del compte corrent pot comportar, si no s'actua amb precisió i rigor, l'embargament de la nòmina o de la pensió en qüestió, i no tan sols d'un fons o dipòsit en efectiu.»

Així mateix es feia constar que dins del mateix any 1992 i per virtut d'un acte del Tribunal Suprem, havien quedat en suspens determinats articles del Reglament General de Recaptació que regulaven el procediment d'embargament.

El Síndic s'abstingué d'entrar a considerar les qüestions a què es referia l'acte del Tribunal Suprem. Quant a la problemàtica plantejada, va fer unes consideracions adreçades a les administracions per tal que l'embargament del saldo de comptes oberts en entitats financeres no impliqués embargar aquelles parts del sou, salari, pensió, etc., declarades inembargables per les lleis vigents.

D'altra banda, el Síndic recomanà a les administracions que actuessin amb el màxim rigor a l'hora d'aplicar el citat procediment d'embargament, per tal que l'esmentada pràctica recaptadora no vulneri els drets dels contribuents contra els quals se segueix un procediment de constrenyiment.

De les queixes abans ressenyades, cal significar que totes tres corresponen a ciutadans del municipi de Barcelona i, com ja hem assenyalat anteriorment, els procediments de constrenyiment i els ulteriors embargaments dels seus comptes deriven de la manca de pagament en període voluntari de sancions imposades per l'Ajuntament de Barcelona per infracció de les normes de circulació viària.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament, el mes de març de 1993, efectuant una petició d'informe i sollicitant el trasllat, per còpia, dels expedients corresponents a la imposició de les sancions de trànsit i els relatius als procediments de constrenyiment seguits per l'Institut Municipal de Recaptació.

En una primera contesta l'Ajuntament va oferir la possibilitat que els col·laboradors del Síndic examinessin els expedients a l'Ajuntament, la qual cosa es va efectuar el mes d'abril.

Vista la documentació de què disposava l'Ajuntament i entenent que calia fer-ne un estudi més precís, es va sol·licitar que l'Ajuntament facilités còpia al Síndic dels expedients inicialment sol·licitats.

L'Ajuntament va trametre determinada informació i documentació, que, un cop examinada pel Síndic, es va valorar com a insuficient per emetre una resolució definitiva en relació amb les queixes presentades. És per això que, per escrit de 14 de juny de 1993, s'efectuà una nova petició d'informació que detallava aquells documents que consideraven imprescindibles per adoptar una decisió.

Atès que el mes de setembre no s'havia rebut la documentació sol·licitada, el Síndic per escrit de data 21 de setembre de 1993 reiterà la petició d'informe.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, no s'ha rebut la resposta de la citada corporació municipal.

SECCIÓ 4: SANITAT I CONSUM**SANITAT****I. INTRODUCCIÓ**

Els problemes relatius al sistema públic de salut són analitzats a l'àrea de Sanitat, en la qual s'han resolt 24 consultes, s'han atès 32 visites i iniciat 64 queixes, entre les quals també s'inclou una actuació d'ofici (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació).

Com sia que correspon al poders públics organitzar i tutelar la salut pública per mitjà de les mesures preventives i de les prestacions i els serveis necessaris, cal que aquesta responsabilitat s'adeqüi a la demanda social del moment i es corregeixin les disfuncions contràries al dret dels ciutadans a la protecció de la salut que proclama la Constitució (art. 43.1).

Seguint un mètode respectuós amb els problemes objecte de les queixes, hem conjugat els temes i els expedients tramitats amb les recomanacions consegüents i amb els suggeriments o recordatoris de deures legals adoptats.

Hem constatat que es continuen patint insuficiències, com les llargues llistes d'espera, el difícil accés de la gent gran a centres socio-sanitaris, el lent avenç en la reforma de l'atenció primària i la vulneració, en alguns casos, dels drets de l'usuari de la sanitat, motivats principalment per la complexa relació dels professionals amb els pacients.

S'han observat, un cop més, les conseqüències d'un inadequat sistema de finançament, que reverteix inexorablement en la prestació dels serveis i malmet la qualitat assistencial desitjada pels ciutadans.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES**SANITAT**

Salut pública	<ul style="list-style-type: none"> – Gestió de l'Administració – Inspecció – Actuació mèdico-professional – Negligències mèdico-professionals – Responsabilitat professional
---------------	---

Deficiències sanitàries	<ul style="list-style-type: none"> – Assistència primària – Prestacions – Obligacions del beneficiari – Hospitals – Prestacions extrahospitalàries
-------------------------	---

Personal
sanitari

- Relacions de treball
- Condicions
- Règim jurídic
- Personal
- Metges

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES**1. Qualitat assistencial sanitària**

En els darrers anys hem assistit a grans canvis en la sanitat, fins al punt que el concepte mateix de salut ha canviat.

L'evolució de la societat ha permès el reconeixement del dret a la salut, conquesta patent del ciutadà reconeguda en les constitucions més avançades dintre dels drets socials.

La Constitució espanyola fixa el punt de referència bàsic que han de complir els poders públics, concretat en la Llei General de Sanitat, i en la legislació de les comunitats autònomes. Cal tenir presents també, diverses directrius de la Comunitat Europea o les recomanacions i opinions d'organismes internacionals com l'Organització Mundial de la Salut (OMS) o l'Organització Internacional de Treball (OIT).

Deixant de banda la definició tan idealista que fa l'OMS de la salut, com a complet estat de benestar físic, mental i social, es fa convenient analitzar les expectatives del ciutadà, mitjançant les seves queixes i problemes, en l'exercici del seu dret a la salut i com a usuari de la sanitat.

Malgrat que els darrers anys s'hagi prosperat en la universalització de l'assistència sanitària, en l'equitat i en la solidaritat, s'han mantingut alguns dels problemes de sempre, com ara les llargues llistes d'espera (vegeu queixa núm. 114/93), el difícil accés a centres socio-sanitaris i a determinades prestacions (vegeu queixa núm. 1414/93), la manca d'informació al ciutadà (vegeu queixa núm. 873/93) i un seguit de queixes per diverses disfuncions del servei públic de la salut o per actuacions administratives viciades.

Sabem que no s'alleugereixen les llistes d'espera o milloren els serveis amb menys despesa sanitària. Per això, com cada any, hem d'insistir en els punts més febles del sistema sanitari que han originat la majoria de les queixes i que són, el finançament del sistema sanitari, l'organització, la informació, la reforma de l'atenció primària, i les relacions entre els professionals i els pacients.

En l'Informe al Parlament de l'any passat ja es reflexionà sobre el sistema de finançament i s'analitzaven diversos aspectes en relació amb la despesa sanitària, com el dèficit i els desequilibris territorials.

Hem indicat, en ocasions, la problemàtica que pateixen els creditors de l'Institut Català de la Salut, com també les manifestacions del Conseller de Sanitat i Seguretat Social, quan hem tingut queixes sobre la manca de pagament als seus proveïdors i en relació amb el dèficit de la sanitat. Enguany, la queixa número 107/93, entre d'altres, ha estat paradigma del mateix problema, i en el detall que se n'ofereix es fan els suggeriments pertinents.

El Síndic, en els seus informes, ha assenyalat que la gestió de l'Administració sanitària era substancialment correcta, si bé el dèficit que pateix des de fa anys se segueix produint per les desviacions, un exercici i un altre, entre el pressupost i la seva liquidació, amb l'agreujant que el pressupost inicial de despeses és inferior a la liquidació definitiva de l'exercici anterior.

D'altra banda, l'organització, la gestió i les prestacions sanitàries ens porten a valorar la implicació de cadascun dels agents de l'Administració sanitària amb la finalitat d'oferir un servei adequat a les necessitats dels ciutadans i pacients.

De la relació que tinguin el professional i el pacient se'n desprendre la qualitat del servei i el bon funcionament del Servei Català de la Salut. Preservar aquesta relació i potenciar-la ha estat sempre un suggeriment del Síndic als poders públics sanitaris durant tots aquests anys. Però hi continua havent dificultats d'importància perquè la relació s'estableixi en igualtat de condicions i assolixi un nivell òptim. D'una banda, els col·lectius de professionals sanitaris no han pogut vertebrar-se d'acord amb els seus col·legis professionals, ni les estructures sindicals s'han ajustat del tot a ells. La incidència dels canvis en els sistemes retributius, el complement de productivitat, el complement de dedicació exclusiva, i les guàrdies, han estat motius de conflictivitat en els darrers anys.

També la infermeria ha sofert grans canvis i cal tendir a la regulació i definició de les especialitzacions per tal que aquest col·lectiu recuperi la deguda harmonia amb el professional mèdic i així es pugui oferir un millor servei al malalt, alhora que una millora de les seves relacions.

D'altra banda, el ciutadà sol·licita cada dia, més prestacions i desitja una protecció integral de la seva salut, que s'ha de conjugar amb una atenció solidària i equitativa del servei.

I és en aquestes relacions que el Síndic ha de continuar incidint, posant èmfasi en el receptor del servei sanitari, o sia el ciutadà i el pacient, el qual amb els seus impostos finança, en definitiva, les prestacions i serveis que rebrà.

Els pacients cada dia són més i més actius en les exigències de serveis, conseqüència del major coneixement dels seus drets. Això ha comportat més queixes i, en definitiva, el relleu de l'antiga relació metge-pacient, basada en la quasi infal·libilitat del primer, per una actitud independent i lliure, enfrontada fins i tot, arran de la llibertat individual, amb l'ètica col·lectiva de la societat. Aquesta tensió i allunyament en la relació malalt-facultatiu, provocada, en part, pels avenços tecnològics i les especialitzacions, tendeix inexorablement cap a la deshumanització i, conseqüentment, a la

dificultat de promoció del drets del pacient; alhora crea conflictes de drets. Diverses són les queixes rebudes per accions judicials contra determinades actuacions mèdiques, com és el cas de la núm. 1533/93, entre d'altres.

La necessitat d'un diàleg, predicat pel Síndic, entre metge i pacient i entre juristes i professionals sanitaris, amb incidència en el debat sobre la presa de decisions i la definició i control de l'error mèdic, no es pot ajornar; els drets del pacient i els professionals, tant com la sanitat en general, ho demanen i ho reclamen. No en va les pòlisses d'assegurances de la pràctica mèdica s'han multiplicat darrerament, i el cost sanitari ha augmentat doblement, ja que la por dels professionals davant una acció judicial motiva també una despesa sanitària en prevenció, i per tant, s'excedeix la despesa en situacions normals i els professionals es veuen abocats a la medicina defensiva.

Juntament amb el que s'ha dit, s'ha evidenciat en la majoria de les queixes un cert grau d'insatisfacció en l'assistència mèdica en general, ja sia en l'atenció primària, en l'especialitzada, o en l'hospitalària, tant pública com privada.

La massificació i la manca d'oferta assistencial i curativa, juntament amb una assistència massa impersonal, tecnològica, especialitzada i a vegades, deshumanitzada, tot plegat ha fet, en part, que el facultatiu atengués més i abans la malaltia que no el malalt, i així, en opinió del Síndic, s'ha alterat l'atenció al ciutadà malalt.

Així, la queixa 735/93 és el paradigma de la insatisfacció pel sistema sanitari públic, en el qual, per poder ser intervingut quirúrgicament, el ciutadà ha de patir les demores de les llistes d'espera i veu obstruït el dret a una assistència mèdica que l'interessat necessita immediatament. El ciutadà s'adreça a trobar assistència mèdica a un centre privat i pretén després rescabalar-se de les despeses. El Síndic no ha aconseguit que el Departament de Sanitat i Seguretat Social fes una interpretació més flexible, extensiva i adequada a la jurisprudència, sobre els conceptes de «denegació d'assistència mèdica» i «assistència urgent de caràcter vital», conceptes vàlids per poder-se rescabalar de les despeses, com s'explica en l'expedient 735/93. S'ha de procurar adoptar totes les mesures necessàries a fi que l'atenció sigui ràpida i eficaç, evitant la desassistència en situacions de necessitat i la desigualtat en l'accés a l'assistència.

És cada dia més difícil una assistència integral al malalt i a càrrec d'un sol facultatiu. Paradoxalment, sempre hem recomanat la potenciació de l'atenció primària i del metge de capçalera, però inexorablement aquests facultatius han perdut pes específic i sovint no són sinó uns distribuïdors de receptes i recomanacions d'especialistes al malalt. Per tant, si no es potencia el metge de família, amb més mitjans tecnològics, diagnòstics i terapèutics, aquest tendirà a ser ineficaç.

Diversos problemes s'han observat amb motiu de la inacabada reforma de l'atenció primària. La queixa número 476/93 fa referència al canvi de metge. Malgrat haver-se desplegat l'article 10.13 de la Llei General de Sanitat amb el Reial Decret 1575/1993, de 10 de setembre, que regula la lliure elecció de metge, veiem indispensable la total instau-

ració dels Equips d'Atenció Primària en les corresponents Àrees Bàsiques de Salut, per tal de donar una millor qualitat assistencial i eficàcia en aquest nivell assistencial, amb un millor grau de satisfacció als usuaris. Cal, doncs, seguir potenciant i desplegant la implantació d'Àrees Bàsiques de Salut i d'Equips d'Atenció Primària, pilars de l'atenció primària i en definitiva, del sistema sanitari.

Quant a la implantació de les Àrees Bàsiques de Salut durant l'any 1993, hem de constatar un eventual estancament respecte als darrers anys.

Malgrat haver-se desplegat durant l'any 1990 la reforma iniciada l'any 1985 de l'atenció primària de la salut, amb diverses mesures complementàries i per donar un adequat funcionament dels equips d'atenció primària, no s'ha produït un avanç qualitatiu en la millora d'aquest nivell assistencial, per manca de la creació i posada en funcionament de les corresponents ABS i EAP, el desplegament de les quals es preveu de finalitzar l'any 1996.

Així, de les dades sol·licitades al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre el Pla Anual d'Implantació d'ABS de 1993 i de la implantació acumulada en data 31 de desembre de 1993 se'n desprèn que s'ha avançat poc, respecte a l'any 1992.

Certament, s'han augmentat d'una les ABS de les regions sanitàries de Lleida, Tarragona, Barcelona, Girona, Barcelonès Nord i Maresme; en dues, les regions sanitàries de Costa de Ponent, i en cinc les de la regió sanitària centre.

Les dades d'implantació acumulada d'ABS en funcionament i l'índex d'habitants protegits el 31 de desembre de 1993 són les següents:

- 1) Regió Sanitària de Lleida:
16 ABS (53,3% = 60,3% d'habitants)
 - 2) Regió Sanitària de Tarragona:
14 ABS (42,4% = 33,3% d'habitants)
 - 3) Regió Sanitària de Tortosa:
6 ABS (75% = 65,6% d'habitants)
 - 4) Regió Sanitària de Girona:
13 ABS (37,1% = 30,7% d'habitants)
 - 5) Regió Sanitària Costa de Ponent:
37 ABS (63,8% = 64,3% d'habitants)
 - 6) Regió Sanitària Barcelonès Nord i Maresme;
17 ABS (43,6% = 46,3% d'habitants)
 - 7) Regió Sanitària Centre:
41 ABS (61,2% = 59,7% d'habitants)
 - 8) Regió Sanitària de Barcelona:
18 ABS (26,9% = 22,1% d'habitants)
- Total: 162 ABS (48,1% = 44,8% d'habitants).

Queixa núm. 114/93

Qualitat de vida i prioritats assistencials

El Valedor do Pobo, homòleg del Síndic de Greuges a Galícia, traslladà a aquesta Institució una queixa del senyor B., en relació amb la malaltia i la necessitat del seu cònjuge d'un trasplantament pulmonar, així com de les possibilitats d'agilitació de les proves de valoració que havien d'efectuar els serveis mèdics d'un hospital de Barcelona.

Vista la preocupant situació de l'afectada i la mala qualitat de vida que havia de suportar, i atesa d'altra banda l'evident protecció constitucional en relació amb la reclamació de tutela sanitària, el Síndic va admetre la queixa a tràmit i suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social la possibilitat d'agilitar els tràmits de citació de l'afectada, a fi d'efectuar la corresponent valoració perquè pogués accedir a l'espera d'eventuals donacions compatibles amb el trasplantament pulmonar.

L'Institut Català de la Salut informà que el Servei de Pneumologia de l'hospital, un cop feta l'avaluació de l'estat de la pacient, havia determinat avançar la citació per als propers dies.

Conseqüentment, es donaren per finalitzades les actuacions iniciades i es traslladà la informació obtinguda al Valedor do Pobo.

Queixa núm. 873/93

Accés a la història clínica

El senyor O. va presentar una reclamació a la Unitat d'Atenció a l'Usuari d'un hospital per tal que li fos lliurada la seva història clínica i li fos possible d'esbrinar les possibles deficiències en l'assistència mèdico-quirúrgica rebuda en el servei d'urgències.

Més endavant, atesa la impossibilitat d'obtenir la informació i consultar la totalitat del seu historial clínic, s'adreçà al Síndic denunciant la vulneració dels drets del malalt.

Estudiada i admesa la queixa a tràmit, i atès que l'interessat coneixia part de la seva història clínica, però no hi estava d'acord, i trobava insuficient la informació fins aleshores rebuda, el Síndic va considerar que l'afectat no coneixia tota la informació, ni podia utilitzar-la en el seu propi benefici, amb la qual cosa es vulnerava el seu dret a disposar de la seva història clínica i, en conseqüència, va suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que adoptés les mesures oportunes a fi que l'interessat pogués ser satisfet en la seva petició, sens perjudici que s'investigués la possible vulneració dels drets de l'usuari de la sanitat i, si calgués, prèvia la tramitació del corresponent expedient, s'imposessin les sancions oportunes.

L'esmentat Departament ens informà que, certament, s'havia lliurat a l'interessat, en els terminis habituals, la seva història clínica, excepte alguns documents de caràcter intern. També s'oferí a l'afectat la possibilitat de consultar la història clínica acompanyat d'un metge de la seva con-

fiança. Això, va ser comunicat personalment a l'interessat després d'una llarga conversa.

El Cap de Servei de Cirurgia va analitzar la seva història clínica sense apreciar-hi cap inconcreció tècnica. Finalment, el promotor de la queixa consultà tot el seu historial clínic, juntament amb un metge de la seva confiança, el qual va manifestar que la consulta havia servit per aclarir els dubtes de l'interessat. Per tant el dret d'accés a la història clínica va ser respectat, la qual cosa va motivar la finalització de les actuacions.

Queixa núm. 107/93

Del retard en cobrar els proveïdors de l'Institut Català de la Salut

Els interessats, representants d'empreses que subministren la major part de la seva producció als centres sanitaris de la Seguretat Social, van presentar una queixa al Síndic pel retard de l'Institut Català de la Salut en el pagament de les factures. La demora en el pagament dels productes subministrats es perllonga entre un any i mig i dos anys després de rebre les factures. Als interessats els fa estrany que mentre les empreses han de presentar certificació de no tenir deutes amb l'Administració quan han de concursar per contractar, l'Administració triga quasi dos anys a pagar. Això els situa en clar desavantatge respecte a les empreses de la Comunitat Europea, les quals cobren en el termini màxim de tres mesos.

Admesa la queixa a tràmit i sens perjudici dels suggeriments del Síndic al Departament de Sanitat i Seguretat Social perquè s'adoptin les mesures necessàries per trobar una solució a les demores de l'administració sanitària que permeti fer efectius el més aviat possible els seus deutes, vam advertir aquell Departament de les greus conseqüències que això ocasiona a les empreses del sector i, en definitiva, als usuaris de la sanitat.

La gerència de l'Institut Català de la Salut ens féu avinent que, actualment, el termini de pagament per part d'aquest Institut oscilla entre 12 i 24 mesos des de la data de la factura, desglossat de la següent manera:

– El període de comptabilització de factures per l'àmbit de gestió corresponent fins a la tramesa del document de pagament al Departament d'Economia i Finances és d'1 a 2 mesos.

– El període de comptabilització pel Departament d'Economia i Finances i posterior pagament per part de la Tresoreria és de 10 a 12 mesos.

L'informe rebut indicava que aquesta demora en el pagament constitueix una de les principals conseqüències de l'actual sistema de finançament de la sanitat a nivell de tot l'Estat i del deute que té contret l'Administració Central de l'Estat amb la Generalitat. En aquest sentit, cal assenyalar que el retard de les transferències provinents de l'INSALUD ocasiona greus problemes de tresoreria que dificulten enormement la realització del pagament als proveïdors dins

d'uns terminis més raonables, tal com seria el desig de la Generalitat de Catalunya.

Vist l'Informe tramès i atesa la persistent demora de més d'un any en el pagament als proveïdors de l'Institut Català de la Salut, el Síndic va instar el Departament de Sanitat i Seguretat Social que reiterés dels ministeris corresponents l'exigència de les transferències de fons i estudiés la possibilitat d'obtenir el reconeixement dels interessos de demora en el pagament, a fi de millorar i garantir els drets dels creditors d'obligacions de l'administració sanitària.

Tanmateix, malgrat haver-se avançat en el pagament, ha calgut recordar al Departament de Sanitat i Seguretat Social el deure legal que, tot i reclamar l'agilitat de les transferències provinents de l'INSALUD, es puguin fer efectius els drets dels interessats a reclamar i obtenir els interessos de demora que corresponguin, d'acord amb allò que disposen l'art. 45 del Text Refós de la Llei General Pressupostària i l'art. 25 de la Llei de Finances Públiques de Catalunya.

Queixa núm. 1533/93

Reclamacions davant l'Administració sanitària

Els promotors de la queixa, amb motiu d'una reclamació davant l'Institut Català de la Salut per danys i perjudicis causats a un familiar, amb resultat de mort per insuficiència renal i sida, i posterior demanda al Jutjat Social, van obtenir sentència que va estimar parcialment la seva demanda i condemnà l'Institut Català de la Salut a abonar la quantitat de 10 milions de pessetes. L'esmentada sentència fou objecte de recurs en suplicació per l'Institut Català de la Salut, encara pendent de resoldre.

Els interessats es queixaren al Síndic i al Departament de Sanitat i Seguretat Social de la discriminació a què es consideraven sotmesos pel recurs interposat contra la sentència, quan administrativament s'havia indemnitzat els hemofílics pel mateix problema i amb la mateixa quantitat fixada pel Jutjat Social.

Sens perjudici de l'anàlisi de la discriminació al·legada pels interessats –inexistent a parer del Síndic– i de la qüestió de fons, que en tot cas resta subjecta a la tutela judicial, es va admetre la queixa a tràmit i es va suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que donés les ordres oportunes per tal que, en cas de no haver contestat a l'escrit dels interessats al Departament, s'hi correspongués sense més dilació.

Així mateix, s'observà que els interessats havien interposat la corresponent demanda davant del Jutjat Social perquè entenien desestimada per silenci administratiu la reclamació prèvia, presentada davant l'Institut Català de la Salut.

Per això, el Síndic recordà al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'obligació de respondre expressament totes les reclamacions prèvies a la via judicial social en el termini de 45 dies que preveu la Llei de Procediment Laboral.

No obstant això i atesa l'especificitat de la reclamació per danys i perjudicis i com sia que des del dia 5 de maig de 1993 és vigent el Reial Decret 429/93, de 26 de març, que aprova el Reglament dels procediments de les administracions públiques en matèria de responsabilitat patrimonial, on es preveu la via administrativa i contenciosa administrativa, amb un termini de 6 mesos o el complementari d'afegir-hi un període extraordinari de prova, per resoldre expressament, entenem que es facilita encara més el compliment de l'obligació de l'Administració de resoldre expressament les reclamacions administratives, la qual cosa permetrà que d'ara endavant es compleixi normalment.

Queixa núm. 735/93

Rescabament de despeses per assistència sanitària aliena a la Seguretat Social

El senyor G., afiliat a la Seguretat Social, fou intervingut quirúrgicament en un clínica privada, on se li implantà una vàlvula a l'artèria aorta. L'interessat tenia cobertes per una companyia d'assegurances les despeses a la clínica esmentada, però havia de satisfer personalment les pròtesis que li foren implantades. Per això, sollicità de l'àrea de gestió corresponent de l'Institut Català de la Salut el rescabament de les despeses ocasionades per les pròtesis. Denegada la sollicitud, s'adreçà al Síndic.

Des de fa anys, aquesta Institució s'ha preocupat de la problemàtica que es planteja en relació amb la utilització de mitjans aliens als assignats per la Seguretat Social. Aquest problema ha estat reiterat pel Síndic des de l'any 1988, quan es resolgué de fer recomanacions a l'Administració sanitària sobre el fons i la forma del problema; també el Defensor del Poble ha sol·licitat la modificació dels articles 17, 18 i 19 del Decret 2766/1967, de 16 de novembre. Les recomanacions van ser publicades en els Informes del Síndic al Parlament.

Pel que fa al fons de la queixa, tot i acceptar que l'actitud restrictiva de l'Institut Català de la Salut a concedir el rescabament de les despeses es fonamenta en el caràcter excepcional de la utilització de serveis aliens a la Seguretat Social, el Síndic recordà al Conseller de Sanitat i Seguretat Social la recent jurisprudència, en el sentit que els conceptes de «denegació injustificada de l'assistència mèdica» i «d'assistència mèdica urgent de caràcter vital» (article 18 del Decret 2766/1967, del 16 de novembre), s'ampliïn a una sèrie de supòsits, ja esmentats en Informes anteriors, com ara la necessitat d'haver d'esperar més d'un any per a una intervenció quirúrgica en els serveis mèdics de la Seguretat Social o l'absència de mitjans adequats, entre d'altres supòsits previstos per la jurisprudència, per tal de poder-se rescabalar excepcionalment de les despeses.

El suggeriment formulat sobre els conceptes d'«assistència urgent de caràcter vital» i «denegació d'assistència mèdica» no ha estat acceptat.

Queixa núm. 476/93

Canvi de metge

El senyor P. es queixà al Síndic de la imposició forçosa d'un nou metge dels serveis d'atenció primària, sense tenir en compte les seves necessitats i el seu parer, vist que feia més de tretze anys que era assistit pel mateix facultatiu.

Vist que els serveis de l'Institut Català de la Salut no havien contestat a l'interessat, ni la imposició del canvi de metge s'adeia amb els drets de l'usuari, el Síndic va admetre la queixa a tràmit.

Malgrat no haver-se desplegat, en el moment de la tramitació de la queixa, l'art. 14 de la Llei General de Sanitat, sobre l'aplicació de la facultat d'elecció de metge, avui regulat pel Reial Decret 1575/1993, de 10 de setembre, el Síndic cregué que no s'havia motivat la imposició de l'esmentat canvi ni s'havien respectat els drets de l'usuari. Per això, es considerà convenient suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que adoptés les mesures escaients a fi de restablir l'interessat en els seus drets.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social envià el corresponent Informe, segons el qual el metge que tenia assignat l'interessat continuava essent el mateix, i per tant no havia estat sotmès a cap canvi. Així es va ratificar a l'interessat, un cop l'Institut Català de la Salut li ho havia notificat i documentat prèviament.

2. La utilització dels serveis hospitalaris

Alguna de les queixes rebudes el 1993 ha posat en evidència una inadequada utilització dels llits hospitalaris i de la tecnologia de què disposen alguns hospitals. El Síndic ha advertit en els darrers informes al Parlament de la necessitat d'una millor coordinació entre l'assistència primària, l'especialitzada i els hospitals, per tal que els malalts ingressin indefectiblement quan els calgui, a fi de no ocupar un llit hospitalari en va.

La inadequada utilització de llits ha pertorbat, a vegades, la pacífica relació metge-pacient i, a més a més, ha ocasionat conflictes, els quals haguessin pogut desembocar en l'exigència de responsabilitats per una mala atenció; (vegeu queixes núms. 371/93 i 1414/93). El 1993 el Síndic verificà, un cop més, la utilització indeguda de llits d'aguts per malalts crònics i una mala informació a l'usuari per permetre-li de rebre l'assistència adequada a les seves necessitats.

Atesa la manca de centres socio-sanitaris per a malalts crònics, terminals, ancians i incapacitats, el Síndic ha de reiterar una vegada més que calen mesures urgents que resolguin aquest dèficit, amb la creació d'aquests centres especials i la deguda potenciació de l'assistència domiciliària, la qual cosa facilitarà l'adequada utilització dels llits hospitalaris i un evident estalvi que, sens dubte, s'adirà amb una major racionalització de la despesa.

De les mateixes queixes, se'n despreguà la problemàtica dels ancians i la seva major necessitat d'utilització dels re-

curso sanitaris en general. Per això, ja s'ha indicat en altres informes la necessitat que els poders públics es preocupin dels ancians, amb programes sanitaris que recullin les característiques diferencials d'aquest col·lectiu cada cop més nombrós.

No obstant això, a l'hora que les administracions afectades despleguen programes i plans de salut específics, es té massa present l'extrema despesa que causen, considerant-los un grup de despesa, tant en consultes mèdiques, com en consum de medicaments; però, tanmateix, aquest zel de gestió de recursos no es tradueix en una potenciació de la rehabilitació dels afectats, ni en la millora de recursos dels centres d'assistència integral sòcio-sanitària de malalts geriàtrics.

D'altra banda, els responsables han deixat d'assumir a vegades l'avaluació de la qualitat assistencial dels centres hospitalaris, i no s'han efectuat les correccions necessàries per resoldre determinats problemes detectats en algunes queixes. Si bé han millorat, puntualment, determinades actuacions que vulneraven alguns drets dels malalts hospitalitzats i s'han corregit disfuncions per tal de complir els drets dels usuaris de l'hospital, s'han comprovat deficiències en el compliment de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris.

L'expedient 371/93, abans esmentat, que s'analitza més endavant, ha estat paradigma de la situació assistencial que patien determinats malalts hemofílics que havien de compartir habitacions, en detriment dels seus drets, amb d'altres malalts afectats pel VIH/SIDA o en tractament per drogodependències.

En la funció confiada al Síndic de supervisió de l'actuació de l'Administració pública i sens perjudici d'allò que s'indica en la secció de Serveis Socials en l'apartat dedicat als menors d'edat, la Institució s'ha preocupat enguany de les possibles deficiències en la protecció dels drets dels menors per part de l'Administració sanitària i mentre fossin usuaris de la corresponent assistència.

Malgrat la preocupació dels poders públics en aquest àmbit, i especialment del Parlament de Catalunya i el Departament de Benestar Social, els drets de la infància s'han de continuar promovent en tots els àmbits. Una actuació d'ofici del Síndic (vegeu expedient núm. 941/92) va permetre comprovar el grau de protecció d'aquests drets quant a l'escolarització dels infants hospitalitzats. Segons l'esmentada actuació, només sis hospitals catalans amb serveis pediàtrics permanents disposen d'unitats escolars per assegurar la continuïtat del procés educatiu dels alumnes internats.

Vist allò que preveu la Llei 13/1982, del 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids i atès el que disposa el Decret de la Generalitat 117/1984, del 17 d'abril, quant a l'obligació imposada al Departament d'Ensenyament d'establir en els hospitals, amb serveis pediàtrics permanents, les esmentades unitats escolars, el Síndic, arran de l'estudi de l'actuació, farà un seguiment del grau de compliment de l'esmentada normativa i, recordarà, si cal, als departaments

d'Ensenyament i de Sanitat i Seguretat Social allò que disposa l'article 7 del Decret de la Generalitat esmentat, sobre l'ordenació de l'Educació Especial i la seva integració en el sistema educatiu ordinari, per tal de fer extensiva l'esmentada obligació a tots els hospitals de Catalunya amb serveis pediàtrics permanents, que no tinguin unitats escolars.

Queixa núm.371/93

Persones amb hemofília. Tractament

El senyor J, com a delegat de l'Associació Catalana d'Hemofília, s'adreçà al Síndic exposant la problemàtica dels malalts hemofílics, la qual, malgrat haver-se apaivagat amb la implantació d'uns programes de tractament a domicili que permeten administrar-los el factor de coagulació, es complicà més tard amb els efectes no desitjables que comporta el tractament, amb la transmissió de malalties infeccioses. Això explica que el HIV/SIDA s'hagi estès a la meitat dels hemofílics. Avui dia, però, malgrat la desgràcia, és una situació controlada i la transmissió causada pels concentrats de factor VII o IX és pràcticament impossible.

D'altra banda, el Govern de l'Estat ha pal·liat la tràgica situació dels afectats pel HIV/SIDA amb un sistema d'aportacions econòmiques individualitzades, previst al Reial Decret-Llei 9/93, de 28 de maig.

No obstant això, l'interessat denuncià la situació assistencial dels hemofílics HIV+, a l'Hospital de la Vall d'Hebron, i es referí a l'ingrés d'aquests malalts juntament amb pacients drogaaddictes amb trastorns de conducta.

Admesa la queixa a tràmit i vist l'incompliment del compromís del cap de Servei de Medicina interna de l'esmentat Hospital en el sentit que els pacients hemofílics HIV+ serien ingressats en habitacions de dos llits per evitar-los d'estar amb pacients drogaaddictes, el Síndic va suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'adopció de les mesures pertinents per assolir l'esmentat compromís, a fi d'evitar situacions que dificultessin, encara més, el tractament dels hemofílics i el seu dret a una millor atenció.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens féu avinent que des de mitjan juny de 1993 i d'acord amb la Unitat d'Hemofília, els serveis d'Hematologia i de Medicina Interna de la Vall d'Hebron i l'Associació Catalana d'Hemofília, els ingressos dels pacients hemofílics es fan al Servei d'Hematologia si el motiu d'ingrés és hematològic, i al de Medicina Interna si és per altres causes. Des d'aleshores els pacients són ingressats en habitacions dobles, que no han de compartir amb altres malalts en tractament per drogodependències.

Val a dir que trimestralment es fa una reunió de seguiment d'aquesta qüestió i d'altres de relacionades amb l'assistència dels representants de l'esmentada associació, i fins ara no s'ha produït cap incidència.

Vist l'informe rebut i atesa la resolució del problema, el Síndic va donar per closes aquestes actuacions.

Queixa núm. 1414/93

Malalts crònics i terminals

La senyora B. es queixà al Síndic de l'actuació d'un facultatiu del departament de geriatria d'un hospital, perquè havia donat d'alta hospitalària la seva mare, la qual hi havia ingressat un mes abans.

La mare de la interessada tenia 84 anys i no es valia per si mateixa, ateses les malalties que patia i intervencions que se li havien practicat, així com les especificitats pròpies dels ancians, amb l'agreujant que vivia sola.

El Síndic va admetre a tràmit la queixa i, sens perjudici de valorar la decisió del facultatiu, un cop s'hagués rebut la informació adient, va considerar que no s'havia valorat suficientment la situació familiar i social de l'afectada.

Altrament, s'indicà al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'entreveia en la present queixa la problemàtica i les deficiències dels malalts crònics i també dels terminals, amb la manca d'ajudes i serveis de tota mena. Per això, es va suggerir al Departament de Sanitat la conveniència de continuar potenciant els centres de dia i els serveis d'ajuda a domicili, per tal de consolidar una estructura en l'àmbit socio-sanitari que permeti satisfer les necessitats d'aquests ciutadans, els quals no poden ocupar llits en hospitals d'aguts.

El Departament de Sanitat informà que la malalta havia estat donada d'alta quan, una vegada solucionat el problema que havia motivat el seu ingrés, ja no requeria seguir ocupant una plaça en un hospital d'aguts, però que en aquest cas s'havia d'haver planificat l'alta de la pacient informant els familiars dels recursos socio-sanitaris existents i establint contacte amb el que es considerés idoni, per poder donar resposta a les necessitats, tant sanitàries com socials, que es presentessin.

Actualment, a través del Programa Vida als Anys, la pacient és atesa en el seu domicili per l'equip PADES (Programa d'Atenció Domiciliària) de la seva Àrea.

Els PADES són equips multidisciplinaris formats per un metge, tres infermeres i un assistent social que, actuant coordinadament amb el metge de capçalera, atenen a domicili tant gent gran malalta com malalts crònics i terminals. Van ser creats l'any 1990 i en aquests moments existeixen 34 equips a Catalunya, dels quals 11 a la ciutat de Barcelona.

Per tot això, i atès que l'afectada és atesa com s'ha dit, es donaren per closes les presents actuacions, no sense abans suggerir al Departament de Sanitat el compliment i l'execució dels compromisos assolits en l'àmbit socio-sanitari.

Queixa núm. 2007/92

Sobre la no-discriminació de les persones donants de sang per raó d'opció sexual

El senyor V. es queixà al Síndic del contingut del fullet que rebé del banc de sang d'un hospital de l'Institut Català de la Salut. Va quedar desagradablement sorprès en contem-

plar la clàusula que demanava a totes les persones «homosexuals, bisexuals o que són promíscues en les seves relacions sexuals» d'abstenir-se de donar sang.

L'interessat cregué que aquestes restriccions eren clarament discriminatòries i que no podien constar en aquell escrit, si bé estava a favor de totes les proves objectives –anàlisis de sang– destinades a controlar la idoneïtat dels donants, ja que no n'hi havia prou amb la voluntat de les persones, sinó que calia un control rigorós, per tal de no provocar danys a les persones receptores de sang.

Vist l'escrit de l'interessat i el full d'autoexclusió, i atès que l'article 14 de la Constitució Espanyola prohibeix la discriminació, és a dir, la desigualtat de tractament injustificada per no ser raonable, el Síndic va admetre la queixa a tràmit i va advertir el Departament de Sanitat i Seguretat Social la possibilitat que la indicació existent en l'esmentat fullet, en relació amb la situació de ser «homosexual, bisexual o tenir relacions sexuals promíscues», podia ser contrària a l'article 14 de la Constitució Espanyola i discriminar les persones per raó d'unes determinades pràctiques sexuals. Així, es considerà que per no vulnerar l'esmentat article, l'exclusió de donants per raó d'una pràctica sexual, només podria tenir lloc quan es provés que podien ser portadors de virus a la seva sang, ja que, en cas contrari, es produiria discriminació respecte als altres donants.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, sens perjudici de vetllar amb tots els mitjans al seu abast per garantir el màxim nivell de seguretat transfusional, ens informà de la perillositat i extensió dels VIH i de la complexitat tècnica que comporta detectar-ne la presència a la sang, tenint en compte l'anomenat «període finestra», pel qual des del moment del contagi de la malaltia fins a la detecció dels anticossos poden passar entre dos i quatre mesos.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social no entengué que hi hagués discriminació a les persones o col·lectius en funció de la seva orientació afectivo-sexual, sinó una intenció de cribatge dels donants que hagin mantingut o mantinguin pràctiques de les anomenades de risc, homosexuals o heterossexuals. No obstant això, el Departament confirmà que, per evitar equívocs, s'havien adoptat i se seguirien adoptant les mesures adients perquè les situacions d'autoexclusió que figuren en el full fossin més explícites.

Vist l'esmentat informe, el Síndic va considerar acceptat el seu suggeriment i així ho va comunicar a l'interessat, sens perjudici de proposar al Departament de Sanitat que, en futures ocasions, harmonitzi l'obligació de garantir la seguretat en les transfusions amb les mesures de prevenció d'eventuals discriminacions per raó d'opció sexual.

Queixa núm. 1288/93

Rescabament de despeses

La senyora A. sol·licità la intervenció del Síndic en relació amb el rescabament de les despeses d'alimentació del seu fill, afectat en un noranta per cent de disminució psíqui-

ca i física, el qual havia d'alimentar-se mitjançant unes sondes i una màquina.

Verificat el retard de l'Institut Català de la Salut en el pagament a la interessada dels dos darrers mesos, la qual cosa perjudicava greument l'afectat, i alhora lesionava el seu dret a les prestacions i serveis necessaris, el Síndic recordà al Departament de Sanitat i Seguretat Social el deure legal d'adoptar les mesures oportunes a fi de garantir l'esmentada prestació, d'acord amb el que preveu el Text Refós de la Llei General de Seguretat Social.

L'Administració sanitària acceptà les recomanacions i així la interessada es pogué rescabalar de les despeses de les quantitats pendents.

3. La difícil integració i el deficient suport comunitari del malalt mental

Les despeses ocasionades amb motiu de l'internament en centres psiquiàtrics segueixen ancorades fora de la prestació d'assistència sanitària de la Seguretat Social. La jurisprudència entén, al contrari, obligatòria l'assistència per part de l'Administració sanitària quan la malaltia exigeix un tractament que no es pugui seguir en el domicili o en règim ambulatori.

D'aquí ve que quan l'assistència no es pugui efectuar en un centre dependent de l'Administració pública sanitària o concertat, es podrà efectuar en qualsevol centre privat, amb el dret al rescabament de les despeses, conseqüència lògica de l'assistència integral a la qual tenen dret tots els malalts.

El Síndic ha de seguir reiterant als poders públics que, malgrat les llacunes de l'article 103 de la Llei General de la Seguretat Social, en relació amb l'articulat del Decret 2766/1967, del 16 de novembre, sobre prestacions d'assistència sanitària, no es pot deixar d'assistir aquests malalts, quan necessitin una vigilància continuada i, per tant, cal acomodar l'actuació de l'Administració sanitària a la jurisprudència.

Certament, si l'article 20 de la Llei General de Sanitat preveu la plena integració de les actuacions relatives a la salut mental en el sistema sanitari general i la total equiparació del malalt mental a la resta de persones que requereixen serveis sanitaris i socials, no n'hi ha prou de potenciar els escassos recursos assistencials, quan encara no s'ha desinstitucionalitzat l'hospitalització d'aquests malalts, sinó que cal atorgar-los l'assistència adequada, d'acord amb la situació del moment.

Concixem els esforços del Departament de Sanitat i Seguretat Social per augmentar els recursos alternatius a l'hospitalització psiquiàtrica, amb la creació de més centres de dia, sistemes d'hospitalització parcial i atenció a domicili; però, tot i això, l'hospitalització no es redueix com caldria, perquè no es creen prou serveis de rehabilitació i reinserció del malalt mental, amb la deguda coordinació amb els serveis socials. Per tant, caldrà continuar potenciant les estruc-

tures sanitàries intermèdies per assolir l'objectiu primordial del Servei Català de la Salut, que és la plena efectivitat de la tutela integral de la salut, com a dret inalienable de tots els ciutadans.

Per tant, resta pendent, encara, consolidar una veritable reforma psiquiàtrica, la qual ha de permetre, de forma institucionalitzada, un vertader pas en la integració dels deficients psíquics i malalts mentals a la societat.

El model comunitari de reforma d'assistència psiquiàtrica i salut mental, formalment reconegut a l'article 20 de la Llei General de Sanitat de 1986, encara trigarà a implantar-se, ja que, malgrat els esforços de la Generalitat, no s'han desplegat reglamentàriament els diferents nivells de protecció, ni de prevenció. Tan sols, pel Decret 149/1990, de 28 de maig, d'acord amb les previsions de la Llei General de Sanitat, sobre integració i coordinació de recursos, es creà el Programa de Salut Mental, amb la finalitat de planificar i programar les actuacions i coordinar-les amb les del Departament de Benestar Social.

La Llei 15/1990, del 9 de juliol, d'Ordenació Sanitària de Catalunya, establí el model basat en els principis d'universalització, integració de serveis, concepció integral de la salut, sectorització de l'assistència, participació comunitària, entre d'altres, i es va crear el Servei Català de la Salut com a ens públic que permeti l'atenció integral de la salut, al qual correspon l'actuació psiquiàtrica i la promoció, protecció i millora de la salut mental, entre d'altres activitats.

Esperem doncs, que la Gerència d'Atenció Psiquiàtrica i Salut Mental adequi i planifiqui l'assistència psiquiàtrica i salut mental, i permeti l'elaboració d'un Pla de Salut Mental que posi fi a la desprotecció d'aquest col·lectiu bo i desplegant urgentment un marc normatiu que reguli de forma global la integració, l'organització i el funcionament de la xarxa assistencial, amb la prioritat assistencial dels centres de dia i els pisos assistits.

Vista la legalitat vigent i ateses les necessitats d'aquests malalts, observades en algunes de les queixes, cal continuar augmentant els recursos institucionals del Programa Vida als Anys, amb l'ampliació de llits en els centres socio-sanitaris i amb les adequades mesures de reinserció social, a fi de possibilitar la desinstitucionalització dels internats.

Caldria, també, en coordinació amb el Departament de Justícia, crear un Centre Psiquiàtric Penitenciari, amb programes de tractament, curació i rehabilitació per als presos malalts psíquics.

Potenciar, en coordinació amb el Departament de Benestar Social, el Programa Social de Salut Mental previst en el Pla d'Actuació Social de l'any 1992-95, continua essent necessari per acollir les persones mancades d'allotjament i instaurar la xarxa d'acolliment.

Sens perjudici d'allò que estableix la normativa bàsica sobre l'assistència psiquiàtrica, cal que les funcions i els objectius dels poders públics no es desviïn de la política fixada a l'article 49 de la Constitució Espanyola, sobre previsió, tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts psíquics.

Cal també unificar els models d'atenció extrahospitalària de les quatre províncies, com també integrar els quaranta neuropsiquiatres als equips de salut mental, a fi d'introduir la reforma i eliminar aquest element de distorsió.

Acabar la transformació dels hospitals psiquiàtrics de custòdia i manicomials i fomentar els programes de rehabilitació i reinserció dels malalts és un objectiu que no pot esperar.

Caldria, també, elaborar una carta de drets i deures del malalt mental, ateses les seves particularitats, i estendre l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris a tots els hospitals psiquiàtrics i concertats, adaptant-ne la normativa a les característiques pròpies per a la deguda assistència del malalt mental.

Enguany, en l'actuació d'ofici número 1925/1993 «Ingrés involuntari en un centre psiquiàtric», s'ha observat que cal més presència i implicació del Ministeri Fiscal en els procediments d'internament, amb la deguda participació i les funcions que li són inherents per tal de visitar centres de qualsevol classe i examinar-los.

S'ha observat també el baix índex de personal d'infermeria a les unitats de psiquiatria que permeti d'assegurar el necessari control i rehabilitació dels malalts.

Són moltes més les preocupacions que hem observat a través de les escasses queixes rebudes, com la de l'expedient 1719/1992, però prou significatives per recordar la situació precària d'aquest malalts. Per això, cal consolidar l'homogeneïtzació dels dispositius assistencials i la seva decisiva integració en el sistema sanitari del Servei Català de la Salut.

Per tant, caldrà continuar implantant els recursos destinats a l'atenció ambulatoria i els alternatius a la institucionalització hospitalària, per tal de permetre als malalts una vertadera integració comunitària.

Les línies d'actuació del Pla de Salut de Catalunya 1993-1995 i els seus objectius operatius haurien d'anar molt més enllà en la resolució dels problemes i dèficits que pateixen els malalts mentals, per permetre, en definitiva, una acció preventiva i guaridora que eviti la marginació d'aquest col·lectiu.

Queixa núm. 1719/93

Ingrés en un centre psiquiàtric

El 9 d'agost de 1993 el Síndic va rebre un escrit de queixa d'una senyora que deia haver ingressat feia uns dies, contra la seva voluntat, en el pavelló psiquiàtric de l'Hospital Clínic de Barcelona. La interessada demanava l'ajut del Síndic per sortir del pavelló.

El mateix matí que es va rebre la queixa, es va telefonar a la unitat sanitària esmentada, la qual va confirmar que la pacient hi havia ingressat el dia 2 d'agost i que ho havia fet per ordre dictada en un procediment de jurisdicció voluntària pel Jutjat de Primera Instància núm. 40 de Barcelona.

L'ordre judicial assenyalava que la finalitat de l'ingrés era fer un diagnòstic, per tal que posteriorment prosseguís l'assistència a la interessada en via ambulatoria. En absència, en aquell moment, del facultatiu que atenia la promotora, es va convenir que aquest telefonaria a la Institució l'endemà al matí, a primera hora. En la mateixa conversa, es va plantejar que la pacient havia assenyalat en la seva carta que no se li havia donat temps d'agafar de casa determinats efectes personals, com ara les ulleres.

La comunicació telefònica anunciada amb el metge encarregat del cas va tenir lloc l'endemà i es va convenir que el matí següent, dia 11 d'agost, es visitaria la promotora de la queixa.

En el pavelló psiquiàtric, l'Adjunt al Síndic va poder examinar tota la documentació de què es disposava en relació amb l'internament, va ser informat que la pacient patia deliris paranoics i que, com és habitual en aquests casos, ella no n'era conscient. El facultatiu que l'atenia, que el dia anterior, junt amb l'assistent social, l'havia acompanyada a casa a recollir els estris personals, considerava desitjable que pogués viure a casa seva amb ajut social i seguir tractament ambulatori. També es va informar que no s'havia localitzat cap familiar ni amic que se'n fes responsable.

L'Adjunt al Síndic, després de conèixer l'opinió facultativa que entrevistar-se amb l'afectada no interferiria la tasca mèdica, hi va conversar per tal que pogués exposar amb tota llibertat les seves demandes a la Institució. En aquesta conversa es va recordar a la promotora l'objectiu del seu internament, se li va explicar que el procediment seguit s'ajustava a la legalitat i es va prendre el compromís que des de la Institució se li telefonaria un cop la setmana per estar al corrent de la seva estada al centre sanitari. Posteriorment es tingué una nova reunió amb el metge i l'assistent social, que en tot moment van prestar la seva col·laboració per facilitar la tasca de la Institució.

Atès que el facultatiu que atenia la interessada —un metge resident de primer any— va assenyalar que havia de consultar l'adjunta del seu servei abans de donar l'alta, se li va indicar que l'absència dels responsables del servei, el cap i l'adjunta (tot això s'esdevenia al bell mig del període de vacances) no podia implicar, per ella mateixa, el perllongament de la privació de llibertat de la pacient i que si s'havien de fer consultes, caldria formular-les a un altre adjunt del servei.

L'endemà, la Institució va telefonar al director mèdic en funcions de l'Hospital, per plantejar-li el cas. Poc després, el director va informar que havia donat instruccions per tal que es consultessin les qüestions que calgués per decidir sobre l'alta de la pacient, amb l'altre adjunt del servei.

Tal com s'havia convingut amb la promotora de la queixa, se li va telefonar un cop cada setmana. El dia 25 d'agost, el cap del servei va informar que ja disposaven del diagnòstic i que l'assistent social havia aconseguit posar-se en contacte amb un familiar de la pacient i que un cop donada l'alta, es pretenia que un especialista en psiquiatria fes un seguiment de la pacient i que l'assistent social la visités un

cop la setmana. El dia 26 d'agost ja s'estava en disposició de donar l'alta mèdica, però atès que es tractava d'una pacient potencialment conflictiva, s'havia preparat un informe exhaustiu per tal de remetre'l al jutge, a fi que avalés la decisió mèdica. El mateix dia, un assessor del Síndic va visitar en nom d'aquest la promotora de la queixa.

Atès que les previsions legals en relació amb l'internament de presumptes incapaços que no han comès cap acte il·lícit (art.211 del Codi Civil) requereix l'autorització judicial per a l'ingrés i confien l'alta al servei sanitari, el Síndic es va adreçar al titular del Jutjat que havia ordenat l'ingrés, el qual confirmà que era la unitat psiquiàtrica la que havia de donar l'alta, si bé, atesa la decisió del servei sanitari de trametre-li un informe, així que el rebés es desplaçaria amb el metge forense a l'hospital. Aquestes dades foren traslladades al cap de servei de psiquiatria de l'hospital.

El 8 de setembre, la pacient va ser donada d'alta. El Síndic és del parer que si el dia 26 d'agost s'estava en disposició de donar l'alta mèdica, es va perllongar la situació d'internament uns dies més del que era permès.

CONSUM

I. INTRODUCCIÓ

En l'àmbit de consum, el Síndic de Greuges ha resolt 16 consultes, atès 25 visites i rebut 86 queixes (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions).

Les queixes contra l'Administració com a titular de serveis públics plantegen les mateixes qüestions tractades en informes anteriors: l'augment de les tarifes, la manca de control respecte a les empreses privades que presten el servei en règim de concessió, etc., i sobretot la manca de serveis en les zones rurals.

No hem d'oblidar la doble vessant del principi de protecció als consumidors i usuaris, recollit a l'article 51 de la Constitució. L'Administració està obligada a garantir-ne i protegir-ne amb eficàcia els drets i els interessos legítims, d'una part quan actua en exercici de les seves funcions de tutela, i de l'altra quan és ella mateixa que presta determinats serveis, directament o de forma indirecta.

Així mateix, s'ha tornat a qüestionar l'eficàcia de les mesures de protecció i defensa dels consumidors i usuaris.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

CONSUM

Defensa, salut i seguretat dels consumidors. Defensa dels legítims interessos econòmics	<ul style="list-style-type: none"> - Eficàcia dels procediments - Silenci administratiu - Coordinació entre administracions - Inspeccions
Activitat tutelar de les administracions en matèria de consum	<ul style="list-style-type: none"> - Expedients disciplinaris - Retards - Inspeccions
Serveis públics	<ul style="list-style-type: none"> - Irregularitats en la prestació - Activitat de control de l'Administració titular

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES

1. La protecció i defensa dels drets i interessos legítims dels consumidors i usuaris

Les tarifes dels serveis públics són el motiu de queixa que amb més freqüència empeny els consumidors i usuaris a adreçar-se al Síndic. Quan es tracta de serveis de competència municipal, a càrrec de petits ajuntaments, els elevats imports requerits per la reforma i la conservació de les instal·lacions augmenten el cost del servei. En aquests casos, els ajuts de les diputacions i dels Serveis Territorials d'Indústria poden servir per cooperar a la inversió de les entitats municipals en les ampliacions i les reformes, però no poden atendre les despeses de manteniment, sobretot a les zones d'alta muntanya, on les inclemències del temps castiguen amb més força les instal·lacions. Amb tot, per finançar-ne la conservació no es pot imposar als abonats cap quota de manteniment.

A tall d'exemple, i pel que es refereix al subministrament d'energia elèctrica, les tarifes aplicables al consum estan sotmeses al règim de preus autoritzats (Decret 2695/78, de 28 d'octubre) per l'Administració competent (Ministeri d'Indústria i Energia). Si l'empresa subministradora està acollida al sistema integrat de facturació elèctrica, les tarifes que pot aplicar es defineixen a l'annex 1 de l'Ordre de 7 de gener de 1987, que en cap moment no fa referència a la possibilitat d'imposar quotes en concepte de manteniment de la

línia. Si la companyia no està acollida a aquest sistema, el Ministeri ha d'autoritzar expressament la quota. Però cal tenir en compte que, d'acord amb el Reglament de Verificacions elèctriques i regularitat en el subministrament d'energia, aprovat pel Decret de 12 de març de 1954 i modificat pel Reial Decret 1725/1984, de 18 de juliol, només poden ser a càrrec de l'usuari la conservació, les reparacions o les modificacions de l'embranchement, si el titular en té la propietat, i del tram de la línia comprès des de la caixa general de protecció fins als aparells receptors (condició general 5a.). El manteniment de l'estesa general ha de ser sufragat per l'empresa subministradora (vegeu queixa núm. 1104/92).

Pel que fa als serveis municipals gestionats per empreses privades, com és el cas del subministrament d'aigua potable, creiem oportú recordar que l'abastament domiciliari d'aigua potable és un servei la titularitat del qual reserva la Llei Reguladora de Bases de Règim Local als municipis. La corporació municipal, doncs, té plena potestat per constituir, organitzar, modificar i suprimir aquest servei, en què, plenament competent com és, li correspon establir-ne el sistema de gestió que consideri més adequat a l'interès general.

Ara bé: la titularitat del servei comporta la titularitat de la gestió, que correspon a l'Administració, malgrat que ella mateixa hi doni entrada als particulars mitjançant la tècnica de la concessió. L'entitat local conserva la potestat de direcció i de control del servei públic i no pot renunciar a fiscalitzar-lo, d'acord amb l'article 242.2 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya. I és sobre la potestat de direcció i control del servei públic que l'ens local ha de determinar el règim estatutari dels usuaris, per a la qual cosa és recomanable la regulació del servei per reglament (vegeu queixes núms. 1612/91 i 442/92).

Quant a la prestació del servei telefònic, hem de destacar entre les qüestions que ens plantegen els abonats els retards en les instal·lacions (vegeu queixa núm. 1974/92) i la manca de servei a les urbanitzacions il·legals o inacabades, atès que es tracta d'un problema relacionat amb la manca d'autorització dels ajuntaments per instal·lar l'estesa mitjançant pals.

Hem de destacar l'actitud col·laboradora de l'Oficina d'Atenció a l'Usuari de la Companyia Telefònica, en investigar i intentar resoldre els motius de les queixes que ens adrecen els usuaris.

Finalment, cal referir-se a les funcions tutelars de l'Administració, encomanades per l'article 51 de la Constitució Espanyola, específicament les relatives a la tramitació dels expedients disciplinaris oberts arran de denúncies presentades pels consumidors.

Cal recordar que l'Administració no pot sostreure la seva actuació al procediment administratiu, que és de compliment obligatori, ni tan sols en aplicació dels principis d'eficàcia i celeritat. Així doncs, la no compareixença del denunciador al tràmit d'audiència no pot, sense més, determinar que s'arxivin les actuacions.

Només posen fi al procediment administratiu, segons la llei que el regula, la resolució, el desistiment i la renúncia al dret en el qual es fundi la instància (que, en tot cas, han

de ser expressos, mai tàcits), i la declaració de caducitat. Pel que fa a la caducitat, paralitzat l'expedient per causa imputable a l'administrat, l'Administració l'advertirà que, transcorreguts tres mesos, es produirà la caducitat del cas, que haurà de ser declarada per l'òrgan administratiu competent.

Així mateix, el procediment administratiu s'impulsarà d'ofici en tots els tràmits. Els interessats que no compleixin els tràmits en els quals puguin intervenir d'acord amb la llei, se'ls declararà desemparrats del dret al tràmit en qüestió, la qual cosa no ha de ser obstacle a la continuació de l'expedient fins a la resolució (vegeu queixa núm. 2067/92).

Finalment, la queixa 414/93 és un exemple de retards en la tramitació d'expedients disciplinaris iniciats per denúncies de consumidors.

Queixa núm. 1612/91

Titularitat de la gestió d'un servei públic

El senyor S. es va adreçar al Síndic de Greuges per exposar les mancances i els problemes existents en el subministrament domiciliari d'aigua potable a la urbanització Costa Blanca, de Castellbisbal.

Sol·licitat l'informe corresponent, l'Ajuntament informà que aquesta urbanització és un assentament dels anys setanta, que tot just ara s'ha sotmès a un procés urbanitzador. Un dels venedors dels terrenys inclosos en aquella urbanització va implantar pel seu compte un servei privat de captació i subministrament d'aigua als parcel·listes, però aquest servei no va ser mai legalitzat ni autoritzat pel municipi. Davant la inhibició del subministrador, pel que fa a les ordres d'adequació, l'Ajuntament va encarregar a l'empresa mercantil Companyia d'Aigües de Castellbisbal, S.A. la gestió del servei en règim de concessió. No obstant això, l'esmentada Corporació considera que no entra dins les seves atribucions interferir unes relacions particulars entre l'empresa subministradora i els abonats, si no és amb motiu de l'informe previ en l'expedient de revisió de tarifes davant la Comissió de Preus de Catalunya.

Atès això últim, el Síndic de Greuges va creure oportú recordar a l'Ajuntament de Castellbisbal que les entitats locals són titulars del servei de proveïment domiciliari d'aigua potable, malgrat que en puguin tenir encomanada la gestió, mitjançant la tècnica de la concessió, a una empresa privada, i conseqüentment, l'Administració Local en conserva la potestat de direcció i control, sense poder renunciar a la fiscalització de la prestació del servei.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, l'Ajuntament de Castellbisbal no ha donat resposta a les consideracions que li havia adreçat el Síndic.

Queixa núm. 1974/92

Retard en el trasllat d'un telèfon

El senyor S. va sol·licitar el juny de 1992 el trasllat del telèfon al seu domicili actual. La companyia Telefònica el va

informar que no disposava de línies lliures a la zona on s'havia sol·licitat el trasllat, el qual, doncs, s'hauria de retardar fins que es realitzés una ampliació de la xarxa telefònica, prevista en el termini d'un o dos anys.

Atesa l'avançada edat i l'estat de salut de l'abonat, aquest es va adreçar al Síndic de Greuges demanant la seva intervenció per tal d'abreujar el termini esmentat.

Posats en contacte amb l'Oficina d'Atenció a l'Usuari de la Telefònica a Barcelona, se'ns va informar que els treballs d'ampliació de la xarxa s'acabarien durant el mes de maig de 1993.

El telèfon va ser instal·lat a final del mateix mes de maig.

Queixa núm. 2067/92

Impuls d'ofici dels tràmits en els expedients administratius

El senyor S. exposà al Síndic de Greuges la seva queixa motivada pel fet que l'empresa de subministrament domiciliari d'aigua potable Compañía Mina Pública de Aguas de Terrassa, S.A. factura als abonats propietaris dels comptadors la taxa de conservació, sense cap contracte de conservació subscrit per l'usuari amb l'esmentada empresa. El promotor de la queixa va presentar una reclamació davant la Direcció General d'Energia del Departament d'Indústria i Energia, la qual va incoar un expedient sancionador, i en donar-li trasllat de l'escrit tramès per l'empresa subministradora d'aigua, concedí al senyor S. un termini de trenta dies per fer alegacions, passat el qual es procediria a arxivar l'expedient.

El Síndic de Greuges, en sol·licitar un informe escrit a la Direcció General d'Energia sobre l'expedient en qüestió, va recordar a aquest òrgan de l'Administració que el procediment administratiu s'impulsa d'ofici en tots els tràmits i la no compareixença dels interessats només produeix la pèrdua del dret al tràmit en què s'hagi produït, la qual cosa no ha de

ser obstacle per a la continuació de l'expedient fins a la seva resolució.

La Direcció General d'Energia va adreçar al Síndic còpia de la resolució de l'expedient, que va ser notificada al senyor S, per la qual s'habilitava l'interessat a subscriure contracte de manteniment del comptador amb l'empresa instal·ladora autoritzada que considerés més adient. No obstant això, no han estat acceptades les consideracions que el Síndic va fer quant als efectes de la no compareixença de l'interessat al tràmit d'audiència.

Queixa núm. 414/93

Retard en la resolució d'un expedient en matèria de disciplina de consum

El senyor C. va presentar el 13 de maig de 1991 una denúncia davant els Serveis Territorials a Barcelona del Departament de Comerç, Consum i Turisme de la Generalitat contra un taller de reparacions de televisors i vídeos.

El 29 d'octubre de 1991, l'esmentat òrgan administratiu va comunicar-li la incoació d'un expedient sancionador i el juliol de 1992 li va notificar la proposta de resolució, si bé, des de llavors fins que l'interessat es va adreçar al Síndic de Greuges (el 23 de febrer de 1993), no havia tornat a tenir notícies de la tramitació de l'expedient iniciat arran de la seva denúncia, la qual cosa va motivar el seu escrit de queixa.

A sol·licitud del Síndic de Greuges, l'Administració informà aquesta Institució amb un primer escrit segons el qual pròximament es dictaria la resolució oportuna, que seria notificada al senyor C.

Poc després, el Departament de Comerç, Consum i Turisme donà trasllat a aquesta Institució de la resolució mitjançant la qual es formalitzava l'expedient disciplinari en matèria de consum i s'imposava una sanció econòmica al denunciat, la qual cosa ja s'havia comunicat al promotor de la queixa.

SECCIÓ 5: TREBALL I PENSIONS

I. INTRODUCCIÓ

S'inclou en aquest apartat la diversa problemàtica derivada de les queixes i actuacions d'ofici en matèria de Seguretat Social i Treball. En el període estudiat en aquest Informe, el Síndic ha resolt 35 consultes, atès 60 visites, rebut 170 queixes i iniciat 3 actuacions d'ofici (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions).

La Constitució Espanyola atorga a l'Estat competència exclusiva sobre legislació laboral –sens perjudici que l'execució pugui correspondre als òrgans de les comunitats autònomes (art. 149.1.7a)– i sobre legislació bàsica i el règim econòmic de la Seguretat Social, sens perjudici que les Comunitats Autònomes n'executin els serveis (art. 149.1.17a).

Si bé el Departament de Treball ha assumit l'execució de part de les competències i serveis que en l'àmbit de treball exercia l'Estat, les principals entitats gestores resten en l'àmbit de l'Administració de l'Estat adscrites al Ministeri de Treball i Seguretat Social, com l'Institut Nacional d'Ocupació i l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

Com que la majoria de queixes responen a actuacions de les esmentades entitats gestores, l'actuació del Síndic s'ha de coordinar amb la del Defensor del Poble, amb el que es col·labora regularment.

La preocupació principal dels ciutadans ha estat motivada per l'acció protectora de la Seguretat Social, la qual ha de garantir l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat, especialment en cas de falta de feina i durant la tercera edat. Per tant, vetllar per l'adequació de l'activitat dels poders públics als principis previstos als articles 41 i 50 de la CE ha estat la principal tasca de la Institució.

La dificultat d'accedir a les indemnitzacions o pensions derivades de la legislació d'amnistia ha continuat essent objecte de diverses queixes.

Les interpretacions rigoroses de l'Administració sobre tota mena de pensions han fet minvar els drets dels col·lectius més desprotegits econòmicament.

Finalment, els treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació han evidenciat la preocupant situació econòmico-social del país i les deficiències que s'han de corregir.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

PENSIONS I TREBALL

Pensions i beneficis derivats de la Segona República Espanyola

- Beneficis de la Llei 37/1984, de 22 d'octubre
- Aplicació
- Procediment
- Limitacions
- Aplicació de la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, sobre Amnistia, en relació amb la Llei 18/1984, de 20 de març, d'Assimilació de períodes de presó a períodes cotitzats a la Seguretat Social
- Acreditació de drets
- Pensions de mutilats (Decret 670/1976, Llei 35/1980, RD 43/1978 i Llei 6/1982)
- Reclamacions
- Prescripció de terminis

Seguretat Social

- Règims especials
- Afiliació
- Prestacions
- Protecció
- Règim general i SOVI. Acció protectora
- Prestacions. Denegació de pensions. Incidències en els convenis internacionals
- Tresoreria
- Cotitzacions
- Conveni especial

Treball

- Conflictes individuals i col·lectius derivats de la relació de treball
- Reclamacions
- Inspecció de treball
- Jurisdicció
- Atur
- Política d'ocupació
- Gestió de l'INEM
- Prestacions
- Subsidis. FOGASA
- Llibertat sindical
- Drets

- Discriminació
- Legislació
- Modificació
- Mesures

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES

1. L'acció protectora de la Seguretat Social

Si analitzem els Pressupostos Generals de l'Estat per a 1994, norma bàsica i instrument de política econòmica de l'Administració central, veurem que la principal partida de despesa la constitueixen les pensions, l'import de les quals s'ha actualitzat en un 3,5%, havent augmentat significativament el nombre de pensionistes.

Malgrat que el Síndic no té competència en l'àmbit de la Seguretat Social, continua rebent queixes de molts pensionistes, les quals ha de trametre al Defensor del Poble per tal com afecten l'Administració perifèrica de l'Estat a Catalunya.

Així mateix, ha continuat rebent queixes sobre les limitacions imposades per obtenir determinats beneficis o indemnitzacions derivats del període republicà, ja comentades en els diferents informes del Síndic al Parlament de Catalunya. Enguany, cal seguir advertint els poders públics del difícil accés dels interessats als beneficis previstos en la Disposició Addicional divuitena de la Llei 4/1990, de 29 de juliol, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1990, relativa a la indemnització per temps de presó com a conseqüència de la Guerra Civil 1936-1939, problemàtica que reflecteix l'expedient 205/1993.

Altrament, cal recordar la preocupació d'aquesta Institució, com també la del Defensor del Poble, per la situació dels ciutadans afectats per les conseqüències derivades de la guerra de 1936-1939, preocupació que mogué aquestes institucions a formular recomanacions i suggeriments que en bona mesura han estat acollits pels poders públics, com també es va fer avinent en els informes al parlaments respectius.

Enguany, cal fer ressaltar la modificació operada per la Llei 21/1993, de 29 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1994, quant a l'exempció de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) de les rendes de les pensions reconegudes a favor de les persones que patiren lesions o mutilacions amb ocasió o a conseqüència de la guerra.

D'altra banda, i malgrat haver corregit el Govern central en els darrers anys diversos aspectes tendents a l'homogeneïtzació de les prestacions dels diferents règims del sistema de la Seguretat Social, encara s'observa l'aplicació restrictiva de la normativa en diversos aspectes de l'acció

protectora, tot i el mandat constitucional de garantir la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat.

L'esmentada Llei 21/1993, de 29 de desembre, també ha limitat per al 1994 les exempcions de les rendes de l'IRPF a les pensions d'invalidesa permanent, en grau d'incapacitat absoluta o gran invalidesa, i n'ha exclòs les altres.

Es continuen produint llacunes que poden produir situacions discriminatòries, com en l'acció protectora del Règim Especial de Treballadors per compte propi o autònoms, la qual no preveu la prestació d'invalidesa provisional per als afiliats a l'esmentat règim, entre d'altres limitacions en aquest i d'altres règims, que distorcen la tan sovint anunciada homogeneïtzació dels règims especials amb el règim general.

Aquest buit de protecció, manifestat en diverses queixes, motivà els Tribunals de Justícia a pronunciar-s'hi. Una sentència de la Sala 4a. del Tribunal Suprem de 20 de maig de 1991, dictada en recurs de cassació per a la unificació de doctrina, indica que l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS), pel que fa al problema de la manca d'invalidesa provisional dels treballadors autònoms, té el deure de declarar la invalidesa permanent, en el grau que pugui correspondre, quan el treballador autònom esgoti el subsidi d'Incapacitat Laboral Transitòria (ILT) i romangui invàlid.

Resta pendent, però, que l'entitat gestora de l'INSS ajusti l'actuació administrativa a l'esmentada sentència, per tal de protegir els treballadors autònoms quan esgotin el període d'ILT sense haver aconseguit l'alta per curació.

Sens perjudici del volum de queixes i de la diversa problemàtica esmentada pels interessats per discrepàncies amb les resolucions administratives, sobre el grau d'invalidesa, els càlculs de les bases reguladores de les pensions, disfuncions en el pagament i revaloració de les prestacions, com també per la concurrència i incompatibilitat de pensions, el problema més reiterat s'ha observat en les conseqüències derivades de la situació de crisi econòmica que travessa el nostre país, amb la consegüent davallada de l'ocupació.

Certament, quan els treballadors perden la feina, alguns opten, malgrat que ja no puguin capitalitzar les prestacions d'atur, per fer-se autònoms, i d'altres intentaran refugiar-se en aquelles prestacions, si reuneixen els requisits per poder-hi accedir.

Així, el Síndic ha considerat convenient reflectir la problemàtica observada en diverses queixes, de les quals els expedients de referència 55/93 i l'actuació d'ofici 860/93 en són clars exponents. En el primer expedient s'expliquen els problemes dels treballadors autònoms que no es donen de baixa d'aquest règim especial quan troben una nova feina o deixen l'activitat per la qual estaven inclosos en aquest règim especial.

La disfunció en l'actuació de la Tresoreria de la Seguretat Social que hem observat en totes les queixes, davant la no comunicació de la baixa per l'interessat, és la lentitud de l'entitat gestora a advertir el deutor de l'impagament i suggerir que el faci efectiu, fins que han transcorregut alguns anys des que va deixar l'activitat, la qual cosa obliga el deutor a

haver de pagar molt de temps, fins al límit de la prescripció al cap de cinc anys.

El Síndic, com el Defensor del Poble, entengué que un requisit formal com és d'haver de comunicar la baixa amb el corresponent document no pot comportar unes conseqüències tan perjudicials als interessats. Per això, el Defensor del Poble va recomanar al Ministeri de Treball i Seguretat Social l'adopció de mesures que alleugin la situació del deutor, les quals, com es pot comprovar a l'esmentat expedient 55/93, ha adoptat parcialment l'entitat gestora, però, només amb mesures preventives i d'informació.

Pel que fa a l'actuació d'ofici 860/93, sintèticament comentada més endavant, el Síndic considerà convenient analitzar la Circular 2-034 de 29 de desembre de 1992 de la Tresoreria General de la Seguretat Social, ja que advertí la possible inseguretat jurídica generada en la regulació de l'enquadrament als règims de la Seguretat Social aplicables als socis i òrgans d'administració que presten serveis en les societats mercantils.

Considerant que l'esmentada Circular no és eficaç per resoldre la inseguretat jurídica observada, el Síndic en va advertir el Defensor del Poble i li suggerí d'estudiar la possibilitat de recomanar al Ministeri de Treball i Seguretat Social allò que es desprèn de l'actuació d'ofici 860/93.

Malgrat continuar pendents de revisió diversos problemes plantejats pels treballadors autònoms i denunciats pel Síndic en tots els informes al Parlament (des de 1984, vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya número 56 de 17.4.1985, pàgina 2553 i especialment l'Informe de l'any 1989, BOPC núm. 149 de 29.3.1990, pàgines 9545 i següents), enguany s'ha produït una modificació important, que acull les nostres recomanacions adreçades al Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Així, el problema que fins ara afectava els treballadors per compte propi o autònoms, pel que fa a la invalidesa i ineficàcia de les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a l'alta, ha quedat resolt a partir de l'1 de gener de 1994.

El Tribunal Constitucional (STC núm. 189/1987, de 24 de novembre) invità aleshores (any 1987) els poders públics a canviar la normativa objecte de conflicte (article 28.3,d) del Decret de 20 d'agost de 1970) i el Síndic, com també el Defensor del Poble, recomanaren l'esmentada modificació.

Enguany, la Disposició Addicional desena de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, de mesures fiscals de reforma del règim jurídic de la funció pública i de la protecció per desocupació, preveu la validesa, a efectes de percebre les corresponents prestacions, de les quotes anteriors a l'alta en el règim especial de la Seguretat Social de treballadors per compte propi o autònoms.

«Disposición adicional décima. Validez a efectos de las prestaciones de las cuotas anteriores al alta en el régimen especial de la Seguridad Social de trabajadores por cuenta propia o autónomos.

»Cuándo, reuniéndose los requisitos para estar incluidos en el régimen especial de la Seguridad Social de trabajado-

res por cuenta propia o autónomos, no se hubiera solicitado la preceptiva alta en los términos reglamentariamente previstos, las cotizaciones exigibles correspondientes a períodos anteriores a la formalización del alta producirán efectos respecto a las prestaciones, una vez hayan sido ingresadas con los recargos que legalmente procedan.

»Sin perjuicio de las sanciones administrativas que procedan por su ingreso fuera de plazo, las referidas cotizaciones darán también lugar al devengo de intereses, que serán exigibles desde la correspondiente fecha en que debieron ser ingresadas, de conformidad con el tipo de interés legal del dinero vigente en el momento del pago.»

S'han acceptat per tant les nostres recomanacions, malgrat no afectar altres règims especials, com l'agrari o el dels treballadors autònoms que havien pagat abans de l'1 de gener de 1994.

Queixa núm. 205/93

Batallons disciplinaris i temps de presó

El senyor V. s'adreçà al Síndic i exposà diverses vicissituds, en relació amb la sol·licitud d'indemnització per temps de presó, que havia presentat davant la Direcció General de Costos de Personal i Pensions Públiques, del Ministeri d'Economia i Hisenda. El promotor feia referència a la impossibilitat d'acollir-se als beneficis de la indemnització per privació de llibertat en establiments penitenciaris, prevista en la disposició addicional 18a. de la Llei 4/1990, de 29 de juny, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1990.

L'esmentada sol·licitud li fou denegada per no haver acreditat que en el seu cas s'hagués complert el període, igual o superior a tres anys, de privació de llibertat en establiments penitenciaris, ja que una part del temps acreditat s'entenia de servei militar i no de privació de llibertat.

L'interessat havia estat en diverses presons i també en camps de concentració i batallons disciplinaris de soldats treballadors penats.

El Síndic s'havia preocupat de l'esmentada problemàtica des de la publicació de l'esmentada Llei, i de les conseqüències negatives i restrictives derivades de l'esmentat benefici per a tots aquells ciutadans que, com l'interessat, no poden acollir-s'hi per raó de les imperatives restriccions legals i les interpretacions restrictives de l'Administració.

Sens perjudici de recordar aquestes situacions al Defensor del Poble, el Síndic va indicar a l'interessat el criteri d'aquesta Institució, ja esmentat en els informes al Parlament corresponents als anys 1990, 1991 i 1992, en què, entre d'altres peticions, sol·licitàvem la interposició del recurs d'inconstitucionalitat, la qual cosa no acceptà el Defensor del Poble, que basà la negativa en els fonaments que es desprenen de la transcripció inclosa a l'Informe del Síndic publicat al Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 250, de 22 de març de 1991.

El Síndic ha continuat insistint en la mateixa problemàtica, ja que no ha deixat de rebre queixes en aquest respecte,

pel que fa al limitat desplegament de la normativa sobre amnistia i al desencís de molts ciutadans que van patir les conseqüències de la tràgica guerra civil 1936-1939.

L'interessat ha pogut recórrer contra les diverses resolucions que l'Administració li ha notificat, però continua ferm en els seus propòsits i conviccions contra el fet de no haver estat del tot amnistiàt.

Queixa núm. 749/93

Silenci de l'Administració Local davant d'una petició de reingrés al servei actiu

La senyora T, de 73 anys, exposà al Síndic que, havent estat funcionària de l'Ajuntament d'Igualada des de l'any 1936 i havent-se vist obligada en plena guerra civil a abandonar el seu treball per motius polítics, el 1990 formulà al dit Ajuntament la sol·licitud de reincorporació als serveis o la prestació de jubilació substitutòria. Fins al moment de formular la queixa present no havia rebut cap resposta d'aquella administració local, i es considerava, doncs, totalment indefensa pel silenci esmentat.

El Síndic admeté la queixa i sol·licità a l'Ajuntament d'Igualada el corresponent informe, per tal de verificar el silenci administratiu denunciat.

Al cap d'un mes de la petició del Síndic, l'Ajuntament va adoptar l'acord relatiu a la petició, el qual li fou notificat formalment, comprovada la qual cosa el Síndic arxivà el present expedient.

L'esmentat acord, que desestimava la petició de la interessada, fou motivat, principalment, pel fet que no podia acreditar la condició de funcionària

Queixa núm. 55/1993

L'obligació de comunicar la baixa en el Règim Especial de treballadors per compte propi o autònoms

El senyor F. s'adreçà al Síndic per exposar un problema que han patit molts treballadors autònoms. L'any 1988 decidí donar-se d'alta al Règim Especial de Treballadors per compte propi o Autònoms (RETA) i de la corresponent llicència fiscal d'activitats professionals.

Per motius econòmics en el seu treball, al cap d'un any decidí entrar a treballar en una empresa com a treballador per compte d'altri, i per tant, fou donat d'alta al Règim General de la Seguretat Social. Com que no es donà de baixa del RETA, considerant que l'Administració ho faria d'ofici, comprovà que l'any 1990 encara estava d'alta, per la qual cosa presentà la baixa a la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Posteriorment, la Tresoreria General de la Seguretat Social requerí a l'interessat el pagament de les quotes impagades dels dos darrers anys, amb el corresponent recàrrec de mora, per la quantitat de mig milió de pessetes.

El Síndic entengué que el requisit formal de presentar la baixa, incomplert per l'interessat, no podia comportar unes conseqüències tan perjudicials a l'afectat, com són d'haver de pagar fins i tot les quotes per un període de temps que pot arribar a cinc anys, més que més quan la mateixa Administració no s'ha preocupat de controlar la recaptació de les esmentades quotes amb l'eficàcia i celeritat a què està obligada.

Atès que es tractava d'una actuació de l'Administració de l'Estat, el control de la qual correspon al Defensor del Poble, el Síndic li traslladà la queixa i aquella Institució s'adreçà a la Tresoreria General de la Seguretat Social, recomanant que es faciliti la informació necessària als treballadors autònoms quan formalitzin l'alta i als que es troben en l'esmentada situació, sobre l'obligació de comunicar la baixa quan cessin en l'activitat, i que s'adoptin les mesures de control de la recaptació amb més celeritat, la qual cosa permetria comprovar l'incompliment de la presentació de la baixa, causant menors perjudicis econòmics als afectats.

L'esmentada recomanació ha estat acceptada, malgrat que el control de comprovació de l'incompliment esmentat encara no s'ha reduït en allò que seria desitjable.

Queixa núm. 264/93

Revisió del càlcul de la pensió de jubilació i les conseqüències dels coeficients reductors en la jubilació anticipada

La senyora V. s'adreçà al Síndic exposant que havia treballat més de quaranta anys i, a conseqüència de les greus dificultats de l'empresa, es veié obligada a jubilar-se anticipadament, amb la corresponent reducció de la pensió. Aquesta circumstància es veié agreujada pel fet que l'empresa no havia estat al corrent de pagament de les quotes durant un any, per la qual cosa es va computar aquest període amb les bases mínimes de cotització.

El Síndic, en coordinació amb el Defensor del Poble, indicà a la interessada la possibilitat de sol·licitar per escrit, a l'Institut Nacional de la Seguretat Social, la revisió del càlcul de la base reguladora de la seva pensió de jubilació, la qual seria procedent, ja que posteriorment l'empresa havia ingressat les quotes per les bases de cotització corresponents, les quals incidien directament en l'import final de la pensió. Aquesta recomanació fou seguida per la interessada.

D'altra banda persisteix la no acceptació de la recomanació feta pel Síndic, mitjançant el Defensor del Poble, al Ministre de Treball i Seguretat Social sobre les greus conseqüències de l'aplicació dels coeficients reductors, als jubilats que han de sol·licitar la pensió abans de complir 65 anys. Com sia que després de l'1 de gener de 1967 l'edat d'accés a la jubilació s'establí en 65 anys tot respectant els drets dels treballadors que havien cotitzat al mutualisme laboral, a poder-se jubilar anticipadament, però amb una reducció d'un vuit per cent de la base reguladora per any anticipat, el Síndic i el Defensor del Poble seguiran recoma-

nant un canvi en la normativa vigent, a fi que aquests coeficients reductors es puguin recuperar, o en cas de suspendre's la pensió i de tornar a cotitzar, es tinguin en compte les noves cotitzacions o, almenys, l'edat actual de la nova sol·licitud de pensió, deixant sense efecte els coeficients reductors. Això, però, no ha estat revisat i continua regulat per l'article 16,2,d) de l'Ordre de 18 de gener de 1967, de manera que no es té en compte el que s'ha esmentat i s'aplica la mateixa base reguladora del càlcul de la pensió inicial amb els coeficients reductors aplicats.

Queixa núm. 680/93

Sacerdots i religiosos secularitzats

El Col·lectiu de Sacerdots i Religiosos Secularitzats de Catalunya, grup autònom de l'Associació COSARESE, s'adreça al Síndic exposant la problemàtica d'aquest col·lectiu quant a l'acció protectora de la jubilació dels seus membres.

Els interessats es queixaren de la possible discriminació respecte al tractament acordat als clergues i religiosos en exercici, regulat pels Decrets 2396/1977, de 27 d'agost, i 3325/1981, de 29 de desembre, respectivament.

Els esmentats col·lectius de sacerdots i religiosos van exercir el ministeri sacerdotal o la professió religiosa durant molts anys, fins que, en ús legítim de la seva llibertat personal, van decidir canviar d'estat i van cessar en l'exercici anterior, amb anterioritat a la inclusió en el sistema de Seguretat Social dels esmentats col·lectius.

Durant els anys de sacerdoci o religió, no van poder cotitzar a la Seguretat Social fins el 1977 i el 1981, que respectivament s'hi inclogueren el clergat diocesà i els religiosos.

A causa de la precarietat i desprotecció en què es troben, exclosos d'alguns beneficis legals derivats de l'acord Estat-Església, que no preveu la protecció social dels secularitzats, sobretot quant a les prestacions de jubilació, d'invalidesa i de mort i supervivència, els interessats sol·licitaren la col·laboració del Síndic de Greuges a fi de trobar una solució al buit jurídic-legal que lesiona les seves expectatives sobre els possibles drets protectors de la Seguretat Social i que subsidiàriament s'apliqués de forma anàloga la normativa derivada de la Llei d'Amnistia, o se'ls trobés una solució com s'ha fet en diversos països de la Comunitat Econòmica Europea.

Com que l'esmentat col·lectiu s'havia adreçat també al Defensor del Poble, que el 1989 ja havia estudiat la queixa i amb posterioritat féu públic el contingut de la resolució adoptada en l'Informe a les Corts Generals, vam decidir coordinar la nostra actuació amb l'esmentada institució.

El Defensor del Poble havia suggerit al Ministeri de Treball i Seguretat Social que estudiés la possibilitat d'adoptar les mesures oportunes perquè les persones abans esmentades i que no acreditaven el període mínim de cotització exigida per tenir dret a les pensions hi poguessin accedir.

El Ministeri de Treball i Seguretat Social continua mantenint el criteri sostingut per la Secretaria General per a la Seguretat Social, segons el qual no hi ha cap fonament jurídic que avaluï la pretensió d'assimilació a períodes cotitzats a la Seguretat Social els prestats en una activitat en un moment en què el fet d'exercir-la no permetia la inclusió en el sistema de la Seguretat Social, per més que aquest efecte es decretés en data posterior al cessament d'aquesta activitat.

No obstant això, el Síndic, en coordinació amb el Defensor del Poble, considerarà necessari trobar una solució favorable «de lege ferenda» per a les persones d'aquest col·lectiu.

Queixa núm. 1725/93

La desprotecció de les parelles de fet

El senyor R. s'adreça al Síndic reiterant la problemàtica de la no protecció de la Seguretat Social a les parelles no casades, així com l'extinció de les pensions de viduïtat per contraure noves núpcies, la qual cosa obliga les parelles que perceben pensió de viduïtat a renunciar al matrimoni per tal de no perdre la pensió.

Sens perjudici d'haver traslladat aquesta queixa al Defensor del Poble, el Síndic ja havia indicat al promotor la manca de protecció de les parelles de fet, les quals resten excloses de la pensió de viduïtat. Certament, la necessitat legal que existeixi vincle matrimonial entre el causant i el possible beneficiari de la pensió de viduïtat, per tal d'accedir a la citada prestació, havia estat objecte d'anàlisi d'aquesta Institució —n'hi ha referències en diversos informes del Síndic al Parlament.

D'altra banda, el Tribunal Constitucional ratificà la constitucionalitat de la normativa vigent pel que fa l'exigència del vincle matrimonial per accedir a la pensió de viduïtat i que aquest requisit no contravé els articles 10, 14 i 39 de la Constitució Espanyola.

No obstant això, resta pendent que els poders públics considerin la conveniència de protegir aquestes situacions, per tal d'atorgar similars ajudes a les persones no casades i que depenen de la seva parella, quan aquesta mori.

2. Atur i mercat de treball

Aturar l'actual augment de pèrdua d'ocupació és una preocupació de tothom, però per als poders públics, que han de posar les condicions necessàries perquè els agents socials puguin dialogar i arribar a pactes, constitueix una obligació ineludible.

L'ANE (Acuerdo Nacional sobre el Empleo) subscrit fa més de deu anys entre el Govern, la Confederació Espanyola d'Organitzacions Empresarials (CEOE) i les dues centrals sindicals majoritàries, va significar un punt d'inflexió en el sistema de relacions laborals aleshores vigent i, si bé va comportar una certa precarització de la contractació, serví

almenys per ocupar temporalment molts treballadors i encara persisteixen els seus efectes.

Les reformes legals per incentivar la contractació no han estat del tot eficaces, però han procurat disminuir el dèficit públic generat per l'acció protectora dels aturats i facilitar la participació activa dels desocupats. Així, l'entrada en vigor de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, de Mesures Fiscals i de Reforma del Règim Jurídic de la Funció Pública i de la protecció per desocupació, l'1 de gener de 1994, ratifica el compromís del Govern central de garantir una prestació social suficient, però en cas de necessitat i absència de rendes. Per això, s'ajorna el pagament de la prestació d'atur, en relació amb la indemnització rebuda amb motiu de la pèrdua de la feina i es modifiquen determinats preceptes de les lleis de protecció per desocupació i de la d'infraccions i sancions en l'ordre social, a fi de corregir conductes sancionables dels beneficiaris protegits per desocupació.

Vista la desocupació estructural existent, cal una millora en la qualificació professional dels treballadors, la qual ha de consistir en una formació professional contínua que serveixi als treballadors actius per assolir una millor capacitat i qualitat del seu treball, i també per aconseguir als sense feina una més fàcil inserció i integració al mercat de treball.

No obstant això, se segueix remodelant la normativa social, amb mesures urgents sobre ocupació, i s'ha modificat i remodelat l'any 1993 la regulació del contracte temporal de foment de l'ocupació i la pròrroga dels contractes temporals fins a abastar un període de quatre anys, estenent els beneficis de la contractació indefinida previstos en la Llei 22/1992, de 30 de juliol, als contractes a temps parcial, d'acord amb el Reial Decret-Llei 3/1993, de 26 de febrer. La gravetat de la situació econòmica s'ha invocat com a justificació d'una reforma imprescindible del marc de les relacions de treball (l'Estatut dels Treballadors). La reforma en projecte preveu potenciar la negociació col·lectiva i dotar de més flexibilitat la gestió dels recursos humans.

El Reial Decret-Llei 18/1993, de 3 de desembre, de Mesures Urgents de Foment de l'Ocupació, segueix transitòriament modificant determinades obligacions empresarials respecte a l'INEM (Instituto Nacional de Empleo), s'elimina el monopoli de la contractació a través de l'esmentada entitat gestora i s'autoritza l'existència d'agències de col·locació sense fins lucratius. També es permet l'activitat de les empreses de treball temporal (cessió de treballadors a d'altres empreses), les quals permetran major operativitat en el mercat de treball. Finalment, s'ha afavorit la inserció laboral dels joves, modificant el règim jurídic dels contractes de pràctiques, creant el d'aprenentatge i adoptant altres mesures de foment dels contractes a temps parcial, desplegats tots ells pel Reial Decret 2317/93, de 29 de desembre.

També la Llei 21/1993, de 29 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1994, s'ha vist condicionada per l'atur i el dèficit públic i ha introduït diverses reformes en l'àmbit tributari, per promoure el desenvolupament empresarial i una major capacitat dels treballadors, com la

deducció d'un cinc per cent per despeses de formació professional de l'Impost sobre Societats o la deducció de 700.000 pessetes per persona i any d'increment de mitjana de la plantilla de treballadors minusvàlids.

Trobem encertada, malgrat que les mesures es considerin parcials i transitòries, la potenciació del treball a temps parcial, dels contractes de relleu i dels contractes d'aprenentatge en la mesura que facilitin una major redistribució i repartiment del treball i facin possible la integració dels joves al mercat de treball, apaivagant la situació d'aquests i de d'altres col·lectius, com s'exposa, més endavant, en l'expedient número 277/93.

Altrament, aquest recent impuls de les polítiques actives d'ocupació, caldria combinar-lo amb les mesures de formació durant la situació d'atur, per tal alleujar les greus conseqüències de la recol·locació dels afectats. Així, els expedients 277/93 i 929/93 són un clar exponent de com el període de percepció de la prestació ha de servir per obtenir una formació que permeti una fàcil recol·locació o la inserció en el món del treball, no limitant-se a esperar obtenir els beneficis econòmics de la prestació o el subsidi de l'INEM.

Les queixes rebudes sintonitzen amb la preocupació social per l'increment de l'atur, i si bé sabem que s'ha de ser prudent a l'hora d'induir tendències generals de les queixes adreçades al Síndic de Greuges, no es pot silenciar que s'ha notat l'impacte de l'extremat augment dels expedients de regulació d'ocupació. Empreses de diversos sectors i àmbits han hagut de reduir la plantilla de treballadors, els quals s'han adreçat a aquesta Institució per diversos motius, amb l'intent de salvar el seu lloc de treball. Així les queixes números 684/93, 21/93 i 236/93, entre d'altres, en són un paradigma.

S'ha evidenciat en la resolució de tots els expedients un comportament zelós i responsable, ajustat a la legalitat vigent per part de l'autoritat laboral autonòmica, la qual ha autoritzat la corresponent suspensió o l'extinció dels contractes de treball, o bé la reducció de la jornada, segons els casos.

Malgrat l'augment dels expedients de regulació d'ocupació a Catalunya i a tot Espanya durant l'any 1993, la majoria dels expedients responien a suspensió temporal dels contractes, i només una minoria a extinció de la relació de treball, amb la consegüent pèrdua de la feina. Però tant un cas com l'altre no fan sinó créixer, temporalment o definitiva, les llistes d'aturats.

Un dels problemes afegits i derivats de la suspensió o extinció del contracte de treball ha estat la problemàtica, analitzada pel Síndic i tramesa amb una actuació d'ofici al Defensor del Poble, A/O 860/93, sobre la impossibilitat de percebre la prestació d'atur els treballadors no considerats per compte d'altri, els quals, malgrat haver cotitzat per desocupació, no han pogut accedir al dret de la corresponent acció protectora.

Així, l'expedient número 1716/93, entre d'altres, és un exemple eloqüent de la preocupació dels socis i administra-

dors de societats anònimes o limitades, que ni l'entitat gestora de l'Institut Nacional d'Ocupació ni les resolucions de la jurisdicció social no han volgut considerar treballadors per compte d'altri. Per tant, malgrat haver estat i estar inclosos en el Règim General de la Seguretat Social i haver cotitzat per la contingència d'atur, no s'han pogut beneficiar de les prestacions corresponents. Com que l'esmentat problema resta pendent de resoldre, el Síndic es va adreçar al Defensor del Poble, per tal que estudiés la possibilitat de recomanar al Ministeri de Treball i Seguretat Social l'adopció de les mesures que regulin l'oportuna devolució de quotes abonades indegudament per la contingència de desocupació, o bé es promogui la reforma legal que permeti el cobrament de la prestació per desocupació a aquest col·lectiu.

En matèria de seguretat i higiene en el treball, malgrat les accions del Departament de Treball tendents a la sensibilització i orientació sobre aspectes de prevenció de riscos i salut en el treball, emmarcades en les directives de la Comunitat Econòmica Europea, en algunes queixes (vegeu expedients números 1185/93 i 1078/93) s'ha observat una excessiva burocratització dels tràmits dels expedients sobre seguretat i higiene en el treball, la qual cosa ha dilatat en certs casos la resolució dels problemes. D'altra banda, la coordinació i col·laboració entre poders públics i les centrals sindicals ha permès potenciar i sensibilitzar els agents socials en aquesta matèria. Darrerament s'ha signat el conveni per al desenvolupament de la salut en el treball, en el marc del Pla de Salut de Catalunya 1993-1995, la qual cosa palesa la voluntat dels diversos agents socials implicats en la promoció i millora de la salut laboral.

Queixa núm. 447/93

Extrema lentitud del Fons de Garantia Salarial

El senyor E. es queixà al Síndic de la no resolució per part del Fons de Garantia Salarial d'un expedient de reclamació d'indemnització per acomiadament, presentat l'any 1989. Com que l'any 1993 encara no s'havia dictat cap resolució en aquest respecte, malgrat el temps transcorregut de silenci administratiu i no considerant alliberada l'Administració del deure de resoldre expressament una actuació de l'Administració de l'Estat, el control de la qual correspon al Defensor del Poble, vam trametre a aquesta Institució l'esmentada queixa, la qual va ser admesa a tràmit.

El Defensor del Poble va verificar els fets exposats i prosseguí el tràmit, de manera que es va revisar l'expedient administratiu i, vist l'error que s'hi produí, l'organisme esmentat (FOGASA), acordà dictar proposta de resolució, en la qual es reconeixia a l'interessat una indemnització de 732.893 pessetes, que va trametre a la Secretaria General del Fons de Garantia Salarial per a la corresponent ordre de pagament.

Conseqüentment, se n'informà l'interessat, el qual s'ha posat en comunicació amb l'esmentat organisme a Barcelona, per tal de poder percebre l'esmentada quantitat.

Queixa núm. 277/93

El subsidi per desocupació dels alliberats de la presó

S'adreçaren a la nostra Institució els representants de la Comissió de Quart Món de Justícia i Pau, que exposaren la preocupació pel retard de l'Institut Nacional d'Ocupació a fer efectiu el pagament del subsidi d'excarceració als ex-reclusos que surten de la presó. De l'escrit del president de Justícia i Pau, confirmat pels interessats, es dedueix que les persones alliberades de la presó trigaven més de tres mesos a percebre l'esmentat subsidi.

Acceptada la queixa a tràmit, i sens perjudici d'efectuar la delimitació dels diversos àmbits competencials per possibles incidències en altres administracions implicades (vegeu les consideracions efectuades al Departament de Justícia en el capítol de «Recomanacions i suggeriments de caràcter general»), el Síndic va creure convenient esbrinar l'eventual lentitud de l'INEM en el pagament d'aquest subsidi i li suggerí d'estudiar la possibilitat d'agilitar la tramitació del subsidi.

L'INEM negà la inexistència de lentitud en la tramitació de les sol·licituds dels subsidis per desocupació dels excarcerats, ans al contrari, es referí a un tracte preferent a l'esmentat col·lectiu. Certament, si calgués atènyer-se a la legalitat vigent (articles 13.1 de la Llei 31/1984, del 2 d'agost, i articles 23 i 25 del Reial Decret 625/88, del 2 d'abril), es trigaria al voltant de tres mesos a percebre el subsidi.

No obstant això, l'INEM indicà que la mitjana de dilació en el pagament d'ençà de la petició del subsidi era, actualment, de 27 dies, ateses les mesures de preferència en el tractament favorable d'aquest col·lectiu amb especials dificultats de col·locació.

Més endavant se'ns feu avinent que des del 9 de desembre de 1992, la Circular PR-23/92 de la Direcció General de l'INEM dóna instruccions per a la inscripció dels presos classificats en tercer grau o en règim obert, per tal que el mes d'espera necessari per accedir al subsidi transcorri abans de l'excarceració i així el puguin percebre immediatament en el moment de ser alliberats.

Altrament, la Institució també es va adreçar al Departament de Treball, entre d'altres òrgans de l'Administració de la Generalitat, perquè, sens perjudici de respectar el marc competencial estatutari, estudiés la possibilitat, en coordinació amb el Departament de Justícia i de Benestar Social, de promoure i facilitar algun tipus d'ajudes econòmiques per als ciutadans sense recursos econòmics ni feina en el moment de ser alliberats de la presó. El Departament de Treball informà de les ajudes previstes per a aquest col·lectiu en la normativa catalana, les quals, però, no solventen les necessitats immediates dels excarcerats.

Queixa núm. 1078/93

Constitució del Comitè de Seguretat i Higiene en un centre de treball

Els membres d'una organització sindical i del Comitè d'Empresa del centre on treballaven es van adreçar al Síndic sol·licitant-li d'intervenir per fer executiva una resolució de la Delegació Territorial del Departament de Treball de Barcelona.

Els interessats havien sol·licitat al Cap de la Inspecció de Treball i Seguretat Social que instés l'empresa on treballaven a la constitució del Comitè de Seguretat i Higiene establert a l'article 1 del Decret 432/1971, d'11 de març. El Delegat Territorial de Treball resolgué requerir l'empresa a constituir l'esmentat comitè i es notificués la resolució a la Inspecció de Treball i Seguretat Social als efectes de vigilància i control.

Sens perjudici del recurs interposat contra l'esmentada resolució i considerant-la executiva des del moment en què va ser notificada, vam admetre la queixa i sol·licitàrem l'informe del Departament de Treball. La resposta confirmà l'executivitat de la resolució del Delegat Territorial de Treball, d'acord amb els articles 44, 101 i 116 de l'antiga Llei de Procediment Administratiu, en relació amb la disposició transitòria de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i també que no hi havia hagut cap element que recomanés de suspendre l'esmentat requeriment, raó per la qual se'n mantenia l'executivitat.

La qüestió de fer efectiva aquesta executivitat era l'objectiu en virtut del qual la ja esmentada resolució ordenava que la Inspecció de Treball vigilés i controlés el compliment del requeriment efectuat, amb la conseqüència que, en cas contrari, la Inspecció de Treball proposaria una sanció basada en la infracció del precepte vulnerat (article 1 del Decret 432/1977, d'11 de març), sanció que ha de ser graduada seguint els criteris establerts a l'article 36 de la Llei 8/1988, de 7 d'abril.

Com sia que el mitjà ja esmentat per fer efectiva l'executivitat de la resolució del Delegat de Treball a Barcelona era l'únic de què disposava l'autoritat laboral, ja que no es podia efectuar l'execució forçosa establerta a l'article 102 (L.P.A.), perquè en el cas que ens ocupa no era aplicable cap dels mitjans fixats per l'article 104 i següents de la Llei de Procediment Administratiu; atesa la intel·ligència del Departament de Treball sobre la inaplicació de l'execució forçosa establerta a l'art. 102 de la Llei de Procediment Administratiu, el Síndic va entendre que no hi havia cap actuació irregular de l'esmentat Departament.

Per tant, vist l'esmentat informe i ateses les vies d'actuació davant la Inspecció de Treball, es van tancar aquestes actuacions.

Queixa núm. 929/93

Treballadors disminuïts i expedient de regulació d'ocupació

El senyor S., secretari general d'un sindicat, denuncià al Síndic la possible discriminació d'un col·lectiu de disminuïts físics d'una gran empresa, afectats per un expedient de regulació d'ocupació, autoritzat amb posterioritat per la Delegació Territorial de Barcelona.

El Síndic va admetre a tràmit la queixa i sol·licità del Departament de Treball un informe sobre el cas, ho i recordant l'obligació dels poders públics de promoure la plena ocupació i la integració dels disminuïts, i recordant així mateix els deures legals que preveu la Llei d'Integració Social dels Minusvàlids i el seu posterior desplegament.

Vist l'informe de l'esmentat Departament i atès que l'empresa i els treballadors, mitjançant els seus representants legítims, van assolir els corresponents acords durant el període consultiu, previ a l'autorització administrativa de l'expedient;

Atès que els criteris aplicats per l'empresa i consensuats pels representants dels treballadors són vinculants per a l'Administració, la qual ha de limitar-se a concedir l'autorització, llevat d'apreciar dol, coacció o abús de dret en la conclusió de l'acord, la qual cosa motivaria la intervenció de l'ordre jurisdiccional per dilucidar la validesa de l'acord;

Atès que l'acord assolit per l'empresa i els representants dels treballadors convalidava les raons subjectives, organitzatives i de producció, i que l'afectació de l'esmentat col·lectiu no obeïa a raons discriminatòries,

Essent així que, finalment, l'empresa havia complert les previsions legals establertes en matèria d'integració de disminuïts, superava àmpliament els mínims legals, i que no s'advertí cap actuació il·legítima de l'Administració de la Generalitat, el Síndic ho va notificar a l'interessat, i procedí a tancar aquesta actuació.

Queixa núm. 1716/93

Cotització per desocupació sense acció protectora

El senyor S. s'adreçà al Síndic i exposà que amb motiu d'un expedient de regulació d'ocupació havia estat suspès el seu contracte de treball durant tres mesos. L'interessat, accionista i administrador solidari de la societat anònima on treballava, sol·licità a l'INEM la prestació contributiva per desocupació, la qual li fou denegada. Tot seguit, formulà demanda davant del Jutjat Social, que li fou desestimada, per tal com es considerà que l'interessat no era un treballador per compte d'altri, requisit que imposa l'article 3.1 de la Llei 31/1984, de 2 d'agost, de protecció per desocupació, per estar protegit per l'esmentada contingència.

Com que l'interessat no acreditava els requisits de relació laboral, restava exclòs de l'àmbit d'aplicació de l'Estatut dels Treballadors i, per tant, de la protecció per desocupació.

Per això, l'interessat s'adreçà a l'INEM per tal de no seguir cotitzant per la contingència de desocupació, bo i sol·licitant la devolució de les quotes pagades sense eficàcia protectora.

Atès que l'INEM no li va respondre, l'interessat s'adreçà al Síndic perquè requerís de l'entitat gestora la corresponent resposta, i hi actués de conformitat.

Exposat pel Síndic el present cas a l'INEM i sol·licitat un informe, es comprovà que l'INEM no havia contestat a l'interessat perquè esperava instruccions de la Direcció General, ja que la problemàtica afecta també l'INSS, la Tresoreria, la Inspecció i el mateix INEM. Com que, d'altra banda, la Tresoreria de la Seguretat Social havia fet la funció recaptadora de les quotes per desocupació per compte de l'INEM i amb quota única, l'INEM respongué al Síndic i també a l'interessat perquè aquest presentés la corresponent sol·licitud de devolució de les quotes a la Direcció Provincial de la Tresoreria.

No obstant això, vist que l'INEM resta a l'espera de dictar les instruccions concretes sobre la qüestió de les quotes satisfetes pels administradors d'empreses societàries que no poden accedir a les prestacions per desocupació, el Síndic traslladà la queixa al Defensor del Poble, juntament amb una actuació d'ofici, per tal que l'esmentada institució estudiés la possibilitat de recomanar al Ministeri de Treball i Seguretat Social la devolució de les cotitzacions abonades indegudament per la contingència de desocupació, o bé, que modificués la normativa vigent, per tal de poder accedir a l'esmentada prestació.

Queixa núm. 1185/93

Agilitació dels expedients sobre seguretat i higiene en el treball

S'adreçaren al Síndic els senyors F. i E., representants d'una secció sindical d'un centre de l'Administració peri-

fèrica de l'Estat a Catalunya, indicant que havien denunciat a la Inspecció de Treball diverses deficiències en matèria de seguretat i higiene en els centres de treball de l'esmentada administració. Al cap de sis mesos es produí un incendi en un dels centres, la qual cosa posà en evidència les deficients condicions i els riscos dels funcionaris que hi treballaven.

Admesa la queixa a tràmit, el Síndic sol·licità un informe al Departament de Treball, del qual es desprenia que s'havien efectuat les visites oportunes al centre esmentat, restant-ne, però, de pendents en el mes de juliol, oficialment justificats per problemes de calor que impedièren de fer els mesuraments necessaris. Així mateix, la Inspecció de Treball sol·licità la valoració del Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball, i, tot i que encara s'havien de fer les corresponents visites, no es considerà excessiu el retard, justificat pel nombre d'expedients, la necessària presa de mostres i l'anàlisi posterior.

Sens perjudici del possible retard observat i com sia que el Departament de Treball adoptà el compromís de prosseguir la programació prevista fins a finalitzar les visites, les valoracions i l'emissió dels informes corresponents, el mes de juliol el Síndic va entendre que no es podia considerar irregular l'actuació del Departament de Treball. No obstant això, en opinió del Síndic no es podia justificar el retard adduint el nombre d'expedients que tramita el Departament, referits a valoracions sobre condicions de treball amb la necessària presa de mostres (soroll, il·luminació, calor, etc.), o la posterior anàlisi i l'entitat dels afers denunciats.

Per això, aquesta Institució va instar el Departament de Treball a agilitar els expedients sobre seguretat i higiene, per tal d'evitar perjudicis innecessaris i fer efectiva l'obligació dels poders públics de vetllar per la promoció de centres adequats. Amb això es donaren per finalitzades les actuacions i es procedí a arxivar el present expedient.

SECCIÓ 6: SERVEIS SOCIALS

I. INTRODUCCIÓ

En aquest capítol de l'informe analitzem, en funció de les actuacions realitzades durant l'any 46 consultes resoltes, 31 visites ateses, 84 queixes rebudes i 5 actuacions d'ofici iniciades, (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions), les activitats dels poders públics en l'àmbit dels serveis socials, àmbit que ha de donar resposta a les necessitats essencials dels sectors més febles de la nostra societat.

Algunes necessitats essencials d'aquests sectors, i en general del conjunt de la població, tal com hem dit a la introducció general d'aquest Informe, pel que fa a la resposta que les administracions públiques hi donen, són analitzades als capítols dedicats a l'Ordenació del Territori (dret a l'habitatge), la Sanitat (dret a la salut), Pensions i Treball (règim públic de seguretat social) i Ensenyament i Cultura (dret a l'ensenyament i a la cultura). La interrelació entre aquests àmbits obliga a una lectura conjunta d'aquests diversos apartats per tal d'assolir un millor coneixement de la situació, de l'estat del benestar en el nostre país. En el llibre segon d'aquest Informe, fem unes reflexions amb aquest mateix propòsit.

La protecció dels menors, el canvi de perfil dels sol·licitants de la renda mínima d'inserció i un breu repàs de diverses problemàtiques de col·lectius molt vulnerables de la nostra societat, són els tres eixos sobre els quals es vertebrava aquesta exposició.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Deficients físics	<ul style="list-style-type: none"> - Barreres arquitectòniques - Accés a un lloc de treball - Prestacions no contributives - Sol·licitud - Tramitació - Denegació per grau deficiència - Denegació per ingressos - Denegació per altres causes - Residències específiques
Deficients psíquics	<ul style="list-style-type: none"> - Accés a un lloc de treball - Prestacions no contributives - Sol·licitud - Tramitació - Denegació per grau deficiència - Denegació per ingressos - Denegació per altres causes - Subvencions a associacions i institucions - Residències específiques

Gent gran	<ul style="list-style-type: none"> - Residències - Incidències en l'ajuda FAS, pensions no contributives - Incidències en centres socials (casals) - Indigents
Menors	<ul style="list-style-type: none"> - Adopció i acolliments familiars - Equips professionals - Centres - Mitjans de comunicació
Dones	
Grups marginats	
Bosses de pobresa	<ul style="list-style-type: none"> - Actuació de l'Administració de la Generalitat - Actuació de les administracions locals

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES IL·LUS-TRATIVES

I. Diverses qüestions relatives a la protecció dels menors

Les necessitats del menor són plurals i no es limiten a l'àmbit dels serveis socials, de fet, la intervenció d'aquest és conseqüència de les insuficiències d'altres àmbits. És per això, que sembla oportú esmentar en aquesta part de l'Informe, específicament dedicada al menor, la totalitat de referències que en els diferents capítols es fan, abans d'abordar la problemàtica concreta del menor en els serveis socials.

El capítol dedicat a administració general, conclou amb la referència a unes actuacions policials en relació a menors d'edat (vegeu queixes núms. 1108/93 i 2336/93).

En la secció d'Ensenyament i Cultura, es comenten uns problemes amb la capacitació dels educadors d'escoles bressol (vegeu queixes núms. 1965/92, 1966/92 i 1967/92); també se senyalen els requeriments de capacitació del personal docent que ha d'atendre infants amb necessitats educatives especials (vegeu queixa núm. 1538/92) i finalment, s'evidència la situació de les instal·lacions d'un centre docent (vegeu queixa núm. 1400/92).

Entre els suggeriments generals, n'hi ha un, en relació amb els menors quant a la reducció dels terminis d'elabora-

ció dels informes socials en l'adopció internacional (queixa núm. 1867/92) que s'esmenta en aquesta secció de serveis socials.

L'apartat d'actuacions d'ofici, té per protagonistes els infants en les actuacions de referència (queixa núm. 2001/92, relativa a uns polissons marroquins menors d'edat; (queixa núm. 941/92), en relació a l'escolarització dels infants ingressats en centres hospitalaris; (queixa núm. 2350/93, en relació a la baixa d'un nen en un centre d'atenció especialitzada; la (queixa núm. 2439/93) relativa als Equips d'Atenció a l'Infància i l'Adolescència –que es citarà en aquesta secció de serveis socials, a l'igual que la següent– (queixa núm. 2068/93), que fa referència als centres adscrits a Justícia Juvenil.

En l'anàlisi que segueix ens referirem a qüestions relatives a la protecció dels menors, amb independència de les reestructuracions administratives i reassignacions de competències que hi ha entre els departaments de Justícia i Benestar Social.

En aquest exercici, les queixes que ha rebut el Síndic en relació amb els menors han respost a problemes d'adopció i acolliment: lentitud en la iniciació i la tramitació d'expedients d'adopció. En aquests casos l'actuació ha estat encaminada a aconseguir de l'Administració la reducció del temps d'espera, tant perquè els interessats poguessin tenir una primera entrevista informativa sobre les característiques i el procediment de l'adopció, com per a l'inici dels estudis psico-socials per a l'adopció internacional. La resposta de l'Administració a les consideracions del Síndic ha estat, per a una millor atenció a les famílies que solliciten una adopció, la creació de l'àrea d'informació específica i personalitzada, a càrrec de tres assistents socials (vegeu la queixa número 1839/92, en l'apartat de Seguiment de queixes), i la tramitació d'un conveni amb els col·legis oficials de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya i de Psicòlegs per a l'elaboració dels estudis psico-socials per a l'adopció internacional (vegeu la queixa 1867/92 en l'apartat de Suggestiments Generals).

En els darrers informes ja plantejarem els problemes relatius a l'adopció i l'acolliment familiars, però cal insistir en la qüestió de la formació especialitzada dels jutges de menors.

Al darrer informe dèiem que calia paliar la situació que a Barcelona hi hagués un sol jutjat encarregat de la tramitació dels expedients d'adopció, la qual cosa demorava qualsevol decisió sobre el menor.

Actualment, s'encarreguen dels assumptes d'adopcions i acolliments els set jutjats de família de Barcelona. Segons informació facilitada per la Direcció General d'Atenció a la Infància, les relacions entre l'Administració i aquests òrgans jurisdiccionals són considerablement fluides.

Tot i això, creiem necessària l'especialització de jutges de menors: cal tenir present que són expedients complexos en què es tracta de decidir sobre el futur del menor.

També el Síndic ha rebut queixes de pares biològics disconformes amb les decisions de la Direcció General d'Aten-

ció a la Infància. En aquestes qüestions, l'actuació del Síndic de Greuges consisteix a informar el promotor de la queixa sobre la possibilitat d'interposar-hi algun recurs, però no s'entra en el fons de la qüestió. Quan ja hi ha hagut una resolució judicial i els promotors de la queixa no hi estan d'acord, atès el que disposa la Llei 14/1984, de 20 de març, el Síndic, que no és competent per modificar ni anul·lar, les resolucions judicials, no pot admetre a tràmit les esmentades queixes.

No s'han rebut queixes referents a altres aspectes que afecten la situació dels menors, i, doncs, el Síndic, seguint en la línia dels darrers anys, ha continuat i iniciat diverses actuacions referents a la protecció dels drets de l'Infant. Entre aquestes actuacions destaquem les relatives als Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, situació dels menors tutelats per la Generalitat que assoleixen la majoritat, informacions relatives a menors en mitjans de comunicació, i centres de justícia juvenil. En aquest capítol també farem una breu referència a l'apologia del consum adreçada pels mitjans de comunicació als menors, legislació sobre menors i majoritat penal.

Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)

El Síndic ha continuat fent el seguiment dels recursos ordinaris de què disposen les nostres administracions per a la protecció dels menors. Analcem tot seguit els equips professionals i la seva coordinació.

Hem pogut constatar que d'ençà de la creació dels Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència –EAIA–, l'evolució en el seu marc d'actuació ha observat molts canvis.

El Decret de creació dels EAIA 338/1986 confia a aquests equips unes funcions molt àmplies, que cal afegir a les previstes recentment en el Decret 192/1993, que els encarrega també el seguiment de la evolució dels menors deseparats en situació d'acolliment simple i pre-adoptiu. Cal preguntar-se si els EAIA, amb la dotació actual, poden assumir totes aquestes responsabilitats.

La Llei de Protecció de Menors (11/85) va representar un avenç respecte a la legislació anterior, i la Llei de Serveis Socials va establir el marc general d'actuació en relació amb la infància, actuació que correspondrà als serveis socials d'atenció primària i serveis socials especialitzats en infància. Els serveis socials d'atenció primària tenen un paper fonamental respecte a la infància, vist que solen ser els primers a captar la problemàtica global de la població. Encara que hi ha molts casos que arriben directament als EAIA, i no són prèviament coneguts pels serveis d'atenció primària, aquests són la principal font de denúncies als EAIA.

El Decret 338/1986 esmentat, de creació dels EAIA, pretenia proporcionar un complement necessari als serveis d'atenció primària. Els EAIA són equips especialitzats que actuen en un segon nivell, mentre que els serveis d'atenció primària tenen un caràcter polivalent.

Així, essent interdependents i «condemnants» a entendre's, la coordinació i els canals de derivació entre els dos equips han de funcionar adequadament.

El marc legal que delimita les competències per a un nivell i l'altre comporta algunes ambigüitats que cal aclarir a l'hora de concretar a la pràctica les funcions que estableix la llei.

Els límits entre el primer nivell i el segon no resulten clars. Tant els serveis d'atenció primària com els EAIA han d'examinar «cas a cas», per tal de decidir què fer i qui ho fa. Cal aconseguir que les actuacions que es puguin fer als serveis d'atenció primària no siguin desviats als EAIA i, per assolir-ho, s'haurà de reforçar, si cal, els esmentats serveis d'atenció primària.

El criteri comú de tota intervenció pública en relació amb els menors és explotar tots els recursos del medi propi de l'infant abans de plantejar la separació d'un menor del seu nucli natural de convivència. En aquest sentit, s'intenta dotar de recursos suficients una família que es troba en una situació difícil, per tal que pugui atendre les necessitats dels seus membres menors d'edat, en comptes de separar-los i col·locar-los en un acolliment familiar o ingressar-los en centres; la separació del propi entorn és l'última de les mesures a adoptar, no pas la primera.

S'hauria d'estudiar, però, si el nivell d'atenció primària disposa dels recursos necessaris per atendre aquest objectiu abans de derivar-lo a un segon nivell. L'objectiu bàsic no és pas de fer més o menys serveis d'un tipus o un altre, sinó que es pugui garantir una atenció adequada i fluida en aquestes situacions. Una bona coordinació requereix un marc legal clar, un respecte per la diferenciació de competències, una jerarquia davant els casos a atendre i una acció integrada dels equips (vegeu queixa núm. 2439/93 en el capítol dedicat a actuacions d'ofici).

Menors tutelats per la Generalitat que arriben a la majoritat

El Síndic també ha fet el seguiment de la problemàtica dels menors ingressats en centres que arriben a la majoritat; la resposta de l'Administració ha estat l'acord del Govern de la Generalitat de Catalunya, a proposta del Conseller de Benestar Social, de crear un comitè interdepartamental per a l'estudi de les mesures a adoptar en relació amb els joves que arriben a la majoritat ingressats en centres de la Direcció General, (vegeu, a l'apartat seguiment de queixes, la queixa núm. 1112/93).

Els menors en els mitjans de comunicació

Una de les qüestions de què també volem deixar constància és l'especial preocupació del Síndic per l'aparició relativament freqüent d'informacions sobre menors en els mitjans de comunicació social, amb la vulneració del dret a

l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge. En aquest aspecte insistim en la necessitat que s'extremi les garanties en els supòsits en què el titular d'aquest dret fonamental sigui un menor, i que s'adeqüi la llibertat d'informació i d'expressió a la necessitat de protegir la infància, des de l'enfocament de l'interès superior del menor, ja que d'un altra manera els danys podrien ser irreversibles: cal no utilitzar els menors com a reclam de programes o informacions.

Els menors i l'apologia del consum

També cal referir-se a l'apologia del consum adreçada pels mitjans de comunicació als menors. Aquest Parlament ja ha dictat la Resolució 108/14 sobre la protecció dels infants i adolescents respecte a les imatges i missatges que emeten les televisions. En definitiva es tracta que hi hagi més consciència ètica tant de guionistes com de programadors, productores, realitzadors, periodistes i presentadors, que s'haurien d'adonar que podrien ser els millors educadors per a una formació integral dels nens, i uns bons defensors dels seus drets.

Centres de menors adscrits al Departament de Justícia

Una altra actuació del Síndic ha estat el programa de visites als Centres de Justícia Juvenil dependents del Departament de Justícia.

Al marge que en l'apartat d'actuacions d'ofici ja es refereix la queixa número 2068/93, on exposem el parer de la Institució en relació amb determinats aspectes d'alguns centres i fem suggeriments sobre aspectes en què seria convenient iniciar alguna actuació, cal fer sobre això certes consideracions, fruit d'aquest programa de visites.

Una de les formes de tractament de la delinqüència infantil i juvenil és la institucional, que consisteix a separar el menor del medi habitual i atendre'l en un centre destinat a la reeducació. Aquest tractament institucional és el que es troba dins d'una més clara línia d'avanç i progrés. Hem d'assenyalar l'esforç de l'Administració catalana en aquest sentit, d'acord amb les observacions fetes en les visites als centres. Cal destacar que en general els centres estan en bones condicions estructurals i de funcionament i que a més disposen d'una xarxa de serveis integral ben coordinada per a l'exercici d'aquesta tasca reformadora. Ens congratulem que Catalunya, en relació amb la resta de l'Estat, sigui capdavantera en aquest àmbit.

Tot i això, hi ha aspectes que es poden millorar, com els relatius a la infraestructura dels centres: caldria tenir en compte l'experiència dels educadors a l'hora de construir, de crear, rehabilitar centres, etc.

També hem pogut constatar que ens alguns centres la capacitat real no correspon a la capacitat teòrica i s'utilitza tan sols una part del centre. Això potser és indicatiu d'infrautilització o de sobredimensionament dels recursos.

D'altra banda caldria una major agilitat en els procediments judicials. En les visites als centres hem pogut sentir diverses vegades dir als professionals que hi estan acreditats, que de vegades preparen el desinternament d'un menor perquè ja ha complert la mesura dictada pel jutge, però saben que aquest menor té una o més causes pendents en les quals encara no s'ha dictat resolució, amb el resultat que el menor ha d'abandonar el centre per tornar-hi a ingressar passats dos o tres mesos, un cop vistes les altres causes.

Això trenca qualsevol projecte educatiu adreçat al menor i situa l'internament en l'àmbit de les mesures retributives o sancionadores d'una conducta antecedent; però clarament fora de l'àmbit d'inserció social que les mesures de reforma han de tenir.

És convenient que el menor no hagi de ser desinternat i que s'assoleixi un procés continuat en el projecte educatiu iniciat.

Legislació sobre menors

En l'àmbit normatiu hem de reiterar les consideracions fetes en informes anteriors, en els quals denunciàvem «l'obsolescència i fragmentació de la legislació en matèria de menors, que encara es regeix per una llei de l'any 1948», i que la Llei Orgànica 4/1992, de 5 de juny, reguladora de la competència i el procediment dels jutjats de menors és un text parcial, que no resol les necessitat de regulació d'aquest camp. Queden molts altres aspectes per resoldre.

Així a tall d'exemple, ens preguntem com resoldre les contradiccions i els buits produïts per aquesta llei, i si és prou assumida la faceta educativa en l'actual jurisdicció de menors. També entenem que cal reflexionar sobre la lògica educativa i la lògica judicial.

Així mateix, cal exposar la inquietud que han manifestat al síndic diversos advocats, funcionaris de presons i de centres, per la discordança entre la majoritat general a divuit anys i la plena responsabilitat penal a 16 anys, que és resolta en el Codi Penal (art. 65), establint l'aplicació d'una pena inferior en un o dos graus a les que assenyalava la llei, al major de 16 anys i el menor de 18 i habilitant el tribunal, en atenció a les circumstàncies del menor i del fet, a substituir la pena imposada per l'internament en una institució especial de reforma.

Aquesta facultat és, segons se'ns diu, escassament utilitzada pels tribunals. És per això que el Síndic, en les VIII Jornades de Coordinació entre Defensores del Pueblo, celebrades a Madrid els dies 23 i 24 de setembre de 1994, va plantejar la possibilitat de promoure una reflexió de la judicatura sobre aquesta qüestió o fins i tot un estudi sobre la conveniència de reformar la normativa que transformi en imperativa la facultat d'establir el compliment en centres de reforma, en lloc de presons.

En definitiva hem d'insistir en la conveniència d'un tractament dels problemes del menor amb caràcter global, que permeti analitzar els mancaments i buits normatius i suplir-los mitjançant instruments susceptibles d'aportar un esforç

integral que tingui en compte les diferents vessants dels problemes dels menors.

En aquest sentit, els diferents poders públics, en l'àmbit de les respectives competències, haurien de tenir en compte, quan tracten els problemes d'ordre general, les necessitats específiques dels menors dins de cadascun d'ells, amb la finalitat d'adequar la seva actuació a les exigències derivades d'aquestes necessitats.

És per això que, una vegada més, constatem la conveniència de disposar d'una legislació que abordi de forma integral el conjunt de l'actuació dels poders públics en relació amb els menors d'edat.

2. Canvi de perfil dels sol·licitants del PIRMI

Durant l'any 1990, amb la publicació del Decret 144/1990, de 27 de maig, regulador del Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI), es va produir a Catalunya una important innovació quant als mecanismes pels quals els poders públics s'enfrontaven als problemes derivats de la pobresa.

El PIRMI, d'acord amb aquest Decret, és l'instrument de coordinació de les accions destinades a ajudar les persones mancades de mitjans suficients per atendre les necessitats essencials de la vida en la nostra societat, mentre es prepara la seva inserció o reinserció social i laboral.

El Programa s'instrumenta mitjançant els plans individuals de reinserció (PIR), o programes globals de les atencions necessàries per a la inserció social i laboral de cada individu.

Tot i que sempre es poden adoptar mesures per millorar el programa, el Síndic de Greuges creu, com dèiem a l'Informe anterior, que la implantació del PIRMI mereix una valoració altament positiva, perquè implica el foment de canvi d'hàbits i la progressiva recuperació social de persones marginades per manca de pautes de conducta.

Tot i això, cal palesar davant aquest Parlament el problema constatat d'un temps ençà, del canvi de perfil dels sol·licitants del PIRMI. La crisi econòmica ha fet que pràcticament es duplicués el nombre de sol·licitants de la renda mínima d'inserció laboral.

Aquest programa, pensat especialment per a la reinserció social d'indigents, toxicòmans aguts i altres persones amb mancances socials, cada cop més atén persones que han quedat fora del mercat de treball, del qual havien participat normalment fins no fa gaire, o a les quals s'ha acabat la prestació o el subsidi d'atur. Aquestes persones l'únic que necessiten és feina, no pas cap procés d'inserció. Constatem, doncs, la necessitat, no gens fàcil, de definir i aplicar polítiques eficaces d'ocupació, tal com hem assenyalat al capítol precedent d'aquest Informe.

El PIRMI no és un programa per suplir simplement mancances econòmiques, i cal evitar que es converteixi en un succedani dels defectes d'altres sistemes (vegeu tot seguit la queixa 2480/92 i en l'apartat d'Actuacions d'Ofici la número 192/93).

Queixa núm. 2480/92

Rehabilitació d'una Renda Mínima d'Inserció (RMI)

La senyora V. va comparèixer a la Institució exposant diverses qüestions, una de les quals era que havia estat privada de la prestació RMI que cobrava.

El Síndic es va centrar en aquesta qüestió. Del resultat d'aquesta actuació va resultar que a la senyora V. se li havia suprimit la RMI a causa de no haver seguit el tractament psiquiàtric que se li havia prescrit i per tal que es tornés a subjectar a aquest tractament.

Després de diverses gestions prop del Departament de Benestar Social, Serveis Socials de l'Ajuntament d'Hospitalet de Llobregat i l'Hospital Prínceps d'Espanya de Bellvitge i d'aconseguir el compromís de la interessada que tornaria a seguir el tractament psiquiàtric, se li va rehabilitar la prestació RMI.

3. Diferents problemes socials. Els problemes persisteixen

En els informes presentats any darrera any, ens hem referit abastament a diferents problemes socials dels qui necessiten més atenció: vells, infants, disminuïts, pobres, col·lectius marginals. Entre aquests problemes plantejats al Síndic de Greuges es destaquen els referents a l'exigüïtat dels ajuts socials en general, nombre insuficient de residències per a gent gran i de centres per a disminuïts físics o psíquics, les barreres arquitectòniques i els casos de gent al carrer.

Tot i reconèixer els esforços dels poders públics en general en aquests aspectes, el contingut de les queixes rebudes durant l'any 1993 denota que els problemes persisteixen, i per tant hem de tornar a reiterar consideracions efectuades anteriorment.

Així, pel que fa a la quantia de les pensions contributives i no contributives, és necessari que aquestes permetin un nivell de vida digne. El procés d'envelliment de la població i l'emergència de noves necessitats socials fa que, malgrat l'avenç en l'extensió del sistema de prestacions, això sigui insuficient (vegeu queixa 2017/92). En aquest sentit insistim en allò que dèiem a l'Informe de 1992 (BOPC número 99, de 31 de març 1993 pàgina 6148) relatiu al fet que la quantia de moltes pensions de jubilació i la totalitat de les pensions no contributives (32.635 per catorze pagues per a 1994) és insuficient per sostenir una família.

També recordem les iniciatives d'algues comunitats autònomes que han establert un règim complementari de les pensions no contributives, com la Comunitat Foral de Navarra, mitjançant la Llei 20/1991, de 24 de desembre, que estableix un complement per als beneficiaris d'aquestes pensions.

Durant aquest any 1993 s'han continuat rebent queixes de ciutadans que es troben amb greus dificultats per fer efectiu el dret a un habitatge digne que la Constitució proclama.

Aquesta problemàtica l'hem analitzada en el capítol d'aquest Informe dedicat a l'Ordenació del Territori, sota el títol de «Alguns problemes pendents de política d'habitatge».

També les queixes rebudes durant l'any 1993 fan referència encara a gent gran que han d'esperar dos i tres anys per accedir a una residència pública. També les queixes rebudes pel que fa a malalts mentals i disminuïts psíquics denoten que hi continua havent gravíssimes mancances en aquest camp (vegeu queixes núms. 451/93 i 376/92).

Hem inclòs igualment en aquest apartat les queixes que denuncien una disfunció en el procediment per atorgar l'ajut o la prestació sol·licitada.

Un altre aspecte que hem reflectit als darrers informes al Parlament és el problema de les drogodependències i de l'actuació per a la rehabilitació dels drogaadictes, aspectes que hem tractat en la secció de sanitat (vegeu Informe al Parlament de Catalunya de 1990, Butlletí Oficial del Parlament número 250, de 22 de març de 1991, pàgina 16769).

En aquell informe dèiem que una de les mesures a adoptar, entre d'altres, per paliar el problema, és oferir als afectats un marc integral d'acolliment, rehabilitació i reinserció. Per això no volem deixar passar la oportunitat que ens ofereix aquest nou informe per celebrar les actuacions endegades pels poders públics, per construir el centre de rehabilitació de toxicòmans de Torreblanca en el municipi de Ponts. En principi va haver-hi una certa oposició per una part de la població de Ponts. A hores d'ara es pot dir que l'oposició al centre és pràcticament nul·la, en bona mesura mercès a la informació facilitada per les administracions, l'Ajuntament de Ponts i el Departament de Benestar Social amb la intervenció personal del seu Conseller.

Una de les mesures proposades pel Conseller de Benestar Social a les persones que inicialment manifestaren que s'havia informat insuficientment del projecte, va ser la constitució d'una Comissió de seguiment a la qual va invitar a participar al Síndic. Després de considerar la incorporació de la Institució a la Comissió de seguiment del projecte, s'arribà a la conclusió que aquesta incorporació no era convenient.

Tot seguit s'extracten les raons que varen dur a formar aquesta opinió i que han mogut al Síndic a declinar, durant l'any noranta-tres, l'incorporar-se a diversos òrgans consultius als que l'han invitat a participar, amablement, algunes administracions.

El Síndic en exercici de la seva missió estatutària de defensa dels drets fonamentals i de les llibertats públiques supervisa determinades administracions, en conseqüència la seva incorporació a organitzacions consultives d'aquestes, organitzacions que emeten valoracions prèvies sobre actuacions que eventualment poden ser qüestionades pels ciutadans davant del Síndic, el col·locaria en la posició insostenible de jutge i de part.

D'altra banda, atès que una de les actuacions que la Institució pot dur a terme és la mitjancera, per tal de cercar punts d'acord entre posicions inicialment enfrontades. Aquesta

tasca medial, no és possible encetar-la quan qui l'ha d'ende-
gar pot ser considerat com a part interessada.

En el cas del nucli de Torreblanca, el Síndic va entendre que si s'incorporava a la Comissió de seguiment, els ciutadans contraris a la instal·lació del centre de rehabilitació que poguessin demanar la seva intervenció, podrien no considerar-lo idoni per a intercedir en l'eventual conflicte.

Per tal de conèixer més de prop el projecte, el Síndic el visità personalment el 24 d'abril de 1993.

Cal continuar en aquesta línia, és a dir, que els poders públics pontenciïn l'ampliació dels centres de reinserció i rehabilitació existents i la creació d'altres de nous que puguin absorbir la demanda, malauradament creixent, pel que fa a recuperació de les persones que han patit o pateixen dependència de drogues, i també continuar en la línia de fomentar la conscienciació social respecte a aquesta problemàtica.

Queixa núm. 2017/92

Lentitud en la tramitació d'una pensió no contributiva

La senyora B. es va adreçar al Síndic el 17 d'octubre de 1992 i formulà queixa per la lentitud en la tramitació d'una sol·licitud de pensió de jubilació no contributiva presentada davant l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials el dia 9 de desembre de 1991, a la qual encara no havia rebut resposta.

El Síndic va demanar la corresponent informació al Departament de Benestar Social el 13 de novembre de 1992. De la informació rebuda es desprenia que el 2 de desembre de 1992 s'havia emès resolució favorable al cas exposat i que es reconeixien els endarreriments; l'afer havia trigat a resoldre's per un problema informàtic.

El Síndic va considerar que, malgrat el problema adduït i que ja s'hagués emès resolució favorable i reconegut a la interessada els endarreriments, el període transcorregut era excessiu, cosa especialment greu tenint en compte la situació de manca econòmica en què es troben els beneficiaris d'aquestes prestacions.

Per això, el Síndic va suggerir que els serveis corresponents d'aquell Departament analitzessin el circuit administratiu seguit, a l'efecte d'agilitar-lo.

El Departament de Benestar Social indicà que ha millorat el procediment i que, una vegada aplicat el procés informàtic a totes les variants de pensió no contributiva, les sol·licituds rebudes amb la documentació completa són resoltes en un termini de quinze a vint-i-cinc dies.

Queixa núm. 451/93

Ingrés en una residència de gent gran

La senyora M. es va adreçar al Síndic per exposar el cas de la seva mare, M., per a la qual, el 7 de juny de 1991, havia presentat una sol·licitud d'admissió en una residència per

a gent gran. La sol·licitud havia estat formulada a l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials. En el moment de la petició, la senyora M., de 67 anys, patia diabetis i esquizofrènia en tractament des de feia 20 anys. Quan la compareixent plantejà el cas al Síndic, la situació de la malalta s'havia agreujat, però la família encara no sabien quan podria ser ingressada.

El Síndic va demanar informació al Departament de Benestar Social, en data 13 de maig de 1993. De la informació rebuda el 7 de juny següent, se'n desprenia que la senyora P.M. havia estat ingressada a la residència per a gent gran Parc Serentill.

Queixa núm. 376/92

Lentitud per fer efectiu el trasllat a un centre de disminuïts més proper a la residència familiar

El senyor F. es va adreçar al Síndic manifestant el seu desig de traslladar la seva filla de 26 anys, afectada d'un grau de deficiència mental del 75% i ingressada al sanatori de Vil·la Blanca de Reus, a un centre més a prop de Barcelona. Si bé feia quatre anys que el Departament de Benestar Social li havia proposat el que ara el senyor F. reclamava, aquest trasllat encara no s'havia fet.

El Síndic, en data 26 de desembre de 1992, va demanar informe al Departament de Benestar Social.

De la informació rebuda l'11 de març de 1993, se'n desprenia que la filla del senyor G. seria traslladada a la residència Les Hortènsies, d'Alella.

El trasllat es va fer efectiu, finalment, el dia 26 d'abril de 1993.

Queixa núm. 752/93

Sol·licitud de pròrroga de beques a favor de disminuïts atesos en establiments amb atenció especialitzada

La senyora C. s'adreçà al Síndic per exposar el greuge de què considerava víctimes els interessats a obtenir la pròrroga de beques a favor de disminuïts atesos en establiments amb serveis especialitzats, pel fet que, en aplicació de l'ordre de 19 de gener de 1993, el termini que finalitzava el 30 de juny de 1993 hagués estat modificat per l'ordre de 17 de març de 1993, que el reduí al 31 de març del mateix any.

Estudiat aquest assumpte, es va comprovar que des de la data de publicació de l'ordre de 17 de març de 1993 —el 22 de març— per a la presentació de sol·licituds només restaven nou dies, al cap dels quals expirava el termini.

El Síndic considerà que un termini de nou dies, molt breu per a la presentació de sol·licituds, pot comportar un greuge als interessats en aquestes beques, de manera que no hauria estat difícil que se'n presentessin extemporàniament per raó de la modificació i la brevetat del termini.

En conseqüència, la Institució suggerí al Departament de Benestar Social que s'adoptessin les mesures adients per tal

que l'aplicació d'aquesta ordre no tingués cap repercussió negativa amb vista a la prestació de la pròrroga de beques a favor de disminuïts atesos en establiments amb serveis d'atenció especialitzada.

Aquest suggeriment va ser acceptat pel Departament de Benestar Social, que va donar tràmit a totes les sol·licituds de beques (set en total), presentades després del 31 de març.

Queixa núm. 2378/92

Les denegacions també s'han de notificar

La senyora P. va presentar una queixa al Síndic a causa que, havent sol·licitat una ajuda individual per a menjador escolar davant el Consell Comarcal del Ripollès, li va ser denegat el que demanava, si bé no n'havia rebut en cap moment una notificació escrita.

El Síndic, després d'estudiar la informació rebuda del Consell Comarcal, tot i entendre les dificultats que significa haver de notificar individualment a cada alumne la no concessió de l'ajut esmentat, més que més considerant el gran nombre de peticions que rep, recordà el deure legal de notificar de forma individual la no concessió d'aquests ajuts.

El Consell Comarcal va notificar expressament la denegació a la promotora de la queixa i va decidir articular un procediment de notificació sistemàtica, també de les denegacions de beques de menjador, per al proper exercici.

Queixa núm.80/93

Com concertar entrevista?

El doctor M. s'adreçà telefònicament a la Institució exposant la seva queixa sobre el funcionament dels serveis socials del Districte Municipal de l'Eixample de Barcelona.

El promotor de la queixa exposa que va intentar concertar una entrevista amb l'assistent social del Districte per tal d'exposar-li la situació d'una seva pacient de 74 anys, que presentava els primers símptomes d'un procés progressiu de demència i no tenia cap parent ni amic.

En demanar la cita, la persona que atenia el telèfon li va indicar que havia de passar per les oficines, per parlar amb els serveis d'informació, on li donarien dia i hora. El doctor M. va insistir en la obtenció directa de la cita. Tots els seus intents van resultar infructuosos.

El Síndic, pels motius indicats, es va dirigir a l'Ajuntament de Barcelona, hi exposà aquest fet i instà que es prenguessin les mesures adients per tal d'esmenar aquestes irregularitats contràries al funcionament eficient i correcte dels serveis socials.

De la informació rebuda de l'Ajuntament de Barcelona es desprèn que les consideracions del Síndic han estat acceptades.

SECCIÓ 7: ENSENYAMENT I CULTURA

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta àrea, en la qual s'han resolt 8 consultes, atès 32 visites, rebut 163 queixes i iniciat 1 actuació d'ofici (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions), es fa esment de les queixes rebudes en relació amb la convocatòria d'accés a la funció pública docent, i també de les relatives a l'aplicació de les mesures per a la normalització lingüística en l'àmbit de l'ensenyament.

També s'hi destaquen les queixes relacionades amb d'altres aspectes, com les deficientes instal·lacions d'alguns centres docents, la capacitació del personal docent, les bonificacions de les taxes per matriculació a famílies nombroses i la gratuïtat dels ensenyaments en centres docents.

En matèria de Cultura, a més de les queixes relacionades amb els drets lingüístics, especialment amb la seva eventual vulneració en els àmbits de l'Administració de Justícia i de l'Administració perifèrica de l'Estat, s'han presentat queixes referents a les dificultats d'accés dels ciutadans a biblioteques i arxius.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

ENSENYAMENT

Alumnes	<ul style="list-style-type: none"> - Accés - Taxes - Ajuts a l'estudi - Serveis educatius en general - Estudiants discapacitats - Drets lingüístics
Professors	<ul style="list-style-type: none"> - Accés - Trasllats - Cursos de formació - Retribucions - Incompatibilitats - Jubilacions - Situacions diverses dels funcionaris: interins - Equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAPS)
Pares d'alumnes	<ul style="list-style-type: none"> - Intervenció en afers educatius
Centre docent	<ul style="list-style-type: none"> - Estat infraestructures - Dotació dels centres
Gestió acadèmica	<ul style="list-style-type: none"> - Títols - Convalidacions

Altres aspectes educatius

- Situacions del personal no docent
- Concerts educatius

CULTURA

Normalització lingüística

- Redacció d'impresos en català
- Inscripcions en els registres civils
- Normalització de l'ús del català en òrgans estatals radicats a Catalunya

Altres afers culturals no relatius a la llengua

- Aplicació de la Llei de Protecció dels Animals
- Subvencions
- Patrimoni cultural (moble i immoble)
- Arxius, biblioteques, museus

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES

1. Normalització lingüística a l'ensenyament

Durant l'any 1993 s'han adreçat a aquesta Institució algunes persones que expressaven el seu desacord amb la política d'immersió lingüística aplicada pel Govern de la Generalitat de Catalunya.

Aquestes persones reclamaven el dret dels castellanoparlants residents a Catalunya que els seus fills rebessin l'ensenyament en la seva llengua habitual.

El sistema d'immersió lingüística implantat per un decret de la Generalitat de Catalunya de l'any 1992 estableix que el català és la llengua vehicular de l'ensenyament dels nens que segueixen el primer cicle, és a dir, d'edats compreses entre 3 i 8 anys. Aquesta norma introduïa un trencament en la política lingüística de la Generalitat en l'àmbit de l'ensenyament, que havia partit de la implantació voluntària d'un sistema que, de forma no forçada, conduïa a una ensenyament majoritàriament en català en els cicles educatius posteriors.

La política lingüística de la Generalitat en l'àmbit de l'ensenyament parteix del principi de no separació dels alumnes en dues comunitats lingüístiques. A partir d'aquest principi, la Llei de Normalització Lingüística de Catalunya

garanteix la llibertat d'opció dels pares a escollir la llengua de l'ensenyament dels seus fills. L'article 14 de la Llei 7/1987, de 18 d'abril de 1983 estableix que:

«1. El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament en tots els nivells educatius.

»2. Els infants tenen dret a rebre el primer ensenyament en llur llengua habitual, ja sigui aquesta el català o el castellà. L'Administració ha de garantir aquest dret i posar els mitjans necessaris per a fer-lo efectiu. Els pares o tutors poden exercir-lo en nom de llurs fills instant que s'apliqui.

»3. La llengua catalana i la llengua castellana han d'ésser ensenyades obligatòriament a tots els nivells i els graus de l'ensenyament no universitari.

»4. Tots els infants de Catalunya, qualsevol que sigui llur llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament el català i el castellà al final dels estudis bàsics.

»5. L'Administració ha de prendre les mesures convenients perquè els alumnes no siguin separats en centres diferents per raons de llengua i la llengua catalana sigui emprada progressivament a mesura que tots els alumnes la vagin dominant.»

Les previsions contingudes en aquest article de la Llei han estat desplegadas pel Decret 362/1983, de 30 d'agost, modificat pel Decret 576/1983, de 20 d'agost, i per l'Ordre de 8 de setembre de 1983, modificada per l'Ordre de 6 de desembre de 1983. D'acord amb aquesta normativa de desplegament de la Llei de Normalització en l'àmbit de l'ensenyament:

«a) els infants tenen dret a rebre l'ensenyament corresponent al cicle inicial d'Educació General Bàsica (EGB) en llur llengua habitual,

»b) els alumnes, un cop han superat aquest primer cicle, han de rebre, a més de la llengua castellana, almenys, un altra assignatura o àrea en aquest idioma. La resta d'àrees de coneixement s'impartiran de forma progressiva en llengua catalana.»

En primer lloc, aquesta normativa va ser objecte d'un requeriment de competències plantejat pel govern de l'Estat, que va ser estimat per la Generalitat de Catalunya, la qual va modificar el Decret i l'Ordre per tal d'evitar el desequilibri en la utilització d'ambdós idiomes. També va ser impugnada en via contenciosa perquè els recurrents entenien que el fet de negar la possibilitat de rebre l'ensenyament íntegrament en castellà afectava els seus drets fonamentals i implicava una discriminació no justificada per raó de la llengua.

Aquest recurs va ser estimat per la sentència de la Sala Segona del Tribunal Contenciós Administratiu de l'Audiència Territorial de Barcelona, que declarà nuls determinats preceptes del Decret i de l'Ordre de desenvolupament, i va reconèixer el dret a rebre l'ensenyament totalment en castellà. L'esmentada sentència va ser impugnada en apel·lació per la Generalitat de Catalunya, i el Tribunal Suprem, en sentència d'1 de febrer de 1988, va estimar el recurs d'apel·lació interposat per manca d'interposició prèvia de re-

curso de reposició contra les disposicions normatives impugnades. El Tribunal Suprem no entrà, per tant, en el fons de la qüestió. Els recurrents van formular recurs d'empara contra la sentència del Tribunal Suprem, i el Tribunal Constitucional, en sentència de 14 de febrer de 1991, va resoldre atorgar, parcialment, l'empara, i instà el Tribunal Suprem a pronunciar-se sobre el fons de la qüestió. El Tribunal Suprem no s'ha pronunciat encara sobre la legitimitat de la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de l'ensenyament exclusivament en llengua castellana.

Això no obstant, el 26 de gener de 1994 aquell Tribunal va dictar una providència donant a les parts i al Ministeri Fiscal un termini per formular les respectives alegacions en relació amb la possible interposició d'una qüestió d'inconstitucionalitat que afecta determinats preceptes de la Llei catalana de Normalització Lingüística. Examinades les alegacions de les parts, el Tribunal acordà plantejar la qüestió de constitucionalitat.

Dels diferents models lingüístics, la Generalitat de Catalunya va optar, com ja s'ha indicat, per un que no es separés els alumnes per raó de l'opció lingüística, de forma que en funció de les opcions que en cada cas es formulessin el centre docent, amb la participació de tots els afectats, elaborava un pla amb les mesures organitzatives i didàctiques que asseguraven, en tot cas, el respecte dels drets lingüístics.

Durant la primer etapa d'implantació de la normativa de normalització lingüística, s'estableixen línies paral·leles (català-castellà) en el primer cicle d'ensenyament. L'existència d'aquestes línies paral·leles era condicionada per raons socio-econòmiques, i la Generalitat sempre la considerà una mesura cautelar.

El nou sistema educatiu implantat per la Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE) i per la Llei d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE) introdueix un gir important en el funcionament dels centres educatius. És el Consell Escolar del Centre com a òrgan de representació i decisió qui estableix les grans línies educatives basades en les característiques pròpies de cada centre.

Aquestes línies educatives es concreten en el Projecte Educatiu, el qual a Catalunya conté el projecte lingüístic, a fi de disposar d'una planificació de l'aprenentatge de les dues llengües oficials. L'escola disposa d'una gran autonomia quant a la confecció dels currículums de les diverses àrees. Si bé l'Administració educativa estableix un primer nivell de concreció obligatori, cada centre confecciona el programa concret tot respectant el marc fixat per la normativa vigent.

De conformitat amb aquest sistema educatiu dissenyat per la LOGSE, la Generalitat de Catalunya va dictar el Decret 75/1992, de 9 de març, pel qual s'establí l'ordenació general dels ensenyaments de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a Catalunya. Així mateix, pel que fa a l'educació infantil i primària, els Decrets 94/1992 i 95/1992, de 28 d'abril (aquest últim modificat pel Decret 223/1992, de 25 de setembre), respectivament, n'han regulat l'ordenació curricular.

D'acord amb el Decret 75/1992, el català s'utilitzarà normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge de l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària, i en tot cas es respectaran els drets lingüístics individuals de l'alumne.

L'aplicació d'aquest sistema, que dota els centres de més autonomia, ha comportat la supressió del sistema de línies paral·leles en el primer ensenyament. No obstant aquesta supressió, el nou sistema, volent ser respectuós amb els drets lingüístics individuals, estableix una sèrie de mecanismes basats en l'atenció individualitzada als alumnes, d'acord amb el projecte educatiu, el projecte lingüístic i l'organització del centre.

Els mecanismes que en aquest primer cicle asseguren l'ensenyament en la llengua materna són l'adaptació curricular i l'assistència individualitzada.

Aquesta assistència individualitzada es basa fonamentalment en la introducció de l'aprenentatge de la lectoescriptura en castellà, el respecte per l'ús de llibres de text en castellà i l'atenció en castellà al treball individual de l'alumne que ho requereixi. Aquestes actuacions s'apliquen a la mateixa aula, mitjançant agrupaments flexibles, i, sempre que cal, prestant una atenció específica a aquests alumnes per part del professor de suport que té el centre.

Aquest sistema ha estat qüestionat pels qui consideren que l'atenció individualitzada i l'adaptació curricular no garanteixen com cal el dret a l'ensenyament en la llengua habitual en aquesta primera etapa educativa. Sobre aquesta qüestió, ja ha tingut ocasió de pronunciar-se el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que en un acte de 17 de desembre de 1993, resol requerir l'Administració de la Generalitat a adoptar cautelament la decisió que els infants afectats per aquest recurs i que estudien el primer cicle d'educació primària i educació infantil siguin escolaritzats en la llengua habitual d'elecció, i a promoure, d'altra banda, les mesures de reforç necessàries que permetin l'eficàcia de l'ensenyament en totes dues llengües, respecte als altres educands de més de 7 anys, en aquells centres on això encara no es faci.

El contingut d'aquest acte del Tribunal Superior de Justícia, s'ha reproduït en la seva sentència de 24 de febrer de 1994. En aquesta sentència, el Tribunal afirma que d'acord amb la jurisprudència constitucional, no existeix el dret a rebre l'ensenyament en una determinada llengua, quan en un territori coexisteixen dues llengües cooficials.

S'indica també que la Constitució admet que el legislador opti, com va fer mitjançant la Llei de Normalització Lingüística, per un sistema de conjunció lingüística en el que les dues llengües coexisteixen en l'ensenyament i per tant, totes dues són d'ensenyança obligatòria en règim de paritat (FJ. 3 i 4).

Considera el Tribunal que la Generalitat no havia donat, en alguns casos, efectivitat al dret d'opció que la normativa reconeix en la primera etapa (educació infantil i primer i segon nivell del cicle inicial); però que ja es van adoptar les mesures adequades per tal d'assegurar l'efectivitat d'aquest dret.

Si bé el Tribunal no reconeix el dret dels pares a fer que els fills rebin l'ensenyament exclusivament en castellà, sí que insta la Generalitat a adoptar les mesures individuals necessàries per garantir els drets lingüístics dels alumnes castellanoparlants.

A propòsit de les queixes que sobre aquesta qüestió ha rebut el Síndic de Greuges, s'han demanat informes al Departament d'Ensenyament sobre les adaptacions curriculars efectuades i sobre les mesures adoptades en cada cas per respectar els drets lingüístics dels alumnes. El Departament va informar sobre les mesures adoptades en els diferents centres per respectar, segons indica el Departament, els drets lingüístics individuals.

El Síndic de Greuges valora positivament les mesures previstes en la Llei de Normalització Lingüística que tracten d'evitar la separació en dues comunitats per raó de la llengua. Això no obstant, aquesta opció no ha de comportar la negació d'aquells drets lingüístics que la mateixa llei reconeix.

La progressiva implantació del català com a llengua vehicular de l'ensenyament no implica en principi cap contradicció amb l'objectiu que els alumnes tinguin un correcte coneixement de tots dos idiomes, si bé aquesta Institució vetllarà per una correcta aplicació dels mecanismes previstos per la normativa vigent per tal que no s'atempti contra els drets individuals.

Així mateix, tot i que es respecta l'autonomia dels centres docents, aquest respecte no ha d'impedir que les autoritats educatives vetllin perquè en el cicle primari de l'ensenyament s'assoleixi un nivell de competència normal, tant en llengua catalana com en llengua castellana.

2. Algunes dificultats en l'exercici del dret a l'educació i qüestions connexes

En l'àmbit de l'ensenyament han destacat aquest any per la seva transcendència les queixes rebudes en relació amb la discriminació que es produeix en el sistema d'accés a la funció pública docent a favor de les persones que abans de l'accés ja feien tasques docents en centres públics, queixes que hem esmentat en el capítol 1 d'aquest Informe –Administració General– i que comentem amb un cert detall en l'apartat de recomanacions i suggeriments generals (vegeu la ressenya de la queixa núm. 1715/93), i les relacionades amb la normalització lingüística.

Malgrat que la major part de queixes relatives a la funció pública docent afecten el sistema d'accés, se n'han formulat de relatives a la manca d'aplicació dels criteris de capaciació a l'hora de dotar de personal determinades places (vegeu queixa núm. 1538/92). També el sistema de provisió de llocs de treball per concurs han estat objecte de nombroses queixes relatives a la valoració dels mèrits (vegeu queixa núm. 702/93).

Així mateix, s'han presentat queixes referents a la capaciació per part dels qui presten serveis educatius en escoles

bressol sense tenir titulació suficient (vegeu queixa núm. 1965/92).

A més d'aquests dos temes, remarquem per la seva transcendència en relació amb l'exercici del dret a l'educació les queixes relatives a la dificultat per a l'exercici d'aquest dret en què encara es troben les persones que pateixen minusvalies (vegeu queixa núm. 1157/93). Però no són aquestes les úniques persones que sofreixen limitacions per accedir a l'educació: també es pot veure limitat aquest dret per motius de caràcter econòmic. En aquest aspecte destaquem les queixes presentades pels membres de famílies nombroses que veuen com les administracions públiques ignoren el seu dret a uns ajuts econòmics que els facilitin l'accés als ensenyaments de caràcter no gratuït (vegeu queixa núm. 1077/93) o els qui, malgrat que el Parlament de Catalunya establí la gratuïtat dels ensenyaments en centres públics, veuen com les administracions públiques limiten l'àmbit d'aplicació d'aquest principi, entenent que aquesta gratuïtat no afecta els centres de formació professional que depenen dels ens locals, malgrat que la LOGSE els considera centres públics (vegeu queixa núm. 1010/92).

Les modificacions introduïdes en els plans d'estudis no han estat en ocasions respectuoses amb els drets dels alumnes que els havien iniciat amb plans anteriors (vegeu queixa núm. 581/93).

Com altres anys, s'han rebut queixes relatives a les deficients condicions de certes instal·lacions docents (vegeu queixa núm. 1400/92).

Malgrat la manca de competències de la Institució en relació amb el control de les possibles irregularitats relacionades amb titulacions acadèmiques que habiliten per a l'exercici d'una professió, la Institució va intervenir davant de l'actuació duta a terme pel Col·legi d'Arquitectes que negava vàlida a un títol que havia estat homologat, en la mesura que es tractava de garantir l'efectivitat d'una homologació prèviament atorgada (vegeu queixa núm. 2241/93).

Queixa núm. 1157/93

Minusvàlids i accés als estudis

La senyora M. es queixà al Síndic per l'actuació de la Universitat de Barcelona, que li va anunciar que, si volia seguir cursant els seus estudis a la Facultat de Geografia i Història d'aquesta Universitat, no es podria matricular de cap de les assignatures que s'imparteixen en els pisos superiors, atesa la seva minusvàlida. Aquest suggeriment comportava que la senyora M. no pogués prosseguir els seus estudis d'Història de l'Art, vist que les classes d'aquesta especialitat es fan als pisos superiors de la facultat. La senyora M. es veu afectada per una paràlisi cerebral que l'obliga a desplaçar-se amb cadira de rodes.

La Secretaria de la Facultat va considerar que aquest centre no podia assumir el risc d'accident que comportava que la senyora M. fos transportada amb la seva cadira de rodes escales amunt o escales avall pels bidells de la Facultat.

El Síndic va recordar a la Universitat que, en compliment de la normativa de supressió de barreres arquitectòniques, havia d'adoptar les mesures oportunes per tal de garantir als estudiants amb minusvalideses l'accés adequat a les instal·lacions del centre, de forma que la manca de les mesures apropiades no ha d'impedir l'accés als estudis lliurement escollits pels qui es veuen afectades per disminucions.

La Universitat de Barcelona ens ha informat que ja s'han adoptat les mesures adients per facilitar a la senyora M. l'accés a les instal·lacions del centre.

Queixa núm. 1010/92

Gratuïtat dels ensenyaments de Formació Professional

El senyor M. va adreçar-se a aquesta Institució un cop sol·licitada a la Diputació de Barcelona la devolució dels imports que li havien estat exigits en concepte de drets de matrícula i d'altres pels estudis que cursà en el centre de Formació Professional de la Granja-Escola Torre Marimon de Caldes de Montbui, de què és titular aquella corporació.

Malgrat que, d'acord amb la Llei 18/1987, de 13 de juliol, s'estableix la gratuïtat a Catalunya de l'ensenyament dels estudis de nivell mitjà, els d'arts aplicades i oficis artístics, i els estudis de formació professional que s'imparteixen en centres públics, la Diputació de Barcelona havia recollit a la seva ordenança fiscal les taxes que cal satisfer per a l'ensenyament en les diverses especialitats que s'imparteixen dins l'àmbit de les escoles i els instituts de la Diputació, i, per tant, les corresponents a aquest centre de formació professional.

La Diputació considera que si bé a partir de la Llei 18/1987, de 13 de juliol, es disposa la gratuïtat dels ensenyaments en centres públics, això comporta una minoració dels ingressos tributaris, que han de ser objecte de compensació. En el cas de la Diputació de Barcelona, aquestes actuacions compensatòries es materialitzaven mitjançant les subvencions rebudes de la Generalitat, derivades de l'existència del corresponent conveni, de conformitat amb la Disposició Addicional 2a. de la Llei Orgànica Reguladora del Dret a l'Educació (LODE), les quals permetien fer efectiva la gratuïtat en aquells nivells obligatoris reconeguts per la Generalitat.

De l'esmentat conveni n'estava exclosa la Granja-Escola Torre Marimon, que en l'època considerada no rebia subvenció de cap mena pels ensenyaments de formació professional, branca Agricultura, que s'impartien al centre, malgrat les múltiples sol·licituds fetes en aquest sentit, que mai no havien estat ateses per la impossibilitat material adduïda per la Generalitat d'ampliar les consignacions pressupostàries habilitades per a aquesta finalitat. Així, la Diputació va considerar que aquest centre no gaudia del règim de gratuïtat, atès que la Generalitat formalitzava inscripcions de les matrícules de l'Escola, fins al curs 1990-1991, com a centre docent privat o com a centre docent adscrit a instituts públics.

Per aquest motiu la Corporació va mantenir en les successives Ordenances Fiscals una tarifa específica per a aquest centre, mentre que les altres quedaven equiparades a les de la Generalitat, ordenances fiscals i tarifes de preus públics que van ser aprovades anualment pel Ple corporatiu i exposades al públic en compliment del previst a l'article 111 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases del Règim Local, sense que en cap moment fossin impugnades ni s'hi formulés reclamació de cap mena.

En relació amb la supressió de les taxes acadèmiques, el Síndic considera que, malgrat que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya donés un tractament divers als centres escolars de titularitat local, això no implicava que no quedessin sotmesos al règim de gratuïtat previst a la Llei 18/1987, de 13 de juliol. La LOGSE (art. 10) defineix què cal entendre per centre públic, de forma que també s'ha d'entendre que ho són els dependents de l'administració local.

Es va formular recordatori de deures legals a la Diputació de Barcelona per tal que procedís a acordar la gratuïtat d'aquests ensenyaments.

La Diputació respongué que la majoria de les escoles no perceben cap taxa dels seus alumnes i, pel que fa a la Granja-Escola Torre Marimon, en el curs acadèmic 1993-1994 les taxes acadèmiques han deixat de ser efectives, tot i que no rep cap ajuda econòmica de la Generalitat.

Queixa núm. 702/93

Valoració de mèrits en fase de concurs

La senyora L. va adreçar-se a aquesta Institució considerant incorrecta la valoració dels mèrits que se li havia efectuat en un procediment de concurs per accedir a la condició de catedràtica del cos de professors d'ensenyament secundari.

La promotora havia participat en el concurs de mèrits per a l'adquisició de la condició de catedràtic convocat per Resolució del Conseller d'Ensenyament de 25 de novembre de 1991. Dins del termini previst per Resolució de 12 de febrer de 1992, va acreditar que havia superat el curs de normalització lingüística per a professors d'ensenyament secundari, mitjançant una còpia compulsada de la sol·licitud d'expedició del certificat, que, no obstant presentar la sol·licitud d'expedició d'aquest certificat, no se li va valorar. La manca de valoració li impedí d'arribar a la puntuació mínima.

La senyora L. interposà recurs de reposició contra la Resolució de 22 de febrer de 1993, que havia resolt el concurs de mèrits, el 23 de març de 1993.

Sol·licitat en el mes de juliol informe sobre els criteris de valoració, el Departament d'Ensenyament va informar el Síndic que aquell mateix mes havia dictat una resolució estimatòria del recurs interposat que reconeixia la condició de catedràtica a la senyora L.

Queixes núms. 1965/92, 1966/92 i 1967/92

Capacitació com a educadors d'Escoles Bressol

L'any 1992 es van adreçar a la Institució un col·lectiu de persones que treballaven en parvularis i llars d'infants privades, sense reunir els requisits de titulació.

El contingut d'aquesta queixa és molt similar al que es va tractar en l'Informe de l'any passat, quan s'exposa l'actuació del Síndic en les queixes 1766/92 i 1767/92 (BOPC núm. 99, de trenta-un de març de 1993, pàgines 6160 i 6161).

D'acord amb el Reial Decret 1004/1991, de 14 de juny, les persones que exerceixen com a educadors a les llars d'infants sense tenir la titulació adient han d'obtenir el mòdul de Formació Professional-3 d'Educació Infantil o bé el títol de Formació professional-2 de Llar d'Infants, en el termini màxim de deu anys.

Per permetre d'accedir a aquesta titulació, el Departament d'Ensenyament va oferir a les persones que estaven en aquesta situació la possibilitat d'assistir a cursos de formació en règim nocturn als centres de l'Hospitalet de Llobregat, Mollet del Vallès, Tarragona i Girona, que són les poblacions que tenen centres de Formació Professional de segon grau de Llars d'Infants.

Si bé aquesta possibilitat pretenia facilitar l'accés a la titulació requerida, comportava la necessitat d'efectuar desplaçaments per poder assistir al curs. Desplaçaments que resultaven molt gravosos per a persones que a més havien d'exercir normalment la seva activitat educativa.

El Departament d'Ensenyament va informar el Síndic que era conscient de les dificultats de tota mena que comportaven els desplaçaments, i que per això els propers anys es facilitaria l'opció de cursar a distància el mòdul de Formació Professional-3 d'educació infantil. El Departament d'Ensenyament ha anunciat aquest mateix captament en relació amb les queixes números 1766/92 i 1767/92 abans esmentades. La cita en aquest apartat excusa de fer-ho en el capítol dedicat a «Seguiment d'Actuacions d'anys anteriors».

Queixa núm. 1538/92

Capacitació de personal docent per atendre infants amb necessitats educatives especials

La senyora D. manifestà el seu desacord amb l'actuació del Departament d'Ensenyament, que va nomenar per ocupar la plaça de professores del centre docent M, dues professores –la una interina i l'altra funcionària docent– que no disposaven de l'especialització terapèutica que permetés atendre les necessitats educatives especials dels alumnes d'aquesta escola.

El Consell Escolar del Centre va manifestar el seu desacord amb la decisió d'Ensenyament, que va rescindir el nomenament d'interí de dues mestres amb l'especialització terapèutica i que fins aleshores exercien satisfactòriament l'activitat a l'escola, en benefici, com s'ha dit, d'una pro-

fessora funcionària de carrera i, per tant, amb millor dret des del punt de vista de l'estatut del personal, i d'una professora també interina mancada de la titulació adequada.

El Departament d'Ensenyament indicà al Síndic que les instruccions de la Direcció General de Gestió de Professorat i Centres Docents referents a les adjudicacions provisionals de places vacants en centres públics d'ensenyament pre-escolar i primari, i els nomenaments consegüents del professorat, per al curs 1992-1993, concedien als mestres la possibilitat de demanar places per a les quals no tinguessin la capacitat reconeguda, en segon terme en relació amb aquells altres llocs per als quals en posseïssin.

El Síndic considerà que, en aplicació del Reial Decret 895/1989, de 14 de juliol de 1989, que regula la provisió de places, entre d'altres, en els centres bàsics d'educació especial, i de l'Ordre de 29 de novembre de 1991, per la qual es determinen les proporcions de professionals per a l'atenció educativa als alumnes amb necessitats educatives especials derivades de disfuncions greus i permanents, es preveuen exigències de capacitat específiques per al personal docent, que no es poden negligir i que han de prevaldre sobre altres consideracions.

Per aquests motius es va suggerir al Departament d'Ensenyament que, atesa la situació dels nens amb necessitats educatives especials, es tingui especial cura a l'hora d'atorgar places corresponents al personal docent d'aquests centres de forma que es doni compliment a l'ordre de 29 de novembre de 1991, per la qual es determinen les proporcions de professors especialistes.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic encara no ha rebut resposta al seu suggeriment, el qual reitera posteriorment.

Queixa núm. 1400/92

Instal·lacions d'un centre docent

L'Associació de Pares d'Alumnes de l'institut de batxillerat Can Mascaró es queixà de l'estat de les instal·lacions del centre i del tracte rebut de les diferents administracions públiques amb competències sobre aquesta matèria.

Els alumnes dels municipis de Cervelló, Cabrera, la Palma i Vallirana que volien cursar estudis de secundària en un centre públic es veien obligats des del curs 1985-1986 a utilitzar unes instal·lacions de caràcter provisional atès el mal estat de les pròpies de l'institut Can Mascaró. A aquests problemes s'afegeix el derivat del trasllat a les instal·lacions provisionals, més allunyades dels seus domicilis respectius.

De la informació facilitada pel Departament d'Ensenyament, resultà que durant el curs 1992-1993 es va posar en funcionament un servei de transport escolar. A més, a fi d'evitar la massificació del centre, s'hi havien organitzat dos torns i el centre fou dotat del personal necessari, com a solució provisional.

D'altra banda, per resoldre la necessitat de centres docents en aquella zona, es va acordar la construcció de dos

nous centres d'ensenyament secundari emplaçats als municipis de Vallirana i Cabrera i s'iniciaren els tràmits administratius per elaborar els projectes i adjudicar les obres.

El Síndic considerà que les mesures adoptades pel Departament d'Ensenyament eren correctes i que no s'estava davant d'un supòsit de mala administració.

Queixes núms. 1077/93, 1650/93 i 1166/92

Ajuts a famílies nombroses

Un col·lectiu integrat per alumnes i pares d'alumnes del Conservatori Superior de Música de Barcelona manifestaren al Síndic el seu desacord amb la decisió de l'Ajuntament de Barcelona de no aplicar la normativa que preveia ajudes per als alumnes que eren membres de famílies nombroses.

La manca d'aplicació d'aquests beneficis establerts per la Llei 25/1971, de 19 de juny i pel Decret 3140/1971, era deguda a l'aplicació del sistema de beques regulat per l'Ordre de 31/5/91 del Ministeri d'Educació i Ciència (BOE número 139 de 11/6/91), per la qual es convocaven beques i ajuts a l'estudi de caràcter general i a estudis universitaris i mitjans durant el curs acadèmic 1991/92, que, en contemplar un seguit d'exempcions segons un barem de renda per càpita que ja tenia en compte el nombre de membres de la unitat familiar, determinava la inaplicació dels beneficis previstos per la Llei 25/71.

El Síndic de Greuges entengué que, donat el rang normatiu de les disposicions que preveuen beneficis per a les famílies nombroses, una ordre ministerial reguladora de la concessió de beques no podia fer inaplicables les esmentades normes, amb més motiu quan el Decret 3140/1971, de 23 de desembre, en el seu article 30.5 considera la possibilitat d'acumulació d'altres avantatges.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic encara no havia rebut les consideracions de l'Ajuntament entorn de la qüestió plantejada.

Queixa núm. 2241/92

Efectes de l'homologació de títols acadèmics

La senyora M. considera que el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya vulnera el seu dret a l'exercici de la professió, ja que no reconeix vàlida al seu títol malgrat haver estat homologat per l'Ordre de 29 d'abril de 1991 del Ministeri d'Educació i Ciència.

La senyora M. va obtenir el títol d'arquitecte el 1991 a Suïssa (École Polytechnique Fédérale de Lausanne) i posteriorment va sol·licitar i obtenir l'homologació d'aquest títol pel Ministeri d'Educació i Ciència. L'acord d'homologació va ser impugnat pel Consell Superior del Col·legi d'Arquitectes d'Espanya, que a més decidí suspendre l'expedient de col·legiació. Malgrat l'anterior acord, la Junta de Govern del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya va decidir no suspendre l'expedient de col·legiació, atesa l'executivitat que la Llei de

Procediment Administratiu reconeix als actes administratius.

No obstant admetre la col·legiació, el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya va adoptar l'acord de comunicar als clients de la senyora M. i a les administracions que en cada cas fossin competents per atorgar la llicència d'obres, la seva reserva expressa respecte a les competències que el títol de la interessada pugui atorgar-li respecte a certes responsabilitats que l'ordenament espanyol imposa als arquitectes.

Malgrat els recursos interposat per la senyora M., tant el Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya com el Consell Superior mantenen la necessitat de fer constar de forma expressa les seves reserves sobre la capacitació professional de la senyora M.

Sol·licitat informe al dit Col·legi en relació amb la decisió de negar-se a reconèixer l'executivitat de l'acte administratiu d'homologació del títol professional, el Síndic va ser informat d'un nou acord del Consell Superior pel qual, si bé es manté la menció expressa que l'acte d'homologació del títol professional es troba impugnada davant dels Tribunals de Justícia, no s'inclou l'acord d'indicar en els visats de projectes les reserves que el Col·legi manifestà en relació amb la capacitat tècnica de la promotora de la queixa.

Queixes núms. 581/93 a 586/93

Escola d'Arts i Oficis: pla d'estudis

Un grup d'estudiants de l'Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics de Barcelona es queixà al Síndic de Greuges per la decisió del centre de no admetre'ls la inscripció en l'especialitat de restauració de document gràfic.

El contingut de la queixa és molt similar al que es va tractar en l'Informe de l'any passat, quan s'exposà l'actuació del Síndic en les queixes 1578/92 i 1579/92 (BOPC número 99, de trenta-un de març de 1993, pàgines 6158 i 6159) en relació amb la supressió de l'especialitat d'Arts del Llibre i Restauració.

La Llei orgànica 1/1990 de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu, va definir els estudis de Conservació i Restauració de Béns Culturals (escultura i document gràfic) com ensenyaments de caràcter superior que, per tant, requereixen estar en possessió del títol de Batxillerat.

Aquest canvi normatiu impedia als alumnes que cursaven els primers cursos comuns previs a l'especialitat poguessin continuar els estudis, ja que no es preveia un règim transitori.

A suggeriment de la Institució, el Departament d'Ensenyament ha admès l'aplicació d'un règim transitori que permet als alumnes de Llotja accedir al quart curs de l'especialitat de Restauració malgrat que des de l'any 1991 i en aplicació del Reial Decret 1387/1991 de 18 de setembre, aquesta especialitat no correspon a aquests estudis.

3. Accés a dipòsits culturals

Les queixes formulades el 1993 en l'àmbit de cultura afecten bàsicament l'accés als centres de dipòsit cultural i als registres administratius.

Malgrat que la normativa aprovada pel Parlament de Catalunya en relació amb aquests centres preveu de forma expressa la possibilitat d'accés, en algunes ocasions amb caràcter limitat, aquesta normativa ha estat en certs casos incompleta per les Administracions públiques.

En relació amb els centres bibliotecaris, la Llei 4/1993, del Sistema Bibliotecari de Catalunya, de 18 de març de 1993, preveu que les biblioteques universitàries, en tant que biblioteques especialitzades, per raó dels usuaris a qui estan adreçades i també per raó dels fons que apleguen, presten servei als universitaris. La finalitat d'aquests centres no pot quedar limitada als estudiants de la universitat en qüestió, ja que si fos així es desvirtuaria i a més es limitaria sense justificació suficient l'accés a uns centres de caràcter públic (vegeu queixa núm. 1090/93).

També s'ha limitat de forma no prou justificada l'accés dels investigadors als arxius públics gestionats per la Generalitat de Catalunya. Malgrat que de la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius i la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, se'n desprenen els drets d'accés dels investigadors als documents que integren el patrimoni bibliogràfic català, i especialment als aplegats en arxius públics, l'accés al Centre d'Història Contemporània ha estat negat per la manca de classificació dels fons que s'hi custodien (vegeu queixa núm. 2134/92).

Queixa núm. 1090/93

Biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra

El Sr. A. s'adreçà a aquesta Institució a causa del seu desacord amb la decisió de la universitat Pompeu Fabra que limita l'accés dels estudiants d'altres universitats catalanes a la biblioteca d'aquesta Universitat. Val a dir que aquest capteniment també el tenen altres Universitats del país i que, el que el Síndic sosté en aquest cas, ho entén aplicable a qualsevol altre similar encara que els subjectes canviïn.

La Universitat Pompeu Fabra, per mitjà de la seva Comissió Gestora, va aprovar el 3 d'octubre de 1990 el Reglament General de la Biblioteca. D'acord amb aquest Reglament, només els estudiants, personal acadèmic i personal d'administració i serveis d'aquesta Universitat poden ser usuaris de la biblioteca, si bé admet la possibilitat d'accés a altres persones expressament autoritzades.

El Síndic considera que les universitats públiques, juntament amb el servei de formació, presten altres serveis públics que han d'estar a l'abast del major nombre possible de ciutadans i entén que, per l'adscripció a un determinat centre no pot privar determinades persones de l'accés a un fons bibliogràfic especialitzat.

A més a més, la Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya, de 18 de març de 1993 (Llei 4/1993), preveu (art. 4) que les biblioteques universitàries prestin servei a universitaris i investigadors, i amb autorització prèvia del centre als particulars que ho sol·licitin.

Aparentment es produeix una contradicció entre les normes d'accés a la biblioteca aprovades per la Universitat i la Llei del Parlament, ja que aquesta permet l'accés a tots els universitaris i no la limita pas als del mateix centre.

El Síndic tanmateix s'adreça al Comissionat d'Universitats per tal d'exposar-li la seva opinió i alhora sol·licitar la seva intervenció per tal que s'apliqui la Llei del Sistema Bibliotecari.

El Síndic és conscient que les mancances en alguns centres universitaris de sales d'estudi o de lectura comporta la transformació «de facto» de les seves biblioteques en aules d'estudi i que, tal vegada, això està en la gènesi del capteniment que limita l'accés als membres de la respectiva comunitat universitària. La solució del conflicte podria passar per retornar a les biblioteques el seu caràcter originari de centre de consulta de documentació especialitzada.

En el moment de tancar la redacció d'aquest informe, s'espera de rebre la resposta del Comissionat.

Queixa núm. 2134/92

Accés als arxius públics

El senyor C. s'adreça a aquesta Institució a causa del seu desacord amb la negativa del Centre d'Història Contemporània de Catalunya, organisme adscrit al Departament de Cultura, a permetre-li la consulta d'uns fons dipositats en aquest centre.

El senyor C. sol·licitava l'accés als documents que configuren l'arxiu personal del senyor Guinart, l'epistolari del qual ofereix un gran interès per a l'estudi dels catalans a l'exili, i d'una manera especial l'interès del senyor C se centra en la documentació relativa al senyor Josep Maria Batista i Roca.

Les sol·licituds del nostre comunicant per accedir en aquesta documentació com a investigador han obtingut sempre una resposta negativa del Departament de Cultura.

El Síndic de Greuges considerarà que l'accés als arxius públics per als investigadors és un dret reconegut per la legislació vigent —específicament pels articles 1.2 i 23.1 de la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius.

El Centre d'Història Contemporània de Catalunya, creat pel Decret 80/1984, de 3 de març, té entre altres funcions la promoció de la recollida de documentació escrita i de tota mena que faci referència a la història contemporània de Catalunya. La documentació que en compliment d'aquesta funció arriba al centre, un cop ha estat classificada, passa a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Aquesta tasca de recopilació i tractament de la documentació implica que, amb caràcter transitori i previ a la tramesa a l'Arxiu Nacional de Catalunya, el centre és posseïdor d'uns fons documentals que, d'acord amb la Llei d'Arxius, configuren el centre com a arxiu públic, i per tant, la documentació del centre ha de poder ser estudiada pels investigadors. No es pot tampoc ignorar que entre les funcions del centre hi ha el foment de la investigació, funció que no es compleix quan es nega al senyor C l'accés als documents dipositats a l'arxiu cedit pels fills del senyor Guinart al centre.

Segons el que poguérem saber, la documentació sol·licitada es troba pendent de classificació. El Síndic de Greuges entén que aquesta circumstància no ha d'impedir el dret d'accés als arxius, si bé el podria limitar temporalment.

Formulat l'oportú recordatori dels deures legals al Departament de Cultura, aquest ha informat que s'ha instat el centre per tal que, un cop classificada amb la major celeritat possible la documentació, faciliti l'accés del senyor J. al fons.

El Síndic considerarà que la manca de classificació d'una documentació concreta no pot impedir l'accés a aquests documents quan la causa que no es trobin classificats només és atribuïble a l'Administració i, per tant, considera que aquesta ha de posar els mitjans necessaris per tal que la classificació s'efectui i en un termini raonable es faciliti l'accés als investigadors.

SECCIÓ 8: JUSTÍCIA

I. INTRODUCCIÓ

En aquest apartat ens referim a les qüestions que els ciutadans ens han plantejat en relació amb l'Administració de Justícia, els col·legis professionals i el món penitenciari. En relació amb aquesta problemàtica, hem resolt 277 consultes, atès 84 visites, rebut 222 queixes i iniciat 3 actuacions d'ofici (vegeu la presentació de l'Informe quant a la classificació d'actuacions).

Els ciutadans plantegen les seves queixes quan l'Administració de justícia no és prou ràpida i eficaç. La problemàtica que es presenta respecte a les dilacions judicials i la seva incidència en el dret a la tutela judicial efectiva ja va ser exposada a l'Informe de l'any 1991 (BOPC núm. 4, de 15 d'abril de 1992, pàg. 167).

Enguany, en relació amb aquest tema, fem unes consideracions per col·laborar en una reflexió sobre l'organització de l'Oficina Judicial i la seva possible reforma per tal d'aconseguir un òptim rendiment que permeti l'agilitació en la tramitació dels assumptes.

D'altra banda hem volgut destacar la situació de desemparament i confusió en què es troba la persona que ha estat víctima d'un delictes; entenem que aquesta situació ha de ser afrontada sense dilacions pels poders públics del nostre país.

Així mateix, ens referim a les queixes provinents del món penitenciari i que ens trameten els ciutadans ingressats en els centres penitenciaris catalans, o bé els seus familiars, com també a les actuacions que tenen origen en les visites que el Síndic, o la persona delegada per ell en cada cas, efectua durant tot l'any a les diferents presons de Catalunya, amb la finalitat d'esbrinar personalment quina és la veritable situació que es viu portes endins de la presó, i conèixer l'opinió i les inquietuds dels que tenen encomanada la difícil tasca de la reinserció social dels ciutadans privats de llibertat.

II. TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Administració
de justícia

- Lentitud
- Inexecucions
- Jutjats vacants
- Manca d'informació
- Situacions sub-iudice
- Desacord amb sentències i resolucions
- Registre civil
- Sol·licitud d'indult

- Afers privats i sol·licitud d'assessorament
- Presumptes indefensions
- Col·legis professionals
- Associacions, fundacions i entitats jurídiques i de dret

Institucions
penitenciàries

- Qüestions relatives a classificació penitenciària
- Aplicació de l'article 60 del Reglament penitenciari
- Treball penitenciari
- Trasllats
- Aplicació de l'article 251 del Reglament penitenciari, classificació inicial en tercer grau

III. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES ILLUSTRATIVES

1. Justícia

En aquesta secció de l'Informe, és habitual haver de posar de manifest el desencant dels ciutadans envers l'Administració de Justícia.

De les queixes rebudes podem diferenciar dos grans blocs: les referides al funcionament de l'Oficina Judicial (lentituds, inexecucions, manca d'informació, etc) i aquelles que manifesten desacord amb el contingut de les resolucions judicials. Aquesta divisió separa clarament el que és la funció jurisdiccional (atribuïda exclusivament al Poder Judicial per la Constitució a l'article 117) del que és funcionament de l'Administració de Justícia.

El Síndic si bé, no té competències en aquest àmbit no pot obviar la greu problemàtica que planteja al ciutadà l'anormal funcionament de l'oficina judicial i que es reflecteix tant en la quantitat com en el contingut de les queixes rebudes.

Per tal de poder dur a terme aquesta tasca, s'adrecen els escrits dels ciutadans al Defensor del Poble, el qual, per la seva banda, de conformitat amb la Llei Orgànica que regula aquella Institució, els trameta al Fiscal General de l'Estat o al Consell General del Poder Judicial, segons quin sigui el seu contingut.

Tanmateix, el Síndic en determinats casos posa en coneixement del President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya les queixes rebudes.

El Síndic aprofita aquest Informe al Parlament per agrair públicament la tasca duta a terme per la Presidència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, amb vista a esmenar els greuges que els ciutadans li han plantejat en l'àmbit de la Justícia a Catalunya, com en els casos que es descriuen en aquest capítol.

També vol destacar la col·laboració prestada per part dels jutges i secretaris encarregats dels jutjats als quals en algun moment s'ha adreçat.

Tot i que el ciutadà agraeix la solució del seu problema i que cal felicitar-se que el greuge que patia s'hagi esmenat, no se'ns escapa que són solucions concretes a casos particulars i que el que cal fer és un esforç per racionalitzar el sistema, de manera que l'eficàcia sigui la normalitat, i les queixes dels ciutadans siguin l'excepció.

Aquesta reforma, del tot punt urgent, no passa, fonamentalment, pels responsables de l'oficina judicial, que són precisament els primers que en pateixen la situació i en últim terme els qui amb la seva actuació voluntarista fan que, malgrat tot, l'Administració de la justícia no s'aturi. La reforma ha d'incidir en l'estructura i el funcionament de l'oficina judicial heretats d'altres temps i que, responent a un altre ordenament i una altra estructura social, ha tingut un creixement dictat més per les necessitats del moment que no pas per una planificació racional.

En aquest punt és necessari insistir en la diferència entre Poder Judicial i Administració de Justícia que s'ha recordat en paràgrafs anteriors i perfilar clarament les competències entre Govern central, comunitats autònomes i Consell General del Poder Judicial.

Ja es va fer un pas important amb el Decret 966/1990, de 20 de juliol, sobre traspassos a la Generalitat en matèria de provisió de mitjans materials i econòmics per al funcionament de l'Administració de Justícia, però creiem necessari fer-ne una ampliació respecte al personal i l'organització de l'oficina judicial. La descentralització en aquesta matèria és indispensable tenint en compte que només la proximitat permet assolir un profund i continuat coneixement de cada jutjat a fi de poder fixar quines són les seves necessitats.

Tot i el paper cabdal dels jutges i tribunals en l'oficina judicial, és si més no dubtós que els correspongui de portar-ne la direcció material; a més a més, el desenvolupament d'aquesta tasca de gestió els priva de temps de la funció que, a títol exclusiu i excoent, els atribueix la Constitució: l'exercici de la potestat jurisdiccional.

Partint d'aquesta idea, caldria considerar la creació d'un nou model d'oficina judicial que operés amb criteris de gestió professionalitzada, sense oblidar que els seus objectius són de donar el millor servei possible a l'exercici de la jurisdicció i l'atenció als ciutadans.

Pel que fa als mitjans personals, la solució no és pas la creació indiscriminada de places, sinó la recerca dels mitjans que permetin formar a cada jutjat una plantilla mínimament estable i amb prou formació, que possibiliti reservar la figura del jutge per a la pràctica de les proves, jutjar i ordenar l'execució d'allò que s'ha jutjat.

Per poder formar aquest equip de treball, és indispensable adoptar dues mesures: en primer lloc, una redefinició de les funcions pròpies tant del secretari com del personal auxiliar; en segon lloc, frenar la gran mobilitat del personal.

Per aconseguir aquest segon objectiu, s'ha de fer un estudi en profunditat de les desigualtats laborals que existeixen als diferents ordres jurisdiccionals (sia pel nombre d'assumptes, sia pels incentius econòmics) de manera que uns funcionaris no se sentin discriminats respecte a altres professionals i aspirin a ocupar la seva plaça en els concursos de trasllat.

Si la descentralització duta a terme respecte als mitjans materials s'efectués també respecte al personal col·laborador de l'oficina judicial, disminuiria en bona mesura el problema de la mobilitat. La possibilitat que la Generalitat convoqués les corresponents oposicions i, per exemple, s'afavorís —dins dels paràmetres constitucionals i estatutaris— el coneixement de la llengua catalana, no sols potenciaria la normalització lingüística de la justícia, sinó que coadjuvaria a restringir la mobilitat, si més no la interior de Catalunya; a la vegada, també en resultaria beneficiat l'opositor, que ja en el moment de la convocatòria tindria una referència territorial de la futura destinació.

D'altra banda, aquesta descentralització permetria ajustar les convocatòries tant pel que fa al nombre de places com al moment idoni per convocar-les, atès que les gerències creades pel Departament de Justícia de la Generalitat serien les que detectaríen en cada cas, gràcies al coneixement continuat de cada jutjat, les necessitats de personal.

Tot seguit s'enuncien diverses problemàtiques que es van presentar a la Institució i que a efectes expositius agrupem en cinc blocs (creació de nous jutjats, lentitud, inexecucions, manca de jutge i manca d'informació). Les queixes que relatem a continuació dels quatre últims blocs es posaren en coneixement del Tribunal Superior de Justícia i, els mateixos mecanismes de l'Administració de Justícia van possibilitar-ne la solució.

Queixa núm. 1159/93

Creació de nous jutjats

Dos sindicats van comparèixer davant del Síndic i van exposar la greu problemàtica dels dos jutjats socials de Girona, donat que en cap dels dos hi havia jutge titular, i van sol·licitar la creació d'un tercer jutjat per poder atendre la gran litigiositat laboral.

El Síndic trameté la queixa al Defensor del Poble, que li contestà que procedia a posar en coneixement del Consell General del Poder Judicial aquesta situació.

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, per la seva banda, nomenà dos jutges en comissió de serveis per tal que no es paralitzés l'activitat dels jutjats mentre no fossin proveïdes les places per jutges titulars.

LENTITUD

Queixa núm. 2284/92

B. exposa que l'any 1989 va presentar una demanda per reclamació d'una quantitat de diners, el coneixement de la qual correspongué al Jutjat de Primera Instància Núm. 1 d'Arenys de Mar.

Fou dictada una providència en data 20 de març de 1991 del tenor literal que segueix: «Se tienen por propuestos los medios de prueba pero quedan los presentes autos en suspenso debido a las múltiples ocupaciones de este juzgado».

El mes de gener de 1993 continuava suspès el procediment.

Queixa núm 2321/92

A. s'adreçà a aquesta Institució en qualitat d'advocada i en representació dels interessos del seu client, que l'any 1990 va interposar una demanda de judici declaratiu de menor quantia davant el jutjat de Primera Instància i Instrucció Núm. 3 de Figueres.

El procediment va quedar vist per a sentència el mes de juny de 1992.

Un any després, la sentència encara no ha estat dictada, a causa de l'excessiu nombre d'assumptes pendents de resoldre en el dit jutjat.

Queixa núm 249/93

L'administrador d'una societat anònima exposa els greus perjudicis que ocasiona a la dita societat la lentitud en la tramitació d'un procediment per fallida necessària, iniciat l'any 1981 davant el Jutjat de Primera Instància Núm. 1 de Girona. Actualment, després de deu anys, el cas encara no s'ha resolt.

El nombre aproximat d'assumptes pendents en aquest jutjat és de 1.300 només en la secció civil.

Queixa núm. 926/93

G. en representació d'una comunitat de propietaris, exposa que aquesta va interposar una demanda de judici declaratiu de menor quantia, l'any 1985.

Iniciat el procediment en el Jutjat de Primera Instància i Instrucció Núm. 2 de Santa Coloma de Farners, restava paralitzat des del mes d'abril de 1991.

El motiu de la paralització és el constant trasllat de funcionaris en aquest jutjat i l'excés de treball que té la secció Civil.

Queixa núm 829/93

P. exposa que l'any 1989 va iniciar un procediment judicial, com a conseqüència d'un accident de trànsit que va sofrir i que li provocà diferents lesions.

El jutjat l'avisà a fi que es presentés a la Clínica Forense, el mes de març de 1992, i quedà pendent de la citació per a la celebració de judici.

El 2 de novembre de 1993 va rebre un acte resolutori del jutjat número 39 de Barcelona, en el qual es declara la prescripció per haver estat paralitzat el procediment durant un termini superior al previst legalment.

Queixa núm. 2384/93

J. exposa que fa ara dotze anys va patir un greu accident de trànsit.

Actualment, després dels anys transcorreguts, en les diligències judicials encara s'ha de fixar data per a la celebració de judici en el Jutjat Penal Núm. 3 de Barcelona.

J. manifesta el seu temor que finalment es dicti un acte pel qual s'arxivin les actuacions, a causa de la probable prescripció.

INEXECUCIONS

Queixa núm. 1458/93

H. exposa que l'any 1987 va interposar una demanda per motiu de les filtracions d'aigua que es produïen a casa seva, que, per l'alt grau d'humitat que produeixen, afectaven greument la salut dels seus pares.

El Jutjat de Primera Instància i Instrucció de Sant Boi de Llobregat va dictar sentència favorable. No obstant això, l'any 1993 el problema subsisteix, ja que els afectats estan pendents d'una última resolució judicial que els autoritzi a fer les obres per compte del demandat.

Queixa núm 131/93

R. exposa que l'any 1986 fou dictada sentència pel Jutjat de Districte de Sant Boi de Llobregat, en relació amb un judici de faltes.

En l'actualitat, després de set anys, encara s'estan fent els tràmits per executar-la, amb els perjudicis inherents al que aquesta espera representa.

Queixa núm 152/93

B. exposa que l'any 1990 llogà a una societat anònima un local de què és propietari. Pocs mesos després, la societat va deixar de pagar el lloguer.

Donat el greu perjudici causat per aquests impagats, ja que el dit lloguer constituïa l'única font d'ingressos, va interposar demanda de desnonament, per tal de desallotjar els llogaters i poder tornar a llogar el local.

El mes de novembre de 1992, el Jutjat de Primera Instància Núm. 2 de Barcelona dictà sentència estimant la demanda i condemnant els demandats a desallotjar el local.

El mes de febrer de 1993, encara no s'havia procedit al llançament dels llogaters.

Queixa núm. 2311/93

E. exposa que l'any 1988 va interposar una demanda de judici declaratiu de menor quantia davant els jutjats de Granollers. El procediment correspongué al Jutjat de Primera Instància Núm. 3, el qual va dictar sentència el mes d'abril de 1991.

Una vegada ferma la sentència, va demanar l'execució; era el mes de juny de 1991.

Actualment, després de dos anys, la sentència continua pendent d'execució.

Queixa núm. 377/93

V. exposa que, com a mandatària verbal de la vídua de G, aquest va ser víctima d'un greu accident de trànsit, l'any 1983, a conseqüència del qual es van iniciar diligències davant el Jutjat Núm. 2 de Gavà.

Transcorreguts set anys, fou dictada sentència que condemnà el demandat a pagar una quantitat de diners, en concepte d'indemnització. El demandat i condemnat va recórrer contra la sentència.

Dos anys després, ja mort el denunciador, va ser resolt el recurs d'apel·lació i es confirmà la primera resolució.

Han passat deu anys de l'accident i la vídua i els hereus encara no han percebut la quantitat que es fixà en sentència.

Queixa núm. 195/93

R. exposa que el mes de setembre de 1990 va ser dictada una sentència pel Jutge d'Instrucció Núm. 11 de Barcelona a conseqüència d'un accident de trànsit del qual ell mateix va ser víctima.

El denunciador va ser condemnat a pagar-li una quantitat de diners per les lesions que va patir.

A primers de 1993 encara no havia percebut l'import fixat a la sentència.

MANCA DE JUTGE

Queixes núms. 962/93, 1432/93, 1507/93, 2098/93, 2319/93 i 2381/92.

Aquestes queixes, entre d'altres, fan referència a la manca de jutge titular, la qual cosa provoca inevitablement la pràctica paralització de l'Oficina Judicial, fins que la plaça torna a ser proveïda per un altre jutge.

Aquesta situació és especialment greu en nombrosos jutjats, on la provisió de la plaça triga molts mesos a produir-se i la pila d'expedients acumulats dona lloc a situacions caòtiques.

MANCA D'INFORMACIÓ

Queixa núm. 695/93

G. exposa que ha estat arxivada la denúncia que va presentar al Jutjat Núm. 1 del Prat de Llobregat, l'any 1989, per un accident de trànsit que va patir.

El motiu ha estat que, no havent-se fet cap tràmit posterior, s'ha declarat la prescripció de la falta.

Demana informació referent a les accions judicials que pugui emprendre, amb la finalitat que no s'arxivi l'expedient.

Queixa núm. 1423/93

R. exposa que desitja demanar unes mesures provisionals de separació, com també el benefici de justícia gratuïta, però ignora els tràmits que ha de fer perquè se li designi un advocat d'ofici que pugui fer-se càrrec de la tramitació.

Queixa núm. 1196/93

L. exposa que ha estat acusat d'haver comès un delicte a Elx, pel qual afer es van iniciar unes diligències indeterminades.

L'interessat es va haver de traslladar a Palma de Mallorca, i quan va notificar al jutge de guàrdia d'Elx el canvi de domicili, fou informat que les diligències havien passat a Barcelona, i que, per tant, el canvi de domicili havia de notificar-lo en aquesta darrera ciutat.

Un cop a Barcelona, el promotor de la queixa fou adreçat a diferents jutjats, cap dels quals no tenia la seva causa.

L'afectat recorre al Síndic de Greuges per tal de localitzar l'expedient i poder comunicar el canvi de domicili, ja que en cas contrari, li serà dictada una ordre de crida i cerca.

2. Protecció a les víctimes del delictes

El Síndic de Greuges constata diàriament la «doble victimització» de la persona que ha estat subjecte passiu o perjudicat per un delictes o falta, i ja ha exposat en informes anteriors (anys 1988 (BOPC núm. 54, de 31 de març de 1989, pàgina 3.505 i següents) i 1991 (BOPC núm. 4, de 15 d'abril de 1992, pàgina 168 i següents) aquesta problemàtica. Actualment, el 34% de les consultes ateses pel servei de consulta diària fan referència a l'Administració de Justícia (índex en augment respecte a anteriors anys). La queixa del ciutadà se centra principalment en el sentiment de desconcert i desamparament en què es troba després d'haver interposat la corresponent denúncia.

Després de ser atesos a la corresponent comissaria de policia, més o menys correctament, comença per als afectats (especialment per als mancats de mitjans econòmics suficients per contractar els serveis d'un advocat) un laberint burocràtic que els porta, en moltes ocasions, a penedir-se d'haver denunciat els fets delictius dels quals han estat objecte: citacions judicials l'objecte de les quals desconeixen; declaracions de drets que un administratiu del jutjat els manifesta de manera mecànica i que no entenen; presentacions a judici (i consegüent pèrdua de jornada de treball), que per un motiu o altre se suspèn sentències que no s'executen o contra les quals no poden recórrer per desconeixement del dret a constituir-se com a part, etc.

Per tot això, el Síndic considera absolutament necessari que el modern Estat «social» assumeixi un compromís amb la víctima, d'acord amb les exigències elementals de justícia i solidaritat, evitant que resulti desamparada en els casos d'insolvència de l'infractor o quan aquest és desconegut, potenciant la idea de solidaritat en les relacions socials i fomentant la cooperació de la víctima amb el sistema penal.

Aquest compromís exigeix inevitablement la instrumentació dels mitjans necessaris perquè en la fase policial o pre-processal, durant el sumari o diligències judicials i en l'acte del judici oral, així com en l'execució, es dispensi al ciutadà l'atenció que la seva victimització exigeix.

Aquests mitjans podrien venir de l'elaboració de programes d'assistència a les víctimes del delictes, que s'aplicarien en una oficina creada a aquest efecte, de la qual s'hauria d'efectuar la necessària divulgació pública.

Per tal de portar endavant aquest projecte, la Presidenta de la Audiència Provincial de Barcelona va convocar, el 1993, totes les institucions que, per diferents raons, poguessin tenir relació amb la matèria. El Síndic va assistir a l'esmentada reunió, hi va abonar la creació d'una Oficina d'Atenció a les víctimes del delictes i va plantejar diverses propostes per estudiar la seva entrada en funcionament.

També l'any 1993 la Memòria presentada per la Fiscalia General de l'Estat s'ha fet ressò de la important labor que porten a terme aquestes oficines, totes dependents dels departaments de Presidència o bé de Justícia de la respectiva comunitat autònoma (València, Balears, País Basc).

Per tot això, insistim en la necessitat de la creació a Catalunya d'una Oficina de la Víctima, que sens dubte farà un gran servei als ciutadans.

Víctimes del terrorisme

En altres informes ens hem referit a la problemàtica específica de les víctimes del terrorisme (p.e. Informe de 1992 – BOPC núm. 99 de 31 de març de 1993, pàg. 6086). En l'Informe d'enguany volem cridar l'atenció sobre el fet que les indemnitzacions de l'Estat a les víctimes de les accions terroristes es limiten als casos amb resultat de mort, sense cap protecció en els supòsits de lesions físiques i danys patrimonials.

En aquests supòsits, si bé les sentències penals fixen les indemnitzacions corresponents, la insolvència dels responsables directes dels fets és causa que la víctima no arribi a cobrar-les.

3. Col·legis professionals

El 1993, el Síndic de Greuges va constatar un augment en el nombre de les queixes referents a l'actuació dels col·legis professionals, relacionades, principalment, amb la competència que els atorguen els respectius estatuts per sancionar disciplinàriament els col·legiats que, per manca de diligència, hagin perjudicat els interessos dels seus clients.

Els ciutadans es manifesten disconformes tant amb la lentitud amb què es tramiten els expedients disciplinaris com amb el contingut de les seves resolucions finals.

Donat que l'article 1 de la Llei 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, no menciona els col·legis professionals, la Institució es va plantejar la possibilitat de supervisar l'actuació dels dits organismes associatius en aquells casos en què els seus actes puguin vulnerar drets fonamentals o llibertats públiques.

Partint de la naturalesa pública dels col·legis, cal recordar que gestionen, al mateix temps, interessos públics i interessos privats; tenen també fins públics diferenciats dels privats, que es tradueixen en la relació de dos tipus d'activitat, una de subjecta al dret públic, i l'altra al dret privat.

La peculiar naturalesa dels col·legis professionals comporta una submissió al dret administratiu amb la consegüent aplicació supletòria de la Llei de Procediment Administratiu, respecte a les funcions qualificades de públiques, que aquests organismes porten a terme per encàrrec o delegació de l'Administració. Tanmateix, la diferenciació de l'àmbit públic i el privat en l'actuació dels col·legis professionals no és una qüestió desproveïda d'una certa complexitat. La Llei de Catalunya, 13/1982, de 17 de desembre, va contribuir, en part, a clarificar la qüestió i establí la inaplicabilitat de l'ordenament administratiu en les relacions dels col·legis amb el seu personal contractat, que són atribuïdes a la jurisdicció laboral, com també les qüestions d'índole civil o penal, el

coneixement de les quals correspon a la jurisdicció ordinària.

A partir d'aquesta determinació sembla doncs que s'atribueixen a l'esfera jurídico-pública totes les actuacions col·legials no incloses en les esmentades excepcions, cosa que comprèn la major part de les funcions que la llei considera pròpies dels col·legis professionals.

Així, atenent a la seva naturalesa de corporacions de dret públic, podem dir que pertanyen a l'esfera jurídico-pública les funcions següents:

- tots els aspectes relatius a l'organització interna dels col·legis, com poden ser l'organització i funcionament dels seus òrgans de govern;

- les qüestions que afecten la relació jurídico-col·legial establerta entre la corporació i els seus membres -admissió, denegació i pèrdua de la condició de col·legiat, règim disciplinari, conciliació i arbitratge entre col·legiats; organització de torns de guàrdia i d'ofici, visat de projectes, etc.;

- les activitats desenvolupades en l'exercici de la funció de representació de la professió;

- totes aquelles matèries que els col·legis porten a terme per encàrrec o delegació de l'Administració.

Vist això, i donat que la Generalitat té respecte als col·legis professionals competència exclusiva, podem afirmar que es donen tots els requisits establerts a l'article 1 de la Llei del Síndic de Greuges, perquè aquesta Institució sigui competent en la supervisió sobre els col·legis professionals, respecte a tota activitat d'aquests organismes relacionada amb l'esfera jurídico-pública.

A aquesta afirmació no s'hi pot oposar l'ampli marge d'autonomia de què disposen els col·legis professionals. Contràriament, el fet que el legislador català hagi sostret l'activitat dels col·legis professionals de qualsevol tipus de control -excepte el jurisdiccional- advoca més a favor del fet que el Síndic de Greuges, com a defensor dels drets fonamentals, exerceixi una funció de supervisió que eviti que el ciutadà hagi inexorablement d'acudir a la via jurisdiccional.

A més de tot el que s'ha exposat, hi ha una altra argumentació a favor de la tesi anterior, i és que la competència del Síndic de Greuges per supervisar l'Administració només és el mitjà per aconseguir la finalitat principal de la Institució, que no és altra que la protecció dels drets compresos al Títol I de la Constitució. Respecte a això, és necessari assenyalar que els col·legis professionals han estat reconeguts pel Tribunal Constitucional com a subjectes capaços de vulnerar drets fonamentals i ja són molt nombrosos els recursos d'empara tramitats a causa d'actuacions d'ens corporatius en relació amb el que disposa l'article 41.2 de la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional, segons el qual es pot interposar recurs d'empara davant «los poderes públicos del Estado, las Comunidades Autónomas y demás entes públicos de carácter territorial, corporativo o institucional, así como de sus funcionarios o agentes».

A tot el que s'ha dit, encara es podria afegir un altre argument: el caràcter de servei públic dels col·legis professio-

nals. Efectivament, l'organització col·legial té tot un sentit institucional que no està en la defensa dels professionals, sinó en la defensa de la col·lectivitat, en relació amb l'exercici de determinades professions, procurant que aquells que les exerceixen donin una resposta adequada i eficaç a les necessitats de la societat.

Aquí, el Síndic de Greuges, configurat com una Magistratura de persuasió, pot tenir un paper fonamental en tots aquells casos en què el ciutadà s'adreça al col·legi professional sol·licitant una resposta ràpida i objectiva a qualsevol incident que pot haver sorgit en la seva relació prèvia amb un col·legiat.

Cal recordar que l'article 103 de la Constitució estableix que: «L'Administració Pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb sotmetiment ple a la llei i al Dret».

Aquest precepte ha estat desenvolupat en la nova Llei de Procediment Administratiu, que en el seu article 3.2 hi afegeix que «las Administraciones Públicas se rigen en su actuación por los criterios de eficacia y servicio a los ciudadanos».

D'entre aquests principis no hi ha dubte que els d'eficàcia i objectivitat són cridats a complir un paper principalíssim en l'actuació supervisora del Síndic de Greuges. Encara més, pot dir-se que la Institució del Síndic de Greuges es mostra especialment adequada per analitzar l'actuació dels col·legis professionals des de l'òptica d'aquests principis constitucionals que tan directament afecten els ciutadans, corregint tots aquells abusos administratius que puguin conculcar-los i que, difícilment enquadrables com són en l'òrbita de la il·legalitat, poden quedar exclosos de qualsevol altre tipus de control.

Tot seguit es relaten un seguit de queixes plantejades en les quals, com s'ha dit, el Síndic constatà l'extrema lentitud de la tramitació de les denúncies presentades davant els col·legis.

Queixa núm. 1581/93

El senyor D. exposa que, amb data 30 de novembre de 1992, adreça una carta a l'Il·ltre Col·legi d'Advocats de Girona, per denunciar la manca de diligència en l'actuació professional de l'advocat encarregat de la seva defensa.

La Junta de Govern d'aquell Col·legi acordà, en sessió del 23 de novembre de 1993, incoar expedient disciplinari contra el lletrat denunciat, a fi de determinar les possibles responsabilitats deontològiques. L'expedient encara es troba actualment en tràmit.

Queixa núm. 846/93

El senyor P. exposa que el mes de març de 1992 va presentar una denúncia davant el Col·legi d'Advocats de Lleida,

per les irregularitats en l'actuació professional de l'advocada que li fou designada pel torn d'ofici.

El mes de juny de 1993, el Col·legi d'Advocats de Lleida li comunicà que havia obert un expedient disciplinari a l'advocada. Transcorregut més d'un any des que es va presentar la denúncia, encara no hi ha resolució.

Queixa núm. 2197/93

El senyor C. exposa que el mes d'abril de 1993 s'adreçà a l'altre Col·legi d'Advocats de Barcelona, per fer palesa la seva disconformitat en referència amb la minuta presentada per un lletrat, ja que la considerava excessiva, tenint en compte les gestions realitzades.

El mes de novembre de 1993, el Col·legi li comunicà haver traslladat la carta a la Comissió de Deontologia, i aquesta és l'última notificació que ha rebut a final d'any.

4. Les presons a Catalunya

L'any 1993, el Síndic de Greuges volgué conèixer personalment la situació de les presons de Catalunya, les condicions en què transcorre la convivència dels interns, i sobretot assabentar-se directament dels problemes i conflictes que els reclusos exposen a la Institució en les seves cartes i queixes.

El Síndic, ha visitat els centres de la Trinitat, Wad-Ras, Model, Ponent i Quatre Camins.

En les visites efectuades han estat inspeccionades la major part de dependències del respectius centres, cuines, menjadors, infermeries, galeries o mòduls, tallers, patis, sales de comunicacions, cel·les d'aïllament, aules de formació, seccions obertes, etc., i s'han tingut entrevistes amb interns i responsables dels centres amb l'objecte de conèixer a fons el funcionament i les possibles deficiències dels centres penitenciaris catalans.

Com a resultat d'aquestes visites, el Síndic considerarà oportú obrir un expedient d'ofici en relació amb la presó Model de Barcelona, considerant que, tot i els esforços esmerçats per l'Administració penitenciària i la professionalitat i dedicació que en general tenen els funcionaris, s'hi observaven deficiències, com també la necessitat d'ampliar alguns serveis que podrien beneficiar la convivència dels reclusos (vegeu queixa núm.2521/93 A/O).

En línies generals, a excepció de la presó Model de Barcelona i del Centre de la Trinitat, destinat a la custòdia de joves, l'estat de conservació de la resta de presons visitades es pot qualificar de molt satisfactori. Quant a la neteja i mesures d'higiene, són igualment molt elevades en els centres visitats, entre els quals es destaca el de Quatre Camins, on es va constatar que les zones comunes es pintaven amb una periodicitat trimestral, a més de fer-hi les reparacions necessàries tant de l'edifici com del mobiliari i estris, quasi immediatament, un cop produït el desperfecte.

En un altra visita al centre Quatre Camins es va assistir a una manifestació reivindicativa d'una part dels interns, que es comenta en el relat de la queixa núm. 1061/93.

També en relació amb aquest centre de Quatre Camins, cal destacar, un cop més, la tasca del Departament d'Atenció Especialitzada (DAE), per tal d'ajudar els presos tòxicòmans que volen sortir del món de la droga.

Respecte a la visita efectuada al Centre de Ponent, que en l'actualitat agrupa els antics centres penitenciaris Lleida I i Lleida II, el Síndic va veure les obres de millora i condicionament efectuades a l'objecte d'unir físicament els antics edificis, tot conservant les mesures de seguretat.

Igualment cal manifestar les bones condicions en què es trobaven les instal·lacions generals, particularment la infermeria i el gimnàs.

En relació amb l'ocupació dels tallers productius, en el moment de la visita (juliol de 1993) era significativa particularment en els tallers de fusteria i de manipulats de flors artificials.

Darrerament es té notícia que l'ocupació ha baixat considerablement com a conseqüència de la manca de comandes causada per la crisi que afecta el món laboral.

La característica comuna que es dona en totes les presons de Catalunya és la massificació, circumstància que forçosament comporta limitacions en la taxa de reinserció social que com a finalitat primordial persegueix l'Administració penitenciària, juntament amb la custòdia dels detinguts.

En aquest sentit entenem que han d'augmentar les places penitenciàries a Catalunya, amb l'objecte de reduir l'actual massificació de tots els centres catalans.

Un aspecte que també ha preocupat el Síndic de Greuges és la infrautilització dels tallers dels centres penitenciaris —malgrat les excepcions esmentades— on els interns fan treballs que els reporten tant beneficis econòmics com penitenciaris. En aquest sentit hem d'informar que el desembre passat es va obrir un expedient d'ofici per tal d'estudiar el funcionament del CIRE, com a empresa pública encarregada d'organitzar aquests treballs.

Atès que la tramitació de l'esmentat expedient tot just s'ha iniciat, esperem poder-ne exposar els resultats en el proper Informe anual (vegeu queixa núm.1982/93 A/O).

En relació amb les queixes que els interns o els seus familiars ens han presentat durant l'any 1993, cal destacar que en la majoria de casos han estat fonamentades en la impossibilitat de gaudir dels beneficis penitenciaris que la Llei i Reglament Penitenciari atorguen als reclusos, és a dir, manca de concessió de permisos de sortida, denegació de concessions de llibertats condicionades a l'empara de l'article 60 del Reglament Penitenciari (malalts terminals), denegació de trasllats de centre penitenciari o de progressió de grau (vegeu queixa núm. 1763/93).

Com a qüestió prèvia cal dir que en moltes ocasions la denegació de la sol·licitud efectuada pels interns parteix de la decisió d'un òrgan judicial, concretament dels respectius Jutjats de Vigilància Penitenciària, en virtut de les competències que l'article 76 de la Llei Orgànica General Peniten-

ciària els atribueix. Davant d'aquestes queixes el Síndic de Greuges s'ha de limitar a informar l'interessat dels possibles recursos legals quan de la queixa es desprèn que la manca d'informació pot comportar indefensió de l'afectat, o bé trasllada la queixa al Defensor del Poble, si s'acredita que l'òrgan judicial està demorant injustificadament el termini per dictar resolució.

Quant a les possibles vulneracions de drets dels interns que provenen dels òrgans de l'Administració penitenciària de la Generalitat de Catalunya, el Síndic sol·licita informe a la Direcció General de Serveis Penitenciaris a fi d'esbrinar l'existència de la irregularitat o vulneració de drets que l'intern denuncia, i poder resoldre en conseqüència. En la major part de les queixes en què el Síndic ha intervingut, el Departament de Justícia, mitjançant la Direcció General esmentada, ha acreditat fefaentment que els beneficis penitenciaris sol·licitats no s'havien concedit en funció dels informes dels respectius equips de tractament, reflex de l'evolució de la personalitat de l'intern i de la manca de garanties suficients que es faria bon ús dels permisos o beneficis sol·licitats.

Un altre aspecte que cal destacar són els escrits adreçats al Síndic de Greuges per ciutadans que, havent d'ingressar en un centre penitenciari per complir condemna, han sol·licitat la intervenció de la Institució per aconseguir de ser classificats inicialment en tercer grau de tractament penitenciari, és a dir, la fase més favorable de tractament, cronològicament anterior a la llibertat provisional (vegeu queixa 2192/93).

Aquestes queixes s'han detectat des de mitjan octubre de 1993, després de la promulgació del Reial Decret 1767/1993, de 8 d'octubre, pel qual es modificà la redacció de l'article 251 del Reglament Penitenciari, en el sentit de suprimir el termini de dos mesos d'estada real a la presó, que amb caràcter imperatiu s'exigia per poder formular una proposta de tercer grau inicial; actualment l'estada es limita al temps mínim en què es puguin valorar la primarietat delictiva, la bona conducta i la maduresa o equilibri personal.

Considerem que aquesta modificació pot ser un element de gran ajuda per als ciutadans que han comès el primer delictiu i ja han iniciat amb caràcter previ a l'entrada a la presó una modificació de conducta, i que indubtablement és una circumstància que ha de potenciar la seva reinserció social.

A l'hora de redactar aquest Informe tenim constància que la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació ha classificat inicialment en tercer grau un jove dels tres a favor dels quals el Síndic va suggerir que s'estudiés la viabilitat d'aplicar la mesura esmentada.

Un altre tipus de queixes que continuen arribant a la Institució, encara que en menor proporció que els anys anteriors, consisteix en l'angoixa que afecta els ciutadans que han de complir una pena privativa de llibertat quan ha tanscorregut un temps més que considerable des de la comissió del delictiu imputat. En aquests casos, i sempre en referim a persones totalment rehabilitades, la mesura comporta efectes totalment negatius per a l'afectat.

Sempre que aquestes dilacions no haguessin estat buscades expressament pels afectats, entenem que s'hauria d'habilitar un mecanisme legal que evités aquestes situacions que des del nostre punt de vista són contraproductives tant per a la persona (no és previsible que l'estada a la presó representi una experiència positiva, atès que la pena passa a tenir un caràcter merament retributiu i no de reinserció) com pel teixit social, en la mesura que accentua la desconfiança en el funcionament de la justícia.

Queixa núm. 1763/92

Concessió de beneficis penitenciaris

Un intern d'un centre penitenciari de Catalunya es va adreçar al Síndic de Greuges sol·licitant la seva intervenció, per tal de poder gaudir dels beneficis penitenciaris que atorga el vigent Reglament Penitenciari.

Un cop estudiada la informació sol·licitada a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, el Síndic fou informat que l'interessat, malgrat la seva bona conducta, no reunia tots els requisits que la vigent normativa exigeix.

Tanmateix, l'informe indicava que segurament a la propera revisió de grau es podria concedir a l'intern el tercer grau penitenciari, règim obert.

El mes de setembre de 1993 l'interessat progressà de grau, i gaudeix a hores d'ara dels beneficis penitenciaris que sol·licitava.

Queixa núm. 2192/93

Potenciar la reinserció social

Un ciutadà català es va adreçar al Síndic de Greuges sol·licitant la seva intervenció per tal d'ajudar un noi de 24 anys que havia d'ingressar en un centre penitenciari per complir una condemna de tres anys de privació de llibertat.

Els antecedents eren els següents; l'esmentat noi, a 18 anys, era toxicòman, circumstància que el va empènyer a cometre un robatori, pel qual fou detingut i sotmès al corresponent procés judicial que tot just s'havia tancat amb l'esmentada sentència quan el Síndic va rebre la petició objecte d'aquest cas.

Durant aquest període, el jove va iniciar un tractament per deshabituar-se dels estupefaents, amb un resultat satisfactori, i a hores d'ara la seva conducta és exemplar.

El Síndic de Greuges, atenent que el noi en qüestió havia demostrat una ferma voluntat de rectificar la seva conducta, així com altres circumstàncies que acreditaven una veritable reinserció social, va sol·licitar a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació la possibilitat que, d'acord amb la nova redacció de l'article 251 del Reglament Penitenciari, es classificués inicialment aquest intern en tercer grau penitenciari.

El Síndic ha estat informat recentment que la Junta de Règim i Administració del Centre penitenciari on està ingressat el jove, un cop acreditades les particulars circumstàncies que concorren en el cas, ha proposat la concessió del tercer grau penitenciari.

Queixa núm. 1061/93

Vaga d'interns del Centre Penitenciari Quatre Camins

El passat mes de maig, un assessor del Síndic va desplaçar-se al Centre Penitenciari Quatre Camins, per entrevistar-se amb un intern que li havia presentat una queixa.

Un cop en el centre, l'assessor fou atès per membres de la Direcció del Centre Penitenciari i personal de la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, que li van comunicar que una part dels interns del centre havien iniciat una vaga de braços caiguts, és a dir, havien deixat d'efectuar els serveis que les diverses situacions comporten (neteja, repartiment de menjars, etc).

En el moment de l'arribada de l'assessor al centre penitenciari, aproximadament a les 4h.de la tarda, el seu director es trobava reunit amb una comissió d'interns dels mòduls 1r i 2n., amb l'objecte de trobar una solució que permetés recuperar el funcionament normal del centre.

La Direcció del centre va creure oportú comunicar als interns la presència d'un assessor del Síndic de Greuges, per si podia contribuir a trobar una sortida al conflicte.

Els interns van acceptar reunir-se amb l'assessor del Síndic i, en la reunió, la comissió dels interns va palesar la sollicitud de dimissió o de cesament del jutge de Vigilància Penitenciària número 1 de Barcelona, tot manifestant que persistirien en la seva actitud fins que la seva pretensió fos acceptada.

L'assessor del Síndic de Greuges, un cop explicada la missió de la Institució i les competències assignades per complir-la, va manifestar que aquella petició excedia les competències del Síndic i que en tot cas es procediria a donar-ne trasllat al Defensor del Poble, per tal que aquella Institució, per mèrit de les seves facultats, en donés trasllat a l'òrgan estatal competent.

Tanmateix es va fer reflexionar els interns sobre el contingut de la seva petició, amb vista al mandat constitucional de la divisió de poders i la consegüent independència del poder judicial.

La comissió d'interns va decidir que comunicaria als reclusos la conveniència de presentar la corresponent queixa al Síndic de Greuges.

Un dies després es va rebre a la Institució un escrit de queixa signat pels interns del mòdul número 2 (sembla que els interns del mòdul 1 no van considerat avinent adherir-s'hi), escrit tramès a través de la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació en què sollicitaven el següent:

– «El cese o dimisión del titular de Vigilancia Penitenciaria número 1 de Barcelona, o en su defecto el cambio de Juez de Vigilancia que nos compete.

»Una investigación judicial en contra del Equipo de tratamiento de este centro, por agravios comparativos y parciales negligencias».

L'escrit finalitzà sollicitant al Síndic de Greuges que traslladi als òrgans competents les peticions esmentades.

El Síndic procedí a donar trasllat al Defensor del Poble de la queixa referent a la problemàtica suscitada entre l'òrgan judicial i els interns del Centre Penitenciari Quatre Camins.

Igualment el Síndic va obrir una actuació d'ofici a l'objecte d'esbrinar les deficiències que els interns atribuïen a l'Equip de Tractament del centre penitenciari (vegeu actuació d'ofici número 1129/93).

SECCIÓ 9: QUEIXES PRIVADES – INCONCRETES

I. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció de l'informe comentem les qüestions que s'ha considerat més convenient que el Parlament conegui, en un àmbit que clarament excedeix la missió que la Institució té encomanada. Els ciutadans s'adrecen al Síndic demanant la seva intervenció en afers de contingut jurídic-privat o bé exposant determinades opinions sense denunciar cap actuació concreta de les administracions.

En aquest àmbit, la Institució ha resolt 320 consultes, atès 19 visites i rebut 102 queixes, que classifiquem en dos grups – queixes privades i queixes inconcretes –, el nombre respectiu de les quals està desglossat en els annexos estadístics d'aquest informe.

Aquest tipus de queixes ens permeten una aproximació als problemes i mancances que pateix la societat i a les preocupacions d'una part dels ciutadans.

II. TEMES SELECCIONATS I QUEIXES IL·LUSTRATIVES

1. Questions privades

Com altres anys, el 1993 aquesta Institució ha rebut escrits de ciutadans que, exposant conflictes derivats de relacions jurídic-privades, demanaven orientació o intervenció en el cas.

La missió del Síndic en aquests supòsits no tan sols és contestar als ciutadans participant-los que no són assumptes en què el Síndic tingui competència, sinó que també se'ls orienta i informa de com poden fer valer els seus drets i interessos.

Constatem que en molts casos, i potser més aquests últims temps de dificultats econòmiques; els ciutadans s'adrecen a la Institució al·legant que no poden pagar els serveis d'un advocat, i menys acudir a la via judicial, ja que consideren que és un procediment lent i costós.

També apreciem, tant pel nostre servei d'atenció al ciutadà com pels escrits que ens arriben, que els compareixents demanen la intervenció del Síndic, malgrat que siguin assumptes de caire privat, perquè resolgui com a àrbitre imparcial.

La temàtica que es planteja en aquestes queixes té relació, en moltes ocasions, amb conflictes derivats d'arrendaments urbans i també sobre qüestions relatives a comunitats de propietaris; també cal esmentar problemes de convivència entre veïns.

Malgrat que les queixes privades excedeixen l'àmbit de competència del Síndic, que s'ha de limitar forçosament a informar i orientar els ciutadans, això permet de tenir una visió més general de la societat quan es plantegen conflictes freqüents, per exemple, en el camp dels arrendaments ur-

bans, que denoten que en molts casos hi cal una modificació legislativa, ateses les circumstàncies actuals i els canvis viscuts des que es va publicar la vigent Llei d'Arrendaments Urbans.

Destaquem en aquesta secció el gran nombre de queixes referents a conflictes amb companyies d'assegurances, ja sigui perquè els promotors consideren que en les seves reclamacions de danys soferts a conseqüència d'accidents de trànsit les companyies no en compensen l'import com caldria, com també altres qüestions derivades de la contractació d'assegurances, en què es denuncia un incompliment de les obligacions de les companyies.

En aquests supòsits, analitzem el cas en qüestió per tal de comprovar si hi ha cap actuació administrativa o bé si se segueixen diligències judicials. En altres casos, s'orienta els promotors de com fer valer la seva pretensió. (vegeu queixa núm. 923/93).

El Síndic també rep escrits de ciutadans queixosos de l'actuació dels bancs i caixes d'estalvis quant a contractes, operacions o serveis prestats per aquestes entitats. En aquestes queixes, després de fer avinent als seus promotors que el Síndic no hi és competent, els assabentem que poden adreçar les seves reclamacions al Defensor dels Clients de les entitats, si efectivament en tenen; altrament, poden acudir al Servei d'Orientació Jurídica per informar-se dels tràmits a iniciar en el cas que vulguin reclamar davant dels tribunals.

Per tancar aquest comentari, referirem alguna queixa que denuncia una actuació de l'Administració que el seu promotor considera irregular, si bé en realitat el conflicte deriva de l'acció o omissió del seu representant o intermediari davant d'aquella (vegeu queixa núm. 1678/93).

Queixa núm. 923/93

Reclamació de danys per un accident de trànsit

El senyor L. demanà la intervenció del Síndic en relació amb una reclamació de quantitat que havia formulat a la Direcció General d'Assegurances.

De la documentació aportada pel promotor d'aquesta queixa es va apreciar que els fets derivaren d'un accident de circulació, del qual el senyor L. reclamava els danys soferts en el seu vehicle.

Així mateix s'observà que s'havien seguit diligències judicials en via penal, a instància de la denúncia que havia interposat, les quals s'havien arxivat ja que la reclamació dels danys no superava l'import de la quantia de l'assegurança obligatòria, deixant la possibilitat que pogués reclamar-los per la via civil dins del termini d'un any des que s'havia produït l'accident.

D'altra banda, el promotor de la queixa s'havia adreçat a la Direcció General d'Assegurances interessant de rescaba-

lar-se dels esmentats danys, i aquesta administració li respongué que les seves competències quant examinar el compliment o l'incompliment del contracte per part de l'entitat asseguradora s'estenen únicament a fixar si el possible incompliment pot determinar l'adopció de qualsevol mesura de control administratiu, particularment la imposició d'una sanció. Per tant, la seva potestat de control té un objectiu diferent de la que tenen encomanada els tribunals de justícia, i en conseqüència, no podia determinar la quantia de la indemnització per danys que s'interessà, ja que aquesta qüestió només pot decretar-la l'autoritat judicial competent.

Atesa la resolució dictada per l'Administració —la qual prosseguia les diligències obertes per l'incompliment d'una norma imperativa del contracte d'assegurança per part de l'entitat asseguradora— i la informació que facilità el promotor de la queixa del seu dret d'acudir als tribunals de justícia es va donar per closa la intervenció en aquest cas, cosa que es notificà tot seguit a l'interessat.

Queixa núm. 1678/93

El pagament del deute tributari a un mandatari, no exhonera front el Tresor Públic

A mitjan estiu passat, el senyor P. va formular una queixa, en la qual exposà que, estant interessat en la importació de certa maquinària, va encarregar tots els tràmits legals a un agent de duanes, al qual abonà posteriorment tant l'import dels drets aranzelaris com de l'IVA corresponent.

Més endavant rebé una notificació de la Delegació Provincial d'Hisenda, la qual li reclamava l'import del deute tributari més el recàrrec del 20% pel descobert que s'havia produït.

El promotor de la queixa va intentar d'una banda posar-se en contacte amb l'esmentat intermediari, la qual cosa va resultar infructuosa, i de l'altra va interposar un recurs contra la providència de constreyniment, el qual va ser desestimat.

El Síndic examinà detingudament la documentació que havia lliurat, i no hi va apreciar que es derivés en aquest cas cap actuació irregular atribuïble a l'administració tributària, ja que no havia quedat acreditat que l'intermediari hagués ingressat el deute aranzelari. Així mateix, en la mateixa resolució administrativa se li participà que l'obligat al pagament del deute tributari és la persona física o jurídica que realitzà la importació objecte del gravamen, i no la persona que actua en representació seva, ja que aquesta activitat és de caràcter voluntari i no és imposada a l'importador.

En conseqüència, la providència administrativa conclouia resolent que el pagament efectuat a l'intermediari no produïa efectes davant l'administració pública i, per tant, era procedent continuar el procediment de constreyniment fins a la seva execució, sens perjudici de les accions que pogués exercir el subjecte passiu contra el referit intermediari.

Per tot això, es va comunicar al promotor de la queixa que no s'observava una actuació irregular de l'Administració, i així mateix se li aconsellà l'assistència d'un advocat per tal que pogués exigir al referit mitjancer el reintegrament de la quantitat que li havia lliurat.

SECCIÓ 10: LA CONSULTA DIÀRIA

En aquesta secció donem compte de totes aquelles visites dels ciutadans que compareixen a la Institució al llarg de l'any en demanda d'informació i orientació, com també de les dels qui recorren per telèfon a la Institució. Aquest servei d'atenció al ciutadà és prestat principalment per dos assessors, els quals, una vegada informats del motiu de la queixa o la consulta, informen el ciutadà de com poden fer valer la seva pretensió davant l'Administració, o bé si fos el cas, l'aconsellen de presentar la pertinent queixa davant la Institució. Això permet, en uns casos, que el ciutadà disposi immediatament d'una resposta de com fer valer la seva reclamació; en altres casos, si s'aprecia, en principi, que hi pot haver greuge, s'analitza i selecciona la documentació pertinent que permeti al Síndic, posteriorment, examinar i comprovar l'actuació de l'Administració.

Aquest any, s'ha comptabilitzat un total de 1.503 visites, de les quals 850 són consultes resoltes en el moment de la compareixença personal o en hores immediatament posteriors, mentre que 240 visites s'han transformat en expedient de queixa i les 413 que resten no van donar lloc a expedient, a causa d'haver decidit el ciutadà, finalment, no presentar la queixa.

El conjunt de consultes rebudes permet constatar que en un tant per cent elevat les més freqüents són relatives a qüestions privades; les segueixen les referents a l'àmbit de l'administració de justícia, i en tercer lloc vénen les que fan referència a la secció d'Administració general.

A l'apartat d'estadística d'aquest Informe, es presenta desglossada la quantificació de les consultes per mesos, així com també per la temàtica que plantegen en relació amb les diverses seccions que tractem.

Enguany, les consultes dels ciutadans responen a queixes contra una Administració que peca de lentitud a resoldre i executar allò que ella mateixa ha resolt. És a dir, en moltes ocasions els ciutadans demanen al Síndic què més poden fer davant la manca de resposta de l'Administració.

Cal insistir, doncs, que l'Administració ha de millorar i potenciar el servei d'informació al ciutadà, un dret establert a la Llei del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú –Llei 30/1992– tant pel que fa al fet que els ciutadans puguin tenir una orientació sobre els requisits jurídics i tècnics que les disposicions imposen a les actuacions que es proposen fer, com també a la possibilitat de tenir coneixement de la tramitació dels seus procediments. En definitiva, el ciutadà desitja i reclama una Administració més àgil i transparent.

Altres compareixences dels ciutadans demostren desconfiança i desesperació davant determinades situacions que pateixen, les quals són més accentuades donades les dificultats econòmiques que pateix la societat en aquests moments.

Determinades situacions de caire privat –com per exemple la dels petits empresaris que tenen impagats i acudeixen a la nostra Institució amb l'esperança que hi hagi una altra via per reclamar els seus drets i interessos que no sigui la judicial, ja que consideren que és cara i lenta– busquen una solució ràpida i efectiva que permeti no haver d'incrementar les dificultats de la vida de cada dia (en el cas que posem com a exemple, atendre les nòmines del personal, cotitzacions, impostos, baixada de les vendes, serveis o productes, etc.). En certes ocasions, els reclamants manifesten que, si no es dóna solució a les dificultats acumulades en part a causa de l'Administració, es veuran obligats a tancar el seu negoci.

En aquest sentit, el Síndic també rep visites de ciutadans que no plantegen pròpiament una queixa contra l'Administració, sinó que tenen dificultats econòmiques personals o familiars, com ara no trobar feina o no poder atendre el lloguer del pis. En aquests casos, el nostre servei d'atenció al ciutadà analitza la situació en què es troben aquestes persones i les adreça als serveis socials corresponents, la qual cosa no priva que el Síndic faci un seguiment del cas per mitjà del conveni subscrit amb l'Escola Universitària d'Assistents Socials de Barcelona i el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya.

El mateix es fa en el supòsit de les famílies que, a causa de problemes econòmics, són objecte de desnonament i acudeixen a la Institució en demanda d'ajut quan estan en la greu situació de trobar-se al carrer i de tenir moltes dificultats per accedir a un altre habitatge.

Altres qüestions referides a les altres seccions exposades en aquest Informe demostren el neguit i el malestar dels ciutadans que, després d'exposar el seu cas, consideren que l'augment considerable dels tributs que han de suportar no s'adequa als serveis que reben de l'Administració. Aquests situacions augmenten la crispació dels ciutadans, més que més quan tenen alguna queixa contra l'Administració pública, la qual cosa fa que encara hi siguin més exigents. En aquest sentit han estat nombroses les consultes relatives al preu de l'aigua i al recàrrec de l'entitat del transport sobre l'IBI.

En definitiva, aquesta secció vol reflectir les consultes dels ciutadans, que sovint sol·liciten orientació, que es queixen i també que denuncien situacions que reclamen modificacions legislatives o més mesures de resolució.

Finalment, per completar aquest comentari, el lector pot consultar el quadre estadístic d'aquest Informe quant al desglossament de les consultes ateses, i, pel que fa a les que s'han transformat en expedient de queixa, les diverses seccions d'aquest Informe.

SECCIÓ 11: RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS GENERALS

I. INTRODUCCIÓ

Aquest capítol dona compte de les dotze actuacions dutes a terme pel Síndic durant l'any 1993, que han finalitzat amb algunes recomanacions o suggeriments de caràcter general.

Val a dir que la major part d'actuacions del Síndic en què es considera necessari fer alguna consideració a l'Administració prenen la forma d'avertiment o recordatori de deures legals i, en segon terme, de suggeriment.

En algunes ocasions, però, el Síndic formula una recomanació o un suggeriment d'abast general.

El Síndic anomena «recomanació» la resolució mitjançant la qual es posa de manifest a l'Administració o a l'òrgan legislatiu competent –directament o mitjançant un altre Comissionat parlamentari– la conveniència de dictar una determinada norma, legal o reglamentària, o de modificar les vigents, a l'efecte d'adequar el bloc de la legalitat a la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, els tractats i convenis internacionals ratificats per l'Estat espanyol, o bé omplir un buit normatiu o eliminar una contradicció entre normes vigents.

Es designa amb el nom de «suggeriment» la resolució que emet el Síndic quan, malgrat no existir una actuació administrativa irregular, creu oportú d'instar l'Administració –directament o mitjançant un altre Comissionat parlamentari– a prendre les mesures o adoptar els criteris que considera adequats per remeiar un resultat injust o perjudicial a què condueix l'aplicació de les disposicions normatives. El caràcter general del suggeriment és determinat per la pluralitat de destinataris a què va adreçat.

Tot seguit enunciem les recomanacions i suggeriments generals formulats, tot assenyalant els capítols precedents de l'Informe en què han estat citats.

ADMINISTRACIÓ GENERAL

– Recomanació sobre el requisit de nacionalitat en l'accés a la funció pública.

– Recomanació sobre aparcaments gratuïts a la vora de les platges.

– Recomanació relativa a l'actuació de la grua municipal a Barcelona.

ORDENACIÓ DEL TERRITORI

– Recomanació de creació d'una línia d'ajuts per a la rehabilitació de locals de negoci en edificis afectats de patologies estructurals.

TRIBUTÀRIA

– Recomanacions i suggeriments generals en relació amb els tributs i preus públics liquidats en el rebut de l'aigua.

– Recomanació relativa al recàrrec percebut per l'Entitat Metropolitana de Transport sobre l'Impost de Béns Immobles.

CONSUM

– Recomanació de supressió de la quota de manteniment de línies elèctriques.

SERVEIS SOCIALS

– Recomanació relativa a la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials, modificada pel Decret 195/1993.

– Suggeriment per la reducció dels terminis d'elaboració dels informes en l'adopció internacional.

ENSENYAMENT I CULTURA

– Suggeriment en relació a l'accés a la funció pública docent.

– Suggeriment relatiu a la confecció d'una llista única d'aprovat en les proves per a l'accés de funcionaris docents judicades per més d'un Tribunal de selecció.

JUSTÍCIA

– Recomanació sobre la conveniència d'avançar una quantitat de diners als escarcerats per poder atendre les seves necessitats personals o familiars més peremptòries.

II. ACTUACIONS RELACIONADES

Recomanació sobre el requisit de nacionalitat en l'accés a la funció pública. (Queixa núm. 278/93)

El senyor N. s'adreçà al Síndic, manifestant-li que se sentia discriminat per la decisió del Departament d'Ensenyament de declarar-lo exclòs del procediment de selecció convocat per resolució de 8 d'octubre de 1992 per proveir una plaça vacant de professor d'anglès en règim d'interinitat a l'Escola Oficial d'Idiomes de Lleida. Finalitzat el procés selectiu es va comunicar al senyor N. que no podia ser admès perquè no tenia la nacionalitat espanyola, malgrat que és ciutadà de la Comunitat Europea.

El requisit de la nacionalitat en l'accés a la funció pública catalana és expressament previst a la Llei 17/1985, de 23 de juliol de la Funció Pública de l'Administració de la Generalitat. Per tant, l'actuació del Departament d'Ensenyament d'excloure'l del procés de selecció s'adequava a la normativa vigent.

Amb tot, el Síndic volgué expressar la seva opinió en relació amb aquest requisit de nacionalitat, per tal com comporta una discriminació prevista en la normativa, no prou fonamentada i a més a més contrària a la interpretació que el Tribunal de les Comunitats ha fet dels límits a la lliure circulació dels treballadors dins la Comunitat Econòmica Europea.

El tractat constitutiu de la Comunitat Econòmica Europea preveu (art.48) el principi de lliure circulació dels treballadors. En virtut d'aquest principi no es pot impedir, per raons de nacionalitat, l'accés d'un ciutadà comunitari a un lloc de treball en un altre Estat membre. No obstant això, el mateix Tractat (art. 48 apartat 4) preveu excepcions a la lliure circulació de treballadors. Entre aquestes excepcions hi ha el cas dels qui presten servei a l'Administració Pública.

La Llei 17/1985, de 23 de juliol, de la Funció Pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, entre els requisits necessaris per accedir a la funció pública, estableix que cal tenir la nacionalitat espanyola. Aquest requisit és general per a totes les administracions públiques de l'Estat.

L'exigència d'aquest requisit s'adequa inicialment, amb l'excepció al principi de lliure circulació de treballadors, a la normativa comunitària. Tanmateix, els problemes els planteja l'abast que s'ha d'atribuir a aquesta excepció. La qüestió ja ha estat plantejada pel Tribunal de la Comunitat Econòmica Europea, que ha indicat que, només en els supòsits de treball a l'Administració Pública que impliquen una participació directa o indirecta en l'exercici del poder públic i en les funcions que tenen encomanades la defensa dels interessos generals de l'Estat, és possible aplicar l'excepció.

Per tant, una gran part dels llocs de treball de l'Administració Pública no haurien de trobar-se reservats a nacionals del propi Estat.

L'exigència del requisit de la nacionalitat és justificada per l'especial relació existent entre l'Estat i el funcionari públic, que així és revestit del caràcter d'autoritat.

El pas a un Estat intervencionista va comportar un augment de les dimensions de l'Administració pública i alhora va implicar que els funcionaris perdessin gran part de la condició que fins aleshores els caracteritzava.

Actualment és limitat el nombre de llocs de treball a les administracions públiques que impliquen l'exercici d'unes funcions que comporten una especial relació entre la persona que les duu a terme i l'Estat o poder públic que actua a través d'aquesta persona. Aquest fet hauria d'haver comportat menys rigidesa en l'aplicació del principi de reserva dels nacionals. No obstant això, no ha estat aquesta la interpretació que se n'ha fet a l'Estat espanyol.

Creiem que l'exercici del requisit de la nacionalitat amb caràcter general pot comportar l'incompliment per part de l'Estat espanyol de la normativa de la Comunitat Econòmica Europea, i per tant, caldria formular una recomanació per tal que el requisit de la nacionalitat no quedés només referit als ciutadans de l'Estat espanyol, sinó que s'apliqués la possibilitat d'accés a la funció pública de ciutadans d'altres Estats membres, si bé amb les excepcions que es considerin oportunes.

D'altra banda, la normativa espanyola dictada en matèria d'estrangeria ja preveu la possibilitat que els estrangers (ciutadans o no de la Comunitat Econòmica Europea) puguin dur a terme activitats docents en centres de caràcter públic, eximits, doncs, en aquest cas, de l'obligació d'obtenir permís de treball. S'admet, per tant, la possibilitat de personal docent al servei de l'Administració pública que no reuneixi els requisits de la nacionalitat espanyola, si bé aquesta exempció només afecta el personal laboral.

Com que el requisit de la nacionalitat pròpia per a l'accés als llocs de treball de l'Administració pública té el caràcter de normativa bàsica, correspon a l'Estat limitar l'exigència d'aquest requisit per donar compliment a la normativa de la Comunitat Econòmica Europea. Malgrat això, aquesta regulació per part de l'Estat no hauria d'impedir que correspongués a cada comunitat autònoma determinar quins llocs de treball al sector públic de la pròpia comunitat poden ser ocupats per nacionals d'altres estats, i quins es reserven als nacionals del propi Estat.

El Síndic s'ha adreçat al Defensor del Poble perquè insti la modificació de la normativa vigent i formuli una recomanació amb el contingut descrit als paràgrafs precedents.

Uns mesos després que el Síndic s'adreçés al Defensor del Poble i abans que aquest tingués ocasió de formular aquesta recomanació, les Corts Generals van aprovar la Llei 17/1993, de 23 de desembre (BOE número 307 de 24 de desembre de 1993), relativa a l'accés a determinats sectors de la funció pública dels nacionals d'altres estats membres de la comunitat, que, tal com el Síndic havia demanat al Defensor del Poble, modifica la normativa de funció pública per tal d'adaptar-la a la jurisprudència del Tribunal de la Comunitat a la qual hem fet referència, i assenyalava quins són els sectors als quals poden accedir com a funcionaris els nacionals d'altres estats membres.

Alhora, tal com ja havia assenyalat el Síndic, s'indica que correspondrà a cada comunitat autònoma determinar quins són els seus cossos i escales de funcionaris als quals podran accedir els nacionals dels estats membres i quins llocs de treball concret que comportant l'exercici de potestats públiques, es reserven als ciutadans del mateix Estat.

Recomanació sobre aparcaments gratuïts a la vora de les platges. (Queixa núm. 1673/93)

El 30 de juliol es rebé una queixa de 336 ciutadans, la majoria dels quals residents al municipi de l'Armentera (Alt Empordà), per l'actuació de l'Ajuntament de Sant Pere Pescador, que termeneja amb el primer, de limitar l'aparcament a les platges del seu municipi.

Substancialment, els promotors de la queixa qüestionaven la legalitat de l'exacció econòmica que se'ls imposava per aparcar els seus vehicles en terrenys d'ús públic, acotats per l'administració municipal com a aparcament vigilat on fins aleshores havien pogut aparcar lliurement.

El Síndic demanà informació a l'Ajuntament de Sant Pere Pescador, atesa la qual es va intentar un acord entre les parts enfrontades, en el marc de la legislació vigent.

No aconseguit l'acord, el 19 d'agost el Síndic va dictar una resolució que tot seguit s'extracta:

L'ordenació dels aparcaments a la zona propera a la costa és una funció de l'Ajuntament en el marc de les seves competències sobre l'ordenació del territori, si bé està sotmesa a unes limitacions en el seu exercici com a conseqüència d'altres interessos públics concurrents amb els estrictament locals, derivats de les particularitats de la zona marítimo-terrestre.

El Síndic comprovà que l'Ajuntament havia sol·licitat i obtingut les autoritzacions mitjançant les quals s'articula la protecció dels altres interessos públics esmentats. És per això que el Síndic va concloure que la servitud de protecció establerta a la llei de costes, així com el règim especial de protecció de l'àrea d'influència del parc natural dels Aiguamolls de l'Empordà, havien estat respectats, tot assenyalant que competia als òrgans que havien atorgat les autoritzacions vetllar pel compliment de les seves condicions.

La servitud d'accés lliure i gratuït a la mar, que estableix la llei de costes, és en benefici de les persones, i és per això que la mera ordenació dels aparcaments de vehicles, que fixà el seu caràcter vigilat i de pagament, no la vulnerà. No obstant això, atesa la utilització massiva dels vehicles de motor com a mitjà de transport, si tots els aparcaments possibles a les proximitats de la mar fossin de pagament, el caràcter gratuït de l'accés es veuria molt limitat.

La Institució considerà, en conseqüència, que per tal de no ignorar la servitud d'accés lliure i gratuït a la mar i no vulnerar el correlatiu dret que se'n deriva per a tots els ciutadans, calia combinar dos conceptes, el d'aparcament gratuït i el de proximitat a la platja, de tal manera que en indrets raonablement accessibles a peu des de la platja hi hagués espais d'aparcament gratuït, la qual cosa no impedia l'existència d'aparcaments vigilats. Per això es va suggerir que s'habilitessin zones d'aparcament lliure.

En relació amb l'exacció del preu públic pel servei de vigilància dels aparcaments municipals, es constatà que havia estat acordada de conformitat amb la legislació vigent. En canvi, es considerà que la concessió d'una exempció als veïns de Sant Pere Pescador i d'abonaments per temporada als propietaris de segones residències i als titulars de vehicles de municipis veïns no havia respectat els tràmits predeterminats a l'ordenament ni el criteri de generalitat que ha de presidir l'actuació pública en l'àmbit dels preus públics. També es van fer unes consideracions sobre el contingut del rebut que es lliurava als usuaris de l'aparcament.

L'Ajuntament acceptà les consideracions del Síndic en relació al document acreditatiu del pagament per l'ús de l'aparcament i modificà l'Ordenança Fiscal reguladora de l'Impost sobre vehicles de tracció mecànica, en el sentit d'incrementar les quotes tot assenyalant que aquestes «inclouen l'abonament destinat a la utilització dels pàrquings municipals durant la temporada estiuenca de 1994», no

consta que s'hagin acceptat les relatives a les zones d'aparcament lliure.

Recomanació relativa a l'actuació de la grua municipal a Barcelona. (Queixa núm. 1494/93)

El senyor M. considerà que havia estat objecte d'un tractament abusiu per part de l'Ajuntament de Barcelona, que procedí a fer retirar el seu vehicle per la grua municipal a causa d'un excés en el temps d'estacionament en una zona blava.

Sol·licitat l'informe oportú, l'Ajuntament indicà que, d'acord amb l'article 20 de l'Ordenança de Circulació de Barcelona:

«Quan un vehicle estigui estacionat en zona d'estacionament regulat i amb horari limitat durant més del 100 per cent de l'horari màxim autoritzat per a cada zona, comptat des que hagi estat denunciat per incompliment de les normes que regulen aquest tipus d'estacionament, podrà ser retirat i traslladat al Dipòsit Municipal. En aquest cas, es notificarà a la persona que demani la devolució del vehicle les despeses originades, les quals s'abonaran d'acord amb allò que determini la legislació vigent».

El Síndic considerà que aquest precepte de l'Ordenança Municipal no s'adequava a la normativa vigent. Perquè, si bé és cert que l'article 7 de la Llei de Seguretat Viària preveu com una competència municipal la retirada dels vehicles de les vies públiques quan obstaculitzen o dificulten la circulació, i, a més l'article 38 de la mateixa norma, habilita les ordenances municipals per determinar els supòsits en què es pot produir la retirada del vehicle, en tot cas s'exigeix que el vehicle sigui un greu destorb per al trànsit.

També l'article 292 del Codi de Circulació indica en quins casos els agents de trànsit poden procedir a la retirada dels vehicles. Aquest article, quan indica amb caràcter exemplificatiu els supòsits en què un vehicle pertorba greument la circulació, no preveu tampoc cap supòsit de retirada del vehicle «anàleg» al previst a l'Ordenança Municipal (aquests supòsits han estat modificats per l'article 91 del Reglament General de Circulació).

Si bé es preveu la retirada en supòsits que afecten un servei públic, com el d'un vehicle estacionat en espais reservats al transport públic, en aquests casos l'afectació del servei té el caràcter d'afectació greu de la circulació.

L'article 71 de la Llei de Seguretat Viària preveu supòsits generals en què els agents municipals poden fer retirar els vehicles de les vies urbanes. Aquests casos són:

- «1. Cuando constituya peligro o cause graves perturbaciones a la circulación.
- »2. Cuando produzca graves perturbaciones al funcionamiento de un servicio público.
- »3. Cuando pueda presumirse racionalmente su abandono.
- »4. Cuando por razón de accidente, no pueda continuar la marcha.

»5. Cuando haya sido immobilizado por deficiencias del mismo.

»6. Cuando immobilizado un vehículo en los supuestos de infracción cometida por persona que no acredite su residencia habitual en territorio español, el infractor persiste en su negativa a depositar o garantizar el pago del importe de la multa.»

Aquests supòsits genèrics poden ser concretats a les ordenances municipals, les quals, però, en cap cas no poden habilitar per a la retirada del vehicle quan no disturba el trànsit.

Si bé la manca de pagament del preu públic implica una pertorbació del servei, aquesta pertorbació no justifica la retirada del vehicle, ja que no afecta la seguretat de la circulació; la manca d'abonament del preu públic d'estacionament no equival a la existència d'un risc o alteració de la circulació, que són les úniques causes previstes per a la retirada del vehicle.

Per tot això, el 3 de desembre passat el Síndic recomanà a l'Ajuntament de Barcelona que modifiqués o suprimís l'article 20 de l'ordenança municipal de circulació, dictat sense habilitació legal suficient.

D'altra banda, unes setmanes després, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en sentència de 17 de gener de 1994, de la secció cinquena (dictada en un recurs-contenciós administratiu, interposat per un particular al qual la grua havia retirat el vehicle estacionat en una zona blava) va declarar la nul·litat de l'article 20 de l'Ordenança de Circulació, considerant que aquest article ultrapassa l'habilitació que la llei de seguretat viària atorga als ajuntaments per a la retirada dels vehicles.

El passat 9 de febrer l'Ajuntament de Barcelona va donar resposta a la recomanació formulada. Entén l'Ajuntament que la retirada de vehicles de les vies urbanes és una obligació que l'ens local té encomanada i que aquesta obligació no es limita als casos en què s'obstaculitza o dificulta la circulació, sinó també a aquells altres en què s'ocasiona un disturb a aquella.

L'Ajuntament creu que un ús de les zones d'estacionament limitat que superi l'horari establert ocasiona un obstacle a la circulació i que, en conseqüència, ha de retirar els vehicles estacionats en els quals concorren aquestes circumstàncies. En definitiva, l'Ajuntament de Barcelona no ha acceptat la recomanació que el Síndic li formulà.

Recomanació de creació d'una línia d'ajuts per a la rehabilitació de locals de negoci en edificis afectats de patologies estructurals. (Queixa núm. 2153/93)

El senyor A. és propietari d'un local de negoci situat als baixos d'un edifici afectat d'aluminosi. En sol·licitar a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge els ajuts previstos al Decret 185/1992, de 4 d'agost, li foren denegats, atès que els beneficiaris només poden ser propietaris i usuaris d'habitatges destinats a residència habitual i permanent. Davant

aquest fet, el senyor A. adreçà la seva queixa al Síndic de Greuges.

El Centre Tècnic i de Cooperació per a la Rehabilitació d'Habitatges, a petició d'aquesta Institució, informà que la manca d'un programa d'ajuts adreçat als propietaris de locals de negocis o titulars d'activitats comercials retarda la reparació del parc immobiliari afectat per patologies estructurals.

Això no obstant, el Decret 185/1992 va ser dictat en el marc d'un conveni acordat per l'Administració Central i la Generalitat de Catalunya que només considera protegible el dret a un habitatge digne i adequat, previst a l'article 47 de la Constitució.

Per aquest motiu, el Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, conscient d'aquest problema, havia fet gestions prop del Conseller de Comerç, Consum i Turisme perquè des d'aquell Departament s'estudiés la possibilitat de crear una línia d'ajuts per a propietaris de locals de negocis o titulars d'activitats comercials, i així mateix va tenir converses amb la Federació de les Caixes d'Estalvis per abaratir els préstecs que sol·licitessin els particulars en la mateixa situació que el senyor A.

Així, doncs, el Síndic de Greuges, atesa la incidència que aquest problema té en el desenvolupament de les activitats comercials, ha recomanat al Departament de Comerç, Consum i Turisme la creació d'una línia d'ajuts adreçada a finançar la participació dels locals de negoci en la reparació de les deficiències que presentin els elements dels edificis d'habitatges on es troben situats.

Recomanacions i suggeriments generals en relació amb els tributs i preus públics liquidats en el rebut de l'aigua (Actuació d'ofici 1907/92)

En l'Informe emès pel Síndic de Greuges corresponent a l'any 1992, s'informava de l'inici d'una actuació d'ofici en relació amb la controvèrsia que col·loquialment ha rebut el nom de «preu de l'aigua» (BOPC número 99, pàgina 6105). A continuació es dona compte de les actuacions subsegüents a la data de tancament d'aquell informe.

El 21 d'abril de 1993, el Síndic va oferir la seva mediació entre una plataforma reivindicativa que qüestionava el preu de l'aigua i la composició del rebut corresponent, d'una banda, i, de l'altra, els agents públics contra els quals, de forma directa o indirecta, s'adreçava la reivindicació.

La plataforma estava integrada per les entitats següents: Confederació d'Associacions de Veïns de Catalunya (CONFAVC), les organitzacions de consumidors Associació de Consumidors de la província de Barcelona, Consum Rebel i Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya, a més a més dels sindicats Unió General de Treballadors i Comissió Obrera Nacional de Catalunya.

Les organitzacions a les quals es plantejaven les demandes de la plataforma eren els departaments de Política Territorial i Obres Públiques i de Medi Ambient, de la

Generalitat de Catalunya; l' Entitat Metropolitana dels Serveis Hidràulics i del Tractament de Residus; les organitzacions associatives municipals Associació Catalana de Municipis i Federació de Municipis de Catalunya, en tant que representants dels ajuntaments de Catalunya, i, encara, les agrupacions d'empreses subministradores de serveis d'aigua de Catalunya.

Després de mesos d'intenses negociacions, que no produïren un acord global, el 17 de novembre de 1993 el Síndic donà per finalitzada la seva mediació. Posteriorment, a final d'any, en exercici de les facultats de supervisió de l'Administració pública que té conferides, el Síndic va adreçar-se a les diverses administracions i els formulà algunes recomanacions i suggeriments.

Tot seguit s'extracten la valoració i les conclusions que recull el document final de la mediació, i posteriorment es fa el mateix amb el contingut de la resolució final.

Contingut del document final de la mediació

La metodologia de treball emprada durant els gairebé set mesos que va durar la mediació va consistir a agrupar en quatre grans blocs totes les qüestions que calia analitzar, i intentar cercar punts d'acord en cada un d'ells, tot delimitant els punts en què l'acord no s'assolia, per tal que finalment les parts en fessin una valoració global.

Els apartats en què es va dividir el cas per aconseguir-ne una anàlisi operativa van ser els següents:

- 1.- Taxa d'eliminació de residus sòlids urbans.
- 2.- Increment de la Tarifa de Sanejament.
- 3.- Cànon d'Infraestructura Hidràulica i altres tributs i preus públics afectats a inversions en obres hidràuliques.
- 4.- Homogeneïtzació de la normativa reguladora dels subministraments.

El Síndic destacà la correcció amb què es va produir la negociació entre les parts, les quals van respectar en tot moment les regles prèviament convingudes, en particular la paralització de les mobilitzacions mentre es negociava i, d'altra banda, la suspensió en el cobrament en via executiva dels tributs i en la tallada del subministrament.

El 22 d'octubre, finalitzat el debat de les qüestions previstes, les administracions van assenyalar que les propostes formulades fins aleshores eren les màximes que es podien fer a les reivindicacions de la plataforma i que, en conseqüència, sobre aquestes propostes s'havia de produir la resposta de la plataforma; aquesta va demanar un període de reflexió, que es tancà el 17 de novembre, com s'ha dit, sense acord.

Les raons que van moure el Síndic a acceptar la petició de mediació de la plataforma i a proposar-la a les administracions van ser diverses, però cal destacar-ne:

a) el fet que el desenvolupament reglamentari de determinades normes que creen ingressos de caràcter públic relacionats amb el cicle de l'aigua poguessin vulnerar algun

dels drets que els principis bàsics del sistema tributari reconeixen als ciutadans;

b) que l'aplicació de determinades mesures en el procés de liquidació d'aquests ingressos produís efectes no volguts pel legislador, per a les unitats familiars de pocs membres i poc consum d'aigua i per a les famílies nombroses; que les previsions en relació amb la recaptació d'aquests ingressos i de la de tributs aliens al cicle hidràulic no s'ajustés en algun punt a les disposicions de les normes tributàries.

El Síndic considerà que els pre-acords assolits en el curs de la mediació, condicionats a l'acord global, donaven una resposta satisfactòria a les objeccions a què fan referència els dos paràgrafs anteriors. Això no impedia que la plataforma pogués considerar, legítimament, que la proposta d'acord global no era satisfactòria en relació amb la totalitat de les reivindicacions formulades.

Tot seguit es deixa constància succinta dels punts en els quals les posicions seguien allunyades i d'aquells en què s'assolí un pre-acord, tots els quals s'havien posat de manifest en el curs de la mediació.

Els punts en què no s'havia aconseguit un pre-acord eren els següents:

- tarifes de la TERSU (Taxa d'eliminació de residus sòlids urbans) i de la TCGS (Tarifa Complementària de Garantia de Subministrament) per a 1994, gestionades per l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus;
- restabliment d'una bonificació en la TERSU i en la Taxa de Clavegueram, als pensionistes perceptors de pensions no superiors a l'import del salari mínim interprofesional i als aturats que reben subsidi assistencial o prestacions similars;
- no acceptació per part de l'Ajuntament de Barcelona de la possibilitat d'articular un procediment de cobrament de la taxa de residus separat del rebut de l'aigua, si bé el mateix Ajuntament no en descartava totalment una eventual acceptació;
- la incorporació dels sindicats i de la CONFAVC al Consell de direcció de la Junta de Sanejament;
- la modificació de la Llei 5/1990 d'infraestructures hidràuliques i altra normativa connexa, per tal de limitar per llei la càrrega econòmica a traslladar als consumidors d'aigua mitjançant tributs i preus públics afectats al finançament d'obres hidràuliques i la posterior refosa dels diversos conceptes en un de sol;
- la supressió, amb efecte del primer de gener de 1994, del tercer bloc de consum i successius (4t,..) en les tarifes de subministrament d'aigua que en tinguessin d'establert.

Els punts en els quals s'havia assolit un pre-acord eren aquests:

En primer lloc, tal vegada el més important, s'havien aconseguit millor que no pas ho estaven els límits a la utilització del rebut de l'aigua com a instrument de gestió cobratòria de tributs i preus públics.

En relació amb els diferents conceptes tributaris que actualment es cobren mitjançant l'esmentat rebut, s'havien aconseguit els següents acords parcials:

1.- Taxa d'eliminació de residus sòlids urbans (TERSU):

– compromís de l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus d'efectuar, abans de l'inici de l'exercici de 1994, una campanya d'informació sobre el servei metropolità de tractament de residus i sobre la destinació de la taxa que el finança;

– compromís de la mateixa entitat d'articular, amb efecte de l'1 de gener de 1994, un procediment de cobrament de la taxa, separat del rebut de l'aigua, al qual es podrien acollir els contribuents que ho desitgessin. El 1994, l'entitat bonificaria un 1% de l'import de la taxa als contribuents que efectuessin el pagament conjunt amb el rebut de l'aigua.

2.- Increment de Tarifa de Sanejament (ITS)

– compromís que la contaminació domèstica i industrial en l'aplicació del cànon de sanejament es tractarien de forma diferenciada, per tal d'aconseguir un just repartiment de les càrregues del sanejament, en funció de la contaminació causada pels usuaris;

– acord d'establir un sistema de retorn de la part de l'import de l'ITS corresponent a l'excés entre el consum efectiu i el mínim establert, per a pensionistes amb ingressos d'una quantia no superior al salari mínim interprofessional i aturats que reben subsidi assistencial o prestacions similars;

– el creixement de l'ITS per a usos domèstics, fins a 1995, com a màxim de l'IPC.

3.- Cànon d'Infraestructures Hidràuliques

– mantenir, tot el 1994, l'import del component d'inversió de la tarifa de la xarxa bàsica que gestiona la Generalitat, als preus establerts el 1991;

– mantenir la congelació del cànon d'infraestructures hidràuliques als preus de 1992, fins al 1995;

– compromís del Departament de Política Territorial, que l'aportació per a obres hidràuliques amb càrrec als pressupostos de la Generalitat continuaria creixent fins a igualar, el 1995, l'anualitat generada pel cànon d'infraestructures hidràuliques;

– acord d'establir un sistema de retorn de la part de l'import del cànon d'infraestructures hidràuliques corresponent a l'excés entre el consum efectiu i el mínim establert, per a pensionistes amb ingressos no superiors al salari mínim interprofessional i aturats que reben subsidi assistencial o prestacions similar.

Per a les famílies nombroses, s'acordà de fixar també un sistema de retorn, en la línia de l'establert en la Llei de Pressupostos de 1993, que eviti un gravamen superior a causa del nombre de membres de la unitat familiar.

4.- Homogeneïtzació de la normativa reguladora dels subministraments

– Que les organitzacions associatives municipals, les entitats que integren la plataforma i les agrupacions d'empre-

ses subministradores continuaran treballant per tal de poder consensuar, en un termini de tres mesos, un conjunt de criteris que les organitzacions associatives municipals poguessin recomanar als seus associats que incorporin en els reglaments de serveis d'abastament d'aigua i les respectives tarifes.

El Síndic, un cop finalitzada sense acord la mediació intentada, manifestà que prosseguiria normalment la seva tasca de supervisió de les administracions, per tal que les previsions de les normes reglamentàries en relació amb els ingressos de caràcter públic que es recaptin mitjançant el rebut de l'aigua, tant com l'aplicació que se'n fes, respectessin en tot moment els drets que els principis informadors del sistema tributari reconeixen als ciutadans.

El Síndic lamentà la impossibilitat de tancar un acord global i, sense prejudicar el capteniment que a partir d'aleshores prenguessin les parts afectades pel conflicte –administracions, entitats subministradores i entitats integrades a la plataforma– exhortà les administracions públiques a mantenir en les seves actuacions els criteris recollits en aquells pre-acords que potenciaven els drets que l'ordenament jurídic-tributari reconeix als ciutadans.

El Síndic instà la plataforma d'entitats per tal que en el termini més breu possible trobés altres mitjans per fer arribar els seus criteris a les administracions, renunciant a l'impagament de les tarifes de subministrament i l'incumpliment de les obligacions fiscals legalment establertes.

D'altra banda, el Síndic instà totes les parts a mantenir el tarannà dialogant que s'havia mostrat un vehicle apte per aproximar posicions.

Contingut de la resolució del Síndic

Tal com s'havia anunciat al final de la mediació, el Síndic, fent ús de les facultats de supervisió de l'Administració, fixà la posició que s'extracta tot seguit.

En primer lloc va fer ressaltar que les administracions havien tingut una actitud dialogant, com ho acreditaven els acords inicials, per bé que condicionats a un pacte global, a què ja s'havia arribat.

La presa de posició va ser diferenciada en relació amb cada una de les administracions, i de forma també diferenciada s'extracta.

En relació amb els àmbits de competència dels departaments de Política Territorial i Obres Públiques i de Medi Ambient, els criteris del Síndic es van articular en relació amb quatre grups de qüestions: l'exacció de l'Increment de Tarifa de Sanejament (ITS) i del Cànon i d'Infraestructures Hidràuliques (CIH); la modificació de la Llei 5/1990; els augments d'ITS i del CIH, i, finalment, els mínims i les bonificacions.

L'exacció de l'ITS i del CIH

El Síndic recordà que el Parlament de Catalunya té potestat per establir tributs en el marc de la Constitució, l'Estatut i l'ordenament jurídic-tributari i que, en conseqüència, no competia a la Institució de valorar si les despeses públiques esmerçades en el sanejament de l'aigua o en la construcció d'infraestructures hidràuliques s'han de finançar en tot o en part amb impostos generals o amb tributs el rendiment dels quals s'afecti expressament a aquestes finalitats, atès que, en la mesura que s'acompleixin els determinis fixats a l'article 31 de la Constitució, tant un sistema com l'altre respecten els drets que l'Estatut d'Autonomia li encomana protegir.

També va recordar que el Parlament havia optat per un sistema mixt, tot creant uns tributs el rendiment dels quals s'afecta al finançament del sanejament i de la construcció d'obres hidràuliques i que la primera acció del Síndic davant les queixes dels ciutadans enfront del sistema aprovat havia de consistir a analitzar si el desenvolupament reglamentari de la legislació que creà el sistema, tant com l'aplicació que s'en fes, respectaven aquella legislació i el conjunt de l'ordenament tributari.

En aquest sentit es féu esment del Decret 320/1990, de 21 de desembre, pel qual s'aprovà el Reglament de desplegament del títol 2 del Decret Legislatiu 1/1988 i del títol 1 de la Llei 5/1990, d'Infraestructures Hidràuliques de Catalunya.

El Decret esmentat (art. 28.2. c) estableix que: «Les entitats subministradores no podran desglossar, dels rebuts pendents de cobrament, l'import de l'increment de tarifa de sanejament i del cànon d'infraestructura hidràulica abans del 31 de desembre de l'any següent al d'emissió». L'incompliment d'aquesta prohibició es tipifica com a infracció, i s'hi assigna una sanció (article 26.3 del mateix Decret).

Tal com van palesar totes les parts concernides en el procés negociador de la mediació, la utilització de la factura/rebut del subministrament d'aigua com a eina de gestió cobratòria dels conceptes tributaris esmentats, increment de tarifa de sanejament i cànon d'infraestructures hidràuliques, en cap cas no podia disminuir les garanties reconegudes als ciutadans per les normes reguladores de la gestió i recaptació tributàries.

És per això que el Síndic es plantejà si les disposicions contingudes a l'article 28.2.c), en relació amb el 26.3, tots dos del Decret 320/1990, afeblien o contravenien les garanties que l'ordenament tributari reconeix als ciutadans.

Per intentar determinar-ho, s'analitzaren els efectes que provocaven aquestes disposicions.

En el cas que un ciutadà decidís impugnar l'import que se li liquidava per increment de tarifa de sanejament o/i cànon d'infraestructures hidràuliques i sollicités la suspensió de l'executivitat de l'acte, això és, demorar el pagament fins que es resolgués el seu recurs, es trobaria en la tessitura d'haver de deixar impagat el preu del subministrament, amb la qual cosa la companyia subministradora estaria legitimada per tallar-li el subministrament d'aigua, després d'acom-

plir un seguit de requisits. Per tal que la tallada de subministrament no es produís, caldria que l'abonat oferís el pagament a la companyia d'una forma fefaent.

En el supòsit que l'abonat oferís el pagament de forma fefaent, el Síndic entengué que la companyia proveïdora hauria d'abstenir-se d'aplicar mesures de pressió sobre l'abonat, no podria procedir a suspendre-li el subministrament i es veuria abocada a deixar de percebre el preu que legítimament li correspongués per raó del contracte subscrit amb l'abonat i pel qual realitzava una prestació, el subministrament.

Atès que l'Administració disposa de la facultat d'execució forçosa dels seus actes i que, en cas d'impagament dels crèdits tributaris que té, està habilitada a procedir al constryiment sobre el patrimoni del deutor, semblava que la finalitat de les disposicions comentades era estalviar d'haver de recórrer a la via executiva per imports de poca quantia que feien difícilment rendible aquesta mesura.

Per aconseguir això, que en opinió del Síndic no era pròpiament susceptible de crítica, se seguia un procediment que sí que ho era: impedir que l'abonat complís l'obligació de pagar el subministrament d'aigua i privar la companyia de rebre el preu a què té dret.

Ultra els perjudicis evidents que aquestes disposicions comportaven tant per als abonats subministrats com per a les empreses subministradores, també es plantejà en quina mesura el Decret 320/1990 respecta el principi de reserva de llei i desenvolupa les lleis que pretén executar (Decret Legislatiu 1/1988 i Llei 5/1990), o bé innova l'ordenament més enllà del punt a què la llei el faculta, transformant l'obligació de pagar el preu del contracte en una obligació acumulada i indivisible que comprèn el preu del contracte i l'import dels tributs considerats.

El Síndic no qüestionà la decisió pública legítima que estableix que el cost de l'aigua que els abonats a les companyies subministradores obtenen a través de les aixetes ha d'incorporar, en tot o en part, el cost de les captacions, el de la portada de l'aigua des de les fonts fins a la xarxa de distribució i el de depurar la que torna a les lleres. Tampoc no qüestionà que l'impagament de les obligacions fiscals ha de ser perseguit en la mesura que és una manifestació d'insolidaritat.

Ara bé, el Síndic manifestà el seu desacord amb el recurs a uns mecanismes compellitius sense previsió legal suficient.

També assenyalà que el sistema dissenyat per aconseguir el pagament automàtic amb la presentació del rebut de l'aigua feia fallida des que un grup d'entitats i de ciutadans havien posat de manifest que la coerció amb què implícitament s'amenaçava –la tallada del subministrament d'aigua per l'impagament dels tributs ITS i CIH– no es podia admetre. D'altra banda, les previsions normatives que aparentment l'emparaven, en tant que una part dels ciutadans les consideraven injustes i contràries a l'ordenament, donaven un plus de legitimitat a la reivindicació que, anava més enllà de la pretensió d'aconseguir una clarificació de

les facultats de l'Administració o el restabliment de la legalitat, eventualment conculcada.

Per tot això, el Síndic va creure urgent la modificació del Decret 320/1990, suprimint-ne la previsió de la lletra c) del número 2. de l'article 28 i les normes concordants establertes a l'article 26.3.c).

Així mateix, considerà també urgent que s'articulés un procediment de comunicació de les companyies subministradores amb l'Administració, per notificar l'incompliment de les obligacions tributàries legalment establertes, i que l'Administració procedís contra els deutors en la forma prevista per l'ordenament jurídic-tributari, evitant la discriminació que la seva impunitat provoca als ciutadans que compleixen les esmentades obligacions.

Modificació de la Llei 5/1990

Les propostes de la plataforma de modificar la Llei 5/1990 d'infraestructures hidràuliques, per establir el cofinançament entre les aportacions dels pressupostos de la Generalitat i el CIH, de forma que, a partir de 1995, aquelles fossin com a mínim del 50%, i de demanar la supressió del tercer bloc de consum en les tarifes de l'àrea metropolitana de Barcelona amb efecte de l'1.1.94., també va ser abordada, encara que no afectés directament els departaments de Política Territorial i de Medi Ambient. Aquesta reivindicació plantejava unes pretensions que el Govern, en tant que titular de la iniciativa legislativa, i les administracions, competents com són per aprovar les tarifes, podien acceptar o no acceptar, però sobre les quals el Síndic no s'havia de pronunciar.

Tant una proposta com l'altra eren qualitativament diferents. L'una demandava l'exercici de la potestat legislativa, i l'altra, l'exercici de la potestat tarifària. També eren diferents en la mesura que, quan se sol·licitava la modificació de la Llei 5/1990, es plantejava que un compromís polític i econòmic d'un govern determinat s'elevés al rang de llei de compliment obligat per a qualsevol govern futur; en canvi, la proposta de modificació tarifària a l'àrea metropolitana de Barcelona se circumscribia a una valoració discrecional sobre la manera millor de repartir els costos del subministrament d'aigua entre els usuaris, atenent a criteris de capacitat econòmica i de foment de l'estalvi del consum.

Es va fer palès que tant en un cas com en l'altre no es donava una unitat de solució justa, sinó que hi havia diverses solucions possibles, igualment legítimes, entre les quals el subjecte competent –govern o Administració, segons el supòsit– hauria de triar, i és per això que l'abstenció del Síndic semblava del tot escaient.

Augments d'ITS i del CIH

En relació amb els increments dels tributs per l'exercici de 1994 i successius, així com de l'articulació d'un sistema de devolució d'una part del ITS i del CIH a determinats col·lectius, es van fer les consideracions següents:

– la fixació de les tarifes de tributs finalistes per un exercici està en funció dels objectius de finançament que es pretén assolir; elements raons de prudència aconsellen no menystenir la situació econòmica general, en la mesura que repercuteix en el nivell de renda disponible dels contribuents, i, en conseqüència, cal tenir present, no sols el projecte que es pretén realitzar, sinó programar-ne l'execució en el temps d'acord amb les possibilitats reals de finançament;

– els principis de capacitat econòmica, igualtat, progressivitat i no abast confiscatori, establerts a l'article 31.1. de la Constitució, són de compliment obligat, tot i haver de ser ponderats amb el fet que la progressivitat és un principi que es predica del conjunt del sistema, i no necessàriament de tots i cadascun dels tributs que l'integren.

Les tarifes que s'havien aprovat per ITS i CIH s'ajustaven als acords a què s'havia arribat durant la mediació i es destacà el fet que s'haguessin mantingut els pre-compromisos subscrits amb la plataforma d'entitats, malgrat que no s'assolís un acord global.

A conseqüència de l'augment dels tributs existents i, sobretot, de la creació de noves figures tributàries, els impostos i taxes que incorpora la factura de l'aigua van augmentar de 1983 a 1993 en un 770%, concentrant-se una part molt significativa d'aquest increment els anys 1990 i 1991.

Després de reconèixer l'esforç fet els anys 1993 i 1994 per les administracions per contenir aquests tributs, s'assenyalà que, atesa l'experiència adquirida en aquest procés, en particular en relació amb el punt en què una part dels ciutadans troben que els increments són excessius i fins i tot abusius, semblava aconsellable que els futurs eventuais increments de la pressió fiscal, per la via de la creació de nous tributs, s'acomodessin a un procés invers al següent. Aquest procés podria consistir a crear la nova figura, amb imports petits i fins i tot simbòlics, fins que s'hagués consolidat com a ingrés públic diferenciat, per procedir, a partir d'aquest moment, a un increment gradual en el temps, en comptes de crear la figura a uns imports ja força elevats, i, després, en anys successius, reduir-los o congelar-los.

La consideració antecedent es va fer amb vista a facilitar dades per a la reflexió de les administracions, de manera que, si ho consideraven oportú, traguessin les seves pròpies conclusions, però sense formular un suggeriment directe, atès que l'àmbit era més d'oportunitat que no pas de legalitat.

Mínims i bonificacions

No semblà que els mínims, com un component de la tarifa d'aigua, provoquessin una reacció contrària dels ciutadans en aquells indrets on es mantenia aquest sistema tradicional de facturació, davant d'altres instruments de facturació més recents en el temps, com ara la quota de servei.

En canvi, les crítiques a la previsió de mínims connexos a uns impostos finalistes per al sanejament i les infraestructures hidràuliques havien sovintejat des de col·lectius força di-

versos, com ara ciutadans a títol particular, organitzacions associatives de la tercera edat, etc.

És per això que es tenia la sensació que les explicacions donades en el curs de la mediació per justificar l'exacció d'uns mínims eren desconegudes o no assumides per la majoria dels ciutadans. Tant en un cas com en l'altre, el Síndic entengué que s'imposava una actuació divulgativa dels poders públics.

Si és necessari garantir un flux de recursos per mantenir operatiu un sistema, per exemple el de sanejament, amb independència que la seva utilització sigui més o menys gran; si les segones residències exigeixen una xarxa capaç d'absorbir unes puntes d'abocaments, encara que aquestes només es produeixin durant un petit període en tot l'any, això s'hauria d'explicar de forma comprensible als ciutadans, i si s'havia fet, no s'havia entès: per tant, es pensà que no s'havia explicat prou.

Ultra la necessitat d'aquesta divulgació, amb l'extensió i intensitat que la mateixa Administració ha de definir i que en conseqüència pot abastar altres qüestions del cicle hidràulic que també requereixin ser divulgades, cal plantejar-se els efectes no volguts del sistema, fruit de la combinació del requeriment dels mínims i les unitats familiars de pocs membres, normalment integrades per gent gran, de poc consum i de nivells de renda baixos.

En el cas específic del CIH, conseqüència de la combinació de la progressivitat de l'impost amb unitats familiars nombroses, es considerà que les raons que van moure a preveure unes devolucions en la Llei de Pressupostos per al 1993 subsistien i justificaven articular un sistema de retorn com el que s'havia previst en el curs de la mediació.

En resum, es considerà que s'havien d'adoptar les mesures escaients per evitar els efectes no volguts del sistema de finançament d'infraestructures i serveis que es basa en l'ITS i el CIH.

Atès que el Parlament de Catalunya havia adoptat un termini en relació amb el CIH en l'article 34 número 5 i 6 de la Llei de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a 1994, s'esquicia fixar el procediment que possibilités les devolucions previstes en aquesta llei i en la de Pressupostos de 1993.

Per tot això, d'acord amb les funcions que l'article 35 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya li encomana, el Síndic resolgué el que tot seguit es reproduïx literalment:

«1- Recomanar la modificació del Decret 320/1990, suprimint-ne la previsió de la lletra c) del número 2. de l'article 28 i les normes concordants establertes a l'article 26.3.c).

»2- Recomanar l'articulació d'un procediment de comunicació per les companyies subministradores a l'Administració, de l'incompliment de les obligacions tributàries legalment establertes en relació amb l'ITS i el CIH, per tal que l'Administració exerceixi les seves facultats amb vista a realitzar els crèdits al seu favor.

»3- Suggestir que s'endeguin les actuacions necessàries per divulgar entre els ciutadans les raons que justifiquen

l'exacció d'uns mínims en els tributs de la Generalitat el rendiment dels quals s'afecta a realitzar obres i serveis relacionats amb el cicle hidràulic.

»4- Suggestir que s'articuli un sistema de devolució de l'import de l'ITS corresponent a l'excés entre el consum efectiu i el mínim establert, que eviti traslladar sobre el conjunt dels ciutadans el finançament de les necessitats de sanejament derivades de les segones residències.

»5- Recomanar que es dicti la norma reglamentària que ha de fixar el procediment que possibiliti exercir el dret de devolució previst en les lleis de pressupostos de la Generalitat per al 1993 i 1994 en relació amb els contribuents per a usos domèstics del Cànon d'Infraestructures Hidràuliques.»

En relació amb l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus, es destacà que l'Ordinança Fiscal de la Taxa de Gestió de Residus per a l'exercici de 1994 s'havia modificat per permetre que els usuaris desvinculessin la quota d'aquesta taxa de la factura de l'aigua, mantenint un dels pre-acords a què s'havia arribat durant la negociació, malgrat la manca d'acord global.

Finalment, es va suggerir d'iniciar les actuacions necessàries per divulgar entre els ciutadans l'existència, les finalitats i realitzacions del servei metropolità de gestió de residus i de l'ús de la taxa que el finança. La motivació d'aquest suggeriment té una rel doble: que el millor incentiu del pagament dels tributs és el convenciment dels contribuents que els recursos que aporten a les administracions són necessaris i ben utilitzats i que, d'aquesta manera, s'acompleix el mandat constitucional als poders públics, de promoure la participació dels ciutadans en els afers públics, en la mesura que la informació és requisit imprescindible per a una participació efectiva.

Recomanació relativa al recàrrec percebut per l'Entitat Metropolitana de Transport sobre l'Impost de Béns Immobles. (Queixa núm. 1190/92)

Al llarg de 1992 i en el decurs de l'any 1993 diversos ciutadans van presentar escrits de queixa manifestant el seu desacord en veure's obligats a satisfer un recàrrec sobre l'Impost de Béns Immobles per finançar el transport metropolità de Barcelona, que per primera vegada s'exigia als contribuents en el referit exercici 1992, i que es va imposar igualment durant 1993.

La disconformitat dels contribuents es basava en el fet de veure's obligats al pagament d'un nou concepte tributari, si bé els reclamants específicament van fonamentar les seves queixes en els motius següents:

- manca d'informació respecte a la naturalesa, finalitat i contingut del citat recàrrec;
- inexistència d'una primera liquidació i omissió de recursos o accions legals que s'hi puguin interposar;
- obligació de pagament d'un ingrés de dret públic que obeeix a un servei de transport, que alguns dels reclamants no es consideren obligats a pagar entenent que és una pres-

tació d'uns serveis que no reben o que en tot cas reben de forma parcial i/o insuficient.

Vist el contingut de la totalitat de queixes presentades, el Síndic s'adreça a l'Entitat Metropolitana del Transport sol·licitant una sèrie d'informacions que bàsicament es poden concretar en els punts següents:

A) naturalesa jurídica del citat recàrrec;

B) fonaments jurídics en què es basava l'Entitat per no notificar el citat recàrrec als subjectes passius afectats, (tenint en compte que es tractava d'una primera liquidació);

C) motius pels quals una ordenança de naturalesa fiscal s'aprovà el gener de 1992, és a dir, dins l'any mateix en què es va aplicar per primera vegada (fou publicada el mes de febrer de 1992); càlculs que va efectuar l'Entitat als efectes d'aplicar el recàrrec, tenint en compte que aquest gravamen s'aplicava sobre un concepte tributari -IBI- de caràcter anual.

En resposta a la petició del Síndic, l'Entitat Metropolitana va trametre un informe, a la vista del qual, i un cop efectuat l'estudi pertinent, aquesta Institució va fer un seguit de reflexions i consideracions en el següent sentit:

A) Sobre la naturalesa jurídica del citat recàrrec, tot i estar regulat per la Llei 39/1988, de les Hisendes Locals, el Síndic va recordar que per aplicar-lo calia respectar el principi constitucional de capacitat econòmica dels ciutadans.

Així mateix, en la mesura que es tractava d'un ingrés de dret públic que l'Administració percebia per un servei metropolità, el Síndic va qüestionar a l'Entitat si el dit servei es prestava a tots els subjectes passius, igual com se'ls aplicava el recàrrec en qüestió.

En definitiva, el Síndic entenia que el recàrrec s'ha d'aplicar de manera distributiva en funció de la prestació efectiva del servei, i que n'han de ser exclosos, per tant, els ciutadans domiciliats dins l'àrea metropolitana que no gaudeixen del servei públic del transport metropolità o, en altre cas, graduar-ne la repercussió en funció del servei que realment se'ls presta.

Quant al segon aspecte, manca de notificació individualitzada del recàrrec, el Síndic va valorar que en tot cas la citada Administració s'havia de subjectar a allò legalment establert sobre el procediment de liquidació, notificació i recaptació, i oferir els recursos corresponents a fi i efecte de permetre la reclamació pertinent -si s'escau- i evitar la indefensió del ciutadà.

Pel que fa al tercer punt que el Síndic va plantejar a l'Entitat Metropolitana, relatiu a les dates d'aprovació i sistemes de càlcul utilitzats per quantificar l'import del recàrrec, el Síndic va fer un seguit de consideracions d'ordre jurídic, bàsicament referides als següents fets: l'ordenança fiscal reguladora es va aprovar el mes de gener de 1992, es va publicar el febrer següent i, en canvi, el recàrrec es va exigir per tot l'any 1992.

De les dades que consten a l'expedient corresponent es despenia que l'Ordenança Fiscal en qüestió no s'havia aprovat definitivament fins el 30 de gener de 1992, i no es va publicar en el BOP fins el 8 de febrer del mateix any.

D'acord amb la normativa legal vigent, el Síndic va manifestar a l'Entitat el següent:

a) L'article 16.1 de la Llei 39/1988 especifica de forma clara que les ordenances fiscals han de recollir -entre altres aspectes- les dates d'aprovació i l'inici de l'aplicació. Aquest requisit va entendre que no el complia l'ordenança Metropolitana, que es limitava a indicar que començaria a aplicar-se durant l'exercici 1992.

b) L'article 17.4 de la Llei disposa que les ordenances fiscals no entren en vigor sinó a partir de la seva publicació en el BOP. Si la ordenança en qüestió es publicava el dia 8 de febrer, no podia entrar en vigor, en tot cas, sinó a partir del dia 9 de febrer (dia següent de la publicació d'aprovació definitiva de l'ordenança).

El Síndic finalitzava el seu escrit amb les conclusions que tot seguit s'extracten:

Primer.- En tant que no s'ha respectat el procediment legalment establert, en la notificació i recaptació del recàrrec en qüestió, causant indefensió en els contribuents, entenem que calia procedir, en tot cas, a la notificació individualitzada de la primera exacció del recàrrec, amb els requisits legalment establerts i informant els contribuents dels recursos possibles.

Segon.- En tant que s'ha aplicat una ordenança, entenem que amb caràcter anual, quan no era procedent d'efectuar-ho, atès que la seva publicació és de data 8 de febrer de 1992 i establint uns imports que, en defecte d'una major informació per part de l'Entitat, poden ésser, com indicàvem anteriorment, no ajustats a dret (...)

Efectuats aquests recordatoris de deures legals, el Síndic va sol·licitar a l'Entitat Metropolitana del Transport que, un cop els hauria estudiats, li fes arribar la valoració i les consideracions que estimés pertinents.

El 31 de gener de 1994 es va rebre la contesta de l'Entitat Metropolitana del Transport mitjançant escrit del seu President al que havia donat conformitat la Comissió de Govern, en sessió de data 27 de gener, contesta que tot seguit es ressenya:

(...) «Ha estat una constant en l'actuació administrativa d'aquesta Entitat, en relació al recàrrec del transport, garantir els principis constitucionals de respecte a la Llei, audiència dels contribuents i publicitat en les seves decisions d'aplicació i execució normativa. En aquest sentit, cap dels actes administratius de l'Entitat ha deixat de notificar-se als interessats, els quals han pogut exercitar els mitjans i sistemes de defensa definits legalment per protegir els seus legítims drets).

»Tant és així que aquesta actuació ha permès als contribuents dels diferents municipis que intengren l'Entitat Metropolitana del Transport, interposar pro de 3.800 reclamacions/recursos (3.402 amb idèntica formulació, corresponen a ciutadans de sant Feliu de Llobregat), en relació a l'exacció del recàrrec del transport de l'exercici 1992. Tots ells han estat expressament resolts per l'Entitat del Transport -que no ha utilitzat la tècnica del silenci administratiu per resoldre'ls-, amb els raonaments de legalitar corresponents, quan aquesta es questionava».

»Resolts aquests recursos en procediment administratiu, només 6 contribuents, sobre els prop de 800.000 subjectes passius del tribut, han formalitzat recurs contenciós-administratiu davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, on en aquest moment se segueixen les corresponents actuacions.

»Donada aquesta situació "sub-iudice" dels recursos contenciós interposats pels esmentats contribuents i havent-se de pronunciar els Tribunals sobre els plantejaments legals en relació als quals s'efectuen les reflexions per la Sindicatura, no considerem oportú entrar a valorar el contingut jurídic de què són objecte.

»No obstant això, sí que considerem oportú manifestar el nostre desacord respecte amb el fet de que el Síndic valori i/o "jutgi", des de criteris purament doctrinals i d'opinió jurídica, les actuacions d'aquesta Administració. No oblidem el fet que cal aplicar els principis de la presumpció de legalitat i d'executivitat a aquestes actuacions, i qualsevol qüestionament, al marge dels procediments legals, introduïx major confusió al ciutadà i, per tant, repercuteix en el posterior incompliment de les obligacions tributàries.

»En definitiva, aquesta Entitat manifesta ja des d'ara, com no pot ser d'altra forma, la seva total disposició d'acatar les resolucions judicials definitives que en els eu dia es dictin per part dels Tribunals.

»Per tot el que s'ha exposat considerem que la Sindicatura hauria d'expressar i incorporar en el seu Informe:

»1. La valoració del respecte a la legalitat formal dels actes administratius de l'Entitat Metropolitana del Transport per a l'exacció del recàrrec del transport corresponent a l'exercici de 1992.

»2. El caràcter d'opinió dels arguments de legalitat utilitzats en les reflexions deduïdes pel Síndic i per tant, el seu caràcter contingent i provisional a resultes dels termes que es derivin de les definitives resolucions dels Tribunals, únics competents per a resoldre'ls.»

El Síndic acusà recepció d'aquesta comunicació assenyalant que la incorporaria en el seu Informe al Parlament i recordant a la Entitat Metropolitana del Transport que si bé el Síndic està subjecte a error i per tant les seves consideracions no són infalibles, s'han de fonamentar en Dret o, en el seu cas, en l'equitat; que la presumpció de legalitat dels actes de l'Entitat, objecte de consideració en la resolució del Síndic, era una presumpció «iuris tantum» que el procediment d'actuació del Síndic a petició dels ciutadans és un procediment legal i finalment, que les consideracions del Síndic tenen els efectes que la Llei reguladora de la Institució preveu.

Recomanació de supressió de la quota de manteniment de línies elèctriques. (Queixa núm. 1104/93)

La qüestió que el senyor D. va exposar al Síndic en el seu escrit de queixa feia referència al cobrament d'un càrrec en concepte de manteniment de línies, de 1000 pessetes bimen-

suals, que l'Entitat Local Menor de Castellbò incloïa en el rebut de consum d'energia elèctrica.

L'Entitat Municipal esmentada justificava el cobrament d'aquesta quantitat en el fet que els rebuts que paguen els abonats recullen consums d'energia generalment mínims i insuficients per poder atendre les reformes i les noves instal·lacions, per la qual cosa la Junta Veïnal va acordar per majoria l'exacció de la quota de manteniment de línies, inclosa en la corresponent Ordenança Fiscal.

No obstant això, el Síndic de Greuges va constatar que l'Entitat Local Menor s'acollia al sistema integrat de facturació elèctrica, per la qual cosa les tarifes que es poden aplicar es defineixen a l'annex 1 de l'Ordre de 7 de gener de 1987 del Ministeri d'Indústria i Energia, que en cap moment fa referència a la possibilitat d'imposar quotes en concepte de manteniment de la línia, que d'altra banda, i d'acord amb el que es dedueix del Reglament de Verificacions Elèctriques (condició general 5a. del contracte de subministrament), va a càrrec de l'empresa subministradora.

Per tot això, el Síndic de Greuges va recomanar que es modificués l'ordenança fiscal que regula el preu públic per subministrament elèctric, excloent-ne la quota de manteniment de línies en la mesura que no tenia previsió legal i que tampoc no estava expressament autoritzada pel Ministeri competent d'acord amb el Decret 2695/78, de 28 d'octubre.

Aquesta recomanació ha estat acceptada per l'Entitat Municipal Descentralitzada de la Vila i Vall de Castellbò.

Recomanació relativa a la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials, modificada pel Decret 195/1993. (Actuació d'Ofici núm. 1946/93)

El 23 de setembre de 1993, dos il·lustres diputats al Parlament de Catalunya exposaren al Síndic la seva preocupació pel contingut del Decret 195/1993, de 13 de juliol, de modificació de la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials.

Estudiat el contingut del Decret, el Síndic inicià una actuació d'ofici per tal de poder valorar si aquesta norma podia produir una vulneració dels drets que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (art. 35) li encomana de defensar.

El 28 de setembre demanà un informe al Conseller de Benestar Social, informe que el 8 d'octubre ja va estar en mans del Síndic.

L'11 d'octubre de 1993, el DOGC va publicar l'Ordre de 4 d'octubre, de desplegament de l'esmentat Decret 195/1993.

Després de considerar la problemàtica plantejada, el 14 de gener el Síndic fixà la seva posició, que tot seguit s'extracta. Les qüestions que considerà que s'esqueia analitzar en relació amb aquesta normativa eren dues: el procediment d'elaboració de la reglamentació i el seu contingut.

Procediment d'elaboració

El Decret 195/1993, de 13 de juliol, és una disposició de caràcter general que, tal com indica el seu nom, modifica la normativa de desenvolupament de la Llei de serveis socials de Catalunya (Llei 26/1985, de 27 de setembre) en relació amb la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials que va ser dictada pel Decret 39/1988, d'11 de febrer.

El Decret 195/1993 és, per tant, un reglament d'execució de la llei.

La Llei de la Comissió Jurídica Assessora (refosa del text aprovat pel Decret Legislatiu 1/1991, de 25 de març, DOGC núm 1433 de 22.4.91.), estableix a l'article 3.1.b) que correspon a la Comissió, alt òrgan consultiu del Govern de la Generalitat, dictaminar preceptivament sobre els projectes de reglaments o disposicions de caràcter general que es dictin en execució de les lleis i les seves modificacions.

El dictamen de la Comissió Jurídica Assessora en el procés d'elaboració dels reglaments d'execució de les lleis té caràcter preceptiu i no vinculant, des de el 12 de gener de 1991, data d'entrada en vigor de la Llei 21/1990, de 28 de desembre, de reforma de la Comissió Jurídica Assessora.

El dictamen esmentat no va ser demanat en el procés d'elaboració del Decret considerat.

La normativa aplicable als procediments d'elaboració de disposicions de caràcter general és la vigent en el moment d'elaborar la norma, i no ho és la que ho era en el moment d'aprovació de la norma de què porta causa o que modifica. En aquest sentit s'ha pronunciat el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en sentència de 15 de febrer de 1993, quan ha anul·lat l'Ordre del Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, de 10 de juny de 1991, que desenvolupa la Llei Forestal de Catalunya.

El Decret 195/1993 requeria l'informe previ de l'òrgan consultiu, i l'omissió d'aquest requisit no es pot justificar pel fet que les modificacions afectin una disposició que, quan va ser aprovada, no requeria l'informe de la Comissió Jurídica Assessora.

L'efecte de l'omissió del dictamen de l'alt òrgan consultiu en la elaboració dels reglaments d'execució és la nul·litat de ple dret de la disposició. En aquest sentit es pronuncien la sentència del Tribunal Superior abans esmentada i, per totes, la sentència de la sala de revisió del Tribunal Suprem de 10 de maig de 1989.

Per tot això, el Decret 195/1993 pateix d'un vici de nul·litat que no és atenuat per la publicació de l'Ordre de desplegament de 4 d'octubre de 1993.

La nul·litat d'un decret pot ser declarada en via jurisdiccional en la impugnació de qualsevol dels seus actes d'aplicació, si s'invoça com a causa de l'oposició a l'acte, precisament la nul·litat del Decret que aparentment l'empara. En conseqüència, les actuacions de l'Administració de la Generalitat en aplicació d'aquest Decret estaran en una situació claudicant i de vulnerabilitat jurídica malgrat el transcurs del temps.

Contingut de la reglamentació

La percepció d'ingressos econòmics dels usuaris d'establiments que no tenen caràcter residencial, com ara els centres de dia, autoritzada pel Decret 195/1993, és una decisió que s'ha de valorar en termes d'oportunitat.

Es tracta d'una opció concreta de política social davant d'una realitat determinada i enfront de la qual és legítim que es pronunciïn els ciutadans o les forces polítiques i socials, en contra o a favor, en funció de la seva particular percepció; però no escau que aquesta valoració la realitzi el Síndic, en la mesura que la decisió en si mateixa no implica una vulneració dels drets que té encomanat de defensar.

Això no obsta que el Síndic s'hagi de pronunciar en relació amb mesures concretes d'aplicació que, eventualment, deixessin fora dels centres de serveis socials una part de la població, per manca de recursos econòmics. Ara bé: aquesta no és la qüestió plantejada.

Els dos diputats que es van adreçar a la Institució palesant la seva preocupació pel Decret considerat sostenien que aquella disposició generava una situació de manifesta inseguretats jurídica, ja que deixava a l'arbitri de l'Administració i fins i tot dels centres concertats la determinació del concepte «l'usuari que no pugui ocasionar altres despeses que les pròpies de la seva estada a l'establiment».

El grau d'indeterminació de la redacció considerada és certament molt alt. Això no obstant, l'Ordre de 4 d'octubre de 1993 ho esmena quan determina amb precisió quins són els usuaris a què fa referència el Decret. L'Ordre, d'altra banda, estableix un procediment previ a la decisió de suprimir la garantia de la lliure disposició d'un percentatge de la pensió mínima de jubilació per a majors de 65 anys, que el Síndic considerarà amb garanties suficients d'objectivitat.

L'Ordre de 4 d'octubre articula el procediment a seguir per suspendre la «garantia de lliure disposició» i delimita l'abast subjectiu del Decret, tot precisant les persones a les quals es pot aplicar. La Institució valorà positivament la delimitació esmentada, si bé assenyala la conveniència que fos el mateix Decret el que fes aquesta delimitació, atès que la finalitat d'una norma de desplegament és de fer possible l'aplicació de la norma desplegada al col·lectiu prèviament delimitat per aquesta.

Per últim, el Síndic va expressar els dubtes que el preocupaven sobre l'aplicació de la normativa, i els va formular en termes de pregunta que pogués servir a la reflexió del Departament. Era possible que una persona en la qual concorreguessin les condicions que detalla l'article 1.a) de l'Ordre de 4 d'octubre de 1993, tingués un moment de lucidesa en el qual desitgés disposar d'una part dels seus diners en benefici d'un tercer; per exemple, que volgués fer un petit obsequi a un nét seu? El respecte a la seva dignitat de persona, exigia fer possible aquesta lliure disposició? La Institució era del parer que sí, per les mateixes raons que van moure a garantir amb caràcter general una quantitat de lliure disposició.

No s'amagà al Síndic la dificultat de conciliar els interessos en presència: d'una banda, evitar l'espoliació de la petita quantitat de «diners de butxaca» que reté l'usuari del servei residencial que es troba en determinades circumstàncies de vulnerabilitat per part dels seus familiars i, de l'altra, el fet de permetre-li actes que, per bé que excepcionals i de petita entitat, afermen la seva dignitat humana.

Com a conclusió, el Síndic recomanà que, en cas que es considerés necessari que el contingut del Decret 195/1993, de 13 de juliol, formés part de l'ordenament jurídic català, es dictés un nou decret en la tramitació del qual se sollicités el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, previst a l'article 3.1.b) del Decret Legislatiu 1/1991, de 25 de març, i que incorporés en el seu mateix articulat les previsions contingudes a l'Ordre de 4 d'octubre de 1993, relatives al seu abast subjectiu.

Uns dies després, el Conseller de Benestar Social acusa la recepció de les consideracions efectuades i comunicà al Síndic que es procediria a preparar la correcció dels defectes que per manca de l'informe de la Comissió Jurídica Assessora contenia el Decret referit, i que també es tindrien en compte les altres observacions formulades.

Suggeriment per a la reducció dels terminis d'elaboració dels informes en l'adopció internacional. (Queixa núm. 1867/92)

El senyor M.M. plantejà al Síndic la seva queixa pel temps que va haver d'esperar perquè els equips de la Direcció General d'Atenció a la Infància iniciessin l'elaboració de l'informe corresponent a la sol·licitud formulada per ell a fi d'adoptar un nen de Bolívia (la majoria de països sol·liciten informes dels demandants a les autoritats de l'Estat que són nacionals per fer efectiva l'adopció, com a garantia dels drets del menor).

De la informació rebuda del Departament de Benestar Social, el Síndic va considerar que hi havia una disfunció entre l'acumulació de demandes a atendre i els mitjans materials de què disposa la Direcció General d'Atenció a la Infància, i que, tot i reconèixer l'esforç dels equips que treballen en l'esmentada Direcció, això podia comportar uns terminis d'espera excessius per a l'elaboració dels informes corresponents. En conseqüència, el Síndic entengué que en aquests casos calia adoptar les mesures oportunes per pal·liar aquestes situacions, i, en tot cas, s'havia d'informar els interessats des del primer moment dels possibles terminis d'espera que pot comportar la iniciació de l'elaboració de l'informe fins a la seva remissió al país corresponent.

El Departament de Benestar Social indicà que, per pal·liar aquestes situacions, ha signat un conveni amb el Col·legi Oficial de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials de Catalunya, i el Col·legi Oficial de Psicòlegs per a la realització dels estudis psico-socials previs a l'adopció internacional, la qual mesura obrirà una nova via d'atenció a les famílies. Aquesta iniciativa es donarà a conèixer a tots els

consolats mitjançant una circular de la Direcció General d'Atenció a la Infància.

Suggeriment en relació amb l'accés a la funció pública docent. (Queixes núms. 1715/93 i altres)

Un col·lectiu d'aspirants a l'accés a la funció pública docent es va adreçar a la Institució per tal d'exposar la discriminació que al seu judici comportava la regulació feta pel Departament d'Ensenyament en les convocatòries d'accés als cossos de mestres i d'ensenyament secundari.

Aquestes convocatòries es feren d'acord amb els criteris establerts pel Reial Decret 574/1991 de 22 d'abril. Aquest Reial Decret desenvolupa la Disposició transitòria de la Llei Orgànica 1/1991, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu. Aquesta Disposició transitòria preveu que, en les tres primeres convocatòries d'accés a la funció pública següents a l'aprovació de la Llei, s'atorgui una valoració preferent a la docència pública.

La finalitat d'aquest règim transitori era facilitar l'accés a la funció pública docent a les persones que ocupaven un lloc de treball sense ser funcionaris de carrera. L'Administració en ocasions ha abusat del nomenament de personal interí per proveir vacants. Això ha produït l'existència d'un col·lectiu nombrós de personal interí que pateix una situació de gran inestabilitat laboral que òbviament repercuteix negativament en l'exercici de la funció docent.

El Reial Decret 574/1991, té caràcter de normativa bàsica, i per tant, s'hi han de basar les convocatòries que facin les comunitats autònomes.

Aquestes convocatòries de les comunitats autònomes van ser objecte d'impugnació en via contenciosa. El Tribunal Suprem, a la Sentència de 14 d'abril de 1992, va considerar que la valoració dels mèrits que feien les convocatòries, assignant un alt valor a l'experiència prèvia, especialment quan es produïa en l'àmbit públic, no causava cap vulneració del dret a la igualtat en l'accés a la funció pública, ja que es tractava d'un règim transitori.

Amb anterioritat a la sentència del Tribunal Suprem, el Defensor del Poble havia tingut ocasió de pronunciar-se sobre aquesta qüestió formulant una recomanació al Ministeri d'Educació i Ciència per tal que modifiqués els criteris de valoració, i assignés un valor a l'experiència docent que no impedís de fet l'accés a la funció pública docent a les persones que prèviament no haguessin ocupat cap plaça amb caràcter interí.

A partir d'aquesta recomanació, el Ministeri, si bé no va considerar oportuna una modificació normativa, donat el seu caràcter transitori, estimà que en la contractació de personal interí calia donar preferència als qui haguessin participat en la convocatòria i no hi haguessin obtingut cap plaça.

La Generalitat de Catalunya ha fet les convocatòries per a personal docent mantenint els criteris que amb caràcter bàsic van ser fixats per l'Estat i que han estat considerats ajustats a dret pel Tribunal Suprem.

Malgrat això, el Síndic de Greuges va formular un suggeriment al Departament d'Ensenyament per tal que, igual com va fer l'Estat en la seva convocatòria del 5 de maig, doni preferència en l'accés a la interinitat, quan sigui necessari acudir a aquest sistema per proveir vacants, a aquelles persones que, havent superat la prova de concixements de la convocatòria, no han obtingut cap plaça.

També es va suggerir al Departament d'Ensenyament que intentés pal·liar els efectes discriminatoris que produïa l'aplicació d'aquest Reial Decret modificant les valoracions dels mèrits relatius a l'experiència docent i situant-les dins dels intervals establerts per la normativa de l'Estat.

No obstant, la convocatòria de concurs per a la provisió de places de funcionaris docents que va fer la Generalitat de Catalunya l'any 1991, d'acord amb les bases fixades per l'Estat, va ser objecte d'un recurs contenciós administratiu davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. La Sala contenciosa d'aquest tribunal, en una sentència de 24 de novembre de 1993, assenyala en el seu fonament jurídic segon que:

«Es bien sabido que el reconocimiento constitucional de unos principios, como los de mérito y capacidad, no han sido elegidos por el legislador constituyente como un valor teórico o decorativo del sistema constitucional, sino que, desde un principio tuvieron un significado de clara eficacia informativa de todo el sistema que conforma el Derecho Funcionario, especialmente en lo que, se refiere al ingreso en la función pública. La eficacia práctica de dichos principios ha quedado reflejada en innumerables sentencias tanto del Tribunal Constitucional como del Tribunal Supremo que, interpretados conjuntamente con el principio de igualdad, supone la prohibición clara de cualquier discriminación entre los interesados en particular en cualquier convocatoria para la provisión de plazas en la función pública.

»De este modo, es evidente que la distinta consideración que se da a la enseñanza privada en relación con la pública carece de toda fundamentación técnica al fin y al cabo, la enseñanza que se imparte en el sector privado consiste en los mismos presupuestos y postulados docentes que en la pública, sin que quepa llevar a cabo comparaciones de eficacia o preferencia pública sobre una enseñanza u otra, por ser de todos conocida cual es la más solicitada por el ciudadano.

»Pero aun partiendo de la existencia de la preferencia legal por la enseñanza pública, en la normativa que recoge tanto la demanda como en la contestación a la misma es obvio que la diferencia peyorativa que recibe la enseñanza privada carece de toda justificación pues valorar la privada en 0,25 puntos y la pública en 2 puntos no es admisible bajo ningún tipo de consideración, salvo la política.»

En conseqüència, s'anullà la valoració diferent que es fa de l'ensenyament privat en relació amb el públic.

Suggeriment relatiu a la confecció d'una llista única d'aprovat en les proves per a l'accés de funcionaris docents judicades per més d'un tribunal de selecció. (Queixa núm. 1857/93)

La senyora A es va presentar a les convocatòries a les proves per a places de funcionaris docents dels cossos d'ensenyament secundari. La senyora A. creu que ha estat objecte de discriminació, perquè les places corresponents al torn lliure en la seva especialitat havien estat distribuïdes entre els tribunals de l'especialitat els quals, i aquesta és la causa de la seva queixa, confeccionaren una llista d'aspirants seleccionats per cada tribunal.

Aquest sistema permet obtenir plaça a opositors amb menys puntuació que d'altres, en funció del tribunal a què hagin estat adscrits.

Sol·licitat informe sobre la qüestió al Departament d'Ensenyament, aquest informà que, d'acord amb la Resolució de convocatòria en les especialitats en les quals es nomena més d'un tribunal, el nombre de places assignades a cadascun ha de ser atorgat als aspirants que han participat davant el tribunal en qüestió.

El Síndic considerà que, malgrat que aquest sistema d'assignació de places ja és previst a la convocatòria, aquest procediment no és respectuós amb l'aplicació dels principis de mèrit i capacitat que han de regir l'accés a la funció pública, ja que permet que la convocatòria sigui superada per uns aspirants amb menys mèrits que altres que no la superen, en funció del tribunal davant del qual han efectuat les proves.

El Síndic, doncs, va suggerir que s'optés pel sistema que ja preveu, encara que no amb caràcter preceptiu, el Reial Decret 547/91, de 22 d'abril, i per tant, en el cas que sigui convenient nomenar més d'un tribunal per a una especialitat, s'acordi la constitució d'una comissió de selecció com a òrgan encarregat d'elaborar la llista única d'aspirants seleccionats, a partir de les qualificacions atorgades per cadascun dels tribunals.

Només l'elaboració d'una llista única permet que siguin seleccionats els candidats amb més mèrits entre aquells que han aspirat a les places.

Aquest suggeriment no ha estat acceptat pel Departament d'Ensenyament, que considera que l'elaboració d'una llista única tampoc no garanteix la plena igualtat en el tractament dels opositors, atès que no és possible seguir uns criteris idèntics d'avaluació per part de tots els tribunals.

Recomanació sobre la conveniència d'avançar una quantitat de diners als ex-carcerats per poder atendre les seves necessitats personals o familiars més prementors. (Queixa núm. 277/93)

El Síndic va rebre dos representats d'una organització no governamental (Justícia i Pau) que van exposar-li la seva preocupació pel retard de l'INEM a pagar el subsidi d'ex-carceració dels ex-reclusos que són alliberats de la presó.

Amb independència de les gestions dutes a terme per tal d'escurçar aquest termini, i que han estat explicades en una altra secció d'aquest Informe, atès que per raons metodològiques la queixa és tractada en dos àrees diferents –Treball i Justícia–, procedim a explicar breument les actuacions efectuades dintre l'àrea de Justícia.

Tot i considerar que el termini de pagament del subsidi es va escurçar significativament, la realitat acredita que des que l'ex-reclús surt de la presó fins que percep el primer pagament solen passar una mitjana de vint-i-set dies.

Per tal que durant aquest període de temps l'ex-reclús no es trobi en la indigència, el Síndic va recomanar al Departament de Justícia que l'Administració Penitenciària lliuri als excarcerats uns diners com a bestreta del futur subsidi d'excarceració, amb la qual cosa es donaria total compliment al contingut de l'article 89.2 de la Recomanació número R (87)3 del Comitè de Ministres als Estats membres del Consell d'Europa, de 12 de febrer de 1987, sobre Normes Penitenciàries Europees que literalment diu: «S'han de prendre disposicions per garantir que els reclusos alliberats disposin dels documents i de justificants d'identitat necessaris, i se'ls

ajudi a trobar un allotjament adequat i feina. També se'ls ha de proveir dels mitjans necessaris per subsistir durant el període immediatament posterior a l'alliberament, se'ls ha de proveir vestits adequats al clima i a l'estació de l'any, i se'ls ha de facilitar mitjans que els permetin arribar a la seva destinació.»

El Conseller de Justícia, malgrat les dificultats tècniques i de tipus pràctic que aquesta mesura comporta va confirmar, que estava estudiant la viabilitat d'aquesta iniciativa. Tanmateix, el Conseller va informar el Síndic que actualment els centres penitenciaris faciliten als excarcerats una petita quantitat de diners i el bitllet de transport públic, per tal que puguin desplaçar-se al seu domicili.

Posteriorment el Conseller de Justícia, va informar el Síndic que les dificultats pressupostàries impedeixen bestreure una quantitat a compte del futur subsidi d'excarceració, i que ell mateix havia tractat aquesta qüestió amb el Conseller de Treball, amb vista a traslladar aquest problema al Ministeri de Treball i Seguretat Social per tal d'agilitar la tramitació dels expedients de subsidi d'excarceració a fi que els mateixos excarcerats poguessin percebre el subsidi amb la màxima celeritat.

SECCIÓ 12: ACTUACIONS D'OFICI

I. INTRODUCCIÓ

En aquest capítol s'informa de les disset actuacions d'ofici iniciades pel Síndic en l'any 1993, a l'empara d'allò que disposa l'article 1.2 de la Llei reguladora de la Institució, i d'una actuació iniciada l'any 1992 de la qual encara no s'havia informat.

L'ordre d'exposició, que tot seguit enunciem, respecta la sistemàtica de les àrees en què s'organitza l'activitat del Síndic i els capítols o seccions d'aquest informe.

ADMINISTRACIÓ GENERAL

- L'adhesiu amb la «C».
- Polissons marroquins menors d'edat.
- Unes irregularitats en un procediment sancionador.
- Una sanció del Govern Civil pendent d'executar.

SANITAT I CONSUM

- Escolarització i hospitals
- Ingress involuntari en un centre psiquiàtric

PENSIONS I TREBALL

- Pensions assistencials per vellesa a favor dels emigrants espanyols.
- Socis treballadors i membres d'òrgans d'administració de les societats mercantils.
- Criteris sobre prestacions socials.

SERVEIS SOCIALS

- Modificació de la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials.
- La baixa d'un nen en un centre d'atenció a infants autistes.
- Equips atenció a la infància i l'adolescència (EAIA).
- Visita als Centres de Menors dependents de la Direcció General de Justícia Juvenil del Departament de Justícia.
- La continuïtat entre la percepció de la PIRMI i de les pensions no contributives quan els beneficiaris de la primera compleixen 65 anys.

ENSENYAMENT I CULTURA

- Full de pre-inscripció en una escola de formació professional.

JUSTÍCIA

- Activitat del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE).
- Funcionament de l'equip de tractament del Centre Penitenciari Quatre Camins.
- Visita a la presó Model de Barcelona.

II. ACTUACIONS RELACIONADES

Actuació d'Ofici núm. 303/93

L'adhesiu amb la «C»

Amb motiu dels comentaris apareguts en alguns mitjans de comunicació i de diverses opinions de ciutadans d'arreu de Catalunya sobre els problemes derivats de la utilització d'adhesius amb distintius de Catalunya enganxats en els vehicles, i per tal d'esvair qualsevol dubte a aquest respecte, el Síndic cregué convenient iniciar el present expedient.

Fou un article aparegut en un diari i signat pel senyor S. el que induí a iniciar la present actuació, la qual, més que d'investigació, es pot catalogar d'expedient informatiu.

El Síndic, doncs, s'adreçà al Cap Provincial de Trànsit bo i sollicitant-li que donés les ordres oportunes perquè aquesta Institució fos informada dels possibles elements justificadors de l'esmentada problemàtica. Com sia que l'esmentada Prefectura de Trànsit s'inhibí a favor de l'òrgan jeràrquic superior, el Síndic traslladà la consulta al Governador Civil de Barcelona, a fi de prosseguir el tràmit del present expedient.

Tanmateix, el tràmit iniciat no pressuposava pas un acord tàcit ni exprés amb allò que manifestava l'escrit de l'esmentat diari –del qual s'adjuntà fotocòpia a la sollicitud d'informació– ni tampoc l'existència d'actuacions irregulars.

De la lectura de l'esmentat escrit, el problema objecte de l'expedient estava en relació amb una possible actuació dels agents de trànsit quant a les possibles multes que es podien imposar als conductors o propietaris de vehicles que porten enganxats els adhesius amb la «C» o «CAT», anagrames referents al nom de Catalunya.

Si bé l'escrit que s'acompanyà a la petició d'informació adreçada al Governador Civil no mencionava cap cas particular, ni tampoc es podia considerar que se'n desprengués cap disfunció d'algun òrgan de l'Agrupació de Trànsit en concret, sí que s'albirava el contingut de la suposada queixa, amb motiu de les eventuais multes als vehicles que portessin un adhesiu amb una C o CAT.

El Síndic no dubtà mai de la responsabilitat en l'actuació dels agents de l'autoritat ni tampoc que, en cas contrari, no s'haguessin pres totes les mesures legals o disciplinàries adients perquè els ciutadans de Catalunya se sentissin emparats en l'exercici dels seus drets i, sobretot, protegits pels poders públics, més que no pas objecte de persecució governativa.

No obstant això, el Síndic considerà oportú que el Governador Civil informés la Institució sobre la possibilitat que els agents de l'Agrupació de Trànsit, en compliment de la vigilància disciplinària que tenen encomanada, haguessin denunciat els usuaris dels vehicles que porten els dits adhesius sense alterar les condicions de visibilitat ni afectar la seguretat viària.

Rebuda la resposta, el Governador Civil en síntesi indicava que fins en aquell moment no s'havia imposat cap sanció pel motiu esmentat. D'altra banda, el Governador Civil comunicà que oportunament s'havien donat les instruccions pertinents als agents de l'Agrupació de Trànsit, a fi de confirmar la inviabilitat de les denúncies amb motiu de l'objecte esmentat en la present actuació d'ofici.

Vist el contingut de l'informe oficial; havent advertit el Síndic que hi havia hagut el recordatori de deures legals en l'actuació dels agents de trànsit, i com sia que no s'observava cap irregularitat de l'Administració que pogués motivar la prossecució del present expedient, es van cloure les actuacions iniciades, de la qual cosa foren informats el Governador Civil i el titular de l'escrit que motivà la present actuació, el qual fou així mateix informat de les actuacions anteriors també ressenyades.

Actuació d'ofici núm. 2001/93

Polissons marroquins menors d'edat

Amb data 1 d'octubre de 1993, davant les informacions divulgades pels mitjans de comunicació arran de la situació de deu polissons marroquins menors d'edat que viatjaven en un vaixell mercant de pavelló espanyol, el Síndic va considerar oportú procedir a l'obertura del corresponent expedient d'ofici per tal de fer un seguiment de la situació d'aquells nois. El vaixell, procedent de Casablanca, havia fet escala al port de València, on les autoritats van tenir coneixement de l'existència dels nois marroquins, dels quals es deia que havien formulat sol·licitud d'asil.

El Síndic es posà telefònicament en contacte amb el Defensor del Poble a l'objecte de fer-li conèixer aquesta situació i oferir-li la col·laboració de la Institució, ja que, essent competents en aquest cas les autoritats estatals d'immigració, el Síndic de Greuges no estava habilitat a intervenir-hi directament.

Posteriorment, donant compliment al vigent conveni de col·laboració amb el Defensor del Poble, el Síndic va sol·licitar informació al Govern Civil de Barcelona, de la qual es va donar trasllat al Defensor del Poble. Segons el Govern Civil, els deu xicots marroquins havien estat atesos mèdicament i se'ls havien facilitat aliments i les atencions necessàries, un cop havien desembarcat a Barcelona.

Tractant-se de menors d'edat, els afectats van ser traslladats a la Brigada de Menors, on van prestar declaració davant del Fiscal amb assistència de dos assessors del Defensor del Poble.

L'Adjunt al Síndic es va posar en comunicació telefònica amb la Directora General d'Atenció a la Infància, la qual el va informar del dispositiu preparat per acollir els nois mentre durés la seva estada en territori català fins que es produís la decisió final que adoptessin les autoritats d'immigració. Aquest dispositiu va ser utilitzat per tal que els nois passessin la nit en un centre d'acolliment de la Direcció General d'Atenció a la Infància.

Finalment, l'endemà els menors van ser repatriats al Marroc per ordre del Ministeri de l'Interior.

El Defensor del Poble adreçà al Ministre de l'Interior les recomanacions que tot seguit s'extracten:

«(...)1.- Que se proceda a la apertura de la correspondiente investigación para el esclarecimiento de las responsabilidades a que hubiere lugar, ate la falta de adopción de las oportunas medidas por la Delegación del Gobierno de Valencia el pasado día 30 de septiembre, respecto a las condiciones de desamparo en que se encontraban los diez jóvenes, la mayoría de ellos menores de edad.

»2.- Que como ampliación, en todo caso, a las recomendaciones que con fecha 7 de septiembre del presente año fueron formuladas en materia de extranjería en general a ese Departamento, se dicten instrucciones precisas a todos los puestos fronterizos para que se eviten en lo sucesivo situaciones de incumplimiento de las actuales normas en vigor, respecto a la protección de menores que se encuentren en situación de desamparo, de forma que la condición de minoría de edad y el superior interés del niño, previsto en el artículo 3.1 de la Convención sobre los Derechos del Niño, primen siempre respecto de las circunstancias que puedan concurrir en el caso concreto, relacionadas con problemas migratorios.

»La aludida instrucción deberá contemplar en todo caso, el recordatorio del deber legal que incumbe a todas las autoridades de poner en conocimiento del Ministerio Fiscal la situación de desamparo de cualquier menor, sea o no extranjero, a fin de que aquél pueda hacer valer sus competencias en materia de protección del menor en la forma y condiciones que señala el artículo 3.7 de la Ley 50/1981, de 30 de diciembre, por la que se regula el Estatuto Orgánico del Ministerio Fiscal (...)»

Atès que segons els mitjans de comunicació, les autoritats governatives havien invocat per justificar l'expulsió, entre altres raons, que la condició de menor impedia sol·licitar l'asil, el Síndic, inicià un estudi sobre la viabilitat de concedir asil polític a un menor d'edat que ho sol·liciti.

Atesos els dubtes en la interpretació i aplicabilitat de les normes reguladores, es va demanar un dictamen a un professor de dret internacional, el contingut el qual ha assumit la Institució i del qual s'ha lliurat còpia al Defensor del Poble per si pot servir-li de suport teòric a futures actuacions.

Tot seguit se n'extracten els raonaments fonamentals.

«(...) L'asil, en concret el territorial, és una institució, originària de la pràctica interna, de vella tradició en l'ordre internacional i, encara que no té una codificació internacional, està regulada a l'ordenament intern espanyol sense contenir, però, una explícita referència a la possibilitat que el menor pugui sol·licitar l'asil. I justament aquest és el punt nodal de la qüestió, car si la sol·licitud del menor és possible, la concessió i el reconeixement de la condició d'asilat es resoldran, com a mínim, d'acord amb el criteri normatiu general o amb la interpretació més favorable possible, si es tenen en compte l'interès superior del nen i la protecció especial del nen que proclamen diversos instruments internacionals.

»Suscita també dubtes en el mateix sentit la condició de refugiat, bé que se superen a través d'un instrument internacional, no el que contempla específicament la figura del refugiat, sinó el que tracta dels drets del nen.

»(...) Com més va més es difumina la separació conceptual entre el dret internacional i el dret intern, cosa que no vol dir que es confonguin els àmbits d'aplicació de l'un i de l'altre, però sí que s'influeixen i es penetren mútuament. Sobretot quan els instruments del dret internacional convencional, ratificats per Espanya, passen a formar part de l'ordenament jurídic espanyol, "ope legis", en virtut de l'article 96.1 de la Constitució, com és el cas dels acords en vigor sobre refugiats.

»(...) Segons un sector qualificat de la doctrina, les figures de l'asil i del refugi, i les seves expressions jurídiques, són dimensions o graus d'un concepte bàsic únic que és el dret d'asil, i la comunicació d'una figura a l'altra és conceptualment i jurídicament planera. N'és un exemple clar l'article 3.1 de la Llei 5/1984, de 26 de març, reguladora del dret d'asil i de la condició de refugiat, on s'estableix com una de les causes que justifiquen la sol·licitud de l'asil haver estat reconegut com a refugiat. L'estudi se centrarà, doncs, en l'asil per meres raons metodològiques, ben entès que els fonaments de les dues figures són els mateixos i que tot el que es digui de l'asil, en els termes de la qüestió plantejada, és aplicable al refugi, així com l'experiència jurídica interpretativa i les condicions d'aquest serveixen per a aquell.

»I també es fa extensiu a l'apàtrida atès que aquest és, simplement, "una persona que cap Estat no considera com a nacional per l'aplicació de la seva legislació", segons la Convenció de les Nacions Unides relativa a l'Estatut dels Apàtrides de 28 de setembre de 1954, i la categoria persona, en la seva concepció universal sense distincions per cap motiu ni exclusions, que només poden ser arbitràries —per tant, interdites inapel·lablement a l'article 9.3 de la Constitució Espanyola—, és el fonament principal de l'opinió de dret.

»(...) *Característiques de l'asil territorial*

»En el moment actual de la pràctica dels Estats i de l'evolució del dret internacional, l'asil és, bàsicament, la protecció gracioble que l'Estat dispensa, en l'exercici de la seva sobirania, als estrangers que es troben en determinades circumstàncies de persecució, i que consisteix en la no devolució dels individus que invoquen l'asil a l'Estat on siguin perseguits. Aquesta definició genèrica és recollida per la Llei 5/1984 a l'article 2.

»(...) Cada Estat dota la protecció d'un contingut concret i la concessió de l'asil es fa amb un criteri més o menys generós, però, substancialment, tots consideren l'asil com un dret derivat de la sobirania territorial de l'Estat i no pas com un dret personal el respecte del qual es pugui exigir a l'Estat.

»(...) Ara bé, en la conformació internacional de la institució s'hi ha incorporat el principi del "non-refoulement" com a garantia essencial de qualsevol persona perseguida per causa de la seva raça, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social o de les seves opinions polítiques. De manera que l'estranger perseguit que sol·licita l'asil té el

dret de no ser retornat a l'Estat perseguidor. El principi de "non-refoulement" figura explícitament reconegut a l'article 33 de la Convenció de Ginebra de 1951, sobre l'Estatut dels Refugiats, ratificada per Espanya el 1978, i és considerat una norma imperativa del dret internacional. El "non-refoulement" es troba contemplat a la Llei 5/1984 com a:

»1) element del contingut de l'asil (article 3);

»2) condició que obliga l'Estat en cas de denegació de l'asil (article 17.2) o d'expulsió de l'asilat "per activitats greus o reiterades contra la seguretat interior o exterior de l'Estat" (article 19); i

»3) component de la condició de refugiat (article 22).

»(...) *El dret d'asil en connexió amb els drets humans*

L'únic instrument internacional que tracta l'asil és la Declaració de l'Assemblea General de les Nacions Unides del 14 de desembre de 1967 sobre l'asil territorial, resolució 2312 (XXII), que enuncia els principis fonamentals generalment acceptats en la matèria, i que s'han sintetitzat en l'apartat anterior.

»(...) La resolució 2312 (XXII) no aporta cap novetat respecte a la pràctica habitual dels Estats, però té el mèrit de recordar al preàmbul que, segons l'article 14 de la Declaració Universal de Drets Humans, "En cas de persecució, *tota* persona té dret a buscar asil i a gaudir-ne a qualsevol país", i d'establir al seu article primer que l'asil l'atorga l'Estat a persones portades a invocar l'esmentat article 14.

»(...) I un altre recordatori de la resolució 2312 (XXII) com a preliminar jurídic lògic, i que també ho pot ser factual, és l'article 13.2 de la Declaració Universal de Drets Humans que diu que "*tota* persona té dret a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i a tornar al seu país". L'exercici d'aquest dret humà, que és part de la fonamentació de l'asil, està expressament reconegut a favor del nen a la Convenció sobre els Drets del nen, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989, en vigor a Espanya des del 5 de gener de 1991, i és una peça important en la present opinió de dret.

»(...) *La normativa espanyola en matèria d'asil*

»Espanya és un dels pocs Estats que disposen d'una regulació expressa del dret d'asil i de la condició de refugiat, i això en virtut del mandat de la Constitució que a l'article 13.4 determina que "La llei establirà els termes en què els ciutadans d'altres països i els apàtrides podran gaudir del dret d'asil a Espanya".

»(...) La norma constitucional remet a la llei i no es pot interpretar, com fa algun sector de la doctrina, en el sentit que s'estableixi a la Constitució un dret (fonamental) a l'asil ni l'obligació de l'Estat a atorgar-lo, sinó que hi ha una mera recepció constitucional del dret dels estrangers, concebut com s'entén generalment en l'ordre internacional, a demanar l'asil a l'Estat espanyol.

»(...) La constitucionalització és, doncs, només del dret a demanar l'asil, dret que s'interpretarà de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans i els tractats i acords internacionals sobre aquesta matèria que Espanya ratifiqui, segons es dedueix de l'article 10 de la Constitució.

»(...) La Llei 5/1984, pel que interessa a aquesta opinió,

»a) regula separadament l'asil (territorial) i el refugi, però dins d'una unitat normativa que lliga les dues institucions –i entenem– que les comunica;

»b) qualifica l'asil de protecció gracieble de l'Estat, tal com la resolució 2312 (XXII) el considera taxativament a l'article 1 «L'asil concedit per un Estat, en l'exercici de la seva sobirania (...);

»c) els destinataris de la protecció de l'Estat espanyol són els estrangers, sense distingir-los en majors o menors d'edat, que es trobin en alguna de les circumstàncies previstes a la llei;

»d) el contingut de l'asil, un cop concedit, consisteix en la protecció primària i essencial de la no devolució –el “non refoulement” del dret internacional– de l'estranger a l'Estat on sigui perseguit i en l'adopció per l'Estat espanyol de determinades mesures de protecció civil i social;

»e) l'entrada il·legal al territori espanyol no podrà ser sancionada, quan hagi estat realitzada per una persona que reuneixi els requisits propis de la condició d'asilat;

»f) si qualsevol estranger sol·licita l'asil, no podrà ser expulsat sense que hagi estat resolta la seva petició;

»g) les causes que justifiquen la sol·licitud i denegació de l'asil giren al voltant de la persecució per raons de raça, ètnia, religió, pertinença a grup social determinat o d'opinions o activitats polítiques, i també la concessió de l'asil pot justificar-se per raons humanitàries, sense que s'estableixi el caràcter d'aquestes;

»h) perquè es resolgui favorablement la petició d'asil n'hi haurà prou que apareguin indicis suficients per deduir que es doni algun dels supòsits previstos com a causes justificatives de la sol·licitud d'asil;

»i) la condició d'asilat es concedirà per extensió als ascendents i descendents de primer grau i al cònjuge o a la persona amb qui l'asilat estigui vinculada per anàloga relació d'afectivitat i convivència;

»j) la condició de refugiat es reconeix i s'admet en relació amb els que compleixin els requisits per ser considerats com a refugiats segons els convenis internacionals subscrits per Espanya, i en especial a la Convenció de Ginebra de 1951.

»(...) El Reial Decret 511/1985, de 20 de febrer, pel qual s'aprova el reglament per a l'aplicació de la Llei 5/1984, no conté cap precisió administrativa sobre les característiques dels que en l'àmbit personal són els destinataris de la protecció de l'Estat i utilitza, indistintament, els mots “peticionari”, “interessat”, “sol·licitant”, “asilat”, “persona”, per referir-s'hi, o sigui, tampoc no distingeix per raó d'edat.

»(...) *El dret i la capacitat del menor*

»La Convenció sobre els Drets del nen de 1989, que forma part de l'ordenament positiu espanyol, i respecte a la qual les Nacions Unides han fixat el 1995 com a termini per a la seva ratificació universal, troba el seu fonament en dos principis bàsics, recollits en el preàmbul:

»1) el principi de la dignitat intrínseca i dels drets iguals i inalienables de *tots* els membres de la família humana.

»2) el principi que *tota* persona té *tots* els drets i llibertats enunciatos en la Declaració Universal de Drets Humans, sense cap mena de distinció, per motius de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o d'altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

»(...) La Convenció és la resposta a la necessitat de proporcionar al nen una protecció especial enunciatada a la Declaració de Ginebra de 1924 sobre els Drets del nen, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 1959; i reconeguda a la Declaració Universal dels Drets Humans, al Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (en particular, als articles 23 i 24), al Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (en particular, a l'article 10), els dos pactes en vigor per a Espanya des del 27 de juliol de 1977, així com a diversos estatuts i instruments d'organismes especialitzats i d'organitzacions internacionals que s'interessen en el benestar del nen.

»(...) Als efectes de la Convenció, s'entén per nen tot ésser humà menor de divuit anys (article 1). La llarga llista de drets del nen que hi són reconeguts expressament conté des de drets fonamentals, com són, entre d'altres, la llibertat d'expressió (article 13), de pensament, de consciència i religió (article 14), la llibertat d'associació i la de celebrar reunions pacífiques (article 15), fins als drets que tradueixen la protecció i l'assistència especials de l'Estat, que són deguts al nen en moltes circumstàncies, personals, culturals, socials, econòmiques, segons el que estableix la Convenció, que també reconeix (article 3) l'interès superior del nen com a principi orientador en la interpretació dels drets del nen i la seva aplicació per institucions públiques i privades, autoritats administratives, òrgans legislatius i tribunals.

»(...) Igualment és reconeguda al nen una capacitat de decidir i actuar en els àmbits més diversos, que confirma que la Convenció el considera una persona eficaç, sense altre límit, en cada acte concret, que el que racionalment i moralment s'imposi «en funció de l'edat i maduresa del nen» (article 12).

»(...) És un exemple d'aquesta plenitud de capacitat el dret del nen a impugnar la legalitat de privació de la seva llibertat davant un tribunal o una altra autoritat (article 37 d), que s'ha d'entendre que podrà ser exercit a través de la compareixença personal del nen amb la sola limitació que marquin les regles processals, igual com és el cas per als majors d'edat.

»(...) En aquest punt s'han de destacar determinats reconeixements de la capacitat d'obrar del nen, per la proximitat factual que tenen amb el dret d'asil, alhora que en són un dels fonaments jurídics, segons el preàmbul de la Declaració sobre l'asil territorial de 1967:

»* “(...) tota sol·licitud feta per un nen (...) per entrar en un Estat part o per sortir-ne ell (...) serà atesa pels Estats parts de manera positiva, humanitària i expeditiva”. (article 10.1)

»* “(...) els Estats parts respectaran el dret del nen (...) a sortir de qualsevol país, fins i tot del propi, i d'entrar al seu propi país”. (article 10.2)

»(...) Però és sobretot el reconeixement que el nen pot ser subjecte per dret propi de l'estatut de refugiat el que definitivament configura la capacitat del nen per sol·licitar l'asil.

»(...) En efecte, l'article 22.1 de la Convenció sobre els Drets del nen estableix : «Els Estats Parts adoptaran mesures adequades per aconseguir que el nen *que tracti d'obtenir l'estatut de refugiat* o que sigui considerat refugiat (...) rebi, ..) *tant si està sol com si està acompanyat* dels seus pares (...), la protecció i l'assistència humanitària adequades per al gaudi dels drets pertinents enunciats a la present Convenció (...).

»(...) Per tant, si el nen pot obtenir l'estatut de refugiat – com ha quedat establert que el pot obtenir – també pot sol·licitar l'asil amb la mateixa capacitat original i, en tot cas, la qualitat de refugiat el legitima derivativament persol·licitar l'asil. A més a més, com diu encertadament Diego López Garrido en relació amb la normativa espanyola (“El derecho de Asilo”, Ed. Trotta, Madrid 1991, pàg. 40), “els procediments que se segueixen per a la concessió de l'asil i del refugi són pràcticament idèntics, les autoritats que decideixen són gairebé sempre les mateixes i els criteris emprats també”.

»(...) *La persecució com a requisit essencial del dret d'asil*

»Des del seu origen la institució de l'asil, amb la protecció que comporta, es justifica per la persecució que pateix la persona portada a invocar el dret a buscar asil i a gaudir-ne, reconegut a l'article 14 de la Declaració Universal de Drets Humans.

»(...) L'existència de la persecució, entesa en el sentit ample que li dona la Llei 5/1984 o en un altre de més restringit, però que sempre incorpora un gruix central de persecució per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a determinat grup social o opinions polítiques, prèvia sol·licitud del perseguit, posa en marxa l'entrada en funcionament de la institució de l'asil i també la del refugi. Si no hi ha persecució, no pot ser invocat el dret d'asil i, en tot cas, estaria justificada la denegació de l'asil.

»(...) És notori que el nen no està exempt de persecució. Seria ingenu suposar que l'Estat perseguidor, per exemple, de determinats grups racials, ètnics, religiosos o socials n'exceptua els menors, ans al contrari: els informes de les organitzacions especialitzades demostren que sovint s'hi raja. Si el nen pot ser objecte de persecució, pot ser subjecte del dret d'asil i de la qualitat de refugiat.

»(...) *L'edat no és una distinció discriminatòria*

»Ni als instruments internacionals ni a la normativa espanyola no es precisa que el dret d'asil pugui ser invocat pels menors d'edat per l'obvietat que el menor entra plenament en la categoria persona a què es refereix la Declaració Universal de Drets Humans, que arrodoneix l'acceptació persona amb el determinatiu *tota*, si no utilitza simplement l'universal o *tots*.

»(...) L'exclusió dels menors, entenent per tals les persones que no han complert divuit anys, segons l'article 1 de la Convenció sobre els Drets del nen i segons l'article 12 de la

Constitució Espanyola, dels articles de la Declaració que es transcriuran seguidament seria una distinció discriminatòria que vulneraria greument la lletra i l'esperit de la Declaració Universal de Drets Humans:

»“Article 2: «*Tota* persona té *tots* els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició (...)”.

»“Article 7: «*Tots* són iguals davant la llei, tenen sense distinció dret a igual protecció de la llei. *Tots* tenen dret a igual protecció contra tota discriminació que violi aquesta Declaració i contra tota provocació a tal discriminació”.

»“Article 14: «En cas de persecució *tota* persona té dret a buscar asil, i a gaudir-ne en qualsevol país”.

»(...) La Llei 5/1984 incorpora literalment el sentit universal que resulta dels articles citats de la Declaració, i, en particular de l'article 14, i empra, indefugiblement, el mot «persones» al seu article primer –“El territori espanyol constituirà un refugi inviolable per a *totes* les persones a les quals es concedeixi asil de conformitat amb aquesta Llei (...)”–, que només pot ser interpretat com *tota* persona sense cap mena de distinció pel motiu que sigui, incloent-hi, sens dubte, el de l'edat.

»(...) *Pressió de la immigració econòmica sobre el dret d'asil*

»Pràcticament tots els països que integren la Unió Europea, els darrers anys han vist augmentar de manera espectacular les peticions d'asil.

»(...) Si el 1972 es calculava que hi havia 13.000 persones que buscaven asil a Europa, el 1992 ja en demanaven, només a la República Federal d'Alemanya, 438.191 persones a l'empara del generós article 16 de la Llei Fonamental de 1949: “Els perseguits polítics gaudeixen del dret d'asil”. I, paradoxalment, els fluxos de demandants d'asil més nombrosos procedeixen dels anomenats països de l'Est, que han abandonat els anteriors règims autoritaris i disposen de constitucions que reconeixen els drets fonamentals i les llibertats públiques.

»(...) És prou conegut que la immensa majoria dels demandants d'asil fan un ús “abusiu” de la invocació del dret d'asil i que les raons que ells mouen són d'ordre econòmic.

»(...) Aquests “refugiats econòmics”, com se'ls denomina sovint, estan desvirtuant les institucions d'asil i el refugi i han obligat diversos Estats a una aplicació cautelosa de la normativa sobre l'asil, si no a la seva revisió, com ha estat el cas d'Alemanya, que per una modificació de la Llei Fonamental, modificació en vigor des de l'1 de juliol de 1993, exclou la possibilitat d'apel·lar al dret d'asil quan l'estranger entra a Alemanya des d'un tercer país segur, com són considerats tots els Estats de la Unió Europea i aquells on està garantida l'aplicació de la Convenció sobre l'Estatut dels Refugiats de 1951 i també els que són part dels Conveni Europeu de Drets Humans de 1950.

»(...) Les crisis econòmiques que sacsegen els països de l'Est, i les que són endèmiques als països en vies de desen-

volupament, provoquen fluxos immigratoris cap als Estats de la Unió Europea, Espanya inclosa, amb la característica que la majoria dels immigrants, que ho són per raons econòmiques, invoquin el dret d'asil.

»(...) En aquests casos, està plenament justificada la denegació de l'asil, si es vol preservar el sentit jurídic i la funció humanitària de la institució clàssica de l'asil per als perseguits polítics, cosa que no exclou que es busquin altres solucions al problema de la immigració econòmica. (...)

»(...) *Conclusions substantives*

»1.ª Els instruments internacionals i la llei espanyola es refereixen a la persona com a subjecte que pot sol·licitar l'asil i el reconeixement de la condició de refugiat, sense atenció a l'edat.

»(...) "Ubi lex non distingit, nec nos distinguere debemus", ("on la llei no distingeix, no s'ha de distingir"), diu un principi que orienta la interpretació de la norma i que ha estat reiteradament confirmat per la jurisprudència del Tribunal Suprem.

»(...) 2.ª L'edat és un requisit per a l'exercici de determinats drets civils i polítics i per a l'atribució de responsabilitat penal, però no pot ser considerada una frontera per al reconeixement dels drets humans i fonamentals. Seria absurd, immoral i injust —i seria una vulneració de normes imperatives del dret internacional i de normes constitucionals—, que per sota dels divuit anys la persona no tingués dret, per exemple, a la protecció de la llei o a la llibertat de pensament, de consciència i de religió, ni tingués dret, en cas de persecució, a buscar asil, i a gaudir-ne en qualsevol país. Igual com no es discuteix que el menor, com a persona, és subjecte de drets fonamentals, no es pot discutir que ho és del dret de sol·licitar l'asil.

»(...) 3.ª La condició de menor no ha de ser un motiu de distinció restrictiva en l'aplicació de les normes, sinó de benefici en virtut de la protecció especial deguda al nen, que recullen les normes internacionals, la Constitució i les lleis.

»(...) 4.ª Si es reconeix expressament al menor la capacitat per sol·licitar l'entrada a un Estat o per sortir-ne d'ell i, en particular, per obtenir l'estatut de refugiat, no se li pot negar per sol·licitar l'asil.»

En conclusió el Síndic considera que sí que existeix la possibilitat legal de reconèixer la condició legal d'asilat o de refugiat a l'Estat Espanyol a un estranger o apàtrida menor d'edat.

Actuació d'Ofici núm. 1248/93

Unes irregularitats en un procediment sancionador

A començament de l'estiu passat, la Institució va tenir coneixement de la resolució d'un procediment sancionador iniciat per l'Ajuntament de Terrassa que va motivar l'obertura de l'actuació d'ofici objecte d'aquesta ressenya.

De l'examen de la resolució municipal, el Síndic va apreciar que no s'atenien alguns dels principis de l'exercici de la

potestat sancionadora establerta a la Llei de Procediment Administratiu, de 17 de juliol de 1958, per la qual cosa es demanà a aquell consistori que informés d'aquest assumpte. En la petició d'informació, el Síndic precisà les consideracions següents.

Partint dels principis alludits a les disposicions normatives en què com a garantia del procediment s'estableix la deguda separació entre la fase instructora i la sancionadora —que s'encomana a òrgans diferents— s'observà que de l'esmentada resolució administrativa en un sol acte s'incoava expedient sancionador, es formulava plec de càrrecs, s'imposava una sanció, i d'altra banda, no hi havia cap proposta de resolució ni tampoc s'evacuava el tràmit d'audiència perquè l'interessat pogués formular alegacions.

Per tot això, el Síndic entengué que no era d'aplicació en aquest cas la norma reguladora sobre la celeritat dels tràmits administratius que s'invocava en la resolució municipal, ja que són tràmits que no admeten una impulsió simultània i estan successivament subordinats en el seu compliment.

Posteriorment, rebut l'informe municipal, l'ajuntament comunicava que es procedia a esmenar la resolució qüestionada i a informar-ne tot seguit l'interessat, deixant-la per tant sense efecte i retrotraient les actuacions a l'inici de l'expedient sancionador.

En aquest estat de coses, doncs, i resolt l'objecte d'aquesta queixa, es donà per finalitzada l'actuació en el present cas, i es notificà a continuació a l'administració l'arxiu de l'expedient.

Actuació d'Ofici núm. 1936/93

Una sanció del Govern Civil pendent d'executar

A final de setembre, la Institució va rebre un escrit anònim que denunciava que un determinat establiment de Barcelona que havia estat objecte d'una sanció del Govern Civil, presumptament per tràfic de substàncies estupefaents, malgrat la clausura del local decretada per un període de quatre mesos, continuava la seva activitat. Els veïns del barri que enviaven l'escrit demanaven al Síndic que intercedís prop del Govern Civil per tal que s'executés la susdita resolució.

Tot i que els promotors no s'havien volgut identificar en l'escrit de queixa i que, segons l'article 16.4 de la Llei del Síndic de Greuges, cal rebutjar les queixes anònimes, es va considerar pertinent en aquest cas obrir una actuació d'ofici, per si l'anonimat responia a una por de represàlies. En conseqüència, el Síndic donà trasllat d'aquesta queixa al Govern Civil de Barcelona a fi que considerés si calia iniciar alguna acció.

Posteriorment, s'insistí telefònicament al Govern Civil sobre aquest afer, i es resta a l'espera de rebre la resposta d'aquest organisme.

Actuació d'Ofici núm.941/92

Escolarització i hospitals

La present actuació s'inicià per esbrinar el grau de compliment de la continuïtat del procés educatiu dels alumnes en edat escolar internats en hospitals.

Vist allò que disposa l'art. 29 de la Llei 13/82, del 7 d'abril, d'integració social dels disminuïts, que diu: «Tots els hospitals, tant infantils com de rehabilitació, i també aquells que tinguin serveis pediàtrics permanents, siguin de l'Administració de l'Estat, dels Organismes Autònoms que en depenen, de la Seguretat Social, de les comunitats autònomes i de les corporacions locals, i així mateix els hospitals privats, que regularment ocupen, pel cap baix, la meitat de llurs llits amb malalts, l'estada i l'atenció sanitària dels quals siguin abonades a càrrec dels recursos públics, hauran de comptar amb una secció pedagògica per tal de prevenir i evitar la marginació del procés educatiu dels alumnes en edat escolar internats als esmentats hospitals.»;

Vist allò que disposa l'art. 7 del Decret de la Generalitat 117/1984, del 17 d'abril, sobre ordenació de l'Educació Especial i la seva integració en el sistema educatiu ordinari, que afirma: «El Departament d'Ensenyament establirà en els hospitals amb serveis pediàtrics permanents unitats escolars que assegurin la continuïtat del procés educatiu dels alumnes internats en edat escolar.»;

Vist allò que disposen els apartats c) i d) del punt núm. 11.2 de l'Annex sobre criteris d'acreditació en relació amb la direcció i l'organització generals, de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris, que textualment indica: «Hospitalització pediàtrica... 11.2. A més dels requisits generals previstos en l'apartat anterior d'aquest annex, la unitat d'hospitalització pediàtrica haurà de complir els punts següents: ... c) L'equipament de la unitat pediàtrica haurà de ser adequat a l'edat dels infants atesos. d) Caldrà disposar d'un nombre suficient de llits i de bressols de diferents mides, i del mobiliari convenient per a les funcions sanitàries, escolars i de joc...»;

Atès que el contingut de l'esmentat número 11 de l'Annex de l'Ordre d'Acreditació dels centres hospitalaris no sembla considerar sinó l'equipament adequat i el mobiliari convenient de la Unitat pediàtrica, la qual especificació no s'adiu plenament amb la imposició feta per la Llei d'Integració Social dels disminuïts, malgrat que sintonitza amb l'obligació que fa el Decret català 117/1984, del 17 d'abril, sobre Ordenació de l'Educació Especial, el qual trasllada al Departament d'Ensenyament l'obligació d'establir en els hospitals amb serveis pediàtrics permanents, unitats escolars que assegurin la continuïtat del procés educatiu dels alumnes internats en edat escolar;

Atès també que es desconeix el grau de compliment per part del Departament d'Ensenyament de l'obligació d'establir les esmentades unitats escolars,

Per tot això el Síndic considerarà convenient adreçar-se al Departament de Sanitat i Seguretat Social perquè donés les ordres oportunes a fi de rebre'n una relació detallada dels

hospitals amb serveis pediàtrics permanents que disposen d'unitats escolars, per tal de garantir la continuïtat del procés educatiu dels alumnes i d'evitar-los la marginació com a conseqüència de l'hospitalització.

D'altra banda, el Síndic també suggerí al dit Departament que, en cas d'existir hospitals infantils o serveis pediàtrics permanents que no disposin de l'esmentada unitat, es donessin les ordres oportunes a fi de responsabilitzar aquests hospitals perquè subscriuïn els convenis necessaris amb el Departament d'Ensenyament, per tal de complir l'esmentada Llei i reglament.

A començament de l'any 1993, el Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué a la petició d'informe indicant els centres que actualment disposen d'unitats d'escolarització per assegurar la continuïtat del procés educatiu dels alumnes internats en edat escolar, que són els següents:

- Hospital del Parc Taulí (Sabadell): 1
- Hospital Clínic i Provincial de Barcelona: 2
- Hospital Infantil de Sant Joan de Déu (Barcelona): 3
- Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Barcelona): 2
- Hospital General de Manresa: 2
- Hospital Materno-Infantil Vall d'Hebron (Barcelona): 2

Atès que el Departament d'Ensenyament ha d'establir en els hospitals amb serveis pediàtrics permanents les esmentades unitats escolars, el Síndic farà un seguiment del grau de compliment de l'esmentada normativa i, recordarà, si escau, al Departament d'Ensenyament allò que disposa l'art. 7 del Decret de la Generalitat 117/84, del 17 d'abril, sobre ordenació de l'Educació Especial i la seva integració en el sistema educatiu ordinari, per tal de fer extensiva l'esmentada obligació a tots els hospitals de Catalunya amb serveis pediàtrics permanents que no tinguin les esmentades Unitats escolars.

Actuació d'Ofici 1925/93

Ingrés involuntari en un centre psiquiàtric

La present actuació s'inicià amb motiu de les disfuncions observades en el procediment d'internament i alta d'una malalta mental a la Unitat de Psiquiatria de l'Hospital Clínic, que s'han comentat en la Secció de Sanitat (vegeu queixa número 1719/93).

Previsions legals en relació amb l'internament

Vistes les deficiències denunciades en d'altres queixes quant a la deguda assistència als malalts mentals i a l'eventual manca de recursos assistencials, el Síndic analitzà en primer lloc l'adequació de l'internament de l'interessada a la legalitat vigent i investigà, amb posterioritat, les condicions assistencials del centre d'internament.

Segons l'article 211 del Codi Civil, l'internament d'un presumpte incapaç requereix la prèvia autorització judicial, llevat que per raons d'urgència sigui necessària la immedi-

ata adopció d'aquesta mesura, de la qual cal donar compte al jutge, en tot cas, dins del termini de 24 hores. El jutge, després d'examinar la persona i escoltar el dictamen d'un facultatiu, concedeix o denega l'autorització i posa els fets en coneixement del Ministeri Fiscal, als efectes de l'article 203 del Codi Civil.

Sens perjudici d'allò que preveu l'article 269.4, el jutge, d'ofici, ha de recaptar la informació sobre la necessitat de prosseguir l'internament, quan ho cregui pertinent i, en tot cas, cada sis mesos, i acordarà el que sigui procedent sobre la possible continuació de l'internament.

Per tant, des de la reforma de la tutela per la Llei 13/1983, de 24 d'octubre, s'instaurà el control judicial en l'internament, contraposant la llibertat de l'internat a d'altres béns jurídics susceptibles de protecció, com la salut i la integritat personal pròpia i de tercers (fonament jurídic 7 de la Sentència del Tribunal Constitucional 120/1990, de 27 de juny). Així, subsisteix un internament defensiu, que serà vàlid sempre que pugui tenir una finalitat terapèutica i beneficiosa per al malalt. Per tant, l'acte d'internament s'esdevé amb una finalitat mèdico-terapèutica i, si el facultatiu ho creu necessari, pot objectar la sol·licitud d'internament.

El procediment al qual s'ha d'ajustar la tramitació judicial en allò que preveu l'article 211 del Codi Civil és el de la jurisdicció voluntària (articles 1811 i següents de la Llei d'Enjudiciament Civil, amb la possibilitat d'interposar plet si hi hagués oposició, en el qual cas cal seguir el tràmit d'acord amb l'article 484.4 de l'esmentada Llei).

Per obtenir l'autorització d'internament estan legitimades totes les persones que coneguin la situació del malalt, així com, d'ofici, el jutge i el Ministeri Fiscal (interpretació extensiva, ja que no està delimitada per la Llei).

Quant a la tramitació de l'autorització judicial, no és preceptiva l'assistència de l'advocat, de manera que la sol·licitud es pot fer al jutge.

Per això,

– el jutge ha d'examinar per si mateix el presumpte incapaç;

– el presumpte incapaç ha de ser reconegut per un facultatiu designat pel jutge (normalment, aquest encàrrec el rep el metge forense del jutjat);

– el jutge, a la vista de l'informe del metge forense, dicta una interlocutòria apellable en tots dos efectes o amb un de sol, per raons de protecció de l'interessat (si s'autoritza l'internament) davant l'Audiència Provincial; aquesta decisió pot ser objecte de recurs de cassació. (L'activitat del jutge, per tant, es limita a autoritzar l'internament, condició «sine qua non» d'aquest acte, d'acord amb l'interlocutòria 442/86, de 21 de maig, del Tribunal Constitucional). L'últim responsable de l'internament és el metge que ordena l'ingrés);

– un cop produït l'internament, cada sis mesos el jutge ha de sol·licitar informació sobre l'estat mèdic de l'internat i, a la vista de l'informe, resoldrà la continuació o el cessament de l'internament. El Ministeri Fiscal pot en qualsevol moment visitar els centres d'internament i examinar expedients

(Instrucció 6/1987, de 23 de novembre de la Fiscalia General de l'Estat);

– quant a la vigilància de l'internament, correspon al personal del centre psiquiàtric. La jurisprudència és contradictòria pel que fa a si la responsabilitat és del personal o de la direcció del centre;

– l'internament no és indefinit, sinó que la Llei preveu la finalització a propòsit de l'informe que sol·licita el jutge, com a màxim, cada sis mesos. No obstant això, entenem que si el facultatiu creu que ha millorat la salut de l'ingressat, està obligat a concedir-li l'alta, comunicant-ho al jutge. Per això, davant de determinades casuístiques, ha de prevaler la decisió mèdica, ja que el responsable del tractament és el facultatiu.

Tal com s'ha posat de manifest en el relat de la queixa núm. 1719/93 (secció de Sanitat), les qüestions organitzatives, com ara per exemple la distribució de les vacances del personal facultatiu, en cap cas han de determinar ni poden justificar l'ajornament de l'alta o la prolongació de l'internament. En el mateix sentit, en cas que es necessiti el concurs de l'òrgan jurisdiccional, cal arbitrar els mecanismes de substitució que possibilitin que el dret al descans dels titulars de l'òrgan jurisdiccional no impliqui, per ell mateix, la continuació ni un sol dia de la situació d'internament.

El tractament de la malaltia mental, en el cas investigat, exigí la mesura restrictiva de la llibertat, la qual sens dubte es féu amb efectes terapèutics positius.

El Síndic s'ha qüestionat l'eficàcia, l'oportunitat i els límits d'aquestes mesures restrictives de la llibertat individual i d'altres drets fonamentals. Això no obstant, l'actuació sanitària o la judicial no es poden avaluar pel grau d'eficàcia o de curació dels malalts que són internats, en un tant per cent molt baix, per cert, la qual cosa explica que la limitació d'aquests drets hagi de ser limitada a casos extrems i amb la corresponent autorització judicial, el que s'ha complert en tots els casos observats.

Quant a l'obligació del jutge d'examinar els interessats, internats involuntàriament, s'ha d'advertir que s'ha generat una situació de confiança entre l'Administració de justícia i la sanitària, la qual permet al jutge examinar els informes mèdics i resoldre allò que és procedent per mantenir o perllongar l'internament o finalitzar-lo.

Pel que fa al compliment de l'article 213 del Codi Civil, desconecem si s'ha iniciat el procediment d'incapacitació. Hem d'indicar al respecte, que molts d'aquests procediments resten paralitzats perquè no es troben tutors o a causa de l'escassa col·laboració dels familiars dels afectats, si n'hi ha, de manera que tot plegat impossibilita una resolució eficaç.

Situació de les instal·lacions del Pavelló Psiquiàtric de l'Hospital Clínic

Quant a la Unitat de Psiquiatria de l'Hospital Clínic, s'haurà d'avaluar i analitzar la situació dels malalts que hi són ingressats, l'estat de les instal·lacions i, encara, l'organització assistencial, per tal de garantir els drets dels internats i la seva rehabilitació amb les activitats oportunes.

També cal avaluar la vinculació del personal en l'assistència, i verificar si s'han preservat els drets bàsics dels malalts a la intimitat, la qual cosa d'altre banda sembla difícil, atesa la distribució dels llits en sales.

Per tant, caldrà prosseguir la investigació i avaluar les condicions assistencials d'aquest centre, donant-ne trasllat al Departament de Sanitat i Seguretat Social perquè comprovi les condicions existents, d'acord amb allò que disposa l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris.

Aquesta actuació continua en tràmit.

Actuació d'Ofici núm. 1281/93

Pensions assistencials per vellesa a favor dels emigrants espanyols

La present actuació d'ofici fou iniciada amb motiu de la publicació en el Boletín Oficial del Estado, del Reial Decret 728/1993, de 14 de maig, pel qual s'estableixen pensions assistencials per vellesa a favor dels emigrants espanyols.

Vist que l'esmentat Reial Decret té per objecte concedir pensions assistencials per vellesa als espanyols no residents a Espanya, d'acord amb allò que preveu el Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social, modificada per la Llei 26/1990, de 20 de desembre, de prestacions no contributives. («Artículo 7.3 de la Ley General de Seguridad Social. 3. El Gobierno, en el marco de los sistemas de protección social pública podrá establecer medidas de protección social en favor de los españoles no residentes en España, de acuerdo con las características de los países de referencia.»);

Vist que la protecció esmentada, d'acord amb allò que estableix l'article 149.1.2.^a de la Constitució Espanyola, és competència exclusiva de l'Estat;

Atès que, en diverses ocasions i en diferents expedients, sens perjudici de la competència del Defensor del Poble, el Síndic ha orientat espanyols residents a l'estranger sobre els seus drets socials, a fi de resoldre els problemes que tenien per a l'obtenció d'una pensió;

Atès que en molts dels expedients estudiats no s'observà irregularitat de l'Administració, però els interessats no es pogueren acollir a cap dret sobre prestacions socials o assistencials,

Per tot això, el Síndic de Greuges cregué convenient iniciar la present actuació d'ofici, per tal d'investigar i cercar els eventuais expedients i els seus titulars que s'havien adreçat al Síndic des de la seva creació, per si podien accedir al recent dret de la pensió assistencial per vellesa.

Un cop estudiats els expedients i les possibilitats dels seus titulars, els afectats van ser informats dels seus drets i se'ls facilità la recent legislació i respectiva informació, ja que els afectats no havien pogut acollir-se, encara, als beneficis de les pensions públiques fins ara existents.

Actuació d'Ofici núm. 860/93

Socis treballadors i membres d'òrgans d'administració de les societats mercantils

Amb motiu de la Circular núm. 2-034, de 29 de desembre de 1992, dictada per la Tresoreria General de la Seguretat Social per establir el Règim de la Seguretat Social aplicable als socis que presten serveis en els diversos tipus de societats mercantils, entre d'altres, i als membres dels seus òrgans d'administració, el Síndic de Greuges va iniciar la present actuació d'ofici.

Estudiada l'esmentada Circular, per conducte del Defensor del Poble s'adreçà una recomanació al Ministeri de Treball i Seguretat Social per tal que estudiés la possibilitat de considerar la inseguretat jurídica generada per la circular en qüestió, per tal com es tractava d'una instrucció interna de la Direcció General a les Direccions Provincials i, per tant, sense efecte jurídic extern.

Així, el Síndic manifestà al Defensor del Poble el que, en extracte, es transcriu tot seguit.

»Estudiada la citada Circular y sin perjuicio que de la misma se deriven diversas instrucciones y se aclaren las diferentes formas para determinar los regímenes de la Seguridad Social aplicables a los diferentes socios, hemos creído conveniente cuestionar la misma, a través de la Instrucción núm. 2, por ser la que ha producido mayor índice de conflictividad, entre las personas que prestan servicios en las sociedades mercantiles y la administración afectada.

»Así, la preocupación de las personas que ocupan cargos directivos o sean socios de las empresas donde trabajan, se centra en los límites para determinar su relación, laboral o no, con las mismas.

»La Administración no ha mantenido un criterio fijo y uniforme sobre el régimen de la Seguridad Social en que deben cotizar, derivado de la dificultad de definir la naturaleza jurídica de la relación que une a estas personas con las empresas.

»De la citada relación se deriva una obligación legal de afiliación en el Régimen general de la Seguridad Social o al Régimen Especial de Trabajadores por cuenta propia o autónomos.

»Como sea que la Administración ha ido clarificando los criterios y la Circular núm. 2-034 de 29 de diciembre de 1992 regula el encuadramiento de los socios que prestan servicios en los diversos tipos de sociedades mercantiles, entre otros, y a los miembros de sus órganos de administración, entendemos se han clarificado y establecido los criterios ya adoptados en la Resolución emitida por la Dirección General de Ordenación Jurídica y Entidades Colaboradoras de la Seguridad Social de 23 de junio de 1992, en relación con las citadas personas.

»1. Antecedentes

»La Jurisprudencia, consolidada por la Sentencia del Tribunal Supremo de fecha 29 de septiembre de 1988, había

definido la naturaleza de la prestación, realizada en las compañías por sus socios o miembros de sus órganos de administración, por el tipo de relación que les unía con la empresa y no por la clase de funciones que desempeñaban.

»Así, se entendía que había relación laboral, entre quien prestaba los servicios y la empresa, cuando existían los requisitos propios de la misma, como son entre otros, los de ajenidad, remunerabilidad y dependencia.

»La reiterada doctrina de nuestros Tribunales excluyó la característica de ajenidad de la relación del trabajador-socio con la empresa, cuando su trabajo fuera como aportación societaria o bien cuando fuera titular de la mayoría del capital social de la sociedad. También excluyó la característica de la dependencia cuando la prestación de servicios se realizara como administrador o miembro de los órganos de administración ejerciendo funciones ejecutivas, ya que no existiría subordinación de ningún órgano superior. »Con el fin de clarificar lo aquí sintetizado y concretar el régimen concreto de afiliación de las citadas personas, así como sus consecuencias en la acción protectora de los distintos regímenes, la Circular 2-020, de 28 de junio de 1990, reguló la inclusión de los socios que prestaban servicios en los diversos tipos de sociedades, transcribiendo la Resolución de 17 de mayo de 1990 que había dictado la entonces Dirección General de Régimen Jurídico.

»Finalmente, la Dirección General de Ordenación Jurídica y Entidades Colaboradoras de la Seguridad Social, vistos los criterios adoptados por la jurisdicción social en los últimos años, dictó la Resolución de 23 de junio de 1992, la cual preveía el cambio de régimen, de acuerdo con los criterios interpretativos de la propia resolución, dando plena validez y eficacia al alta y a las cotizaciones que se hubieran efectuado en anteriores regímenes, a efectos de la acción protectora del régimen que procediera.

»Vistas las diversas disposiciones que incidían sobre la materia, la Dirección General de la Tesorería de la Seguridad Social ha unificado y recogido en una circular los criterios actualmente vigentes derivados de las mencionadas resoluciones, con la finalidad de facilitar la localización, conocimiento y debida aplicación por parte de las correspondientes dependencias de la Tesorería General.

»Así, con la Circular 2-034 de 29 de diciembre de 1992 se han dictado las instrucciones que forman parte del presente escrito de anexo 1 (añadiéndolos en el punto 2 de las mismas y que damos por reproducido).

»2. Procedimiento para la inclusión en el régimen correspondiente

»La Instrucción 5 prevé que las Direcciones Provinciales de la Tesorería General de la Seguridad Social incluirán a los socios en función de las circunstancias de hecho que resulten de la documentación aportada por los solicitantes, de acuerdo con las Instrucciones dictadas en la Circular 2-034 de 29 de diciembre de 1992.

»En caso de no poderse determinar claramente la adecuada inclusión en el régimen que corresponda, la Dirección Provincial o administración que de ésta dependa habrá de solicitar de la Inspección de Trabajo y Seguridad Social un Informe al respecto.

»En caso de informar diferente a la situación mantenida, antes de dictarse la propuesta de resolución, se habrá de cumplir el trámite de audiencia previsto en el artículo 84 de la Ley de Régimen Jurídico y Procedimiento Administrativo Común 30/1992, de 26 de noviembre, y se dictará la correspondiente resolución, la cual habrá de comunicarse al interesado y, en su caso, al empresario, con indicación de la posibilidad de formular reclamación previa.

»Por tanto, se impide hacer la revisión de oficio por parte de las Direcciones Provinciales de la Tesorería General de la Seguridad Social y se obliga a instar la revisión por vía jurisdiccional social. A pesar de ello, muchas de las personas afectadas, seguirán incluidas en los regímenes correspondientes, sin haber precisado sus derechos a la acción protectora que les pueda corresponder, sobretodo los incluidos en el régimen general, pero sin posibilidad de protección por desempleo, a no ser que acrediten su condición de trabajador por cuenta ajena y su dependencia de la dirección de la empresa.

»3. De las cotizaciones realizadas en algunos de los Regímenes del sistema de la Seguridad Social con anterioridad a la Resolución y Circular mencionadas o su modificación por resolución administrativa o judicial.

»Cabe advertir previamente que, a pesar de que se haya cotizado por la contingencia de desocupación, no se tendrá derecho de no existir relación laboral por cuenta ajena. Las demás prestaciones se podrán obtener de acuerdo con la previa cotización.

»Tanto el alta como las cotizaciones efectuadas en el anterior régimen, en caso de no ser el adecuado, se prevé por la Circular antes citada, la validez y eficacia de las mismas a efectos de la acción protectora que se ha indicado, a excepción de la prestación de desempleo.

»A pesar de haberse resuelto el problema, entendemos que la inseguridad jurídica persiste, al ser la Circular núm 2-034, de 29 de diciembre de 1992 una circular interna, la cual, al no publicarse, no tiene fuerza jurídica vinculante para los interesados, siendo sólo sus instrucciones obligatorias para las Direcciones Provinciales.

»La propia Circular prevé la dificultad de los límites y de las consecuentes interpretaciones, ambas sometidas a diversos criterios interpretativos, que generarán conflictos e inseguridad jurídica. Por esto se prevé la validez, en caso de proceder el cambio de régimen, del alta y de las cotizaciones efectuadas en los regímenes anteriores a efectos de la acción protectora sobre Seguridad Social.

»Por todo ello, y entendiendo que la inseguridad jurídica generada no puede ser resuelta con una circular, la cual entendemos clarificadora y adaptada a la Jurisprudencia, pero

no eficaz, consideramos conveniente advertiros de ello, para que, una vez estudiado el problema, se considerara la posibilidad de recomendar al Ministerio de Trabajo y Seguridad Social que dictara una resolución al respecto, la cual sea publicada en el Boletín Oficial del Estado por elementales razones de publicidad y seguridad jurídica.

»Finalmente, se estudie la posibilidad de recomendar al citado Ministerio que las circulares e instrucciones sobre Seguridad Social, con deseo y vocación de regular determinadas situaciones, se hagan por el conducto más adecuado y reglamentario, garantizando el principio de publicidad de toda norma jurídica, ya sea por Resolución, Orden o Real Decreto. Con esto se evitaría la repetida inseguridad jurídica y se facilitaría al ciudadano el cumplimiento de sus deberes y obligaciones con la Seguridad Social.

»En la presente actuación de oficio se ha advertido también de la problemática que generan las cotizaciones por desocupación, de las personas con alta en el Régimen General de la Seguridad Social, las cuales, al no tener el carácter de trabajadores por cuenta ajena se encuentran con la imposibilidad de acceder a la cobertura prevista por esta contingencia en la Ley 31/1984, del 2 de agosto. El presente problema y el hipotético derecho de estas personas a la devolución de la cotización por desocupación debería analizarse por separado de la presente actuación, y como sea que ha sido motivo de una queja presentada al Síndic, con el número 1716/93, se remitirá en breve para su estudio y, en su caso, tramitación (...)».

El Defensor del Poble estudià la qüestió que el Síndic li havia plantejat i sol·licità un informe de la Direcció General d'Ordenació Jurídica i Entitats Col·laboradores de la Seguretat Social, del Ministeri de Treball i Seguretat Social, el qual resta pendent de tràmit.

Altrament, el Ministeri de Treball i Seguretat Social ha dictat recentment la Resolució de 14 de desembre de 1993 (BOE núm. 301 de 17 de desembre) en relació amb els efectes derivats del canvi de règim del sistema de Seguretat Social, dels socis treballadors i membres de l'òrgan d'administració de societats mercantils capitalistes.

Actuació d'Ofici núm. 746/93

Críteris sobre prestacions socials

L'anàlisi que oferia una queixa formulada el 1992 per una associació motivà l'inici d'aquesta actuació, la qual reflecteix la problemàtica en matèria de Seguretat Social a Catalunya, de què sintèticament ja es deixà constància en l'Informe anterior del Síndic al Parlament (BOPC número 99, de 31 de març de 1993, pàgina 6131).

Com sia que la matèria objecte d'anàlisi, per raó de competència, corresponia al Defensor del Poble, el Síndic li va trametre l'Informe-ponència de l'esmentada associació, bo i reiterant la correcció de les possibles desviacions i, si calgués, la revisió de la normativa en matèria de Seguretat So-

cial, per donar plena efectivitat als principis socials recollits a la Constitució Espanyola.

També s'envià a l'esmentada institució el manifest subscrit per diverses persones i entitats sobre els criteris restrictius que, segons els interessats, manté la Sala Social del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en matèria de Seguretat Social.

Atès el principi d'independència dels jutges i tribunals, el qual impedeix la intervenció del Síndic i també del Defensor del Poble en aquesta matèria, aquesta darrera institució no pogué admetre a tràmit la queixa. Això, però, no impedí al Síndic de donar a conèixer la preocupació de l'esmentada associació, la qual coincideix amb la que reflecteixen les queixes que continuen rebent el Defensor del Poble i el Síndic sobre el sistema de Seguretat Social, i de seguir exhortant els poders públics a revisar la normativa sobre Seguretat Social per tal de donar plena efectivitat als principis que recull la Constitució Espanyola.

Actuació d'Ofici núm. 1946/93

Modificació de la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials

El Síndic decidí iniciar una actuació d'ofici per valorar si el Decret 195/1993, de 13 de juliol de 1993, (DOGC núm. 1781, de 9.8.93), que modificà la normativa reguladora de la promoció, el finançament i les prestacions econòmiques dels serveis socials, vulnerava els drets dels ciutadans als quals s'havia d'aplicar.

Aquesta actuació té origen en la petició d'intervenció que li van adreçar dos il·lustres diputats al Parlament de Catalunya.

El 14 de gener de 1994, el Síndic adreçà una recomanació al Conseller de Benestar Social, que ha estat expressament acceptada i que s'analiza detalladament en l'apartat de «Recomanacions i suggeriments generals d'aquest informe».

Actuació d'Ofici núm. 2350/93

La baixa d'un nen en un centre d'atenció a infants autistes

L'any 1990, el Síndic inicià un expedient (referència 1258/90) arran de la denúncia dels pares d'un nen autista que deien havia estat expulsat d'un centre docent privat concertat.

El Departament d'Ensenyament, al qual els pares havien formulat una denúncia, va declarar nul·la de ple dret la decisió del centre i va ordenar-li la readmissió, tot advertint-lo que el fet de no complir aquesta ordre podia ser considerat causa d'incompliment del concert.

La direcció del centre, que dona assistència a autistes «estabilitzats», va considerar que, d'acord amb els informes

del seu equip tècnic, no podia readmetre el nen, atès que presentava un estat emocional especialment desequilibrat el tractament del qual no era possible amb els mitjans de què disposava el centre.

La resolució del delegat territorial del Departament d'Ensenyament va ser ratificada en via de recurs administratiu pel director general de centres i professorat.

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va confirmar l'acte administratiu considerant que el centre havia exercit la potestat sancionadora sense aplicar el procediment legalment previst i va desestimar el recurs contenciós administratiu que es va interposar.

El centre va interposar recurs de cassació, que està pendent de resoldre pel Tribunal Suprem, en el qual adduïa que el centre no havia exercit una potestat sancionadora, ja que el nen presentava una discapacitat psíquica que el privava de tota culpa i responsabilitat i, en conseqüència, no li eren imputables els fets comesos. Es tractava, simplement, que el nen no podia seguir en el centre en tant que el seu quadre clínic havia empitjorat i no es disposava dels mitjans per atendre les seves necessitats educatives.

Simultàniament, el Departament d'Ensenyament va obrir un expedient sancionador al centre, basant-se en l'incompliment de l'ordre de readmissió.

Es va nomenar una comissió arbitral, d'acord amb la Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE), i es va acordar advertir el centre, d'acord amb l'article 161.d d'aquest text, en el sentit que si no procedia a la readmissió, se li faria una segona advertència i no se li renovaria el concert. Contra aquesta resolució, el centre també va recórrer en via contenciosa administrativa tot adduint que se li havia obert un expedient sancionador a causa d'un assumpte pendent de resolució judicial (el recurs de cassació no s'havia sentenciat encara), així com per la manca de tipificació de la falta imputada, atès que la LODE no inclou la baixa d'un alumne com a causa de resolució del concert.

El Síndic va intentar que les parts arribessin a un acord, però no instà el compliment de la resolució del Departament d'Ensenyament en la mesura que significava abocar el centre al tancament i deixar sense escolaritzar els altres nois que hi eren atesos, els pares dels quals, ja l'any 1992, van manifestar per escrit al Síndic que l'actuació dels pares del nen donat de baixa afectava de forma greu i perjudicial el funcionament del centre.

No aconseguit l'acord, el Síndic donà per acabada la seva intervenció el 15 de maig de 1992, i ho comunicà a les parts.

Després del nomenament del nou Síndic, els promotors de la queixa comentada s'hi van adreçar per demanar-li que reobris l'expedient.

El Síndic, personalment, informà els interessats que per disposició de la Llei 14/1984, de 20 de març, reguladora de la Institució, no s'esqueia la interposició de recursos contra les resolucions de la Institució i que, en conseqüència, la incorporació d'un nou titular no comportava obrir un termini de revisió d'actuacions ja finalitzades.

No obstant això, proposà als interessats intentar una mediació amb la direcció del centre, tot i ser conscient de l'atipicitat legal d'una intervenció d'aquesta mena, per tal de signar un acord que significués un cert grau de reparació al sofriment que l'afer havia portat a les parts. (En aquell moment el nen ja estava escolaritzat en un altre centre, a plena satisfacció dels seus pares).

La titularitat del centre va acceptar també la mediació. Des de llavors hi va haver diversos contactes amb les dues parts, que van donar lloc a la redacció de quatre documents de compromís alternatius i successius en el temps. Presentat a la consideració dels pares del nen, en una nova reunió amb el Síndic que es va celebrar el 6 d'octubre, l'últim d'aquests documents, es va convenir que hi donarien una resposta en la qual es podia contenir una redacció alternativa. Aquesta resposta es va rebre l'11 de novembre de 1993 i va ser negativa: els pares afectats hi alegaven que el centre havia expulsat un altre alumne.

El Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció després que el centre li acredités documentalment que el nou cas d'expulsió que es plantejava no era tal, sinó una baixa causada a conseqüència del requeriment formulat pel Departament d'Ensenyament, per tal que no tingués alumnes més grans de 18 anys.

Actuació d'Ofici núm. 2439/93

Equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)

La Institució ha continuat els treballs empresos els darrers anys en matèria de menors. Un d'aquests fa referència als Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA).

Tot i reconèixer l'esforç que ha fet l'Administració durant aquests anys, primer amb la creació d'aquests equips i després ampliant-ne el nombre, el Síndic constatà que als EAIA hi havia casos en llista d'espera i que n'hi havia hagut d'altres en què, un cop feta la valoració, s'havia proposat l'ingrés del menor en un centre, però aquesta mesura no s'havia fet efectiva fins després d'un temps, per manca de places en els centres d'acolliment.

En conseqüència, el Síndic va iniciar una actuació d'ofici.

El 15 de desembre de 1993, el Síndic demanà informació al Conseller de Benestar Social sobre el nombre de professionals dels EAIA per circumscripcions; el nombre de casos en llista d'espera el desembre de 1992 i l'octubre de 1993 i també el nombre de nens proposats per a acolliment simple en centres residencials, en què s'havia demorat l'ingrés per manca de plaça residencial, durant l'any 1993.

El 25 de gener de 1994 es va rebre la informació sol·licitada al Conseller de Benestar Social, de la qual es desprèn que en la majoria dels EAIA ha augmentat, entre les dues dates triades de l'any 1992 i de 1993, el nombre de casos en llista d'espera. El Síndic entén, per tant, que hi ha una disfunció entre les necessitats a atendre i els recursos que hi són destinats.

El Síndic s'ha adreçat, just abans de finalitzar la redacció d'aquest Informe, al Conseller de Benestar Social per tal que amb urgència s'arbitrin mesures que disminueixin de forma ràpida i significativa aquestes llistes d'espera i es dota els EAIA de recursos suficients per poder fer les seves propostes en terminis substancialment més breus.

Igualment, pel que fa als casos de nens proposats per a acolliment simple en centres residencials, l'ingrés dels quals s'ha demorat per manca de plaça, s'ha instat el Conseller de Benestar Social a articular els mecanismes que evitin que aquest fet es repeteixi.

És especialment greu que els professionals dels serveis socials hagin esmerçat el seu treball a preparar l'ingrés del menor en un centre i que aquest ingrés no es dugui a terme, per manca de recursos disponibles, si bé, la gravetat de la situació no rau tant en el malbaratament d'esforços dels professionals com en la situació que resta el menor.

El Síndic vol assenyalar que no considera que la situació sigui deguda a una «mala administració» sinó a la insuficiència dels recursos destinats per atendre aquest tipus de necessitats socials.

Actuació d'Ofici núm. 2068/93

Visita als Centres de Menors dependents de la Direcció General de Justícia Juvenil del Departament de Justícia

Per tal de conèixer millor la situació dels centres de menors dependents de la Direcció de Justícia Juvenil i els problemes que afecten aquests menors, el Síndic inicià un programa de visites a aquests centres.

Els centres visitats han estat, per ordre cronològic, els següents:

- Centre d'Observació els Tíllers
- Centre Educatiu l'Alzina
- Centre Educatiu Montilivi
- Centre Educatiu els Castanyers
- Centre Educatiu el Segre
- Residència Folch i Torres
- Centre Educatiu Oriol Badia

El Centre Educatiu l'Esperança, es preveu visitar-lo durant el mes de març de l'any 1994.

En les visites efectuades als esmentats centres el Síndic va ser acompanyat pel Director General de Justícia Juvenil, per personal d'aquesta Direcció i pels directors i personal dels respectius centres. El Síndic vol deixar constància del seu agraïment per la total cooperació d'aquestes persones en les visites realitzades, i també reconeix públicament l'esforç i l'entusiasme que aquests professionals esmercen en l'exercici de la seva tasca.

Després d'efectuar les visites, el Síndic traslladà el 31 de desembre de 1993 al Departament de Justícia la impressió obtinguda de l'estat dels centres i dels seus projectes educatius.

El Síndic constatà que es disposa d'una xarxa de serveis integral i degudament coordinada (formada per centres

d'observació, de règim obert, semiobert i tancats) per a l'exercici de la tasca reformadora que té confiada el Departament de Justícia i que, en general, els centres estan en bones condicions estructurals i de funcionament.

L'existència d'aquesta xarxa converteix Catalunya, en aquest àmbit, en una comunitat capdavantera dins l'Estat i la dota de la infraestructura necessària per dur a terme la tasca reformadora que té confiada i fins i tot, indagar una política de substituir el compliment en un centre penitenciari de la pena, imposada a un menor de 18 anys, major de 16, per la comissió d'un fet delictiu, per l'internament en una institució especial de reforma (vegeu la referència que s'hi ha fet en el tema dedicat a menors, en el capítol de serveis socials d'aquest Informe).

Després d'aquesta valoració inicial, clarament positiva, es van demanar al Departament unes informacions addicionals i es va suggerir que s'emprenguessin algunes actuacions per millorar-ne certs aspectes, peticions i suggeriments que tot seguit se sintetitzen.

Es va preguntar per què en alguns casos, pocs, hi ha menors que romanen en el Centre d'Observació els Tíllers més d'un mes (termini màxim assenyalat legalment); s'han indagat també les previsions per efectuar les obres de millora de les condicions d'habitabilitat de les instal·lacions del Centre Polivalent els Castanyers i de la Residència Folch i Torres.

Atès que en alguns centres -Montilivi, els Castanyers i Centre Educatiu el Segre- s'ha constatat que el grau d'ocupació és significativament inferior a la capacitat teòrica, el Síndic ha interpellat sobre les previsions per millorar la utilització i aprofitament dels recursos disponibles.

D'altra banda, la Institució ha suggerit unes reformes per tal de donar més amplitud a les habitacions dels menors i els despatxos dels professionals en el centre educatiu Oriol Badia, com també la programació en el temps d'una petita obra per millorar la seguretat de la unitat de règim tancat del centre educatiu Montilivi.

S'ha d'insistir que les observacions formulades pel Síndic pretenen contribuir a millorar un servei públic que es presta amb un estàndard de qualitat força alt.

El Departament de Justícia donà resposta a les consideracions del Síndic en els termes que tot seguit es resumeixen.

S'ha informat que la superació del mes d'estada al centre d'observació «els Tíllers» està en funció de les instàncies judicials competents, ja que els diagnòstics d'observació i les propostes tècniques del centre s'emeten, en la seva totalitat, dins els 30 dies establerts.

En relació amb les condicions d'habitabilitat de les instal·lacions i la preservació de la intimitat dels menors, s'han previst actuacions i obres en els centres «els Castanyers» i «Oriol Badia», així com la propera adquisició d'un nou habitatge on instal·lar el centre «Folch i Torres». Tot això permetrà disposar d'espais més amplis tant per a la vida quotidiana com per a les habitacions. També s'han reforçat les mesures de seguretat interior del centre «Montilivi».

En relació amb l'estat d'ocupació dels centres i aprofitament de la seva capacitat real, s'aplica un programa impul-

sat per la Direcció General, amb vista a la utilització, d'acord amb l'article 65 del codi penal, com a mesur alternativa a la presó. També s'impulsa l'assistència als programes de centre de dia per part de menors sotmesos a llibertat vigilada o que puguin utilitzar els recursos dels centres.

Atesa la resposta del Departament de Justícia, de la qual es desprèn que en el moment de rebre-la ja s'havia previst realitzar les obres suggerides en alguns centres i que altres ja s'havien efectuat, i ateses les altres informacions lliurades, el Síndic enten que havien estat acceptades les seves consideracions i que sols restava fer el seguiment de l'execució de les previsions que se li van comunicar.

Actuació d'Ofici núm. 192/93

La continuïtat entre la percepció de la PIRMI i de les pensions no contributives quan els beneficiaris de la primera compleixen 65 anys

En el transcurs d'una reunió tinguda en aquesta Institució amb representants dels serveis socials municipals del Districte de Ciutat Vella, de la congregació religiosa de les Oblates i de Caritas Diocesana, es va plantejar el problema del desfasament que es produeix en la percepció de la renda mínima d'inserció, una de les actuacions compreses dins de la PIRMI, per a les persones que tenen més de seixanta-cinc anys.

El problema se suscita quan aquestes persones compleixen seixanta-cinc anys, deixen de percebre la renda mínima d'inserció i sol·liciten una pensió no contributiva.

Els interessats manifestaren la seva preocupació perquè la tramitació del canvi de prestació comporta un retard de sis mesos, de manera que les persones que depenen de la renda mínima d'inserció, en fer seixanta-cinc anys, s'estan sis mesos sense percebre cap ingrés ni ajut.

El Síndic va decidir iniciar una actuació d'ofici sobre aquest afer, i va demanar al Departament de Benestar Social que se li indiqués si té prevista alguna mesura per pal·liar el problema.

En la seva resposta, el Conseller de Benestar Social va indicar que el Secretari General del Departament havia dictat una instrucció als responsables de l'ICASS i de la PIRMI, que substancialment diu que:

«La finalitat de la renda mínima d'inserció que estableix el Decret 144/1990, de vint-i-vuit de maig, així com la de les pensions no contributives de la Seguretat Social, és assegurar un mínim de subsistència a aquelles persones en les quals es donen unes circumstàncies personals i socials determinades. Per això és aconsellable establir una forma de coordinació entre els corresponents òrgans gestors que possibiliti la percepció continuada d'ingressos a aquelles persones que reuneixin les condicions d'ambdues prestacions.

»Per això —continuava el Conseller—, l'ICASS iniciarà d'ofici procediment de pensió no contributiva quan l'òrgan gestor del PIRMI li comunicui la data d'extinció de la renda mínima que estigui percebent alguna persona amb possibili-

tat d'accés al sistema no contributiu de la Seguretat Social. I els efectes econòmics de la pensió no contributiva esdevindran efectius des del primer dia del mes següent a aquell en el qual l'interessat reuneixi els requisits a què fa referència l'article 23 del Reial Decret de quinze de març de 1991.»

El Síndic considerarà que l'adopció d'aquestes mesures, de l'aplicació de les quals en farà el seguiment, dóna solució al problema plantejat.

Actuació d'Ofici núm. 1627/93

Full de pre-inscripció en una escola de formació professional

Amb motiu de la queixa promoguda pel senyor R.P.S., en desacord amb el fet d'haver de fer constar els ingressos familiars en el full de sol·licitud d'inscripció en el centre, el Síndic va considerar que aquesta exigència no implica cap discriminació, ja que només és una dada necessària per aplicar un criteri utilitzat, entre altres coses, per assignar plaça en un determinat centre. Aquest criteri és recollit a l'annex 1 de la Resolució de 6 d'abril de 1993, per la qual es fixen les normes de pre-inscripció i matriculació d'alumnes als centres docents públics o privats concertats que imparteixen educació secundària obligatòria, batxillerat o FP el curs 93/94.

No obstant això, el Síndic considerarà que el full de sol·licitud de pre-inscripció al curs 1993-1994 que l'Escola de Formació Professional Filles de la Caritat, del carrer de l'Hospital Militar, número 165, de Barcelona distribuï als alumnes que volen sol·licitar la inscripció en el centre, no s'ajustava al contingut mínim que estableix l'esmentada resolució, ja que el full de pre-inscripció exigeix que s'indiqui una part de l'expedient acadèmic (fotocòpia de les notes de l'última avaluació), requisit que les instruccions no preveuen.

Sol·licitat informe sobre aquesta qüestió al Departament d'Ensenyament, aquest ha comunicat que d'acord amb allò que preveu la LODE, s'ha constituït una comissió de conciliació, ja que s'havia constatat l'incompliment de la normativa de concerts educatius. En el cas que no hi hagi acord de la comissió, es procedirà a instruir l'expedient per incompliment del conveni.

Actuació d'Ofici núm. 1982/93

En relació amb l'activitat del Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE)

Aquesta actuació d'ofici es va iniciar a final de l'any 1993, i en el moment de tancar la redacció d'aquest Informe encara resta en tràmit.

El CIRE és una empresa pública que té com a objectiu primordial satisfer el dret al treball dels presos i els penats interns en establiments penitenciaris de Catalunya. Així doncs, considerant que la tasca de reinserció social dels pre-

sos, juntament amb la de la seva custòdia és la finalitat primordial que la Llei Orgànica General Penitenciària 1/1979 de 26 de setembre encomana a les institucions penitenciàries, i en tant que un dels mitjans idonis per efectuar la reinserció és el treball renumerat, el Síndic va considerar necessari i oportú estudiar a fons el funcionament d'aquest organisme.

Aquesta iniciativa va sorgir arran de les diferents visites que el Síndic va efectuar durant l'any 1993 a diversos centres penitenciàries, gràcies a les quals constatà la necessitat de promoure el treball entre la població reclusa, com a mesura efectiva per a una veritable reinserció social.

A hores d'ara disposem de la informació facilitada per la gerència del CIRE, que ha de ser valorada abans de dictar la corresponent resolució.

Actuació d'Ofici núm. 1129/93

Funcionament de l'equip de tractament del Centre Penitenciari Quatre Camins

Arran dels comentaris que en diverses ocasions havien efectuat davant la nostra Institució alguns familiars dels reclusos del Centre Penitenciari Quatre Camins sobre el funcionament de l'equip de tractament de l'esmentat centre penitenciari —queixes manifestades així mateix pels interns—, el Síndic de Greuges va considerar oportú obrir una actuació d'ofici per estudiar el funcionament de l'esmentat equip de tractament.

La queixa més generalitzada era la lentitud i la discriminació en la classificació i revisió de grau del qual eren objecte alguns interns.

El Síndic va sol·licitar a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació el corresponent informe per tal de recaptar informació sobre el funcionament de l'equip de tractament.

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació ens va trametre un complet dossier on es detallaven els següents aspectes:

- la composició de l'equip de tractament, amb un detall del personal que el formava,
- la tipologia de la població reclusa del mòdul on s'havien detectat queixes;
- programes i activitats que es fan al dit mòdul;
- revisió i evolució de la situació dels interns del mòdul del Centre Penitenciari corresponents als darrers sis mesos,
- descripció de l'actuació i atencions que l'equip de tractament dispensava als interns.

Finalment, la Direcció General de Serveis Penitenciaris va facilitar al Síndic de Greuges una informació circumstanciada de l'actuació duta a terme amb cinquanta interns escollits aleatòriament.

Aquesta informació contenia la data d'ingrés al centre penitenciari, la classificació, les dates de les revisions de grau efectuades, estudis de permís, i les peticions d'atenció i assistència sol·licitada als membres de l'equip de tractament i tota incidència representativa que afectés els interns.

Atès que la queixa més general consistia en el retard a fer les revisions de grau, el Síndic, un cop va disposar d'aquesta informació, considerà convenient tornar a sol·licitar informació, sis mesos després, per comprovar si durant aquest període, dins el qual el Reglament Penitenciari preceptua que s'efectuïn les revisions de grau, efectivament s'havien dut a terme.

El Síndic va escollir dotze interns sobre aquells de què havia informat la Direcció General, a fi de verificar l'actuació de l'equip, del total dels cinquanta inicialment escollits.

D'aquests interns, a tots els quals s'havia revisat el grau penitenciari, onze es van mantenir en la classificació inicial, i un va ser posat en llibertat.

Estudiada tota la informació facilitada, el Síndic va constatar que no s'observava cap irregularitat en el funcionament de l'equip de tractament, i que la major part de queixes provenien d'interns conflictius, que no acreditaven una conducta susceptible de justificar una progressió de grau, tal com es desprenia del seguiment efectuat.

Actuació d'Ofici núm. 2521/93

Visita a la presó Model de Barcelona

El dia 8 de novembre de 1993, el Síndic de Greuges va visitar la presó Model de Barcelona amb la finalitat de conèixer personalment la situació del centre i les condicions en què es desenvolupa la convivència dels interns.

Després de la visita, durant la qual s'entrevistà amb funcionaris i reclusos, el Síndic va considerar oportú d'obrir un expedient d'ofici en constatar l'existència de certes deficiències en les instal·lacions, i també per suggerir a l'Administració l'adopció de les mesures necessàries per tal de paliar les deficiències observades.

Tot i conèixer les limitacions de l'Administració penitenciària per resoldre certes qüestions com la massificació del centre o les deficiències arquitectòniques de l'edifici de la Model, es va considerar oportú traslladar al Conseller de Justícia la impressió del Síndic i efectuar algunes recomanacions.

El Síndic va exposar al Conseller que la massificació del centre dificulta la convivència dels reclusos, així com la tasca dels funcionaris encarregats de la seva custòdia.

Quant a la tercera galeria, destinada als reincidents i als presos considerats perillosos, també es trobà especialment massificada i necessitada de millores de manteniment.

En relació amb la infermeria, es destacà que, malgrat el bon estat de conservació de les instal·lacions i dotació de mitjans personals i materials, fóra convenient contractar un cirurgià i un traumatòleg per tal de millorar el servei; alhora, s'evitarien els trasllats de malalts fora del recinte amb el consegüent perill de fugides.

També es va suggerir al Departament de Justícia la conveniència d'ampliar el servei de dispensació de metadona, programa d'ajut als toxicòmans que ofereix uns resultats satisfactoris entre el col·lectiu d'interns que s'hi poden acollir.

Igualment es considerà convenient d'adequar els dormitoris antics de la secció oberta per tal de preservar tant la intimitat com les condicions d'higiene.

L'escrit del Síndic finalitzava amb uns suggeriments referents a problemes de caire general relatius a:

-- necessitat urgent de reparar algunes cel·les i galeries, especialment la tercera, netejar a fons i pintar algunes zones;

-- recomanació de reparar els serveis de lavabo i dutxes de galeries i patis;

-- conveniència d'agilitar l'acabament de les obres de remodelatge i millora de les cel·les d'aïllament de la cinquena galeria;

-- conveniència de minvar el volum de la megafonia de l'interior del recinte, amb l'objecte de no molestar els veïns dels carrer adjacents.

El Departament de Justícia, per part seva, va informar que per tal de reduir la massificació del centre penitenciari d'homes de Barcelona, el 1994 habilitarà un mòdul prefabricat al Centre Penitenciari de Brians i també es redactarà el projecte de construcció d'un nou centre penitenciari.

En relació amb l'estat de la tercera galeria, en rebre la resposta del Departament ja s'havien iniciat els treballs de pintura i reparació de les cel·les més malmeses.

Igualment s'informà que havia començat la reparació de les dutxes i els lavabos de les galeries. Tanmateix, a causa de la complicació que representa la reparació dels serveis instal·lats al patis, s'ha sol·licitat a la Subdirecció General d'Obres i Patrimoni del Departament de Justícia la redacció d'un estudi tècnic per resoldre aquests problemes.

Pel que fa al remodelatge de les cel·les d'aïllament de la cinquena galeria, s'informà que aviat hi acabarien les obres de millora.

Quant al programa de dispensació de metadona, el Departament de Justícia, d'acord amb l'òrgan Tècnic de Drogodependència del Departament de Sanitat i Seguretat Social, ha decidit ampliar progressivament el nombre de beneficiaris del programa.

Davant la resposta del departament de Justícia i atès que la major part dels suggeriments efectuats havien estat acceptats; que en el moment de rebre la resposta ja s'havia iniciat una bona part de les obres de millora sol·licitades, i davant la voluntat de solucionar el problema de la massificació, el Síndic va considerar pertinent arxivar l'expedient d'ofici que anteriorment havia obert.

SECCIÓ 13: SEGUIMENT

I. SEGUIMENT DE QUEIXES RECOLLIDES EN INFORMES ANTERIORS

El seguiment es refereix a qüestions substancialment alterades per actuacions administratives ulteriors, com també a aquelles altres exposades en informes precedents i encara no resoltes. Les referències al Butlletí Oficial del Parlament s'han d'entendre efectuades al número 99 de 31 de març de 1993.

Queixa 1633/91 (pàg 6078 i 6079 del Butlletí Oficial Parlament de Catalunya)

Torns de guàrdies hospitalàries

L'any 1991, la Federació de Metges d'Hospitals de Catalunya va presentar una queixa que pretenia aconseguir que l'Administració sanitària de Catalunya regulés el sistema de torns de guàrdies als metges adscrits al Servei Català de la Salut.

El Síndic formulà l'any 1992 una recomanació perquè es regulés aquesta qüestió, per tal com la Institució entenia que la manca de regulació afectava negativament el dret a la protecció de la salut dels ciutadans i el dret al descans dels metges i a la seva dignitat professional.

Per resoldre adequadament la qüestió, el Departament de Sanitat i Seguretat Social va acordar la constitució d'una Comissió de Treball, que el 1993 va iniciar la seva activitat de recerca d'informació.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, la Comissió no ha lliurat encara els resultats de la tasca que li va ser encomanada, i per tant no s'ha produït la regulació que el Síndic demandà.

Queixa 632/92 (pàg 6093 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Inexecució d'una sentència judicial

En resposta al suggeriment que el Síndic de Greuges adreçà a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes per tal que, amb el màxim de diligència possible, sense perjudicar els drets dels interessats, adoptés les mesures necessàries per executar la Sentència del Tribunal Suprem, fins i tot de forma subsidiària si no s'efectuava l'enderroc voluntàriament per part del propietari, l'entitat local esmentada informà que properament, per tal de no dilatar més la resolució d'aquest assumpte, adjudicaria les obres d'enderroc, que s'efectuarien d'acord amb el projecte inicialment elaborat per l'Ajuntament, a càrrec del propietari.

Queixa 475/92 (pàg 6085 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Dificultat per efectuar el reagrupament familiar

En l'Informe corresponent a l'any 1992 incloïem la queixa del ciutadà marroquí senyor A., motivada per les di-

ficultats que impediën a la seva esposa i fills, residents al Marroc, obtenir el visat de reagrupament familiar.

En aquell cas, l'interessat residia legalment al nostre país des de l'any 1975, i la seva família també hi havia residit, fins que un accident laboral el va deixar invàlid total, i els familiars, per motius econòmics, van haver de retornar al país d'origen.

Un cop el senyor A. va percebre la corresponent pensió d'invalidesa, va iniciar els tràmits oportuns per tal que la seva família pogués retornar a Espanya, però els tràmits es van allargar extraordinàriament fins que va decidir sol·licitar l'ajut del Síndic de Greuges.

La Institució va donar trasllat de la queixa al Defensor del Poble, i recentment hem estat informats que ja l'any 1991 es va concedir el visat de residència per reagrupament familiar, però atès que els familiars no van recollir el visat, l'expedient fou arxivat.

A hores d'ara, havent-se tornat a sol·licitar el visat dels familiars, els ha tornat a ser concedir.

Queixa 832/92 (pàg 6152 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Barreres arquitectòniques

L'Ajuntament de Reus remeté l'informe sol·licitat, del qual se'n desprenia que existia un projecte de reforma de l'edifici, l'execució del qual suposaria la desaparició de les barreres arquitectòniques denunciades.

Queixa 562/92 (pàg 6117 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Les condicions assistencials dels centres hospitalaris

Finalment, el Col·legi Oficial de Metges de Barcelona respongué al Síndic informant-lo sobre la tramitació d'un expedient obert al facultatiu que havia denunciat la interessada. L'expedient s'arxivà per inexistència d'infracció.

Queixes 136/91, 88/91, 550/91, 83/91, entre d'altres (pàg 6194 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Restriccions i correccions en l'homogeneïtzació dels règims de la Seguretat Social

S'ha corregit el problema que afectava els treballadors per compte propi o autònoms pel que fa a la no validesa de les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a l'alta.

La Disposició Addicional desena de la Llei 22/93, de 29 de desembre, de mesures fiscals, de reforma de règim jurídic de la funció pública i de la protecció per desocupació,

preveu la validesa, a efectes de percebre les corresponents prestacions, de les quotes anteriors a l'alta en el règim especial de la Seguretat Social de treballadors per compte propi o autònoms.

S'ha acceptat finalment la nostra recomanació, malgrat no afectar els treballadors autònoms que van pagar abans de l'1 de gener de 1994.

Queixa 1839/92 (pàg 6146 i 6147 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Lentitud en els tràmits d'adopció

El 1992, el Síndic va fer avinent al Departament de Benestar Social que caldria reduir notablement el temps que transcorre des de la sol·licitud d'adopció fins que es té la primera entrevista amb els interessats.

L'any 1993, el Departament de Benestar Social informà que s'ha creat l'àrea d'informació específica i personalitza-

da, a càrrec de tres assistents socials, que expliquen a les famílies les característiques de l'acolliment pre-adoptiu i dels menors en situació d'abandó i les informen dels terminis i el procediment en l'estudi i selecció.

Queixa 953/92 (pàg 6147 del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya)

Després què?

El Departament de Benestar Social va informar el Síndic de l'acord del Govern de la Generalitat de Catalunya per crear un Comitè interdepartamental per a l'estudi de les mesures a adoptar en relació amb els joves que arriben a la majoria ingressats en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància. El Comitè ha elaborat una proposta de Programa Interdepartamental que haurà de ser presentat al Consell Executiu per tal que resolgui sobre la seva aprovació.

SEGONA PART

CONCLUSIONS

– En l'àmbit de l'accés a la funció pública, cal la màxima transparència en la valoració dels mèrits allegats pels participants en els concursos i concursos oposició.

– Els actes administratius s'han de motivar suficientment per tal d'evitar la indefensió dels administrats.

– És urgent que s'adoptin les mesures legals escaients amb vista a normalitzar la situació en què es troben els objectors de consciència pendents d'efectuar la prestació social substitutòria.

– És imprescindible que l'Administració fomenti la integració dels immigrants estrangers que estan al nostre país, i amb aquest objecte és convenient que existeixi un servei d'informació i assessorament als estrangers en aquelles zones on hi ha un alt índex d'immigració.

– És necessari regular amb concreció els criteris de concessió de visat per reagrupament familiar i escurçar el temps de tramitació dels expedients de permís de treball i residència promoguts pels immigrants estrangers.

– Cal fer extensiva la política de foment de rehabilitació dels edificis afectats per patologies estructurals als propietaris o usuaris de locals de negoci, mitjançant la previsió d'unes línies d'ajut al finançament de les despeses derivades de la reparació dels elements comuns de les finques.

– L'Administració local té assignades unes funcions de política d'habitabilitat que ha d'exercir en nom de l'interès general. Davant l'incompliment per part del propietari d'un edifici de l'ordre de conservació i manteniment de l'immoble, s'ha d'acordar l'execució subsidiària per l'Administració, a càrrec del propietari, per tal d'evitar el deteriorament del parc immobiliari urbà.

– Cal aplicar els principis d'eficiència i celeritat en la tramitació dels expedients sancionadors en matèria d'habitatges de protecció oficial, o aplicar les mesures cautelars previstes a la legislació vigent per tal d'evitar que les resolucions sancionadores resultin inaplicables.

– Les urbanitzacions il·legals són també responsabilitat dels Ajuntaments. Cal que aquests exerceixin les seves competències tutelars pel que fa a l'activitat urbanitzadora privada, i que evitin situacions de fet al marge del planejament, utilitzant eficaçment les tècniques previstes a l'ordenament jurídic per sancionar les infraccions i restaurar la legalitat urbanística pertorbada.

– És constata que el ciutadà pren, dia a dia, una major consciència del seu dret a gaudir d'un entorn no deteriorat pels diversos agents contaminants.

– Els mecanismes legals per actuar davant les anomenades activitats molestes no són suficients encara. D'altra banda, es constata que en determinats casos s'eludeix la responsabilitat de fer complir la normativa existent.

– L'administrat es veu obligat sovint a instar la rectificació d'errades materials en l'àmbit de la gestió tributària, i de vegades troba una resposta molt lenta de l'Administració.

– La notificació per edicte dels anomenats «tributs de cobrament periòdic» o «per rebut» és avalada formalment per la Llei General Tributària; però davant la modificació, d'un exercici a un altre, d'elements essencials del tribut, s'ha de procedir a la notificació individualitzada. La imposició d'un recàrrec sobre un tribut preexistent ha de ser objecte de notificació singular als subjectes passius.

– És constata, en un cert nombre de queixes, que una part dels ciutadans consideren no assumible la pressió fiscal creixent. La manca d'informació als contribuents que explíciti o raoni la motivació, de fet i de dret, dels citats increments genera un rebuig gairebé automàtic a pagar-los.

– Cal que l'Administració sanitària adopti les mesures necessàries a fi d'eradicar les llistes d'espera en els serveis sanitaris. Adequar els serveis a la demanda social del moment és indispensable per garantir el dret del ciutadà a la protecció de la seva salut.

– Cal millorar l'atenció al malalt i la relació entre aquest i els facultatius, per tal de continuar humanitzant la sanitat pública. També és urgent millorar el finançament autonòmic de la sanitat per no malmetre la qualitat assistencial desitjada pels ciutadans.

– Cal intensificar els esforços en la creació d'Àrees Bàsiques de Salut i en l'implantació d'Equips d'Atenció Primària, per tal que la reforma de l'atenció primària es completi abans no finalitzi el termini previst a la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya.

– S'han d'adoptar les mesures convenientes per evitar la marginació i el rebuig dels col·lectius més desprotegits (ancians, drogodependents, malalts mentals i malalts de sida), amb la creació de centres especials, la potenciació de l'assistència domiciliària i programes sanitaris que recullin les seves característiques diferencials.

– Un cop més, reiterem la necessitat que les administracions titulars de serveis públics assumeixin les seves funcions de control en relació amb la prestació dels serveis que són gestionats per una empresa concessionària.

– L'eficàcia dels mecanismes de defensa dels consumidors i usuaris és la peça cabdal del principi tutelar establert a l'article 51 de la Constitució. Un cop més, insistim que aquest objectiu d'eficàcia ha d'inspirar els actes de l'Administració, ja sia en exercici de les seves competències tutelars, ja sia com a prestadora de serveis.

– S'ha de tendir a l'homogeneïtzació dels règims especials del sistema de la Seguretat Social per tal d'equiparar amb el règim general la seva acció protectora, la qual ha de

garantir l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat, especialment en cas d'atur i durant la vellesa.

– Cal continuar eliminant les limitacions imposades als ciutadans per obtenir determinats beneficis o indemnitzacions derivats de la Llei d'Amnistia.

– Cal continuar adoptant mesures enèrgiques per tal de garantir el dret al treball, entès com una ocupació socialment útil i, entre aquestes mesures, fomentar la universalització del reciclatge professional.

– Cal que els poders públics considerin la conveniència de protegir les parelles de fet, quan perdin el company o la companya de qui depenien econòmicament.

– Cal insistir en la conveniència que els Jutges de Menors que s'encarreguen, entre altres afers, d'adopcions i acolliments, rebin una formació especialitzada.

– És necessari un desplegament eficaç d'accions preventives, globals i puntuals, en relació amb els infants en situació de risc. En conseqüència és imprescindible la coordinació de tots els recursos disponibles –personals i materials– sigui quina sigui l'Administració titular.

– És imperiós que s'arbitrin amb urgència mesures que disminueixin de forma ràpida i significativa les llistes d'espera dels EAIA.

– En les informacions sobre menors en els mitjans de comunicació social, cal extremar les garanties per no vulnerar el seu dret a la intimitat i, en tot cas, el Ministeri Fiscal ha d'exercir les facultats que en defensa del menor té confides.

– També s'ha de protegir els menors i adolescents respecte a les imatges i missatges que s'emeten a través dels mitjans audiovisuals, en particular la televisió, per tal que no perjudiquin el seu desenvolupament integral com a persones.

– El PIRMI és un programa dissenyat per promoure la reinserció socio-laboral, i no pot esdevenir l'alternativa a la retallada de despesa social o un succedani dels defectes d'altres sistemes.

– Cal millorar la política de personal en els cossos docents de forma que s'assoleixi un grau desitjable d'estabilitat professional (major agilitat en les convocatòries d'accés, un estudi acurat de les necessitats, no dilatar innecessàriament la situació de destinació provisional, etc).

– És necessària una reestructuració en profunditat de l'oficina judicial, per tal que pugui complir la funció de servei públic àgil i eficaç.

– Cal crear una oficina de la víctima, on es pugui adreçar el ciutadà que ha estat subjecte passiu d'un delictes, on se l'ajudi en el seguiment continuat del seu cas, de manera que no pateixi una doble victimització, fruit del delictes la primera, i de la manca d'informació dels seus drets i del seu exercici, la segona.

– És necessari desmassificar els centres penitenciaris per tal de millorar la convivència dels interns i facilitar la tasca dels funcionaris encarregats de la seva custòdia.

– És convenient ampliar els programes mèdics que actualment s'apliquen als centres penitenciaris catalans amb vista a eradicar el consum de substàncies tòxiques i estupefaents.

TERCERA PART

ANNEX 1

DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

ACTUACIONS GLOBALES DEL SÍNDIC DE GREUGES - 1993

Queixes resoltes directament en el moment de la consulta o en hores posteriors pel «Servei d'Informació al Ciutadà»	850
Queixes que han donat lloc a expedient	1.734
Actuacions d'ofici: (expedients iniciats a instància del Síndic)	17
TOTAL ACTUACIONS:	2.601

VISITES ATESES PEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ DEL SÍNDIC DE GREUGES

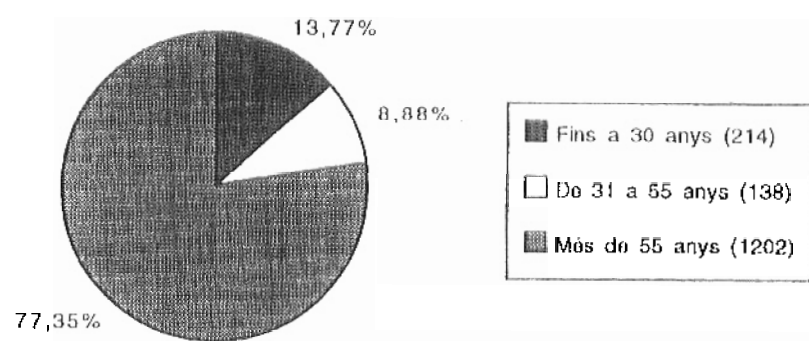
MES	TOTAL VISITES	CONSULTES
Gener	118	69
Febrer	185	104
Març	158	98
Abril	116	66
Maig	126	57
Juny	136	74
Juliol	112	56
Agost	83	52
Setembre	101	53
Octubre	132	76
Novembre	130	78
Desembre	106	67
TOTAL	1.503 (*)	850 (**)

(*) En 653 de les 1503 visites, es va indicar als compareixents la possibilitat de presentar queixa al Síndic de Greuges, cosa que 240 van fer.

(**) Són consultes aquelles visites en les que la qüestió que es planteja al Síndic, es resol en el mateix moment o en hores immediatament posteriors.

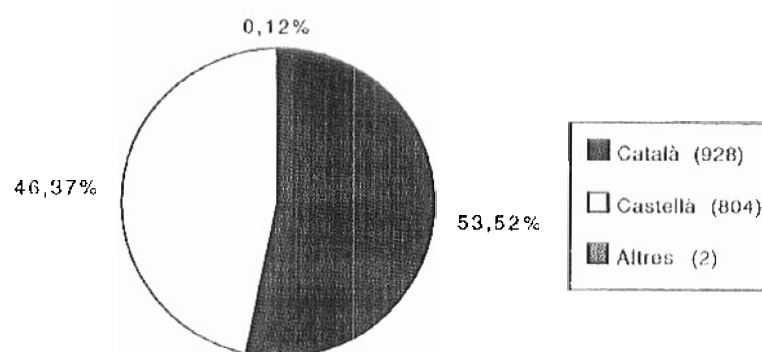
EDAT DELS RECLAMANTS

Total: 1554

LLENGUA EMPRADA EN LES QUEIXES

Total: 1.734

ANNEX 2

CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

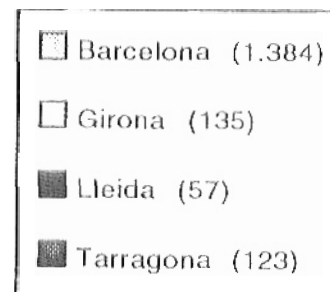
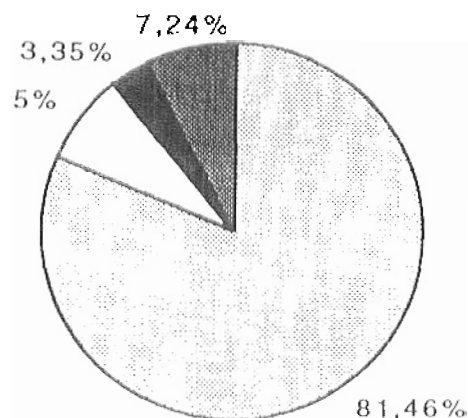
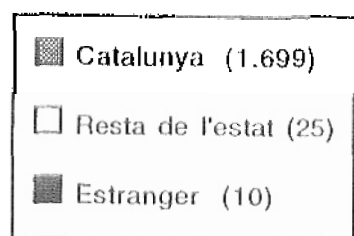
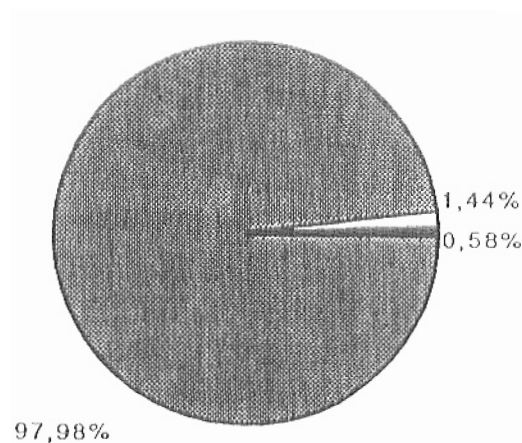
CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

Domicili dels reclamants

Total expedients: 1.734

CATALUNYA

Total: 1.699

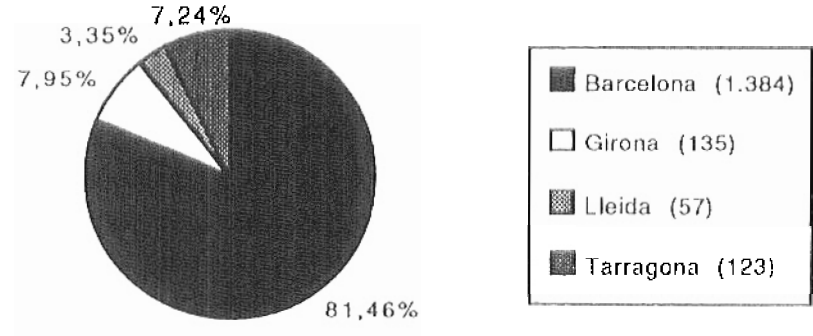
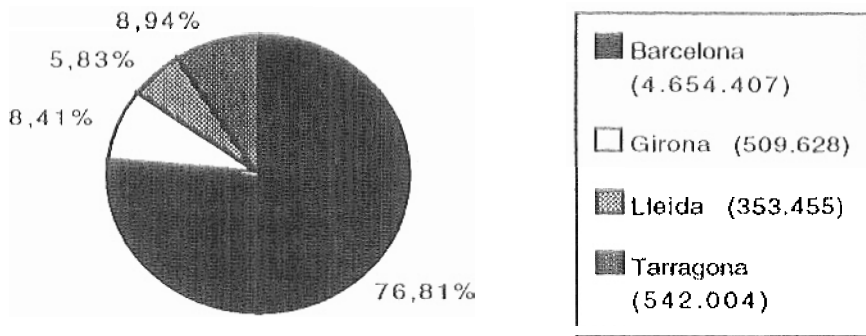

COMPARACIÓ % POBLACIÓ/ % QUEIXES

Població	Nombre habitants	% Població	Nombre Queixes	Percentatge Queixes s/1699
Catalunya	6.059.494	100%	1.699	100%
Barcelona	4.654.407	76,81%	1.384	81,46%
Girona	509.628	8,41%	135	7,95%
Lleida	353.455	5,83%	57	3,35%
Tarragona	542.004	8,94%	123	7,24%

PERCENTATGE SOBRE HABITANTS

PERCENTATGE SOBRE QUEIXES

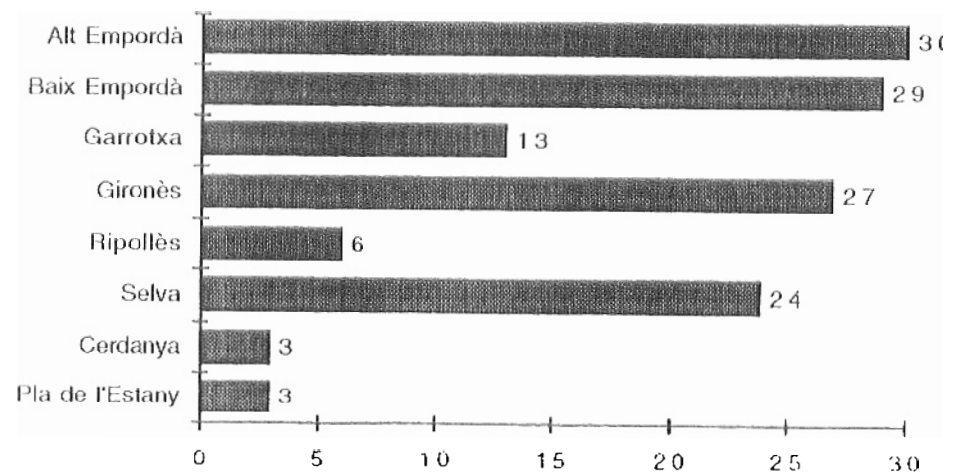
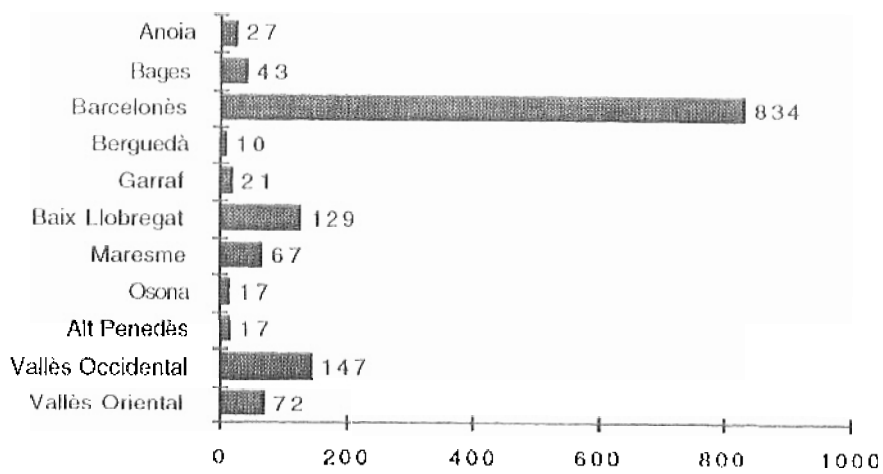

COMARQUES DE BARCELONA

Total: 1.384

COMARQUES DE GIRONA

Total: 135

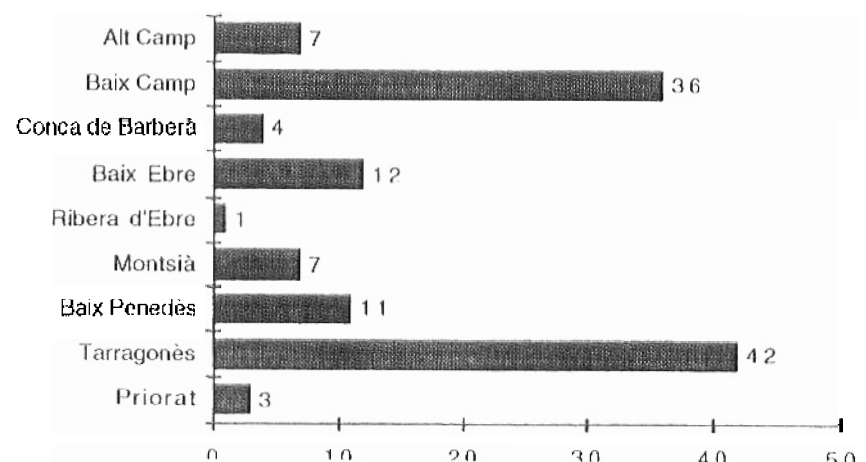
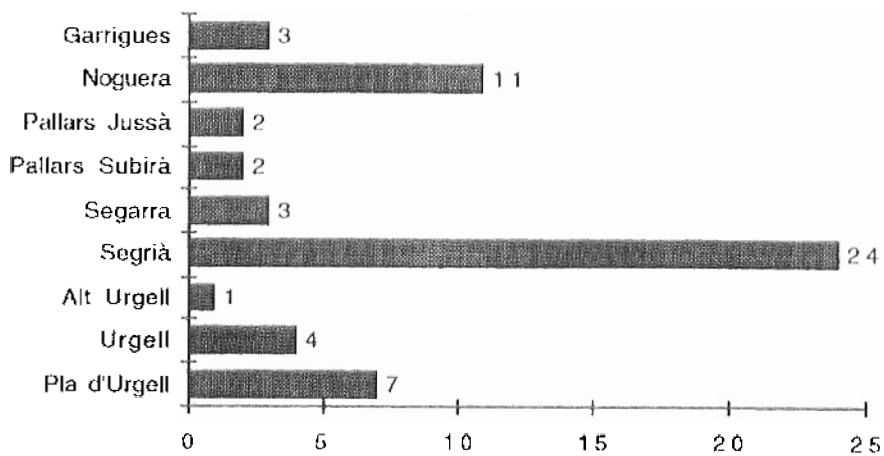

COMARQUES DE LLEIDA

Total: 57

COMARQUES DE TARRAGONA

Total: 123

BARCELONA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Anoia	27
Castellolí	1
Igualada	12
Jorba	1
La Torre de Claramunt	1
Masquefa	1
Piera	3
Pujalt	1
Sta. Margarida de Montbui	5
Vilanova del Camí	2
Bages	43
Artés	1
Avinyó	1
Balsareny	1
Calders	1
Cardona	1
El Pont de Vilomara i Rocafort	1
Manresa	23
Noia	1
Navarcles	1
Navas	3
Sallent	1
Santpedor	2
St. Joan de Vilatorrada	1
St. Vicenç de Castellet	4
Súria	1
Barcelonès	834
Badalona	38
Barcelona	732
L'Hospitalet de Llobregat	42
St. Adrià de Besòs	5
Sta. Coloma de Gramenet	17
Berguedà	10
Avià	1
Berga	5
Casserres	2
Guardiola de Berguedà	1
Puig-Reig	1
Garraf	21
Cubelles	1
Sitges	5
St. Pere de Ribes	4
Vilanova i la Geltrú	11

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Baix Llobregat	129
Abrera	2
Castelldefels	13
Cervelló	3
Corbera de Llobregat	1
Cornellà de Llobregat	15
El Papiol	2
El Prat de Llobregat	7
Esparreguera	2
Esplugues de Llobregat	13
Gavà	8
Martorell	4
Molins de Rei	3
Olesa de Montserrat	3
Pallejà	1
St. Andreu de la Barca	5
St. Boi de Llobregat	12
St. Esteve Sesrovires	4
St. Feliu de Llobregat	10
St. Joan Despí	3
St. Vicenç dels Horts	6
Sta. Coloma de Cervelló	1
Torrelles de Llobregat	2
Vallirana	3
Viladecans	6
Maresme	67
Alella	2
Arenys de Mar	6
Arenys de Munt	1
Argentona	2
Calella	3
Canet de Mar	5
Dosrius	2
El Masnou	4
Malgrat de Mar	3
Mataró	19
Òrrius	1
Palafolls	1
Pineda de Mar	3
Premià de Dalt	2
Premià de Mar	3
St. Andreu de Llavaneres	1
Sta. Susanna	1
Teià	1
Tiana	2
Vilassar de Dalt	1
Vilassar de Mar	4

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Osona	17
Centelles	1
Manlleu	1
Montesquiu	1
Roda de Ter	1
Rupit i Pruit	1
St. Hipòlit de Voltregà	1
St. Martí de Centelles	1
St. Pere de Torelló	2
St. Quirze de Besora	1
Sta. Maria de Coreó	1
Tona	1
Torelló	1
Vic	4
Alt Penedès	17
Font Rubí	1
Gelida	1
La Granada	1
St. Llorenç d'Hortons	1
St. Martí Sarroca	1
St. Quintí de Mediona	1
St. Sadurní d'Anoia	2
Sta. Margarida i els Monjos	1
Subirats	2
Torreclaverit	1
Vilafranca del Penedès	5
Vallès Occidental	147
Barberà del Vallès	8
Castellar del Vallès	1
Cerdanyola del Vallès	4
Matadepera	1
Montcada i Reixac	7
Palau de Plegamans	4
Polinyà	2
Ripollet	4
Rubí	10
Sabadell	38
St. Cugat del Vallès	7
St. Quirze del Vallès	1
Sta. Perpètua de Mogoda	3
Terrassa	54
Valldoreix	2
Viladecavalls	1

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Vallès Oriental	72
Aiguafreda	1
Caldes de Montbui	7
Canovelles	1
Cardedeu	4
Fogars de Montclús	1
Granollers	9
L'Atmella del Vallès	1
La Garriga	3
La Llagosta	2
La Roca del Vallès	10
Les Franqueses del Vallès	2
Llinars del Vallès	2
Lliçà d'Amunt	3
Mollet del Vallès	1
Montmeló	3
Montornès del Vallès	5
Parets del Vallès	3
St. Celoni	3
St. Fost de Campsentelles	1
St. Pere de Vilamajor	2
Sta. Maria de Palautordera	4
Vallgorguina	2
Vilalba Sasserra	1
Vilanova del Vallès	1
TOTAL BARCELONA	1.384

GIRONA

COMARCA - Població	Nre. Queixes
Alt Empordà	30
Cabanes	1
Castelló d'Empúries	1
El Port de la Selva	2
Figueres	13
Garriguella	1
L'Armentera	1
Llançà	2
Llers	1
Maçanet de Cabrenys	1
Roses	4
Vilafant	1
Vilamacolum	1
Vilamalla	1
Baix Empordà	29
Segur	2
Castell-Platja d'Aro	3
Cruïlles, Monells i St. Sadurní de l'Heura	2
Forallac	1
La Bisbal d'Empordà	3
Palafrugell	2
Palamós	5
St. Feliu de Guíxols	8
Sta. Cristina d'Aro	3
Garrotxa	3
Castellfollit de la Roca	1
La Vall de Bianya	1
Olot	0
Sta. Pau	1
Girones	17
Cassà de la Selva	1
Girona	11
Lagostera	1
Quart	2
Salò	1
St. Julià de Ramis	1
Ripollès	1
Vilabertran	1
Ripoll	0

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Selva	24
Amer	1
Arbúcies	2
Blanes	4
Caldes de Malavella	1
Hostalric	1
La Cellera de Ter	1
Lloret de Mar	7
Maçanet de la Selva	1
St. Hilari Sacalm	1
Sta. Coloma de Farners	1
Tossa de Mar	2
Vilobí d'Onyar	2
Cerdanya	3
Puigcerdà	3
Pla de l'Estany	3
Banyoles	2
Cornellà del Terri	1
<hr/> TOTAL GIRONA	<hr/> 135

LLEIDA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Garrigues	3
Cervià de les Garrigues	1
Juneda	1
L' Albages	1
Noguera	11
Algerri	1
Artesa de Segre	1
Balaguer	4
La Sentiu de Sió	1
Les Avellanes i Sta. Linya	1
Ós de Balaguer	1
Ponts	2
Pallars Jussà	2
La Pobla de Segur	1
Salas de Pallars	1
Pallars Sobirà	2
Soriguera	1
Tirvia	1
Segarra	3
Cervera	2
St. Ramon	1
Segrià	24
Artesa de Lleida	2
La Granja d'Escarp	1
Lleida	19
Rosselló	2
Alt Urgell	1
Les Valls de Valira	1
Urgell	4
Agramunt	2
Castellsera	1
La Fuliola	1
Pla d'Urgell	7
Barbens	1
Bell-Lloc d'Urgell	2
Bellví	1
El Palau d'Anglesola	1
Golmés	1
Mollerussa	1
TOTAL LLEIDA	57

TARRAGONA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Alt Camp	7
Alcover	1
Rodonya	1
Valls	5
Baix Camp	36
Almóster	1
Cambrils	5
La Selva del Camp	1
Les Borges del Camp	1
Pratdip	1
Reus	26
Riudoms	1
Conca de Barberà	4
L'Espluga de Francolí	1
Sta. Coloma de Queralt	2
Vimbodí	1
Baix Ebre	12
Deltebre	1
L'Atmella de Mar	1
Tortosa	10
Ribera d'Ebre	1
Móra d'Ebre	1
Montsià	7
Amposta	3
La Galera	1
St. Carles de la Ràpita	1
St. Jaume d'Enveja	1
Sta. Bàrbara	1
Baix Penedès	11
Albinyana	1
Bellvei	2
Calafell	3
El Vendrell	4
La Bisbal del Penedès	1
Priorat	3
Falset	1
Marçà	1
Pradell de la Teixeta	1

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Tarragonès	42
Altafulla	3
Creixell	1
Els Pallaresos	1
La Canonja	1
Salou	1
Tarragona	27
Torredembarra	5
Vila-Seca i Salou	3
TOTAL TARRAGONA	123

PROCEDENTS DE LA RESTA DE L'ESTAT

Classificació per províncies

Albacete	1
lava	2
Baleares	3
La Coruña	1
Cordoba	1
Castellón	1
Granada	1
Jaen	1
Logroño	1
Madrid	2
Málaga	1
Navarra	1
Orense	2
Sevilla	1
Valencia	3
Zaragoza	3
<hr/>	
TOTAL	25

PROCEDENTS DEL L'ESTRANGER

Classificació per països

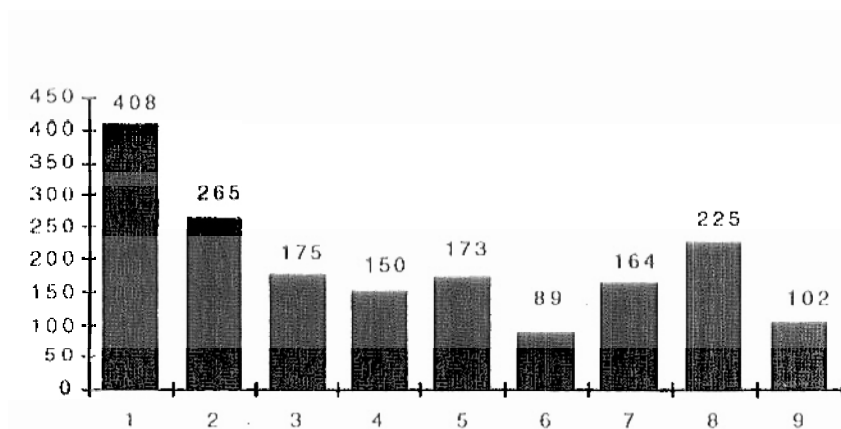
Alemanya	1
Bèlgica	2
França	6
Principat d'Andorra	1
<hr/>	
TOTAL	10

ANNEX 3

CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

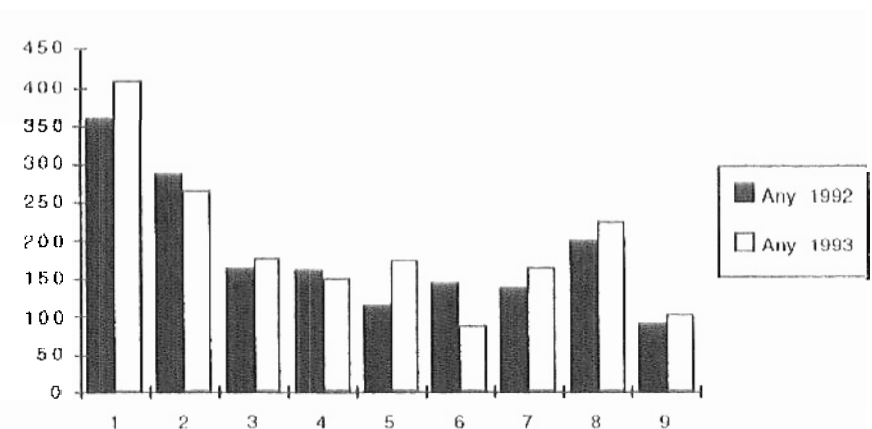
A. CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER SECCIONS

Total: 1.751

CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER SECCIONS

Comparació amb anys anteriors

1. Administració General (23,30%)
2. Ordenació del Territori (15,13%)
3. Tributària (9,99%)
4. Sanitat i Consum (8,56%)
5. Treball i Pensions (9,88%)
6. Serveis Socials (5,08%)
7. Ensenyament i Cultura (9,36%)
8. Justícia (12,84%)
9. Queixes privades i/o inconcretes (5,82%)

1. Administració General
2. Ordenació del Territori
3. Tributària
4. Sanitat i Consum
5. Treball i Pensions
6. Serveis Socials
7. Ensenyament i Cultura
8. Justícia
9. Queixes privades i/o inconcretes

EXPEDIENTS DE QUEIXA I ACTUACIONS D'OFICI

<i>Secció</i>	<i>Temàtica Plantejada</i>	<i>Núm. Exp</i>
1. ADMINISTRACIÓ GENERAL	- Personal	64
	- Prestacions de caràcter personal	27
	- Contractació administrativa	11
	- Coacció administrativa	53
	- Estrangeria i situació d'apatridia	48
	- Prestacions patrimonials no tributàries	12
	- Responsabilitat patrimonial de l'administració	7
	- El procediment com a garantia de l'administrat	159
	- Actuació forces de seguretat	27
	Total:	408
2. ORDENACIÓ TERRITORI	- Habitatge	52
	- Urbanisme	76
	- Medi ambient i qualitat de vida	137
	Total:	265
3. TRIBUTÀRIA	- Tributs	69
	- Altres ingressos públics	6
	- Gestió Tributària	100
	Total:	175
4. SANITAT I CONSUM	- Salut pública	19
	- Deficiències sanitàries	30
	- Personal sanitari	15
	- Consum	86
	Total:	150
5. TREBALL I PENSIONS	- Pensions i beneficis derivats de la II República Espanyola	31
	- Seguretat Social	94
	- Treball	48
	Total:	173
6. SERVEIS SOCIALS	- Deficients físics	6
	- Deficients psíquics	22

<i>Secció</i>	<i>Temàtica Plantejada</i>	<i>Núm. Exp</i>
	– Gent Gran	15
	– Nens	18
	– Dones	2
	– Grups marginats	6
	– Borses de pobresa	20
	Total:	89
7. ENSENYAMENT I CULTURA		
ENSENYAMENT	– Alumnes	72
	– Professors	46
	– Pares d'alumnes	1
	– Centres docents	7
	– Gestió Acadèmica	9
	– D'altres aspectes educatius	1
CULTURA	– Normalització lingüística	20
	– D'altres temes culturals no relatius a la llengua	8
	Total:	164
8. JUSTÍCIA		
	– Administració de justícia	181
	– Institucions penitenciàries	44
	Total:	225
9. QUEIXES PRIVADES I/O INCONCRETES		
	– Privades	80
	– Inconcretes	22
	Total:	102
TOTAL EXPEDIENTS		1.751

**CONSULTES RESOLTES EN EL MOMENT DE LA VISITA
O EN HORES POSTERiors**

<i>Secció</i>	<i>Temàtica Plantejada</i>	<i>Núm. Exp</i>
1. ADMINISTRACIÓ GENERAL	- Personal	7
	- Prestacions de caràcter personal	9
	- Contractació administrativa	1
	- Coacció administrativa	15
	- Estrangeria i situació d'apatridia	10
	- Prestacions patrimonials no tributàries	4
	- Responsabilitat patrimonial de l'administració	2
	- El procediment com a garantia de l'administrat	21
	- Actuació forces de seguretat	6
	Total:	75
2. ORDENACIÓ TERRITORI	- Habitatge	8
	- Urbanisme	18
	- Medi ambient i qualitat de vida	4
Total:	30	
3. TRIBUTÀRIA	- Tributs	14
	- Preus Públics	2
	- Gestió Tributària	19
Total:	35	
4. SANITAT I CONSUM	- Salut pública	4
	- Deficiències sanitàries	3
	- Personal	1
	- Consum	16
Total:	24	
5. TREBALL I PENSIONS	- Pensions i beneficis derivats de la II República Espanyola	6
	- Seguretat Social	18
	- Treball	11
Total:	35	
6. SERVEIS SOCIALS	- Deficients físics	1
	- Deficients psíquics	3

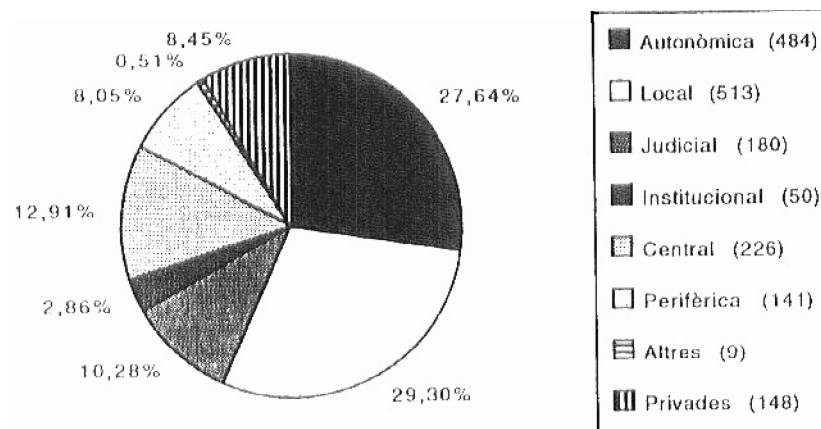
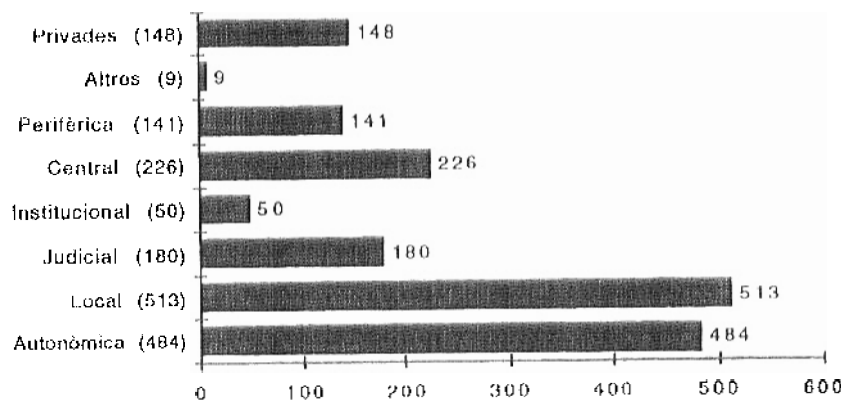
<i>Secció</i>	<i>Temàtica Plantejada</i>	<i>Núm. Exp</i>
	– Gent Gran	4
	– Dones	3
	– Grups marginats	2
	– Borses de pobresa	33
	Total:	46
7. ENSENYAMENT I CULTURA		
ENSENYAMENT	– Alumnes	4
	– Professors	2
	– Centres Docents	1
	– Normalització lingüística	1
	Total:	8
8. JUSTÍCIA		
	– Administració de Justícia	274
	– Institucions Penitenciàries	2
	Total:	276
9. QUEIXES PRIVADES I/O INCONCRETES		
	– Privades	297
	– Inconcretes	23
	– Cosa jutjada	1
	Total:	321
	TOTAL EXPEDIENTS	850

ANNEX 4

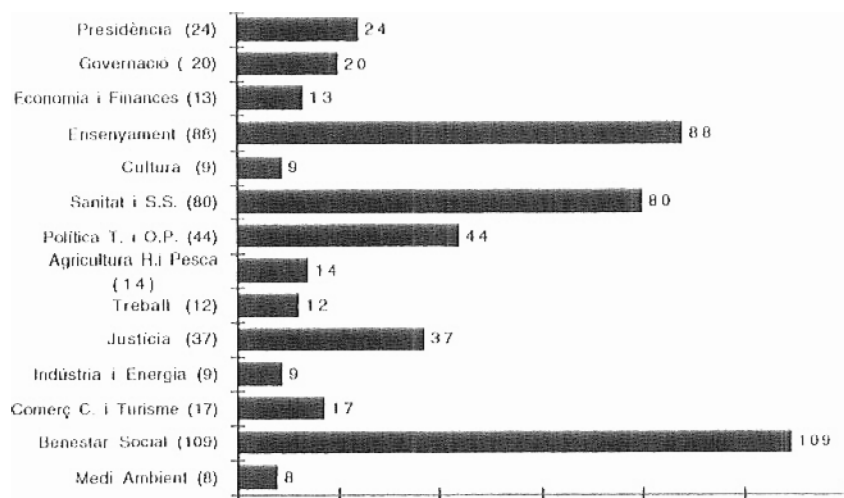
CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

B. CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES I ACTUACIONS D'OFICI PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

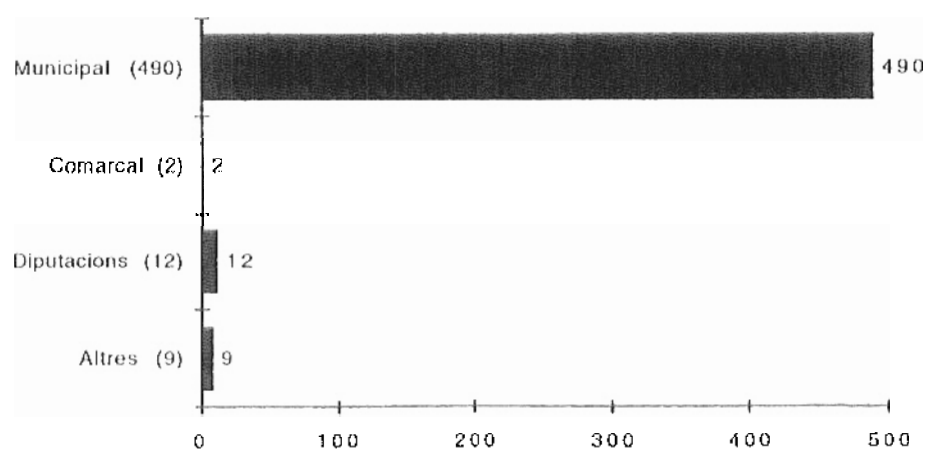
Total: 1.751

ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

ADMINISTRACIÓ LOCAL

**RELACIÓ D'AJUNTAMENTS FRONT ELS QUE S'HA INTERPOSAT
QUEIXA O INICIAT EXPEDIENT D'OFICI**

BARCELONA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Alt Penedès	8
Castellet i la Gornal	1
Gelida	2
La Granada	1
Sant Martí Sarroca	1
Santa Margarida i els Monjos	1
Vilafranca del Penedès	2
Anoia	1
Santa Margarida de Montbui	1
Bages	14
Balsareny	2
Cardona	1
Manresa	4
Moià	2
Navàs	1
El Pont de Vilomara i Rocafort	1
Rajadell	1
Sant Vicenç de Castellet	1
Santpedor	1
Baix Llobregat	52
Abrera	1
Castelldefels	6
Castellví de Rosanes	1
Cervelló	2
Collbató	2
Corbera de Llobregat	2
Cornellà de Llobregat	4
Esparreguera	2
Esplugues de Llobregat	2
Gavà	1
Martorell	2
Molins de Rei	4
Olesa de Montserrat	2
Pallejà	1
El Prat de Llobregat	1
Sant Boi de Llobregat	3
Sant Esteve Sesrovires	1
Sant Feliu de Llobregat	1
Sant Joan Despí	2
Sant Vicenç dels Horts	2
Santa Coloma de Cervelló	1

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Torrelles de Llobregat	3
Vallirana	2
Viladecans	4
Barcelonès	211
Badalona	8
Barcelona	189
l'Hospitalet de Llobregat	9
Sant Adrià de Besòs	3
Santa Coloma de Gramenet	2
Berguedà	1
Sagàs	1
Garraf	15
Canyelles	1
Sant Pere de Ribes	2
Sitges	3
Vilanova i la Geltrú	9
Maresme	22
Alella	1
Arenys de Mar	1
Argentona	1
Calella	2
Canet de Mar	1
Dosrius	1
el Masnou	3
Mataró	5
Premià de Mar	1
Sant Pol de Mar	1
Santa Susanna	1
Tordera	1
Vilassar de Dalt	1
Vilassar de Mar	2
Osona	5
Sant Martí de Centelles	1
Sant Pere de Torelló	2
Santa Maria de Corcó	1
Tona	1
Vallès Occidental	32
Barberà del Vallès	2
Castellar del Vallès	1
Cerdanyola del Vallès	1
Montcada i Reixac	3
Ripollet	1
Rubí	2
Sabadell	5

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Sant Cugat del Vallès	2
Sant Quirze del Vallès	1
Terrassa	12
Vacarisses	1
Valldoreix	1
Vallès Oriental	72
Aiguafreda	1
l'Ametlla del Vallès	2
Caldes de Montbui	1
Cardedeu	2
Fogars de Montelús	1
la Garriga	1
Granollers	2
la Llagosta	1
Lliçà d'Amunt	1
Llinars del Vallès	1
Mollet del Vallès	3
Montmeló	2
Montornès del Vallès	6
Parets del Vallès	1
Sant Antoni de Vilamajor	1
Sant Feliu de Codines	1
Santa Eulàlia de Ronçana	1
Santa Maria de Palautordera	2
Vilalba de Saserra	2
TOTAL BARCELONA	393

GIRONA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Alt Empordà	10
Cabanes	1
l'Escala	1
Figueres	3
Garriguella	1
Llançà	2
Sant Pere Pescador	2
Baix Empordà	11
Calonge	1
Castell-Platja d'Aro	2
Palamós	2
Pals	1
Sant Feliu de Guíxols	4
Santa Cristina d'Aro	1
Cerdanya	4
Llívia	2
Puigcerdà	1
Urús	1
Garrotxa	4
Olot	4
Gironès	1
Quart	1
Pla de l'Estany	1
Banyoles	1
Ripollès	3
Ribes de Freser	1
Ripoll	2
Selva	3
Blanes	2
Hostalric	1
TOTAL GIRONA	37

LLEIDA

<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Alt Urgell	1
Bescaran	1
Noguera	5
Artesa de Segre	1
Balaguer	1
Ós de Balaguer	1
Ponts	1
la Sentiu de Sió	1
Pallars Jussà	2
Abella de la Conca	1
Gavet de la Conca	1
Pla d'Urgell	2
Mollerussa	2
Segarra	2
Cervera	2
Segrià	3
Lleida	3
Solsonès	2
Sant Llorenç de Morunys	1
Solsona	1
Urgell	2
Agramunt	1
Tàrraga	1
TOTAL LLEIDA	19

TARRAGONA

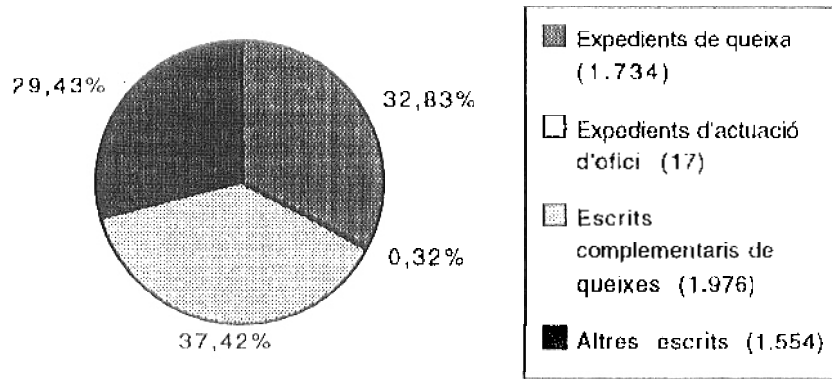
<i>COMARCA - Població</i>	<i>Nre. Queixes</i>
Alt Camp	2
Alcover	2
Baix Camp	13
Pratdip	1
Reus	10
Riudoms	1
la Selva del Camp	1
Baix Ebre	4
Tortosa	4
Baix Penedès	9
Albinyana	1
Calafell	4
el Vendrell	4
Conca de Barberà	2
Santa Coloma de Queralt	1
Vimbodí	1
Montsià	1
la Galera	1
Priorat	1
Marçà	1
Tarragonès	9
Tarragona	6
Torredembarra	3
TOTAL TARRAGONA	41

ANNEX 5

DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS

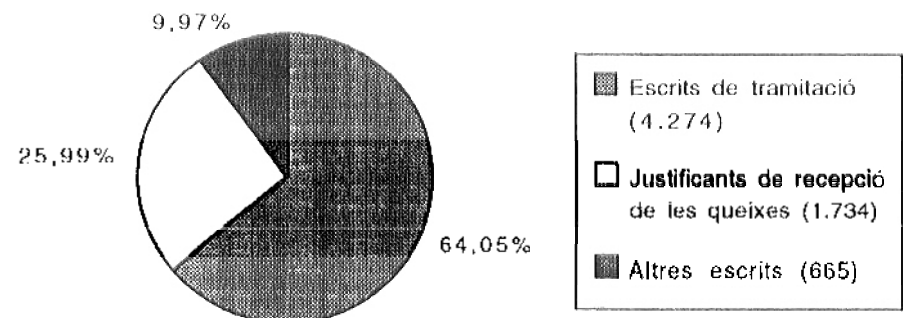
ESCRITS REGISTRATS D'ENTRADA- 1993

Total: 5.281

ESCRITS REGISTRATS DE SORTIDA- 1993

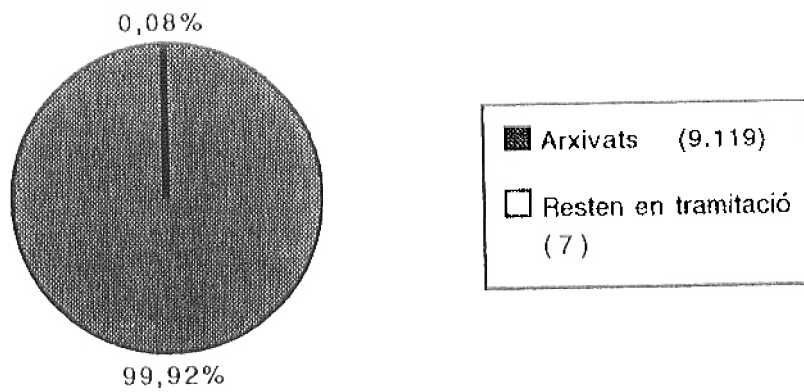
Total: 6.673

RESUM D'EXERCICIS ANTERIORS (*)

(de 1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990)

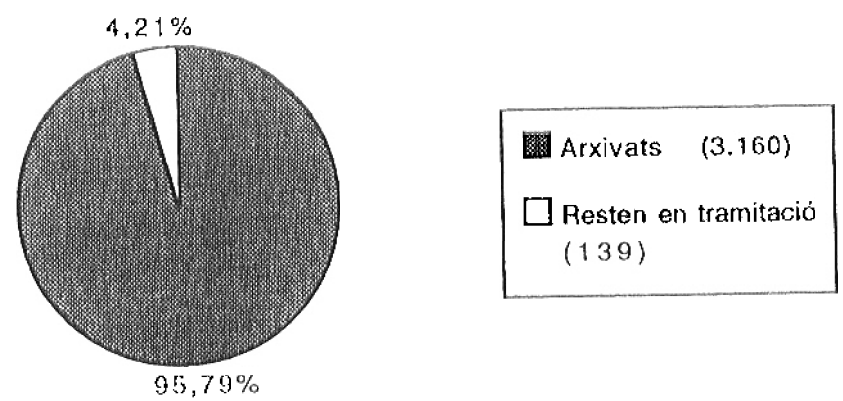
Total expedients: 9.126

RESUM D'EXERCICIS ANTERIORS (*)

(de 1991-1992)

Total expedients: 3.299

(*) Dades a 31 de desembre de 1993

TRAMITACIÓ EXPEDIENTS DURANT EL 1993

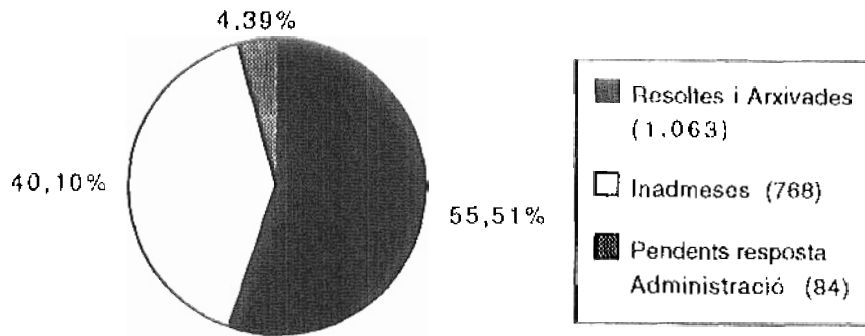
Expedients en tràmit a 5 de febrer de 1993 * d'exercicis anteriors al 1993	878
Expedients iniciats durant 1993	1.751
Expedients iniciats durant 1993, resolts abans 5 de febrer de 1993	(6)
Total expedients	2.623
<hr/>	
Expedients resolts durant 1993	1.832
Expedients que de 5.2.93 a 31.12.93 passen de «pendent de conèixer la resposta de l'Administració davant la resolució del Síndic», a resoltes	83
Total expedients resolts	1.915
<hr/>	
Expedients en tràmit a 31.12.93	791
<hr/>	

* Data de tancament de les dades estadístiques, Informe 1992.

TOTAL EXPEDIENTS RESOLTS (5.2.93 A 31.12.93)

Queixes resoltes i arxivades, no admeses i pendents de resposta de l' Administració

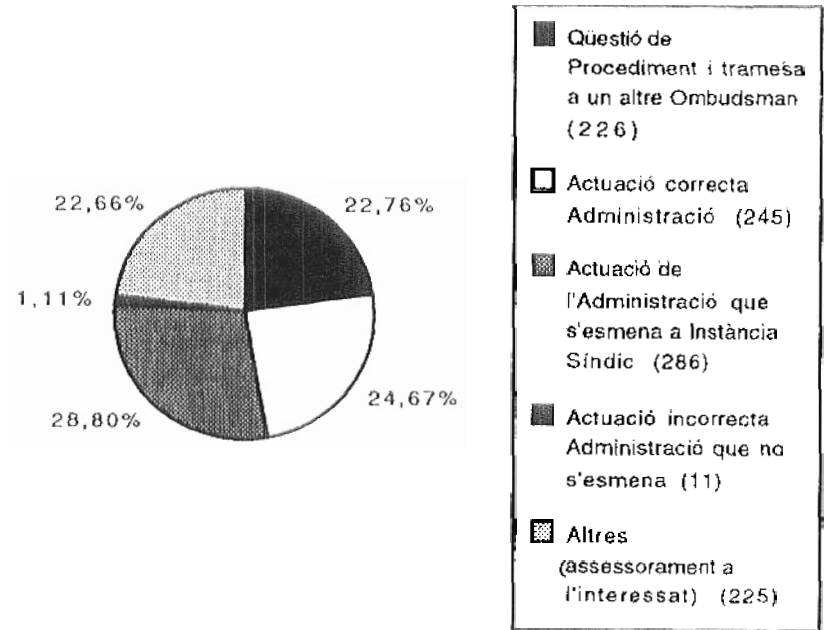
Total: 1.915 (*)

TOTAL QUEIXES RESOLTES I ARXIVADES

(5.2.93 a 31.12.93)

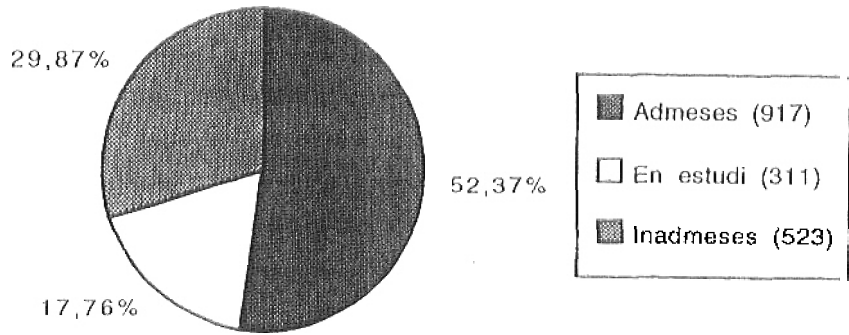
Total: 1.063

(*) Dades a 31 de desembre de 1993

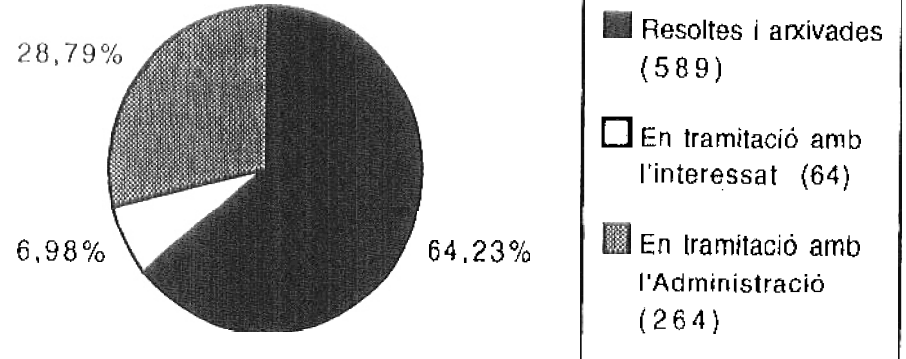
TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS REGISTRATS DURANT L'ANY 1993

Queixes admeses, no admeses i en estudi (tot l'any)

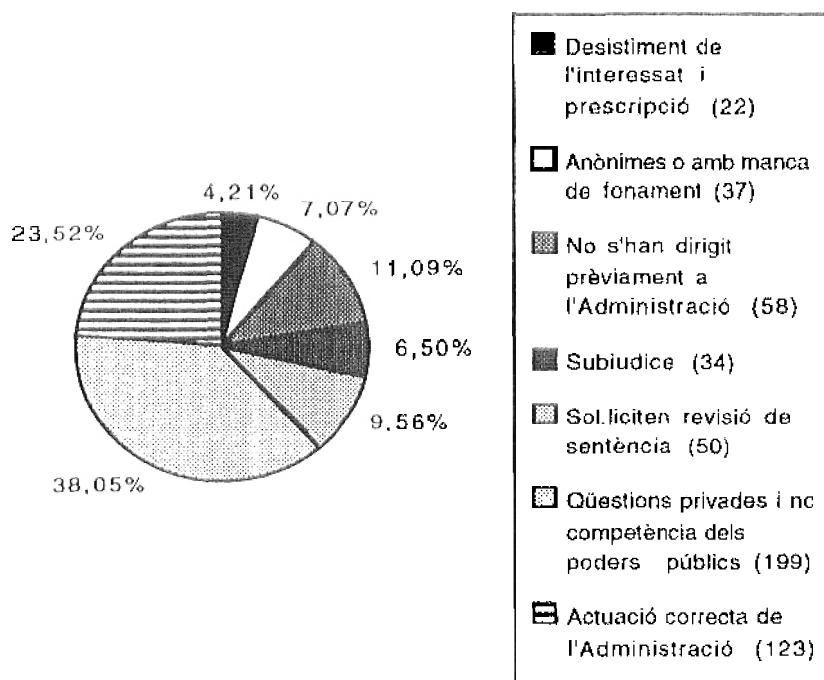
DESGLOSSAMENT DE LES QUEIXES ADMESES

Total: 917

DESGLOSSAMENT DE LES QUEIXES NO ADMESES

(Causas d'inadmissió)
Total: 523

ANNEX 6

ACTIVITATS DEL SÍNDIC DE GREUGES

Tradicionalment, en aquest apartat de l'Informe de les actuacions de la Institució del Síndic de Greuges durant l'any, s'hi relacionaven cronològicament totes aquelles activitats que havia realitzat, o en les quals havia participat, el Síndic de Greuges, el seu adjunt o altre personal al Servei de la Institució.

Enguany, a més de relacionar-les cronològicament de forma genèrica, s'han agrupat específicament per les següents temàtiques: Relacions amb el Parlament; Visites de treball; Assistència i/o intervencions en conferències, jornades, seminaris i taules rodones; Actes de representació; Visites protocolàries; Reunions d'Ombudsman; Mitjans de comunicació; i Visites docents.

Relacions amb el Parlament

- 5 febrer Presa de possessió del nou Síndic de Greuges.
- 19 març Visita al President del Parlament. Presentació de l'Informe 1992.
- 29 abril Presentació de l'Informe 1992 davant la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.
- 16 juny Presentació de l'Informe 1992 davant el Ple del Parlament.

Visites i reunions de treball

- 10 febrer Entrevista amb la Diputada Sra. Dolors Montserrat.
- 12 febrer Entrevista amb la Diputada Sra. Magda Oranich.
- 16 febrer Entrevista amb el Diputat i President de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges, Sr. Miquel Pueyo.
Reunió amb els membres de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.
- 22 febrer Entrevista amb l'Oficial Major del Parlament de Catalunya.
- 26 febrer Entrevista amb el Sr. Josep M. Canals, Director de Telefònica i el Sr. José Manuel Morán, President de la Comisión Delegada de FUNDESCO.
- 3 març Entrevista amb la Diputada Sra. Dolors Montserrat.
Entrevista amb el Diputat Sr. Jaume Rodri.
- 23 març Entrevista amb el Diputat Sr. Rafael Ribó.
Entrevista amb el Diputat Sr. Jordi Portabella.
- 31 març Visita al Conseller de Política Territorial i Obres Públiques.
- 1 abril Entrevista amb el Regidor de Ciutat Vella de l'Ajuntament de Barcelona.
- 13 abril Entrevista amb el Cap del Centre Provincial de Reclutament.
- 15 abril Entrevista amb el Vice-president del Parlament, Sr. Arcadi Calzada.
- 22 abril Entrevista amb el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació.

24 abril	Visita al centre d'ex-toxicòmans Torreblanca.
28 abril	Reunió a l'Audiència amb la seva Presidenta, el Conseller de Justícia, la Regidora de l'Àmbit de Benestar Social i el Regidor de l'Àmbit de Via Pública de l'Ajuntament de Barcelona, el Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el Degà de l'Il·ltre. Col·legi d'Advocats de Barcelona i el Cap Superior de Policia per parlar del tema de l'atenció a les víctimes del delictes.
10 maig	Entrevista amb el Comissionat de l'Alcaldia per a la Defensa dels Drets Civils.
12 maig	Entrevista amb la Diputada Sra. Anna Ballebó, secretària general de la Fundació Internacional Olof Palme.
25 maig	Entrevista i reunió de treball amb el Defensor del Pueblo e.f. a Madrid.
1 juny	Entrevista amb el Secretari General del Departament de Justícia.
11 juny	Entrevista amb el Secretari General de la Presidència de la Generalitat.
17 juny	Entrevista amb l'Alcalde de Sant Fruitós de Bages.
18 juny	Entrevista amb els Diputats Sra. Rosa Martí i Sr. Joan M. Abelló.
5 juliol	Visita a la Presó de Joves de la Trinitat.
7 juliol	Entrevista amb els Diputats senyors Miquel Pueyo i Josep Lluís Carod.
9 juliol	Visita a la Presó de Ponent.
12 juliol	Entrevista amb la Directora de l'Institut Català del Consum.
13 juliol	Visita als centres de menors Els Tihlers i l'Alzina.
15 juliol	Entrevista amb la Diputada Sra. Rosa Bruguera.
21 juliol	Entrevista amb el Sr. Xavier Dalmau, Coordinador del Districte de Ciutat Vella.
19 agost	Entrevista amb l'Adjunt al Defensor del Pueblo, Sr. Antoni Rovira.
24 agost	Entrevista amb l'Alcalde de Barcelona. Presentació Informe 1992.
7 setembre	Visita al President de la Generalitat. Presentació Informe 1992.
17 setembre	Visita a la Presó de Wad-Ras.
28 setembre	Entrevista amb el Conseller de Medi Ambient. Entrevista amb l'Alcalde de Sant Vicenç dels Horts.
30 setembre	Entrevista amb el Conseller de Política Territorial i Obres Públiques.
4 octubre	Entrevista amb el Sr. Carlos Ramos, Fiscal de Ciutat Vella.
5 octubre	Entrevista amb la Diputada Sra. Rosa Barenys.
7 octubre	Visita al centre de menors Centre Educatiu Montilivi (Girona).
8 octubre	Entrevista amb el Vice-president del Parlament, Sr. Arcadi Calzada.

18 octubre	Visita al centre de menors Els Castanyers (Palau de Plegamans).
21 octubre	Visita a la Fundació Via Guasp per a la rehabilitació del malalt mental.
8 novembre	Visita a la Presó Model.
11 novembre	Entrevista amb el Regidor de Ciutat Vella.
15 novembre	Dinar de treball amb el Sr. Jordi Garcia-Petit (Ajuntament de Barcelona).
18 novembre	Visita al centre de menors El Segre (Lleida).
22 novembre	Visita a la Institució i reunió de treball amb l'Adjunta, el Secretari General i l'Assessor d'informàtica del Síndic de Greuges del País Valencià.
30 novembre	Entrevista amb l'Alcalde de Barcelona.
9 desembre	Visita a la Presó de Quatre Camins.
13 desembre	Visita als centres de menors Residència Folch i Torres (Granollers) i Centre Oriol Badia (Guardiola de Fontrubí).
22 desembre	Entrevista amb la Directora General d'Atenció a la Infància. Visita a la Fundació Icese (Institut de Ciències Sanitàries i de l'Educació).

Assistència i/o intervencions en conferències, jornades, seminaris i taules rodones.

	Assistència al Seminari de Dret Local, corresponent a 1993, organitzat per la Federació de Municipis de Catalunya.
	Assistència al Seminari sobre la Llei 30/1992, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.
17 març	Conferència «El Síndic de Greuges: institució protectora dels drets humans» a l'Escola de Policia de Catalunya.
16 abril	Participació en les jornades Premsa i Drets de l'Home, organitzades per la Lliga Catalana dels Drets de l'Home-Tomàs Moro.
4 maig	Participació en una taula rodona sobre la llibertat i responsabilitat del malalt mental organitzada pel Col·legi de Metges.
5 maig	Conferència sobre la Institució als alumnes de post-grau de la Facultat de Dret de la Universitat de Girona.
8/9 maig	Presentació de la ponència «Reinserción laboral y tratamiento penitenciario: sus posibilidades y sus límites» dins les Jornades Penitenciàries organitzades per l'Associació Catalana de Juristes Demòcrates.
14 maig	Ponència inaugural de les II Jornades del rol del psicòleg: deontologia professional, organitzades pel Col·legi de Psicòlegs del País Valencià, celebrades a València.
21 maig	Assistència a la Jornada Europea organitzada per l'Institut Universitari d'Estudis Europeus de la Universitat Autònoma de Barcelona.
27 maig	Conferència sobre la Institució del Síndic de Greuges a la Facultat de Dret de la Universitat de Girona. Sopar-tertúlia al Col·legi Major Monterols.

-
-
- 29 maig Clausura de l'Acta de Lectura del Manifest de les Primeres Jornades de Diàleg entre Cultures, organitzades per la Xarxa Interactiva Sòciocultural i l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès.
- 1 juny Assistència al curs sobre Jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia organitzat per l'Escola d'Administració Pública.
- 17 juny Intervenció, amb el parlament «Drets dels ciutadans i participació de la Creu Roja en la societat civil», en la taula rodona organitzada per celebrar el cinquantenari de la presència de la Creu Roja a Igualada.
- 18 juny Participació en la taula rodona Cronicitat, comunitat i futur, celebrada amb motiu de la presentació de la Fundació Tutelar de Familiars de Malalts Mentals de Catalunya, celebrada al Departament de Sanitat i Seguretat Social.
- 21 juny Assistència a l'acte inaugural de les jornades La intervenció penitenciària en la delinqüència no comesa.
- 22 juny Assistència a la taula rodona Joves valors, grans valors, organitzada pel Departament de Benestar Social.
- 12 juliol Presidència en l'acte de cloenda del programa Universitat-Empresa de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- 22 juliol Conferència «Els ciutadans i l'Administració» a l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs.
- 7 oct. Participació i presentació de ponències en les Jornades sobre immigració-Informe de Girona, celebrades a Girona.
- 13 oct. Presentació de l'Informe 1992 de la Institució davant el Consell Municipal de Benestar Social.
- 14 oct. Conferència «La salut mental a Catalunya. El punt de vista del Síndic de Greuges» als Serveis de Salut Mental de l'Hospital de Sant Joan de Déu a Sant Boi de Llobregat.
- 16 oct. Participació en la taula rodona «Consum i qualitat de vida» dins el 1r. Congrés Català de Consum i Alimentació Mediterrània.
- 19 oct. Conferència «El Síndic de Greuges i la defensa dels drets dels ciutadans de Catalunya» a Forum FIATC.
- 21 oct. Conferència «El Síndic de Greuges, defensor dels drets humans» a l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà.
Assistència al Seminari per a l'estudi de la legislació i la doctrina jurisprudencial aplicable a Catalunya, organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- 9 nov. Dinar-conferència-debat a la Cambra de Comerç Francesa.
- 12 nov. Participació en l'acte organitzat amb motiu del 60 aniversari de la creació de l'Institut Escola.
- 16 nov. Participació en la presentació del llibre «Homenatge a Josep Maria Batista i Roca. Textos polítics i pedagògics» a l'Auditori del Palau de la Generalitat.
- 23 nov. Assistència al sopar-tertúlia organitzat pel Grup Àgora (funcionaris del Cos Superior de Policia).
- 24/26 nov. Assistència al II Congrés de Dret i Salut.
- 27 nov. Cloenda de les IV Jornades sobre experiències de les Unitats d'Admissió i Atenció a l'Usuari-Els drets de l'usuari del sistema sanitari, organitzades pel Servei català de la Salut.
- 30 nov. Assistència al col·loqui «Integració d'immigrants; del procés de regularització al reagrupament familiar» organitzat per la Fundació Paulino Torras Domenech.
-
-

Actes de representació

16 febrer	Assistència a l'acte de lliurament del Premi Artur Martorell.
19 febrer	Assistència a l'acte de lliurament de la Medalla d'Or al Mèrit.
22 febrer	Assistència a l'acte de cloenda de commemoració del XXVè Esportiu de l'Ajuntament de Barcelona al Futbol Club Barcelona. Aniversari de la reunificació de la Cambra de Comerç i Navegació amb la d'Indústria de Barcelona, presidit pel Rei Joan Carles I. Assistència a l'acte d'inauguració, amb la presència dels Reis, dels Estudis de Formació Continuada (Palau de les Heures).
25 febrer	Assistència a la inauguració de la 11a. Setmana del Llibre en Català.
2 març	Assistència a l'acte de presentació, a l'Ajuntament de Barcelona, del llibre «Civisme i urbanitat».
19 març	Lliurament al Síndic de la Medalla de la Universitat Autònoma de Barcelona.
22 març	Sopar-Homenatge al Síndic organitzat per l'Associació per a les Nacions Unides.
24 març	Assistència a la conferència del Sr. Josep Termes Ardèvol «Les Bases de Manresa des d'una perspectiva actual» al Parlament de Catalunya.
29 març	Assistència a l'acte de lliurament al Conseller i al Comitè Assessor del Departament de Sanitat i Seguretat Social del llibre «10 anys de la LISMI a Catalunya, present i futur».
30 març	Assistència a l'acte de lliurament del tercer Premi Internacional de Literatura Juvenil Infanta Elena - BYBLOS Fundació Privada.
1 abril	Presidència en l'acte de lliurament de la Medalla d'Or de l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat a l'Hospital de Sant Joan de Déu.
21 abril	Assistència a l'acte de lliurament del XII Premis Nacionals de Literatura Catalana.
22 abril	Assistència a l'acte de lliurament del XIII Premi de Narrativa Catalana Ramon Llull d'Editorial Planeta.
14 maig	Presidència dels actes organitzats amb motiu de les Festes de Primavera de Sant Feliu de Llobregat.
15 maig	Assistència a l'acte inaugural del Centre Penitenciari Brians-Dones.
17 maig	Assistència a l'acte d'homenatge a l'Hble. Sr. Frederic Rahola i d'Espona, organitzat pel Parlament de Catalunya i per l'Associació Blanquerna, amb la presència del Defensor del Pueblo e.f., el Defensor del Pueblo Andaluz, el Diputado del Común de Canarias, l'Ararteko i el Vicealcalde de Pobo.
28 maig	Assistència a la recepció oferta a Capitanía amb motiu del Dia de les Forces Armades.
1 juny	Presidència en l'acte de lliurament del Premi Fundesco d'assaig 1992.
4 juny	Assistència a l'acte inaugural de la 17ena Fira del Llibre de Barcelona.
15 juny	Assistència al sopar ofert amb motiu del comiat del Degà del Cos Consular a Barcelona.
18 juny	Assistència als actes organitzats al Monestir de Montserrat amb motiu de la canonització de Mn. Enric d'Ossó.
17 agost	Presidència dels actes de la Festa de l'Arbre Fruiter i d'Homenatge a la Vellesa de Moià.
9/10 set.	Assistència als actes organitzats amb motiu de la visita a Barcelona de la Reina de Noruega.

-
- 13 set. Trobada al Castell de Monsolís amb el Sr. Carles Montoliu, Baró de l'Albi, El Sr. Carles Bru, Eurodiputat, el President del Govern d'Andorra i el Sr. Francesc Homs, Diputat.
- 30 set. Assistència a l'acte inaugural de la 42 Conferència Bianual de la Conferència de Rectors Europeus, celebrat a la Universitat de Barcelona
Assistència a la sessió d'informació i participació de les eleccions a l'Institut Municipal de Disminuïts.
Assistència a l'acte de lliurament dels V Premis Josep M. Batista i Roca.
- 4 oct. Assistència a la inauguració del Curs Acadèmic 1993-1994 de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Assistència a l'acte de presentació del Pla Integral de Suport a les Famílies «El paper de la família en el desenvolupament de les persones i la cohesió social» al Col·legi d'Advocats.
- 15 oct. Investidura com a Confrare d'Honor de la Confraria del Cava de Sant Sadurní.
- 16 oct. Assistència a l'Estadi Olímpic a la Trobada «Vols conèixer Catalunya?» organitzada pel Departament de Benestar Social.
- 21 oct. Assistència a l'acte de lliurament, per part de la Fundació Jaume I, dels XVII Premis d'Honor Jaume I.
- 25 oct. Assistència als actes organitzats amb motiu del XV aniversari del restabliment de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya.
- 26 oct. Assistència a l'acte inaugural de les V Jornades Internacionals sobre la Síndrome de Down.
- 8 nov. Assistència, com a membre del Jurat, a la reunió per deliberar sobre el lliurament del Premi Solidaritat de l'Institut de Drets Humans.
- 12 nov. Assistència a l'acte de presentació de la revista «Dret i Salut» de l'Associació Juristes de la Salut.
- 16 nov. Assistència a l'acte celebrat al Senat (Madrid) en commemoració del 50 aniversari de la mort de Francesc d'Asís Vidal i Barraquer, Senador i Arquebisbe de Tarragona.
- 18 nov. Assistència a la recepció oferta a Capitanía amb motiu del comiat del General en Cap.
- 21 nov. Assistència a la festa Diverguai 7 organitzada per ASPANIAS.
- 22 nov. Assistència a la conferència «Frederic Rahola i d'Espona, primer Síndic de Greuges de Catalunya» a càrrec del Molt Hble. Sr. Heribert Barrera a l'Ateneu Barcelonès.
- 23 nov. Assistència a l'acte de lliurament dels Premis ONDAS.
- 26 nov. Assistència a l'acte de lliurament del VIII Premi de Poesia Salvador Espriu.
- 3 des. Assistència a la recepció oferta per la Generalitat amb motiu del Dia de la Constitució.
- 11 des. Assistència a l'acte de lliurament del Premi Solidaritat de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
- 14 des. Assistència a l'acte de presentació de la Carta dels Drets dels Ciutadans en l'exercici del Dret a la Salut, organitzat per la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat.
- 15 des. Assistència a la presentació de la Campanya «En català perquè és de justícia».
- 16 des. Assistència a l'acte de presa de possessió del nou Governador Civil de Barcelona.
Acte de lliurament a la Sra. Carme Aguadé del primer exemplar de l'edició dels parlaments efectuats en l'acte d'homenatge que, el Parlament de Catalunya i l'Associació Blanquerna, van oferir a l'Hble. Sr. Frederic Rahola i d'Espona.
- 18 des. Assistència a l'acte de nomenament del Dr. Ferran Rubió i Tudurí com a Col·legiat d'Honor del Col·legi Oficial de Metges de Balears, celebrat a Maó.
-

Visites protocol·àries

23 febrer	Visita al President de la Generalitat.
24 febrer	Visita al President del Parlament.
25 febrer	Visita al Governador Civil de Barcelona.
1 març	Visita al Delegat del Govern.
2 març	Visita al General en Cap de la Regió Militar Pirinenca Oriental.
3 març	Visita al Governador Militar. Visita al Conseller de Treball.
4 març	Visita al Conseller de Comerç, Consum i Turisme. Visita al President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Visita, a Madrid, al Delegat de la Generalitat de Catalunya.
5 març	Visita al Defensor del Pueblo, Sr. Alvaro Gil-Robles, a Madrid.
8 març	Visita al Conseller de Cultura.
9 març	Visita al Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Visita al Cap del Sector Naval. Visita a l'Alcalde de Barcelona.
10 març	Visita al Conseller de Benestar Social. Visita al Conseller d'Indústria i Energia. Visita al Rector de la Universitat Politècnica.
11 març	Visita al Rector de la Universitat Ramon Llull. Visita al Conseller d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Visita al Conseller de Política Territorial i Obres Públiques. Visita al Rector de la Universitat Pompeu Fabra.
12 març	Visita al Conseller de Justícia. Visita al Conseller de Sanitat i Seguretat Social. Visita al Conseller de Governació.
15 març	Visita al Cap del Sector Aeri. Visita a la Presidenta de l'Audiència.
16 març	Visita al Monestir de Montserrat.
17 març	Visita al Comissionat per a Univesitats i Recerca.
18 març	Visita al President de la Diputació de Barcelona. Visita al Conseller de Medi Ambient.
22 març	Visita a la Institució del General en Cap de la Regió Militar Pirinenca Oriental.
23 març	Visita a l'Arquebisbe de Barcelona.
24 març	Visita al Conseller d'Economia i Finances.

29 març	Visita al Rector de la Universitat de Barcelona.
31 març	Visita al Comissionat per a Actuacions Exteriors. Visita a la Institució del General en Cap d'Estat Major.
6 abril	Desplaçament a Girona per visitar a l'Alcalde, el Governador Civil, el President de la Diputació, el Delegat del Govern de la Generalitat, el Bisbe, el President de l'Audiència i el Rector de la Universitat.
15 abril	Visita a la Consellera de Governació.
12 maig	Visita a la Institució de l'Ambaixador de Noruega, l'Hble. Sr. Helge Vindenes.
18 maig	Desplaçament a Lleida per visitar a l'Alcalde, el President de la Diputació, el Governador Civil, el Delegat del Govern de la Generalitat, el Bisbe i el Síndic de la Paeria.
19 maig	Visita a la Institució del Governador Militar.
4 juny	Visita a la Institució del Cap del Sector Naval.
14 juny	Audiència amb S.M. el Rei Joan Carles I.
22 juny	Desplaçament a Tarragona per visitar a l'Alcalde, el Governador Civil, el President de la Diputació, el Delegat del Govern de la Generalitat, el President de l'Audiència i el Rector de la Universitat Rovira i Virgili.
30 juny	Entrevista amb el Delegat del Govern.
9 juliol	Visita al President de l'Audiència de Lleida.
26 agost	Visita a la Institució del Defensor del Pueblo e.f. Sra. Margarita Retuerto.
14 setembre	Visita a la Institució del Síndic de Greuges del País Valencià, Sr. Arturo Lizón.
16 setembre	Visita a la Institució de la Cònsol dels Estats Units d'Amèrica, Sra. Carolee Heilemann.
28 setembre	Visita a la Institució del Sr. Rebhan, President de la Comissió de Peticions del Landtag Baden-Buttemberg (Alemanya) i del Diputat Sr. Joan Descals. Entrevista amb el Sr. Mario Zamorano, Director del Centre de Nacions Unides a Madrid.
6 octubre	Visita i entrevista amb la Cònsol de Grècia, Sra. Diana Z. Prifti.
29 novembre	Visita a la Institució del Cònsol de Bèlgica, Sr. Christian Monnoyer.
14 desembre	Visita a la Institució de l'Ambaixador de França, M. André Gadau i del Cònsol General de França a Barcelona, M. Alain Catta.
23 desembre	Visita a la Institució del Rector de la Universitat Pompeu Fabra.

Reunions d'Ombudsman

- 28 juny Desplaçament a Bonn per assistir a la reunió organitzada per l'Institut Europeu de l'Ombudsman en cooperació amb el Comitè de Peticions del Bundestag alemany.
- 23 setembre Assistència a les Jornades de Coordinació entre Defensores del Pueblo celebrades a Madrid.
- 28/29 oct. Assistència a la 3a. Conferència Europea del Ombudsman celebrada a Vitoria-Gasteiz.

Mitjans de comunicació

- 15 febrer Entrevista per a Catalunya Ràdio.
- 8 abril Entrevista per a *El Observador*.
- 10 abril Entrevista per a Ràdio Olot.
- 28 abril Entrevista per al programa «Protagonistas Catalunya» de Onda Cero Radio.
- 11 maig Entrevista per al diari *El Punt*.
Declaracions a Ràdio Nacional. A/Reinserció presos.
- 8 juny Entrevista per a *El Observador*.
- 13 juliol Entrevista per a Antena 3.
- 20 agost Entrevista per a *Punt Diari*.
- 30 agost Entrevista per a Europa Press.
- 19 novembre Entrevista per al programa «Postre de música» de Catalunya Ràdio.

Visites docents

- 29 gener Curs monogràfic organitzat per l'Institut de Reinserció Social (IRES) als educadors especialitzats en el camp de la inadaptació infantil i juvenil, a la seu del Síndic.
- 3 febrer Visita a la Institució de l'Institut de Formació Professional d'Olot.
- 26 febrer Visita a la Institució d'una escola de Sant Quirze del Vallès.
- 23 març Visita a la Institució d'una escola de l'Espluga de Francolí.
- 1 abril Visita a la Institució d'una escola de la Bisbal d'Empordà.
- 2 abril Visita a la Institució d'una escola de la Bisbal d'Empordà.
-

ANNEX 7

COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMEN

La Institució col·labora habitualment amb els altres Ombudsmen de l'Estat, si bé la relació més intensa, per nombre de casos, es produeix amb el Defensor del Poble, amb el qual, des de 5 de febrer de 1993 fins a 31 de desembre, es va col·laborar en un total de 269 assumptes.

Els dies 23 i 24 de setembre de 1993, es van celebrar les VIII «Jornadas de Coordinación entre Defensores del Pueblo», que més enllà de les qüestions generals de coordinació, van ser dedicades monogràficament a la problemàtica social i jurídica de la tercera edat i dels infants. Tal com s'ha dit en l'apartat dedicat a Menors en aquest Informe (vegeu capítol de serveis socials) el Síndic presentà la ponència relativa a la problemàtica del menor, titulada «problemes relatius a la situació jurídic-assistencial del menor d'edat».

En l'apartat de la col·laboració amb organitzacions internacionals, s'ha de fer avinent que l'any 1993, es sol·licità

l'ingrés a l'Institut Internacional de l'Ombudsman («International Ombudsman Institute») que va ser aprovat pel seu Comitè directiu el passat mes d'agost.

El Síndic ja era membre, des de fa uns anys, de l'Institut Europeu de l'Ombudsman «Europaisches Ombudsmann Institut», que ha organitzat diverses activitats al llarg de l'any.

La Institució del Síndic participà en una reunió el dia 28 de juny passat, celebrada a Bonn, en col·laboració amb el Comitè de Peticions del Parlament Alemany, que tingué per objecte, l'anàlisi de les queixes dels ciutadans en relació a la Comunitat Europea.

Posteriorment, els dies 27 a 29 d'octubre, es participà a la 3a. Conferència Europea d'Ombudsman, celebrada a Vitoria-Gasteiz, i dedicada a l'estudi de la importància de l'Ombudsman Regional.

ANNEX 8**COMPOSICIÓ DEL SÍNDIC DE GREUGES *****COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ**

SÍNDIC DE GREUGES	Anton CAÑELLAS I BALCELLS
ADJUNT AL SÍNDIC	Enric R. BARTLETT I CASTELLÀ
SECRETÀRIA GENERAL	Elisabeth ABELLA I ROCA
CAP DE GABINET	Xavier BOVER I FONT
ASSESSORS D'ÀREA	Joaquim SOLER I PONT
	M. Josep JUAN-TORRES I CARCELLER
	Josep Ramon ARBIOL I ALSO
	M. Dolors ROVIRA I CORCOY
	Pilar BUSQUIEL I SORIANO
	Neus PARÍS I DOMÈNECH
	Pere GARCÉS I BRUSÉS
ASSESSORS TÈCNICS	Eduard PERXÉS I COMPTE
	Matilde SEUBA I MARTÍNEZ
SECRETÀRIA DEL SÍNDIC	Elisabet LÓPEZ I LORENTE
ADMINISTRATIUS	Bibiana BOFILL I FRIAS
	Montserrat AMAT I NOVES
	Dolors MOLINA I COSIALLS
	Nativitat MOLINA I TERREN
	Carme CAÑADILLA I ESTRADA
	Stella VILADOT I POU
AUXILIARS ADMINISTRATIUS	Núria ANDRÉS I BAROT
	Antoni MANCHÓN I FARRERAS
	Rosa ÀVILA I CASAS
	M. Claustre JANÉ I PUJOL
XOFER	Josep MARTÍNEZ I CAVA
TELEFONISTA	Montserrat MARQUÈS I RODRÍGUEZ
UIXERS	Antoni Salvador GARCÍA I MARÍN
	Fermín CAMÍN I BAZQUEZ

* En el moment de finalitzar la redacció de l'informe.

EL PERSONAL DEL SÍNDIC DE GREUGES

La plantilla de personal de la Institució no ha variat pel que fa al nombre de llocs de treball en relació a l'exercici de l'any 1992 que continua integrada pels 26 llocs de treball següents:

- 1 Secretari/a general
- 1 Cap de Gabinet
- 7 Assessors d'Àrea
- 2 Assessors Tècnics
- 1 Secretari/a particular del Síndic
- 6 Administratius/ives
- 4 Auxiliars administratius/ives
- 1 xofer/a
- 1 Telefonista
- 2 Uixers/es

Pel que fa a les persones que ocupen aquests llocs de treball, s'han produït dos canvis d'assessor d'àrea amb motiu dels cessaments a petició pròpia per a reingrés a l'administració d'origen en un cas i per ingrés a la carrera judicial en un altre.

COL·LABORACIONS

Pel que fa a les col·laboracions, la Institució continua comptant, com en l'anterior etapa, amb un assessorament informàtic que possibilita un major rendiment dels mitjans informàtics disponibles.

La relació iniciada amb l'Escola Universitària de Treball Social adscrita a la Universitat de Barcelona durant els anys 1989-1990 ha propiciat durant aquest exercici la signatura d'un conveni de col·laboració que contempla l'estada en pràctiques d'alumnes d'últim curs a la Institució.

En la mateixa línia i vistos els resultats positius de la col·laboració amb l'Escola de Treball Social, la Institució ha possibilitat l'estada en pràctiques d'un alumne de 3r. de Dret de la Universitat Pompeu Fabra, d'un alumne del curs de postgrau Diploma d'Administració Pública de la Universitat Pompeu Fabra i d'un alumne del Master de Gestió Pública de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Finalment, destaquem el Conveni de Cooperació Institucional entre el Síndic de Greuges i la Universitat Autònoma signat el passat 13 de gener de 1994, l'objecte del qual és la col·laboració en l'estudi, la promoció i la difusió dels drets de les persones, els col·lectius i els pobles en el marc de l'àmbit del treball desenvolupat pel Centre d'Estudis de Drets Humans.

ANNEX 9

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

PUBLICACIONS OFICIALS DELS INFORMES AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

INFORME 1984

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 56, de 17 d'abril de 1985.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 30, de 30 d'abril de 1985. Presentació de l'informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 28, de 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1985

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 120, de 19 de març de 1986.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 92, de 25 d'abril de 1986. Presentació de l'informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 60, de 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1986

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 197, de 16 d'abril de 1987.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 145, de 16 de juny de 1987. Presentació de l'informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 99, de 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1987

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 252, de 11 de març de 1988.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 19, de 15 de novembre de 1988. Presentació de l'informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 15, de 27 de desembre de 1988. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1988

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 54, de 31 de març de 1989.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 67, de 16 de maig de 1989. Presentació de l'informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

- Diari de Sessions sèrie P: núm. 33, de 24 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME 1989

- Butlletí Oficial del Parlament núm. 149, de 29 de març de 1990.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 152, de 6 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 70, de 27 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

INFORME SOBRE ELS DIPÒSITS MUNICIPALS DE DETINGUTS A CATALUNYA

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 233, de 31 de gener de 1991.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 217, de 17 d'abril de 1991.

INFORME 1990

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 250, de 22 de març de 1991.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 231, de 19 de juny de 1991.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 100, de 26 de juny de 1991.

INFORME 1991

- Butlletí Oficial del Parlament: núm. 4, de 15 d'abril de 1992.
- Diari de Sessions sèrie C: núm. 1, de 3 de juny de 1992.
- Diari de Sessions sèrie P: núm. 12, de 30 de juny de 1992.

INFORME 1992

- Butlletí Oficial de Parlament: núm. 99, de 31 de març de 1993.
 - Diari de Sessions sèrie C: núm. 85, de 29 d'abril de 1993.
 - Diari de Sessions sèrie P: núm. de 53, de 16 de juny de 1993.
-

ANNEX 10

MANIFEST DE LILLEHAMMER

Des del primer de febrer de 1994, mentre s'acabava d'elaborar el present Informe, s'han anat rebent a la seu de la Institució, cartes de diferents escoles d'arreu de Catalunya, associades a la UNESCO, en les quals es demanava al Síndic de Greuges que, en funció de la seva representació, pogués assumir les propostes recollides en l'anomenat Manifest de Lillehammer, redactat el proppassat mes de setembre a la ciutat noruega del mateix nom, pels nois i noies d'arreu del món reunits al Festival Internacional de la Pau.

El Manifest és una Crida als Governants del Món, i en ell s'hi contenen una sèrie de sentiments i de desigs que, en la mesura que tothom col·labori a fer-los realitat, el món guanyarà en convivència i integració, en tolerància i solidaritat.

Atès que aquesta és una tasca i una responsabilitat de tota la societat, i que aquesta està formada no només per la societat civil, sinó també per les administracions, que també són societat; el Síndic de Greuges de Catalunya, per tal respondre efectivament a la petició que les diferents escoles li van formular en les seves cartes, ha decidit de publicar íntegrament el MANIFEST DE LILLEHAMMER, així com la relació de les escoles que se li van dirigir, tot esperant que s'hi adhereixin quantes més escoles i institucions millor, amb la ferma voluntat de dur a terme allò que s'exposa en el Manifest.

Fins el moment de cloure l'informe d'enguany, s'han adreçat al Síndic de Greuges de Catalunya demanant l'adhesió al Manifest de Lillehammer les escoles següents:

Col·legi Públic de Pràctiques «ANNEXA», de Girona.
 Escola Santa Anna, S.L., de Barcelona.
 Escola Pública Mercè Rodoreda, de Barcelona.
 Institució Cultural del C.I.C-Escola Thau, de Barcelona.
 Escola Municipal Tres Pins, de Barcelona.
 Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona.
 Escola Pia, de Calella.
 Col·legi Mare de Déu del Carme, de Terrassa.
 Escola Bell-lloc, de la Roca.
 Col·legi Públic Joc de la Bola, de Lleida.
 I.E.S Torre del Palau, de Terrassa.
 Escola Pública El Dofí, de Premià de Mar.
 Escola Pública Isidro Martí, d'Esplugues de Llobregat.
 (Rebuda el 3 de març de 1994).

CRIDA ALS GOVERNANTS DEL MÓN

Aquesta crida ha estat redactada per nosaltres, nois i noies de tot el món, reunits al Festival Internacional de la Pau a Lillehammer, Noruega. És possible que no pugui canviar el món, però mostra els nostres sentiments i els nostres desigs. Us demanem que llegiu, escolteu i respecteu les nostres opinions i idees i feu que esdevinguin realitat.

PAU

1. Armes i Guerra

Volem que vosaltres:

- Produïu menys armes per a l'ús militar o per qualsevol mena de violència.
- Atureu la producció d'armes nuclears.
- Creeu més forces de pau, en lloc d'exèrcits nacionals.
- Controleu rigorosament la venda d'armes.

2. Comunicació

Volem:

- Més cooperació i comunicació entre i dintre els Països.
- Més tolerància envers altres cultures, religions i ètnies

3. Mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació podrien:

- Retransmetre els fets sense distorsions.
- No manipular l'opinió pública.
- Tenir més cura de les informacions relatives als joves i als infants.
- Els nois i les noies podrien participar en els mitjans de comunicació.

4. Tribunal Internacional

- Hi hauria d'haver un Tribunal Internacional per resoldre problemes entre els Països. Cada País hauria d'estar representat per un ciutadà neutral.
- Tots els Països haurien de respectar la decisió final del Tribunal.
- Els nois i les noies haurien de tenir accés al Tribunal.

DRETS HUMANS**1. Educació**

Volem:

- Que s'acabi l'analfabetisme.
- Una educació gratuïta per tothom
- Més i millors escoles i mestres.
- El dret a l'educació per als discapacitats mentalment i físicament.
- Ser educats sobre el sexe, la S.I.D.A., l'alcoholisme i les drogues.
- Que no hi hagi forces militars a les escoles.
- Ser ensenyats en el respecte a les opinions dels altres.
- Que l'Educació no sigui utilitzada com a forma de colonialisme.
- Que les escoles no fomentin cap mena de discriminació.

2. El dret a viure

- Cada nen i cada nena té el dret a què li siguin cobertes les necessitats bàsiques: aliment, aigua, abrigo i vestits.
- Que parin els assassinats d'infants i joves.

3. Llibertats personals

Volem:

- Llibertat de moviment
- Llibertat d'expressió.
- El dret a reunir-se pacíficament en públic.

4. Abusos infantils

- S'haurien d'abolir els maltractaments.
- Els nois i les noies haurien de ser protegits per la llei contra tota mena d'explotació.
- Hi hauria d'haver més institucions per ajudar les víctimes de l'abús.

5. Els nens al treball

- Els infants haurien de ser protegits per la llei contra tot tipus d'explotació.
- Els infants no haurien de ser forçats a treballar.

6. Atur

- Els governants haurien de crear més oportunitats de treball per als adults.
- Les famílies en situació d'atur haurien d'ésser assistides.

7. Atenció mèdica

- Hi hauria d'haver assistència mèdica gratuïta per tothom.
- Els infants tenen el dret a rebre una assistència mèdica correcta.
- No hi hauria d'haver discriminació contra aquells que pateixen una malaltia terminal.

8. Discriminació i racisme

- Tothom és igual i hauríem de ser tractats igualment, sense tenir en compte la raça, religió, sexe, cultura, nacionalitat, edat, grup ètnic ni estatus econòmic.

Volem:

- Ser educats sobre les diverses cultures per tal d'evitar prejudicis i discriminació.
- Que s'apliquin lleis contra l'hostilitat envers els estrangers.
- Que els adults respectin les opinions dels nois i de les noies.

MEDI AMBIENT**1. Biodiversitat**

- 196 Protegir animals i plantes de l'extinció.
- Aturar la destrucció de boscos i d'ecosistemes.
- Aturar la utilització d'animals per a experiments científics, jocs cruels i esports.
- Parar el comerç il·legal de plantes i animals.

2. Aire

- Aturar les produccions químiques que causen la deterioració de l'atmosfera, l'esgotament de la capa d'ozó i l'efecte hivernacle.

3. Aigua

- Tothom hauria de tenir accés a una aigua neta i potable per beure.
- Aturar la contaminació dels rius, llacs i oceans.
- Construir canalitzacions adequades per a les aigües potables i sistemes correctes per a les aigües residuals.
- Parar l'abocament de productes nocius als rius i oceans.

4. Terra

- Impedir l'erosió i la desertització.
- Aturar l'ús de pesticides i de fertilitzants químics.
- Desenvolupar una agricultura orgànica que no perjudiqui el sòl.

5. Malbaratament

- Aturar el consum excessiu.
- No comprar productes o materials no retornables.
- Afavorir la producció i l'ús de productes reciclables.
- Cada País hauria de ser responsable dels seus propis residus tòxics.

6. Energia

- Parar l'ús de l'energia nuclear.
- Desenvolupar fonts d'energia neta.
- Conservar l'energia i utilitzar-la sàviament.

7. Educació

- Encoratjar l'educació ambiental.

Volem un dia internacional d'accés (als organismes i Institucions polítiques). Aquest dia ens donarà l'oportunitat d'actuar amb els polítics per plantejar els nostres assumptes i per ajudar a fer del món un lloc millor.

Lillehammer, Noruega, a 3 d'octubre de 1993

- Traducció realitzada per part de l'alumnat de 8^è. d'EGB del C.P. El Dofí de Premià i els/les alumnes de l'Escola Pia de Calella.

LLIBRE SEGON

L'IMPACTE DE LA CRISI ECONÒMICA EN LA NOSTRA SOCIETAT

INTRODUCCIÓ

Amb aquestes línies pretenem reflectir en quina mesura la crisi econòmica, omnipresent en les converses, s'ha fet palesa en les queixes presentades al Síndic de Greuges, tant com en les entrevistes sostingudes pels ciutadans amb el Síndic o els seus col·laboradors, durant l'any 1993. Les consideracions que seguiran s'han fet ja, amb intensitat variable, en els diversos capítols de l'Informe. En conseqüència, la referència que ara hi dediquem és tot just enunciativa.

Un cop feta aquesta presentació, es confrontarà molt breument la realitat descrita per aquestes queixes a la llum dels principis constitucionals que configuren l'Estat Espanyol com a social i democràtic de dret, en definitiva com un Estat que conceptualment i col·loquialment s'anomena Estat del Benestar, la crisi del qual, d'un temps ençà, ocupa bona part de les intervencions d'aquells a qui s'han confiat responsabilitats en els governs de les societats occidentals, i també les dels analistes de la situació i, en conseqüència, dels mitjans de comunicació i del conjunt de la societat.

Finalment, essent ben conscients de l'extrema complexitat dels problemes derivats de la crisi econòmica i de la crisi de l'Estat del Benestar i, per tant, sense pretendre aportar cap solució taumatúrgica, es faran un parell de reflexions (sobre l'ocupació i sobre l'Estat del Benestar) que han semblat necessàries en exercici de la missió que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya confia al Síndic de defensar els drets fonamentals i les llibertats públiques dels ciutadans.

LA CRISI A TRAVÉS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC

Dificultats de tresoreria de les administracions públiques

La morositat de les administracions públiques és un problema gairebé endèmic, si bé sembla que la crisi econòmica que travessem l'ha agreujada. Els ciutadans exposen els greus problemes que els irroga la manca de pagament, per part del tresor de la Generalitat o dels ens locals de Catalunya, de les obligacions econòmiques reconegudes per l'una i els altres.

La lentitud en el pagament sembla independent de la naturalesa de l'obligació reconeguda. S'han rebut queixes referents a subvencions atorgades, al pagament del preu just fixat amb motiu d'expedients d'expropiació i encara de derivades d'obligacions contractuals.

L'atorgament de subvencions —especialment en els casos en què la subvenció respon a la realització d'una sèrie d'activitats per part dels reclamants— genera unes expectatives

d'ingrés monetari que, si no se satisfan en el termini previst, obliguen que els qui inicialment se n'havien beneficiat hagin de recórrer de forma paral·lela a altres formes de finançament, amb l'elevat cost que això comporta. No s'ha d'oblidar que una bona part dels destinataris de subvencions són associacions i fundacions que presten serveis de caràcter alternatiu, i fins i tot subsidiari, al que les administracions s'han compromès a oferir.

És especialment elevat el deute amb les empreses proveïdores de productes sanitaris. Algunes empreses que destinen la major part de la seva producció als centres sanitaris públics han hagut de presentar suspensió de pagaments. Val a dir que la manca de pagament per part de l'Administració produeix un efecte dòmino, atès que els proveïdors d'aquestes també deixen de complir les obligacions que han contret davant de tercers.

Tot plegat planteja una situació que ha estat analitzada per organismes que tenen la missió específica de fer-ho. Ens limitarem a apuntar tres qüestions per a la reflexió: fins a quin punt la coneguda demora en els pagaments de l'Administració no comporta un encariment, substancial i d'inici, dels béns i serveis que ella mateixa vol adquirir, amb l'increment consegüent del deute de les administracions públiques? D'altra banda, en quina mesura una contractació s'acaba decidint més per les facilitats de finançament del proveïdor que no pas per la qualitat o l'adequació a les necessitats públiques del bé o servei que s'ha pensat contractar?. Finalment, en quina mesura la manca de recurs al crèdit per part de l'Administració, que col·loca els proveïdors en la tessitura d'haver d'accedir-hi ells, no implica una distorsió de tot el sistema financer que acabaran pagant els ciutadans i l'Administració mateixa, quan accedeixin al crèdit, atès que la insolvència dels creditors de l'Administració, deutors de les entitats financeres, repercutirà, per mantenir l'equilibri dels balanços dels finançadors, en l'increment del preu dels crèdits?

Les reclamacions d'indemnització i l'Administració

El Síndic constata que han augmentat les reclamacions per lesions en dos àmbits habituals en aquest Informe: el militar i el sanitari.

Des de l'any 1992 s'observa que alguns ciutadans acudien al Síndic cercant informació sobre les gestions a fer amb vista a poder percebre una pensió del Ministeri de Defensa en considerar-se afectats per unes lesions sofertes durant el servei militar a les quals, quan n'era el moment, no van dedicar més atenció, creient que no els perjudicaven realment, però que amb el transcurs del temps, s'han agreujat fins a impedir-los, o limitar-los notablement, la capacitat per al treball.

Cal puntualitzar que es fa referència a ciutadans que en el moment de comparèixer davant del Síndic tenien entre 40 i 60 anys i als quals en la major part dels casos l'INSS havia denegat algun tipus de pensió o que, fins i tot, havien estat acomiadats del lloc on treballaven.

En l'àmbit sanitari, s'han disparat les reclamacions que demanen la responsabilitat patrimonial de l'Administració com a conseqüència de les lesions patides a causa del funcionament del servei públic de salut.

Tant en un cas com en l'altre, és lícit de demanar-se fins a quin punt aquestes reclamacions són conseqüència d'un millor coneixement dels propis drets o bé d'una situació de crisi que obliga a reclamar, legítimament, tot allò que sigui reclamable.

Les demandes dels ciutadans a l'Administració, per tal que aquesta actuï de manera que els estalviï despeses

En relació amb el servei militar

Ha estat significatiu el nombre de pares de soldats que han sol·licitat informació per tal d'aconseguir el trasllat d'un fill a destinacions properes al domicili familiar, amb la finalitat d'estalviar-se les despeses que els comporten els desplaçaments dels seus fills i, a més, per poder compaginar la prestació del servei militar amb alguna activitat laboral remunerada. Normalment, les famílies que fan aquest plantejament han acreditat uns ingressos molt baixos i han adduït que si el fill estigués en una caserna prop del domicili familiar es podrien estalviar despeses, tant a la família com a l'exèrcit.

Els ciutadans que fan aquests plantejaments no qüestionen pas l'obligatorietat del servei militar; però consideren que l'Administració ha de facilitar al màxim el compliment d'un deure constitucional que és gravós per al qui el compleix.

En ocasions el ciutadà no demana que l'Administració faci una despesa que el beneficiï, sinó que clarifiqui el marc normatiu o que agiliti la gestió, per tal de no patir un perjudici. Aquest és el cas dels objectors de consciència que es queixen de la lentitud a ser cridats a complir la prestació social substitutòria des que són declarats en la situació legal d'objector, i de la indefinició dels terminis per fer-ho, la qual cosa perjudica, entre altres coses, les seves expectatives professionals i de treball.

Respecte a les tarifes dels serveis públics

La gent gran ha promogut un gran nombre de queixes relatives a les tarifes de determinats serveis, l'encariment dels quals dificulta a un ampli sector de pensionistes atendre les seves necessitats bàsiques. En molts casos, les queixes fan referència, no tant al preu del consum, que pot ser objecte de reducció, sinó a les tarifes abonades en concepte de mí-

nims o quotes fixes. Aquests mínims es calculen sobre la base d'uns factors estranys a la situació econòmica dels abonats, que demanen consell al Síndic sobre els mitjans per reduir-los. Així, per exemple, pel que fa al subministrament domiciliari d'aigua potable, la quota mínima està relacionada amb els serveis sanitaris de l'habitatge, amb independència de l'ús d'aigua que es faci.

S'ha de recordar que, fins fa uns anys, hi havia ajuntaments que dedicaven una partida pressupostària a bonificar rebuts de persones amb pocs recursos econòmics. Es tractava d'una mesura de bona voluntat, però no pas obligatòria. Ara, per efecte de la crisi econòmica, s'ha reduït aquest ajut, que s'ha limitat a les famílies en situació d'indigència.

En relació amb la tributació

Per molts ciutadans, els tributs a pagar són una despesa més, amb independència de la seva particular naturalesa jurídica. Precisament, un dels àmbits on és freqüent que el ciutadà consideri que les seves despeses s'han de reduir o, si més no, contenir, és el tributari.

Les queixes de contingut tributari a què fem referència són de dues classes: d'una banda, aquelles en què el ciutadà, individualment o col·lectiva, no presenta una reclamació per un acte concret de l'Administració, sinó que manifesta el que considera el seu desemparament davant d'uns increments tributaris que titlla d'abusius; en segon terme, les que palesen el desacord amb actes d'imposició tributària que impliquen un augment de la pressió fiscal.

Els ciutadans que formulen queixes del primer grup sovint expressen la impotència que senten pel fet que han fet ús de les vies impugnatòries legalment previstes i que els seus recursos han estat desestimats, atès que, des d'una perspectiva de legalitat formal, les entitats públiques han actuat d'acord amb la normativa vigent en aquell moment.

Un cop desestimat el recurs, l'Administració fa ús dels mecanismes legalment establerts per fer efectiu el cobrament dels citats ingressos, crèdits contra el contribuent, fins a arribar, si cal, a dictar una ordre d'embargament del patrimoni dels deutors; i hem d'afegir-hi el fet que, en aquells casos en què el deutor resulta, en tot o en part, insolvent, l'ordre d'embargament tampoc no assolirà la finalitat que perseguia.

Els ciutadans que interposen queixes del segon grup qüestionen els acords i les resolucions adoptats per l'Administració, que consideren que s'han pres sense tenir en compte la situació real de l'economia del contribuent. La major part d'aquestes queixes fan referència a tributs locals, com ara l'Impost d'Activitats Econòmiques (IAE), l'Impost sobre Béns Immobles (IBI) o les taxes d'escombraries i de gualls.

Una de les figures tributàries que resulten periòdicament conflictives són les contribucions especials. La relació de benefici especial o de millora, entre la propietat del subjecte passiu i l'obra o la instal·lació finançada amb recurs a les

contribucions, sovint és qüestionada pels que l'han de pagar. No és gens infreqüent que el contribuent admeti que la realització de l'obra introdueix una millora, però considera que executar-la en aquella conjuntura és inoportú, ateses les dificultats per pagar les contribucions que l'han de finançar. Fins i tot, i excepcionalment, en casos de patrimonis immobiliaris mancats de liquiditat, es produeix la paradoxa que el titular del bé gravat es veu obligat a posar-lo a la venda per atendre el pagament de les contribucions que pesen sobre la mateixa propietat.

La disminució d'ingressos i el canvi de domicili

En diversos informes s'ha fet referència al problema de l'habitatge: dit en poques paraules, a la impossibilitat que una part de la població té d'accedir a un habitatge digne i adequat a les seves necessitats. Els efectes de la crisi també es fan sentir en aquest àmbit, i en aquests moments s'ha de parlar també de les persones que perden l'habitatge que fins ara tenien.

Si bé durant l'any 1993 s'ha produït una certa estabilització dels preus dels habitatges, aquests continuen estant per sobre dels recursos econòmics d'un gran sector de la població. Cada cop més, els joves tenen dificultats per accedir al món del treball i, per tant, per aconseguir la independència econòmica dels pares, desitjada i necessària.

Aquestes circumstàncies han produït un cert flux migratori cap als petits municipis, als quals també s'han traslladat algunes indústries, entre altres coses pels beneficis fiscals que, si més no comparativament, hi han pogut trobar.

Les famílies que es van poder fer la «torreta» durant els anys seixanta i setanta, ara aprofiten la possibilitat de fer-ne residència habitual, ja sia dels pares, que, jubilats, deixen als fills els pisos a ciutat, ja sia dels mateixos fills, que en independitzar-se, hi situen el seu domicili. En el capítol d'aquest Informe dedicat a l'habitatge es comenten els problemes d'insuficiència de serveis a què aquests nous pobladors s'han d'enfrontar.

La contenció de la despesa pública

En la sanitat

Les prestacions sanitàries, com les de qualsevol altre tipus, estan condicionades pels recursos que s'hi destinen. La disminució d'ingressos de les administracions ha comportat que es dictessin un seguit de mesures amb vista a racionalitzar la despesa.

L'any 1993 es van excloure del finançament a càrrec de la Seguretat Social més de 700 medicaments. Aquestes mesures concretes no seran objecte de valoració en aquest document, si bé el Síndic de Greuges vol manifestar que, segons nombrosos facultatius, és possible atendre determinades malalties amb fàrmacs diferents, de preus substancial-

ment diferents també. En conseqüència, la limitació del nombre de fàrmacs a què es té accés mitjançant el servei públic de salut no implica per ella mateixa una limitació de la protecció del dret a la salut. L'any 1992, en aquesta línia de contenció de la despesa i d'atendre exclusivament necessitats reals, es va tipificar com a infracció administrativa l'abús o desviació a tercers de les prestacions farmacèutiques de la Seguretat Social destinades a jubilats i col·lectius amb dret a la gratuïtat dels medicaments.

Altres cop s'ha de dir que aquestes mesures, no sols són legítimes, sinó que constitueixen un deure de l'Administració per reforçar el control contra l'abús i el frau.

Els elevats costos de la sanitat comporten, entre altres disfuncions, llargues llistes d'espera per efectuar determinades proves o intervencions. El ciutadà, a voltes, davant determinades urgències, acudeix a recursos sanitaris externs als de la Seguretat Social, i després pretén de rescabalar-se'n. Han augmentat les queixes originades en la negativa de l'Institut Català de la Salut a fer efectiu aquest rescabament de despeses sol·licitat amb motiu de les ocasionades per la utilització de serveis aliens a la xarxa pública.

Sistemes de protecció social

A començament dels anys noranta, es va fer una política d'increment, inversament proporcional, de les pensions mínimes de la Seguretat Social en relació amb les més altes, per tal de garantir la suficiència econòmica dels ciutadans durant la vellesa. Aquesta política ha cessat per l'aparició, entre altres motius, de dos factors: la disfunció entre els ingressos i les despeses públiques, d'una banda, i, de l'altra, l'increment del nombre de perceptors, que descompensa, encara més, la relació entre els uns i els altres.

La majoria de queixes en aquest àmbit, han plantejat la possibilitat d'augmentar quantitativament les pensions, ja fos per la revisió de les invalideses permanents, pel recàlcul de les corresponents bases reguladores o pel canvi dels límits, màxims o mínims, de la quantia de les pensions.

També en el marc del sistema contributiu de protecció, els ciutadans han denunciat certes actuacions dels poders públics que han qualificat de discriminatòries o fins i tot d'enriquiment injust de l'Administració, en la mesura que la cotització no s'ajustava a la prestació legítima i deguda. Així per exemple, en el règim especial de treballadors autònoms, amb una cotització pràcticament igual que en el règim general, als seus afiliats no els corresponen determinades prestacions que el règim general reconeix, com és el cas de la invalidesa provisional.

Quant a la protecció dels ciutadans en determinades contingències derivades de la situació de desocupació, des de la Llei 22/1992, de 30 de juliol, de mesures urgents sobre foment de l'ocupació i protecció per desocupació, s'han adoptat mesures restrictives consistents en l'enduriment de les condicions per accedir al subsidi, la suspensió de beques i ajudes a l'aturat o la rebaixa en les prestacions.

En general, s'aprecia una política restrictiva dels pressupostos destinats al que s'anomena despesa social, la qual cosa obliga a bandejar sol·licituds d'assistència, per manca de consignació pressupostària suficient, malgrat que responguin a veritables necessitats.

En l'ensenyament

La Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE), de 3 d'octubre de 1990, pretengué respondre a les mancances detectades en l'aplicació del sistema educatiu vigent fins aleshores.

La manca de configuració educativa del tram previ al d'escolaritat obligatòria, el desfasament entre l'acabament de l'ensenyament obligatori i l'edat mínima laboral, l'existència d'una doble titulació al final de l'Educació General Bàsica i la configuració de la Formació Professional com una via secundària, al mateix temps massa acadèmica i excessivament desvinculada i allunyada del món productiu, eren les mancances més significatives que es pretenia esmenar.

En l'Informe al Parlament corresponent a l'any 1992, es feia un repàs del calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu a Catalunya, fixat mitjançant el Decret 154/92, de 20 de juliol (vegeu pàgs 6155 i 6156 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 99 de 31 de març de 1993). Allí es comentava la possibilitat que l'aplicació del calendari fos ajornada per les dificultats de finançament. Aquest ajornament s'ha produït mitjançant el Decret 180/1993. Això no obstant, aquest ajornament no implica, de moment, un incompliment del termini de 10 anys fixat per la LOGSE per a l'aplicació de la reforma.

Efectes socials especialment punyents de la crisi

L'atur

La destrucció d'ocupació ha estat el primer efecte de la crisi. La falta de treball, la situació d'atur, no sols ha fet miques les previsions de despesa social en determinats conceptes del pressupost de les administracions públiques, obligant a les retallades i ajustos que s'han esmentat abans, sinó que, en la mesura que això afecta persones individuals i col·lectius sencers, ha estat la porta d'entrada de bona part d'aquestes persones i d'aquests col·lectius a una situació de marginació, amb tipologies i intensitats variables; però amb un denominador comú: la impossibilitat d'una part dels qui se'n veuen afectats, d'aconseguir una activitat que expressa la participació d'una persona en la construcció de la societat.

Posteriorment ens hi tornarem a referir. Abans, però, cal enunciar alguns efectes de la manca de treball des del punt de vista estrictament econòmic, quan el sistema de seguretat social no protegeix contra l'absència o la disminució d'ingressos.

En l'habitatge

Un dels efectes més esgarrifosos de l'atur és la pèrdua de l'habitatge. La manca d'un sostre, mereixi el qualificatiu de digne o no des del punt de vista de les condicions d'habitabilitat, esdevé la més demolidora de les causes econòmiques que llancen una persona a la marginació.

Persones que durant molts anys han disposat d'un habitatge llogat, normalment d'edat avançada i pensions petites, es veuen desnonades davant la invocació pels propietaris, que els necessiten per als seus fills (ja sigui perquè volen independitzar-se o contreure matrimoni). Els nou desnonats no disposen de prou recursos econòmics per accedir a un nou habitatge, de lloguer ni, encara menys, de compra. La invocació de l'arrendador no sols té l'empara legal (l'article 62.1 de la Llei d'Arrendaments Urbans, estableix que el fet de necessitar el pis per als descendents és una de les causes previstes per denegar la pròrroga del contracte de lloguer), sinó que pot expressar una situació de veritable necessitat.

S'ha de dir que normalment es tracta d'habitatges de rendes congelades o baixes i en això no s'ha de veure cap manipulació dels propietaris, sinó que, si la renda és elevada, malgrat la necessitat d'un altre sostre, els fills —casats o no— continuen a l'habitatge familiar perquè no es pot o no es vol renunciar als ingressos addicionals que provenen del capital immobiliari.

S'han adreçat a la Institució força dones separades amb fills a càrrec seu, que es troben sense feina i sense cobrar cap pensió del marit (a vegades també insolvent) o amb una pensió tan petita que les aboca a no poder pagar els rebuts de lloguer i, per tant, a trobar-se en el correlatiu desnonament.

També s'han adreçat al Síndic matrimonis, amb fills petits o en edat laboral però en atur, en els quals tots dos cònjuges estan sense feina des de fa dos anys o tres i el problema principal dels quals és de poder mantenir l'habitatge on viuen, o bé, si ja n'han estat desnonats, d'accedir a un altre habitatge.

Una problemàtica diferent, per bé que comuna quant al resultat de manca d'habitatge, és la de la gent jove que es mou d'una ciutat a l'altra buscant feina de temporer, que viu en pensions i que, després d'un període sense ingressos, acaba entrant en el cercle de la marginació.

En relació amb les presons

Els ciutadans reclusos als centres penitenciaris complint penes privatives de llibertat es veuen afectats quan l'índex d'atur augmenta. Com a qüestió prèvia, cal afirmar que l'atur potencia notablement l'augment de la delinqüència: les estadístiques testimonien que, a major índex d'atur, més alt percentatge de població reclusa.

Quant a les condicions de vida dels interns, el primer problema que els afecta és la massificació, incrementada per les raons que s'acaben de comentar. D'altra banda, la construcció de nous centres també s'alenteix per la restricció general de despesa pública.

Un dels mitjans de què les institucions penitenciàries disposen per iniciar la reinserció social dels condemnats és la possibilitat de desenvolupar un treball en els tallers dels centres penitenciaris. Aquesta activitat econòmica està subjecta a les demandes d'empreses alienes a la presó, i en conseqüència, en la mesura que la crisi econòmica les afecta, els tallers penitenciaris acusen una immediata manca de comandes, i es redueix també considerablement el nombre de reclusos que poden accedir al treball penitenciari.

S'ha de tenir present que per gaudir d'algun benefici penitenciar, previ a la llibertat, generalment s'ha d'acreditar que es pot accedir a un lloc de treball. En èpoques de crisi el nombre d'ofertes de treball remunerat a persones que estan a la presó o que en sortiran al cap de poc temps de condemna, encara és menor que l'habitual, ja de normalment prou baix.

Finalment, la realitat ens demostra l'alta probabilitat que els ex-reclusos, si en ser excarcerats no disposen d'uns ingressos o de feina, tornin a delinquir.

En relació amb els immigrants

L'atur que afecta els països de la Unió Europea i en general tots els industrialitzats, ha estat un dels elements que els diferents governs han arguït per reduir el contingent d'immigrants que provenen del Tercer Món, on les condicions de vida són molt més difícils.

A Espanya, tot i que la immigració no representa a hores d'ara un greu problema, la realitat ens acredita que les dificultats que tenen els immigrants per regularitzar la seva situació fomenten el treball en l'economia submergida, que accentua la seva marginalització.

D'altra banda, la petició del corresponent permís de treball i residència dels immigrants estrangers sovint és rebutjada atenent a la situació d'atur en el mercat de treball espanyol, malgrat que les feines a què s'avenen els immigrants rarament són acceptades per nacionals espanyols.

BREU REFERÈNCIA AL MARC CONSTITUCIONAL

La Constitució Espanyola de 1978 fa una clara opció per aquella forma d'Estat que s'anomena Estat del Benestar. En el seu article primer s'estableix que Espanya es constitueix en «un Estat social i democràtic de Dret» les característiques del qual es van perfilant al llarg de tot l'articulat, però en especial en els títols Preliminar i Primer.

L'article 9.2 és una manifestació de voluntat que l'Estat sigui belligerant en pro del benestar de tots els seus ciutadans, quan diu:

«Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure

els obstacles que n'impeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.»

Aquest mandat es concreta en altres preceptes constitucionals, alguns dels quals s'han citat en els diferents apartats d'aquest Informe. Tot seguit en recordem alguns —sense reproduir-los literalment—, relacionats amb les circumstàncies que els ciutadans han plantejat al Síndic i que s'ha pretès enunciar en els paràgrafs precedents.

Drets fonamentals i llibertats públiques

– Les penes privatives de llibertat restaran orientades a la reeducació i la reinserció social. El condemnat tindrà dret a un treball remunerat. (art. 25.2)

– Els poders públics garanteixen el dret de tothom a l'educació, mitjançant una programació general de l'ensenyament. (art. 27.5)

Drets i deures dels ciutadans

– La llei fixarà les obligacions militars dels espanyols i regularà, amb les garanties que calguin, l'objecció de consciència (...) (art. 30.2)

– Tots els espanyols tenen el dret al treball. (art. 35.1)

Dels principis rectors de la política social i econòmica

– Els poders públics promouran les condicions favorables per al progrés social i econòmic (...) De manera especial realitzaran una política orientada cap a la plena ocupació. (art. 40.1)

– Els poders públics mantindran un règim públic de Seguretat Social per a tots els ciutadans que garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat, especialment en cas de falta de feina. (art. 41)

– Es reconeix el dret a la protecció de la salut. (art. 43.1)

– Tots els espanyols tenen dret a un habitatge digne i adequat. (art. 47)

– Els poders públics garantiran la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament (art. 50)

La relació antecedent, prou coneguda, no pretén ignorar, tal com la mateixa norma constitucional estableix (art. 53), i el Tribunal Constitucional hi ha insistit en la seva tasca interpretativa, que el grau d'exigibilitat d'aquests drets no és el mateix en tots els casos, ni establir una gradació entre els drets esmentats i els que no ho han estat, sinó que simplement prova de confrontar situacions plantejades pels ciutadans i la seva regulació constitucional, tot i el risc que la manca de matís doni lloc a una percepció esbiaixada i inexacta d'incompliment generalitzat de preceptes constitucionals.

DUES REFLEXIONS FINALS

I - De l'ocupació

En l'exposició precedent, que s'ha titulat «La crisi a través de les actuacions del Síndic», es pot veure com la situació d'atur genera un seguit de problemes econòmics d'abast profund; però hi ha una altra problemàtica, de tipus personal i social, que simplement ha quedat apuntada.

Atès el paper central del treball en la integració social de les persones, la impossibilitat de treballar té unes implicacions que van molt més enllà del fet de disposar o no de prou recursos públics o privats perquè es respongui a les necessitats materials bàsiques dels qui volen treballar i no troben feina, i certament això és un imperatiu que no es pot negligir. Fins i tot en el cas que aquestes necessitats fossin satisfetes amb uns estàndards força alts, caldria plantejar-se si respecta la dignitat humana, una societat que no permet a una part significativa dels seus membres exercir una activitat que expressa la seva participació en la construcció d'aquesta societat.

Si, com diuen els experts, l'actual crisi no és merament conjuntural, sinó el resultat d'una suma de canvis estructurals accelerats en un nou escenari de globalitat, les solucions d'ahir o d'abans-d'ahir no s'adeqüen plenament als nous reptes.

Hi ha qui sosté que la competència en un mercat global tendirà a harmonitzar a la baixa els nivells salarials i els nivells de protecció social dels treballadors dels diferents països del planeta o bé a augmentar l'atur (vegeu BORRELL FONTELLES, J.: «El papel del Estado en la economía y en la salida de la crisis», *Sistema* 117/1993). Tal vegada comença a ser hora de plantejar-se amb seriositat si la plena ocupació tal com ha estat concebuda fins ara és encara realitzable i, si no ho és, si s'ha de començar a parlar «d'ocupacions socialment útils» com a alternativa al «treball productiu» tradicional, i quina forma de finançament trobar-hi.

II - De l'Estat de Benestar

Que la realitat no s'adeqüi plenament a les previsions s'ha de comentar –l'Informe ho fa sovint–, però potser no justificaria més reflexió que la que es pot resumir dient que cal continuar treballant per acostar, un dia i l'altre, la realitat a l'horitzó utòpic o ideal.

Que un model d'Estat sigui criticat, com ara l'Estat del Benestar, tampoc no ha d'escandalitzar, al cap i a la fi, ni tampoc tothom ha de compartir per força unes mateixes idees, ni s'ha de sacralitzar cap model, ni és inexacte dir que l'Estat del Benestar ha generat i genera problemes, a vegades incentiva la ineficàcia i pot portar a una gestió ineficient dels recursos d'una societat, que, per definició, són limitats.

Ara bé, quan les crítiques demolidores sovintegen i les alternatives que s'hi presenten no s'articulen o són molt vagues, sí que sembla oportú fer alguna reflexió.

Els moderns Estats de Benestar, que ni són perfectes ni han estat la solució definitiva dels problemes socials, han representat una considerable aproximació a una societat justa. En aquests paràgrafs, s'entén per societat justa aquella que fa seus els principis que J. RAWLS formula en el seu llibre «Teoría de la justicia» (México, FCE, 1979), la cita del qual reproduïx l'opuscle de J. MIRALLES «El debat de l'Estat del Benestar», Barcelona, Cristianisme i Justícia, 1992.:

«1. Cada persona ha de tenir el mateix dret al més ample sistema de llibertats bàsiques compatible amb un sistema similar de llibertat per a tothom.

»2. Les desigualtats econòmiques i socials s'han d'articular de manera que, al mateix temps: a) redundin en el més gran benefici dels menys afavorits, compatible amb el principi de l'estalvi just i b) estiguin adscrites a càrrecs i posicions socials accessibles per a tots en condicions d'equitativa igualtat d'oportunitats».

Sembla oportú recordar, també, que el tipus d'Estat que considerem no va néixer d'un atzar històric, sinó de l'acarament d'un problema que, ben segur, es veia tan difícil d'enfrontar com l'actual crisi econòmica, el problema de la societat industrial, on els treballadors s'integraven a la societat mitjançant el treball; però no participaven de la riquesa produïda i, en conseqüència, eren els «pobres» i per tant «els exclosos» de la societat –es torna a utilitzar aquí el treball del professor MIRALLES.

Hem volgut fer una mica de memòria històrica, per tal de tenir present que, si s'han de buscar alternatives a l'Estat del Benestar (i sembla que sí és urgent de fer-ho, davant –entre altres coses– la impossibilitat de mantenir el nivell de despesa pública que comporta), aquestes alternatives no poden ser la mera desaparició d'allò que ens qüestionem, atès que això duria, sense cap mena de dubte, vers l'Estat del Malesstar.

En aquest sentit, es valora positivament el diagnòstic del llibre blanc de la Comissió de les Comunitats Europees «Crecimiento, competitividad, empleo. Retos y pistas para entrar en el siglo XXI» –CECA-CEE-CEEA, Bruselas. Luxemburg, 1993– que ja, al preàmbul, fa referència a la solidesa del model de societat europeu, a les virtuts de la concertació social; que no s'ha de donar prioritat a solucions globalment malthusianes; que s'ha de crear ocupació i se'n pot crear, per assegurar l'avenir dels nostres sistemes de protecció social i que res no és més perillós per a la nostra Europa que mantenir estructures i hàbits que alimenten la resignació, l'egoisme i la passivitat.

El que s'ha dit pretén ser la modesta aportació del Síndic de Greuges al debat que sobre el model de societat ja ha començat i que la cruesa d'una situació econòmica adversa ha fet més evident que era necessari. La nostra única pretensió és que el model resultant representi un progrés en el respecte als drets fonamentals i la dignitat de la persona.

ANNEX**LLEI 14/1984, DE 20 DE MARÇ, DEL SÍNDIC DE GREUGES**

N. de la R.: El text de la Llei es pot consultar al BOPC, 187/I, del 7 de març de 1984, i al DOGC, 421, del 30 de març de 1984, i la modificació feta per la Llei 12/1989, de modificació de la Llei 14/1984, del Síndic de Greuges, es pot consultar al BOPC, 117, del 13 de desembre de 1989, i al DOGC, 1234, del 22 de desembre de 1989, i 1243, del 17 de gener de 1990.

Aquest Informe de les actuacions de la Institució del Síndic de Greuges durant l'any 1993 s'ha acabat de redactar el dia 3 de març de 1994.

Anton Cañellas i Balcells
Síndic de Greuges
